

บทที่ 3

ประวัติชีวิตกรณีศึกษา

การนำเสนอประวัติชีวิตของผู้ต้องขังทั้ง 10 กรณีนี้ เป็นการเก็บรวบรวมประวัติชีวิต ขณะหาวิจัยภาคสนาม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการเสนอเรื่องราวประวัติชีวิตของพวกเขา จากจุดยืนในช่วงเวลาปัจจุบัน การมองย้อนกลับไปในอดีตและมองไปถึงอนาคตของพวกเขา ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถยืนยันได้ว่าข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องโดยตลอด ความจริงบางประการในอดีตอาจขาดหายไป ถูกบกปิด ไม่เปิดเผยหรือบิดเบือนจากความจริง อย่างไรก็ตามประวัติชีวิตที่ได้นำเสนอนี้ เป็นการนำเสนอตั้งแต่ภูมิหลังของพวกเขา จนกระทั่งเข้าสู่เรือนจำ การเรียนรู้และปรับตัว รวมถึงคดีเรือนจำ และส่วนหนึ่งเป็นการนำเสนอประวัติชีวิตของพวกเขาหลังการพ้นโทษแล้ว

กรณีที่ 1 นายสมพงษ์ สว่าง

นายสมพงษ์ สว่าง อายุ 31 ปี เป็นชาวจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีภูมิลำเนาอยู่ซอย อินทมาระ 51 ห้วยขวาง กรุงเทพฯ ปัจจุบันถูกจำคุกอยู่ภายในเรือนจำกลางแห่งหนึ่งใน ข้อหา ลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างและชิงทรัพย์ผู้อื่น ศาลพิพากษาจำคุก 8 ปี เป็นผู้ต้องขังมาแล้ว 7 หรือ 8 เดือนเศษระยะเวลาในการถูกจำคุกอีกประมาณ 6 ปี

นายสมพงษ์ มีพี่น้องจำนวน 3 คน เขาเป็นบุตรชายคนโต มีน้องชาย 2 คน บิดา ชื่อ นายวิชาญ สว่าง เป็นพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง มารดาชื่อ นางแวว สว่าง เป็นแม่บ้าน หลังจากเรียนจบทางด้าน บวส. แล้วได้ไปทำงานเป็นพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งย่านบางขุนพรหม เมื่อทำงานอยู่ได้ประมาณ 2 ปีเศษ สมพงษ์พร้อมกับเพื่อน ๆ ที่ทำงานด้วยกัน ได้ไปเที่ยวสถาน บริการคาเฟ่บริเวณวงเวียนใหญ่จนเมา จากนั้นได้ "อื้อพ" นักร้องหญิงของคาเฟ่เพื่อไปร่วมหลับนอนด้วยกันที่โรงแรมไม้ไผ่ใกล้ๆ แต่เมื่อไปถึง นักร้องกลับไม่ให้เขาร่วมหลับนอนด้วย เนื่องจากสมพงษ์มีอาการเมาจนแทบจะไม่ได้สติ เขาจึงได้ขอเงินค่าตัวคืน แต่นักร้องไม่ให้ จึงเกิดอารมณ์ไม่ไหวจับนักร้องสาวมัดแล้วค้นตัวแต่ไม่พบเงินสดจึงได้ถอดเอาสร้อยคอทองคำหนัก 1 บาท ของนักร้องเอากลับไปด้วย พอถึงตอนเช้าเมื่อได้สติ ได้ลำดับความต่าง ๆ ได้ จึงเกิดความกลัวเป็นอย่างมาก และที่สำคัญกระเป๋าสตางค์ที่ใส่เงินซึ่งภายในมีบัตรประจำตัวประชาชนเขาเองอยู่ที่นักร้อง เนื่องจากได้หาค่าตัวในวันแรกเห็นชื่ชณะชาระเงินและนักร้องได้เก็บไว้ ซึ่งจะเป็นหลักฐานสำคัญในการ

คิดว่าโทษการจาคูกถึง 8 ปีที่เขาได้รับกับความผิดที่เขาได้กระทำความผิดนั้น เป็นการลงโทษที่ค่อนข้างจะรุนแรงเกินไป แต่เขาก็ไม่คิดที่จะไม่ยอมรับคำพิพากษาของศาลด้วยการอุทธรณ์ หรือฎีกา ทั้งนี้เนื่องจากคิดว่าจะทำหัตถ์ยึดเยื่อออกไป และต้องเสียเงินทองอีกเป็นจำนวนมาก สมพงษ์คิดว่าตัวเขาไม่สมควรที่จะถูกเรียกว่าเป็น คนเลวของสังคม กับความผิดที่ไม่ได้ตั้งใจและเกิดจากความโลภชั่วครู่ อย่างไรก็ตามเขาต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำแห่งนี้ เขาถือว่าเป็นสิ่งที่เขาก่อขึ้นเอง ต้องยอมชดเชยสิ่งที่ตัวเองได้กระทำความผิด

ความคาดหวังในอนาคต

ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ชีวิตในเรือนจำของนายสมพงษ์แล้ว เป็นเวลาที่ไม่ยาวนานแต่หากนึกถึงอนาคตที่ต้องอยู่ในเรือนจำแห่งนี้ก็ถึง 5 ปีเศษ ก็ถือว่าเป็นเวลาอีกนานพอสมควร จึงจะกลับมาใช้ชีวิตเหมือนเดิมอีกครั้ง อย่างไรก็ตามเขาเองก็ไม่ได้สิ้นหวังกับอนาคตแต่อย่างใด ตั้งใจไว้ว่าหากพ้นโทษออกไปจะกลับตัวเป็นคนดี ประกอบอาชีพที่สุจริต โดยอาจจะเป็นการค้าขายส่วนตัว ทั้งนี้หากจะกลับไปทำงานบริษัทหรือห้างร้านต่าง ๆ ถ้าทราบถึงประวัติว่าสมพงษ์เคยถูกจำคุกมาก่อน ก็คงจะไม่มีบริษัทหรือร้านค้ารับเข้าทำงานแน่นอน เหมือนกับเป็นตราประทับของชีวิตเลยก็ว่าได้

การใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำ สิ่งที่ทำให้สมพงษ์รู้สึกท้อแท้และลำบากใจมากที่สุดคือการขาดอิสระ เนื่องจากไม่สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้อย่าง เป็นอิสระและจะต้องใช้ชีวิตร่วมกับผู้ต้องขังบางคนที่ไม่ชอบหน้าหรือไม่ชอบนิสัย ต้องเจอหน้ากันอยู่ทุกวัน ซึ่งถ้าหากอยู่ในสังคมภายนอกแล้วสามารถที่จะเลือกแยกตัวเองจากบุคคลที่เราไม่ต้องการคบหาสมาคมด้วยได้

ในระหว่างที่สมพงษ์ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำนี้ บิดามารดา และน้องชายต่างพากันมาเยี่ยมเยียนเสมอ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นและรู้สึกว่าตัวเองยังไม่ถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก และมีความหวังกับอนาคต นอกจากนี้ภรรยาของนายสมพงษ์เองก็มักจะมาเยี่ยมด้วยเช่นกัน ซึ่งนายสมพงษ์มักจะบอกกับภรรยา เสมอว่าหากช่วงเวลาที่ยังอยู่ในเรือนจำนี้ ถ้าพบคนที่ดีพร้อมก็ควรจะตัดใจจากตัวนายสมพงษ์เสีย

ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อเจ้าพนักงาน ผชล. และผู้ต้องขัง

ก่อนที่จะเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้ สมพงษ์ได้เคยรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเจ้าพนักงานจากการบอกเล่าของผู้ต้องขังในห้องควบคุมที่ สน. ความน่ากลัว โหดร้ายทารุณต่อผู้ต้องขังของเจ้าพนักงาน และเมื่อก้าวเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำ ด้วยท่าทางน่าเสียดาย พบเห็น

การทำโทษผู้ต้องขังอย่างทารุณและหลายครั้งที่ไม่มีเหตุผล ทำให้เกิดความรู้สึกเกรงกลัว เจ้าพนักงานคือผู้ที่มิอาจ และมีบ่อยครั้งที่ใช้อำนาจของตนในทางมิชอบ ไม่ว่าเขาจะทำอะไรก็ จะคอยระมัดระวังว่าผิดกฎระเบียบของเรือนจำและมีเจ้าพนักงานพบเห็นหรือไม่ เพราะถ้าพบเห็น นั้นหมายความว่าถ้าไม่ถูกทุบตีก็จะถูกลงโทษอย่างอื่น ดังนั้นเมื่ออยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงาน เขาและผู้ต้องขังอื่นจึงต้องพยายามทำตัวให้ถูกต้องตามกฎระเบียบอยู่เสมอ

สำหรับเขาแล้วเจ้าพนักงานเปรียบเสมือนผู้ที่คอยจ้องจับผิด ไม่มีผู้ต้องขังคนใดกล้าที่จะสนิทสนมกับเจ้าพนักงาน เพราะจะถูกมองว่าเป็น "หมานาย" นอกจากนี้แล้วในสายตาของ สมพงษ์ เจ้าพนักงานคือผู้ที่คอยแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นการนำสิ่งผิดกฎ ระเบียบเข้ามาภายในเรือนจำเอง บางครั้งมีเจ้าพนักงานบางคนแจกการ์ดงานแต่งงาน งานบวช งานวันเกิดให้กับผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลและมีเงินภายในเรือนจำ เจ้าพนักงานจึงมักจะไม่นำสิ่งโทษ รุนแรงกับผู้ต้องขังที่มีเงินทองมากหรือผู้ต้องขังประเภทที่มีญาติมาเยี่ยมเสมอ เพราะอาจจะถูก ร้องเรียนและลงโทษทางวินัยได้

อย่างไรก็ตามเจ้าพนักงานหลายคนภายในเรือนจำก็เป็นคนดี เข้าอกเข้าใจผู้ต้องขัง คอยให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น หายาแก้ปวดหรือยาแก้ไข้เมื่อผู้ต้องขังไม่สบาย หรือบาง ครั้งอาจหยิบยืมสิ่งของเครื่องใช้ก่อนก็มีเช่นกัน

ผสล. หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ได้ชื่อว่าเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมที่ได้รับการคัดเลือกให้ ทำหน้าที่คอยดูแลผู้ต้องขังด้วยตัวเอง แต่สำหรับสมพงษ์แล้วในตอนแรกมีความรู้สึกกลัว เนื่องจาก เห็นว่าหูดุและเจ้าพนักงานให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่า แต่หลังจากที่ใช้ชีวิตในเรือนจำระยะ หนึ่งแล้วพบว่าการเป็น ผสล. ผู้ต้องขังไม่ใช่จะต้องการเป็นกันทุกคน ทั้งนี้เนื่องจากโดยทั่วไป ผสล. ส่วนใหญ่จะถูกมองจากผู้ต้องขังว่าเป็นฝ่ายของเจ้าพนักงาน ผู้ต้องขังธรรมดาจึงไม่กล้า สนิทสนมด้วยมากนัก แต่ไม่ได้หมายความว่า ผสล. ทุกคนจะเป็นฝ่ายของเจ้าพนักงานทั้งหมด ผสล. บางคนคอย เป็นหู เป็นตาให้กับผู้ต้องขัง

นอกจากนี้สมพงษ์ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำเอาผู้ต้องขังมาดูแลผู้ต้องขังด้วยกัน เองเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะอาจทำให้เกิดการสร้างอิทธิพลกันขึ้นได้ แต่ทว่าคิดว่าเจ้าพนักงาน ซึ่ง เป็น เจ้าหน้าที่ยังทำหน้าที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังซึ่งมากขึ้นทุกวัน

สำหรับผู้ต้องขังด้วยกันเองนั้น ในตอนแรกสมพงษ์ได้มองภาพไว้ว่าการที่เรือนจำ เป็นที่รวมของบุคคลที่กระทำผิดในข้อหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็น ปล้น ชำ หักขาดกรรไกรจิต เป็นต้น

กลัวว่าจะถูกรังแก กลัวว่าจะไม่สามารถอยู่ในเรือนจำได้ครบตามกำหนดโทษ แต่ถือว่าเป็นโชคดี
ของเขาที่เข้ามาอยู่ในแดน 7 แห่งนี้ เนื่องจากเป็นแดนที่มีผู้ต้องขังที่มีโทษนึ่งสูงมากนัก อย่าง
ไรก็ตามหากไม่มีกลุ่มเพื่อนผู้ต้องขังแล้วการใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำจะเป็นไปด้วยความยากลำบากจะ
ถูกผู้ต้องขังอื่นรังแก กลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ หมดกำลังใจมากขึ้น เนื่องจากผู้ต้องขังภาย
ในกลุ่มเดียวกันจะช่วยเหลือกันเมื่อสมาชิกในกลุ่มเกิดปัญหา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทะเลม ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าพนักงานหญิงดังกล่าวเข้าใจว่าพระยุดลื้อเล่น จึงพูดจาหยอกเล่นกันกับพระยุดลื้อ พอมีการถูกเนื้อต้องตัวมากขึ้น พนักงานหญิงกลับไม่ยอม เขาจึงพยายามใช้กำลังปลุกปล้ำแต่มีพนักงานอื่นมาทรมและช่วยไว้ได้ก่อน

และในตอนเย็นของวันดังกล่าว พระยุดลื้อและเพื่อนพนักงานชายอีกคนหนึ่ง ได้ไปติดต่อบอกเข้าบ้านพัก แต่ปรากฏว่าเจ้าของบ้านเช่าไม่อยู่ มีเพียงลูกสาววัย 14 ปี อยู่เพียงคนเดียว นายพระยุดลื้อเห็นว่าเด็กสาวดังกล่าวหน้าตาดี อีกทั้งอยู่ภายในบ้านเพียงคนเดียว หลังจากตกลงเรื่องการเช่าบ้านกับลูกสาวเจ้าของบ้านเรียบร้อยแล้ว จึงได้ให้เพื่อนพนักงานกลับไปก่อน โดยอ้างว่าจะหาการต่อเรื่องเช่าเช่าก่อน เมื่อเพื่อนพนักงานกลับไปแล้ว จึงได้ใช้กำลังข่มขืนเด็กดังกล่าว

"ตอนนั้นผมหน้ามืด เด็กหน้าตาดีมาก สวย ขาว แล้วใส่กางเกงขาสั้นด้วย ไม่มี ความกลัวอยู่เลย อาจจะเป็นเพราะว่าผมกับเพื่อนเคยข่มขืนผู้หญิงแล้วไม่ว่าใครก็ได้ เด็ก ก็ร้องให้ขอร้องผมแต่ผมหน้ามืดไปหมด พอข่มขืนเสร็จ มีเลือดไหลออกมามาก ผมเริ่มรู้สึกกลัวเลยขู่เด็กว่าห้ามเล่าให้ใครฟัง ถ้าไม่เชื่อจะกลับมาฆ่าให้ตาย"

หลังจากนั้นพระยุดลื้อได้หนีกลับไปบ้านพักที่นางสาววัยขี้สอมรภูมิ ไม่กล้ากลับมาทำงานที่บริษัทจึงได้โทรศัพท์มาสอบถามเพื่อนที่บริษัท เพื่อนพนักงานที่บริษัทบอกว่าไม่มีอะไรและให้ไปพักที่บ้านเช่าที่ตกลงเช่าไว้ได้แล้ว เขาจึงได้เกิดความละอายใจเข้าใจว่าเด็กที่ตนเองข่มขืนเกิดความอายและกลัวไม่กล้าเล่าเรื่องราวให้พ่อแม่ฟัง จึงได้เดินทางมาที่บริษัท แต่ที่พระยุดลื้อคาดเดาไว้นั้นผิดถนัด เนื่องจากเมื่อมาถึงเพียงแค่หน้าบริษัทก็ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัว ซึ่งนอกจากจะถูกดำเนินคดีในข้อหา ข่มขืนกระทำชำเราเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีแล้ว พระยุดลื้อยังถูกพนักงานเสมีนแฉแจ้งความให้ดำเนินคดีในข้อหากระทำความผิดอาชญากรรมอีกข้อหาหนึ่ง

ขณะที่ถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจนั้น เนื่องจากนายพระยุดลื้อคิดว่าเป็นผู้มีความรู้พอสมควร ในชั้นสอบสวนจึงให้การปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา โดยหวังว่าผู้เสียหายจะเกิดความอายไม่กล้าดำเนินคดีและถอนแจ้งความไปเอง แต่เขาก็ต้องให้การรับสารภาพทั้งสองข้อกล่าวหาด้วยวิธีการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

"ตำรวจเขาไม่มีการมาข่มขู่มาให้บาดเจ็บเพื่อให้ผมยอมรับหรือ เขาใช้ถุงพลาสติกครอบหน้าผม ไม่ให้ผมอากาศหายใจ มันจะรู้สึกอึดอัดมาก จนผมทนไม่ไหว ต้องยอมรับสารภาพจริง ๆ แล้วถ้าถามผมตอนนี้ ไม่มีใครมาข่มขู่ ผมก็ยอมรับว่าผมทำจริง ๆ ไม่ใช่ว่าตำรวจยึดข้อหา"

เมื่อถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจได้ 7 วัน ก่อนที่จะถูกนำตัวส่งเข้าเรือนจำพิเศษเพื่อ ผูกขังต่อศาลนั้น นายพิระยุทธ ก็ต้องเกิดความกลัวที่จะต้องเผชิญกับเรือนจำ ซึ่งเป็นสภาพ สิ่งคมอีกสิ่งคมหนึ่งที่จะต้องอยู่ในการอบานกฎระเบียบ ตามที่ได้รับฟังจากเพื่อนผู้ต้องหาในห้องควบคุม ของสถานีตำรวจ ชาคอิสระมีสภาพความเป็นอยู่ที่ลำบาก การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่โหดร้ายและ น่ากลัวทั้งเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังด้วยกันเองนายพิระยุทธจึงได้ให้คนโทรศัพท์บอกนางประภา มาการค้าให้ทราบว่าจะถูกส่งเข้าเรือนจำแล้ว ถึงขณะนี้เขาเริ่มเกิดความรู้สึกสากันในความ ผิดที่ได้กระทำลงไป และยอมรับสภาพเพื่อเข้าไปขอชดใช้กรรมที่ได้กระทำลงไป

ก้าวแรกในเรือนจำ

เมื่อถึงการพิจารณาชั้นศาล พิระยุทธทำให้การรับสารภาพตลอดทั้งสองข้อกล่าวหา ศาลได้พิจารณาโดยการสืบพยานเสร็จสิ้นแล้ว ได้มีคำพิพากษาสั่งจำคุกพิระยุทธเป็นเวลา 8 ปี เมื่อได้รู้โทษจำคุกถึง 8 ปี เขารู้สึกตกใจมาก ไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะต้องถูกจำคุกเป็นเวลานาน ขนาดนี้ ด้วยข้อหาข่มขืน หลังศาลตัดสินไม่นาน พิระยุทธก็ถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำกลางแห่งนี้

ปฏิบัติการแรกเมื่อเข้าสู่เรือนจำกลาง เขาพร้อมด้วยเพื่อนผู้ต้องขังใหม่ทุกคนจะถูก ตรวจค้นทันทีเมื่อถึงเรือนจำ โดยการตรวจค้นอย่างละเอียดของเจ้าพนักงานเพื่อที่จะนำผู้ต้องขัง มีโอกาสนำสิ่งของมีค่า เงินทอง หรือเครื่องใช้อุปโภคอำนวยความสะดวกที่ไม่จำเป็นพกติดตัวเข้าไป ในเรือนจำ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ตัวเอง นอกจากนี้แล้วยังเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังมี โอกาสพกพาอาวุธเข้าไปเพื่อใช้ในการหลบหนีหรือทำร้ายผู้อื่น สิ่งของที่ไม่จำเป็นจะถูกนำกลับ คืนญาติของผู้ต้องขัง หรือในกรณีที่ผู้ต้องขังคนใดไม่มีญาติ ทางเรือนจำก็จะทำการเก็บรักษาไว้ให้ ก่อนจนกว่านักโทษจะพ้นโทษแล้วจึงให้มารับคืนสำหรับสิ่งของที่ทางเรือนจำจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังนำ เข้าไปได้ เป็นสิ่งของประเภทเครื่องใช้ส่วนตัว เช่น สบู่ ยาสีฟัน เสื้อผ้าไม่กึ่งชุด เป็นต้น ส่วนเงินสดนั้นทางเรือนจำมีกฎข้อห้าม ห้ามนำเงินสดภายในเรือนจำโดยเด็ดขาด ดังนั้น ในกรณีที่ ผู้ต้องขังคนใดมีเงินสดจะต้องนำไปฝากไว้กับเจ้าพนักงานเพื่อ "ลงบัญชี" เป็นการทาบดูชี้ว่าผู้ต้องขัง มีเงินฝากไว้จำนวนเท่าใด และสามารถจะใช้จ่ายได้วันละไม่เกิน 100 บาท โดยผู้ต้องขังที่ ต้องการจะซื้อสิ่งของหรือของกินอะไรก็สามารถเขียนลง "คูปอง" เพื่อสั่งซื้อสิ่งของและจะมีเจ้าหน้าที่ ดำเนินการจัดซื้อสิ่งของให้ตามที่เขียนไว้ ทั้งนี้สิ่งของที่จะต้องมีผิดกฎระเบียบของเรือนจำด้วย

เมื่อตรวจค้นเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นการตรวจร่างกาย ทาตะเบียนประวัติ พิมพ์ลายนิ้วมือและถ่ายรูป แต่สำหรับนายพิระยุทธและเพื่อนผู้ต้องขังใหม่ส่วนหนึ่งมาจากเรือนจำ

จะมีการตรวจและทำประวัติไว้ก่อนแล้ว เพียงแต่นำข้อมูลมามอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของ
 ากลางเท่านั้น หลังจากนั้นผู้ต้องขังจะถูกส่งเข้าไปใช้ชีวิตในแดนหกหรือแดนแรกวัย ซึ่ง
 รับรองว่าผู้ต้องขังใหม่โดยเฉพาะ เพื่อปรับตัวและเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่
 และ ผชล. หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งาน ซึ่งเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมที่ได้รับการคัดเลือกจาก
 งานให้ทำหน้าที่ดูแลผู้ต้องขังด้วยตนเอง

"ไม่ค่อยชอบหน้าเท่าไร ชอบจับผิดนักโทษด้วยกัน ดึงยั้งใจมันก็เป็นนักโทษเหมือนกัน"

ในเรื่องอาหารการกินภายในเรือนจำ พริะบุทศบอกว่าค่อนข้างจะไม่ได้คุณภาพ ดังนั้น
 ส่วนหนึ่งซึ่งมีญาติมาเยี่ยมและมีเงินสามารถซื้อสินค้าประเภทของสดมาทำอาหารรับประทาน
 ภายในกลุ่ม หรือที่ผู้ต้องขังเรียกว่า "บ้าน" ได้ พริะบุทศเองหลังจากที่เข้ามาอยู่ใน
 มาได้ประมาณ 1 สัปดาห์ไม่มีใครมาเยี่ยม เงินติดตัวก็ไม่มี และที่สำคัญในช่วงแรกนั้นนาย
 ชไม่มี"บ้าน"อยู่ เนื่องจากมองเห็นว่าผู้ต้องขังแต่ละคนที่เข้ามาอยู่ล้วนแต่เป็นคนไม่ดี ไม่มี
 ริงใจเห็นแก่กันทั้งสิ้น จึงไม่คิดที่จะคบหาเพื่อผู้ต้องขังแต่อย่างใด เจ้าหน้าที่งานเมื่อเห็น
 ขังคนใดไม่เคยญาติมาเยี่ยมหรือไม่มีเงินใช้จ่ายจะไม่มีทางต่อสู้ที่จะคอยรังแกหรือลงโทษ
 แรงแน่จะเป็นการกระทำผิดเพียงเล็กน้อย เช่น การทุบตีอย่างไม่มีปราณี เป็นต้น

เมื่อขึ้นลำดับที่สองของการใช้ชีวิตในแดนนั้นวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดพัก
 ต้องขังบางส่วนพักผ่อน บางส่วนเล่นกีฬา แต่กลับกลายเป็นวันที่นายพริะบุทศต้องถูกลงโทษ

"ผมเล่นบิงขงอยู่กับนักโทษคนอื่นอยู่ ผมหนึ่งเก้าอี่แล้วนับแต้ม ก็มีนักโทษชื่อ "เกรียง"
 อันธพาลชอบหาเรื่องแกล้งคนอื่นอยู่เรื่อย เข้ามากระซอกเก้าอี่ที่ผมนั่งอยู่ล้มลง ครั้ง
 ่ไม่ว่าอะไร มันก็ยังมากระซอกเก้าอี่ล้มลงอีก ผมก็เลยไม่ยอมเล่นชกต่อยกัน พอตีผู้คุมมา
 ี่จะสอบถามว่าใครผิดใครถูก กลับลงโทษการใช้ไอ้ก้องค์เป็นไม้หรือเหล็กแป้นพันด้วยผ้า
 หนา ๆ ำให้ผมกับไอ้เกรียงนอนคว่ำแล้วตีด้วยไอ้ก้องค์คนละ 3 ที ตีไม้ใช้ตีธรรมดานะ ตี
 วดตีตายเลย พวกนักโทษเก่า ๆ แนะนำให้ผมกินจึงจกหรือลูกหนูจะได้หายช้ำใน แต่ไม่
 อก ผมไม่กล้ากิน"

พริะบุทศได้เรียนรู้ว่าการอยู่ภายในเรือนจำโดยไม่มีญาติมาเยี่ยม ไม่มีเงินสดใช้
 การอยู่อย่างไม่มี"บ้าน" เป็นชีวิตที่ลำบากมากกว่าชีวิตผู้ต้องขังธรรมดา ๆ จึงตัดสินใจ
 หมายถึงมารดา ที่ จ. เชียงราย เพื่อให้มาเยี่ยม การเขียนจดหมายดังที่กล่าวไว้แล้ว
 ันว่าจะต้องผ่านการตรวจจากเจ้าหน้าที่งานทุกครั้ง ดังนั้นหากจะเขียนถึงความลำบากหรือ

และหากับข้าว ซึ่งหลังจากที่พระพุทธรูปเข้ามาอยู่ในกลุ่มนี้แล้ว อาหารเช้า กลางวัน
ไม่เคยรับประทานอาหารที่ทางเรือนจาจัดให้อีกเลย

ทำกับ
ธงชัย
100

ชีวิตของผู้ต้องขังภายในเรือนจำแม้จะมีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมายเข้ามาตีกรอบการ
งานแต่ละวันของพวกเขา หากแต่ยังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนอกเหนือกฎเกณฑ์ที่
เสมอ และที่พบเห็นเสมอได้แก่

คยพ้อ
ธงชัย
จาก
นาหนู

1. การพกเงินสดของผู้ต้องขัง เงินสด หรือ "ตัว" ถือเป็นสิ่งของต้องห้ามที่เรือนจำถือ
ัด ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสื่อกลางที่นำไปสู่สิ่งผิดระเบียบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรือนจำทั้งสิ้น
เรือนจำจะมีกฎเกณฑ์ซึ่งให้เจ้าหน้าที่ชี้แจงต่อผู้ต้องขัง เสมอก็ตาม ผู้ต้องขังส่วนใหญ่น
ต้องมีเงินสดไว้ใช้จ่าย

หมาย
ผู้ต้อง
ยและ

"เงินสดจะแข็งตัวหรือจะลอยตัวผมไม่รู้ แต่ผมกล้ายืนยันได้ว่านักโทษในนี้ทุกคนจะต้อง
พกเงินสด ใครไม่มีเงินอยู่ลำบาก ถึงเรือนจำจะกำหนดให้สามารถซื้อสินค้าได้โดย
" ก็ตามแต่กว่าจะได้ของต้องใช้เวลาเป็นวัน ของบางอย่างต้องเสียเวลาถึง 2-3
ของบางอย่างต้องมีการฝากชื่อเป็นการลับ เพราะผิดระเบียบที่เขากำหนด"

ติดจึง
ฆวน

การเข้ามาของเงินสดในเรือนจำมีด้วยกันหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบนำเข้ามา
ญาติ ซึ่งตัวพระพุทธรูปเองเคยถูกตรวจพบ เมื่อที่สาวซึ่งมาจากต่างประเทศนำเงิน
"ให้กับเขาและได้ให้เงินสดอีกจำนวน 60 บาท เพื่อใช้ซื้อบุหรี่ แต่ถูกเจ้าพนักงานจับ
ถูกตัดสินพบญาติเป็นเวลา 1 เดือน พระพุทธรูปเองบอกว่าไม่เคยซื้อแต่อย่างใด
างญาติจะมาเยี่ยมประมาณ 2-3 เดือนต่อครั้ง

านา
ักงาน

การนำเข้ามาโดยฝากมากับเจ้าพนักงาน เป็นที่นิยมกันพอสมควรในหมู่ญาติผู้ต้องขัง
เสียค่านำเข้าร้อยละ 10-20 แล้วแต่จะหาความตกลงกันเอง วิธีการนี้ทางญาติของ
มาติดต่อกับเจ้าพนักงานขอฝากเงินสดไปให้กับผู้ต้องขังโดยจะต้องถูกหักค่านำเข้าตามที่
ไว้

อย่าง
หรือ
วิธี
นกลุ่ม
หรือ"

วิธีที่พบมากที่สุดคนหมู่ผู้ต้องขังคือการ "ตัดบิล" ซึ่งพระพุทธรูปบอกว่า เขามักจะใช้วิธีการนี้
มาใช้เงินสด เนื่องจากสะดวก ไม่ต้องเสี่ยงต่อการถูกจับกุมและต้องการใช้เมื่อใดก็ได้
ที่ต้องการมาใช้เงินสดจะบันทึกต่อกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการดูแล "บิล" เพื่อ
ง โดยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายร้อยละ 10-20 เช่นเดียวกัน เช่นในกรณีขมียอดเงินในบิล

เงินสด"
ธงชัย
เอง

เคยเล่นเพียง 2-3 ครั้งเท่านั้น เนื่องจากไม่มีความถนัดและไม่ชอบการพนัน การเล่นเกมพนันมักนิยมเล่นกันบนเรือนนอนในช่วงเวลากลางคืน เล่นได้เสียกันเป็นเงินสด โดยจะมี "เร" หรือคนคอยคูดันทางนำมาให้ถูกจับกุมได้ ซึ่งหาก"เร"คนใดทาหน้าที่ได้ดีก็มักจะได้รับความไว้วางใจให้ทาหน้าที่ "เร"อยู่เสมอ

ในกรณีการกระทำผิดเหล่านี้ถูกเจ้าพนักงานจับกุมได้ ก็จะต้องถูกลงโทษตามวิธีการที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ อันได้แก่ การลดชั้นของผู้ต้องขัง การตัดวันเยี่ยมญาติ การตีตรวน และการลงโทษด้วยวิธีการของเจ้าพนักงานเอง ได้แก่ การตีด้วยไอ้ก้องค์ การกระทุ้งด้วย"ไอ้เอ็บ" ซึ่งเหล่านี้ก็แล้วแต่ความหนักเบาของการกระทำผิดและขึ้นอยู่กับเจ้าพนักงานแต่ละคน

ชั้นของผู้ต้องขัง

ที่ระยุดนี้ไม่เคยมีประวัติการต้องโทษมาก่อนเมื่อถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำแห่งนี้จึงถูกจัดให้อยู่ในชั้นของผู้ต้องขังชั้นกลาง และได้เลื่อนชั้นขึ้นตามลำดับ ปัจจุบันเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมมาเป็นเวลานานแล้ว ชีวิตในเรือนจำกว่า 6 ปี ภารเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยม ทาให้เขาเหลือเวลาที่จะถูกจองจำอีกเพียง 4 เดือนเศษ เท่านั้น

ผู้ต้องขังบางส่วนที่กระทำผิดจะถูกลงโทษ และโทษที่บรรดาผู้ต้องขังถือว่าเป็นรุนแรงและเกรงกลัวก็คือการตัดชั้นของผู้ต้องขัง พวกเขาถือว่ามีผลต่อการจะมีอิสรภาพเร็วหรือช้า ผู้ต้องขังซึ่งปกติจะมีความประพฤติอย่างไรเมื่ออยู่ภายนอก แต่เมื่อต่อหน้าเจ้าพนักงานจะขยันขันแข็ง เชื้อหังคำสั่งของเจ้าพนักงาน ผู้ต้องขังบางคนถึงกับขนาดยอมได้รับโทษอย่างอื่นแทนการถูกตัดชั้นนับว่าเป็นการถูกทุบตี หรือเสียเงินให้กับเจ้าพนักงานในกรณีที่ถูกจับกุมได้ว่ากระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำ

นอกจากนี้ภายในแดนหนึ่งยังเป็นที่คุมขังผู้ต้องขัง"ประเภทสอง" หรือ ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมทางเพศเบี่ยงเบน มีประมาณกว่า 100 คน และในจำนวนนี้มีผู้ต้องขังชายที่ผ่าตัดแปลงเพศเป็นหญิงแล้ว จำนวน 5 ราย ในเรือนจำมีข้อจำกัดที่สาวกุดคือจะไม่ให้มีผู้หญิงเลย การที่มีผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมคล้ายหญิงเข้ามาอยู่ร่วมกันกับผู้ต้องขังอื่น ทำให้เกิดพฤติกรรมรักร่วมเพศขึ้น ผู้ต้องขังประเภทนี้เมื่อเข้ามาอยู่ใหม่จะพยายามเข้ากลุ่มกับผู้ต้องขังประเภทเดียวกัน เพื่อมิให้ถูกลวนลามหรือถูกรังแก บางคนพยายามหาผู้คุ้มครอง ผู้ต้องขังประเภท"เลี้ยงน้อง"ภายในเรือนจำมีอยู่ไม่มากนัก บางรายถึงกับมาอยู่กันด้วยกัน บางรายขายบริการให้กับผู้ต้องขังทั่วไป ในราคา 1,000 บาท สำหรับผู้ต้องขังที่ "ผ่า"(แปลงเพศ)แล้ว และ 100 บาท สำหรับผู้ต้องขังที่ยังไม่

แปลงเพศ) หีระยุทธก็เคยเป็นลูกค้าคนหนึ่งที่เคยเข้ารับการ
ผมเคยลองแล้วทั้งผ่าแล้วก็ไม่ผ่า แต่ต้องยังไม่มีคูนะ แล้วต้องใส่เสื้อหรือถุงยางอนา
มันช่างมีความหวังจะออกไป ผมยังหวังที่จะออกไปใช้ชีวิตข้างนอก ไม่อยากมาตาย
เอดส์"

วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้ต้องขังที่แปลงเพศ ต้องหาควาใจทางยาจึงทรัพย์สินผู้อื่น ชื่อ"จอย"
อยู่ใหม่ ๆ จอยเคยถูกลวนลาม ทั้งนี้เพราะจอยเป็นคนผิวขาวหน้าตาดี เคยทำงาน
เอบอบนวดชื่อดังย่านใจกลางเมืองมาก่อน จนเกิดการตบตีกันขึ้นและถูกลงโทษด้วย
คุกทั้งสองฝ่าย จอยจึงพยายามหาคู่เพื่อมาคุ้มครอง เป็นผู้ต้องขังชื่อ"เอก" ทั้งคู่
เอนกันเป็นสามีภรรยาทุกคนภายในเรือนจำราชบุรี และเป็นกฎเกณฑ์ประการหนึ่ง
ประเภทสองคนใดมีเจ้าของแล้ว ผู้ต้องขังคนอื่นจะไม่น่าข้องเกี่ยว

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิต

ชีวิตที่ผ่านมาของหีระยุทธ ตั้งแต่ก้าวเข้าสู่เรือนจำ เขารู้สึกที่ตัวเขาได้เข้ามาสู่ที่
สุด" ภาพที่เขา มองเรือนจำจากคานอกเล่าของผู้ต้องหาเมื่อครั้งอยู่ที่สถานีตำรวจกับสิ่ง
นั้นก็มีความรุนแรงและน่ากลัวกว่ามากมายหลายเท่า การลงโทษที่รุนแรงและการขาด
การออกไปไหนมาไหนได้ เขาต้องถูกตรวจหน้าและสาบแช่งจากพ่อแม่ของผู้เสียหายว่าเป็น
แต่สำหรับตัวเขาเองกลับคิดว่า แม้เขาจะทำผิดแต่ไม่ได้เป็นความผิดร้ายแรง "ไม่ได้
" กับโทษทัณฑ์ที่เขาได้รับ เขาคิดว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรงมากเกินไป

อย่างไรก็ตาม เขาก็ไม่เคยคิดที่จะอุทธรณ์คำตัดสินของศาล ทั้งนี้เนื่องจากเขายอมรับว่า
โคจรจริงและหากมีการอุทธรณ์ออกไป กว่าศาลจะพิพากษาต้องใช้เวลาอีกนาน อีกทั้งยัง
เงินทองในการมาต่อสู้คดีอีก ชีวิตในเรือนจำที่ผ่านมา หีระยุทธบอกว่าเขารู้สึกสำนึก
ได้กระหาลงไป แต่ที่ผ่านมากการที่เขาถูกควบคุมอยู่ภายในเรือนจำแห่งนี้เป็นการลงโทษ
แม้ว่าความผิดที่เขาได้กระหาลงไป สิ่งสำคัญที่ทำให้เขาสามารถใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำ
ระทั้งใกล้ถึงเวลาพ้นโทษคือเพื่อนนักโทษด้วยกัน

ทักษะของผู้ต้องขังต่อเจ้าพนักงาน ผชล. และ ผู้ต้องขัง

ก่อนที่จะเข้าสู่เรือนจำหีระยุทธมีความรู้สึกถึงความโหดร้าย ความทารุณ ความน่า
เจ้าพนักงานจากที่ได้รับรู้ว่า ผู้ต้องขังในท้องควบคุมของสถานีตำรวจ ในเรือนจำพิเศษ
และภาพพจน์จากสายตาของบุคคลทั่ว ๆ ไป และเมื่อเข้ามาในเรือนจำจะรู้สึกเกรง

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ว่าผู้ต้องขังทุกคนล้วนไม่มีความจริงจัง คบหากันเพื่อผลประโยชน์ก็ตาม ขณะนี้พี่ระยู่ทศเหลือ เวลาที่จะชดเชยกรรมในเรือนจำแห่งนี้ก็เพียง 4 เดือนเศษเท่านั้นแล้ว ความรู้สึกของนายพี่ระยู่ทศ ต่อเพื่อนในกลุ่มธรรมะ แม้จะเป็นเรื่องเพื่อผลประโยชน์เป็นหลัก แต่เขาก็รู้สึกผูกพันมากขึ้น หากออกจากเรือนจำไปแล้ว จะหาโอกาสมาเยี่ยมเพื่อนในกลุ่มบ้าง

ความคาดหวัง:ชีวิตหลังพ้นคุก

เมื่อถึงกำหนดใกล้จะครบกำหนดโทษประมาณ 2 เดือน ทางเรือนจำจะแจ้งให้ผู้ต้องขังที่ใกล้ครบกำหนดทราบล่วงหน้า จากนั้นประมาณ 1 เดือนก่อนพ้นโทษ ทางเรือนจำจะให้ผู้ต้องขังไปที่แดนหกเพื่อฟังเทศน์ การบรรยาย และนำวิธีการปฏิบัติตัวจากวิทยากรภายนอก ในระหว่างนี้เจ้าพนักงานจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษไม่เข้มงวดนัก มีความกันเองและมีเหตุผลมากขึ้น แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าผู้ต้องขังที่พ้นโทษจะกระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำได้

"ตอนนั้นผมแค่ 36 ปี ยังมีเวลาสำหรับผมอีกเยอะ" เมื่อออกจากเรือนจำไปแล้วเขาคิดใจไว้ว่าจะไม่ขอกลับเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำอีก เป็นชีวิตช่วงเวลาหนึ่งที่เขาจะไม่มีทางลืมได้ ความทรमान ความเจ็บปวด เมื่อพ้นโทษไปแล้วพี่ระยู่ทศวางแผนอนาคตไว้ว่าจะไปอยู่กับพี่สาวที่ประเทศแคนาดา โดยนางประภาภมารดาธิ์ปากว่าหากเขาพ้นโทษออกมา จะแยกทางกับสามีใหม่ชาวสวิสเซอร์แลนด์แล้วจะเดินทางไปแคนาดาเพื่อไปอยู่กับพี่สาวพร้อมกัน โดยจะไปประกอบร้านอาหาร เนื่องจากตัวพี่ระยู่ทศเองมีความสามารถในเรื่องการทำอาหารอยู่แล้ว และมีนางจ๋าว่าชีวิตของเขาความสามารถที่จะอยู่ได้อย่างมีความสุข

อย่างไรก็ตามเขาก็ไม่กล้ารับประกันว่าเมื่อพ้นโทษออกไปแล้วจะไม่กลับมากระทำผิดอีก เนื่องจากชีวิตของเขาไม่มีความแน่นอน เขาอาจจะไม่มีโอกาสออกไปดูโลกภายนอกก็ได้ หรือเมื่อพ้นโทษไปแล้วอาจจะจะมีเหตุที่ทำให้เขาต้องไปกระทำผิดและกลับเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีที่ 3 นายเอกยุทธ นามสพาง

นายเอกยุทธ นามสพาง หรือ เอก อายุ 30 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ อ.สาโรง จ.สมุทร
 ชรบราการ ถูกจำคุกในข้อหาข่มขืนซึ่งทรัพย์สินโดยใช้อาวุธปืน โดยมีและใช้อาวุธปืน ก่อคดีลักษณะ
 เดียวกัน 2 คดี ในท้องที่ สน.ตลิ่งชัน และ สน.บางเสาธง ถูกศาลพิพากษาจำคุกรวม 2 คดี
 เป็นเวลา 25 ปี ผ่านการใช้ชีวิตในเรือนจำกลางแห่งนี้มาแล้วยาวนานถึง 8 ปี ใช้ชีวิตอยู่ใน
 แคนต่าง ๆ รวม 3 แคน

เอกมีบิดาเป็นอดีตนายทหารเรือคนาวาเอก ซึ่งหลังจากเกษียณอายุราชการแล้วได้
 มาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปกับมารดาอยู่ที่บ้านพัก จ.สมุทรชรบราการ มีน้องสาวอยู่ 1 คน
 เมื่อตอนเป็นเด็กบิดาของเอกซึ่งขณะนั้นยังเป็นนายทหารประจำการอยู่ ก่อนข้างจะเจ้าระเบียบ
 นักฎระเบียบของทหารมาใช้กับเอก ให้อยู่ในกรอบอยู่ระเบียบตลอดเวลา แต่เนื่องจากบิดา
 ของเอกเป็นนายทหารประจำการอยู่ที่ จ.ชลบุรี จึงมีเวลากลับมาบ้านเพียงวันเสาร์และอาทิตย์
 เท่านั้น ส่วนมารดาก็ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปไม่มีเวลาดูแล บ่อยครั้งที่เอกอยู่กับน้องสาว
 เอกได้รู้จักและสนิทสนมกับนายสมาน ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านแต่อายุห่างจากเอกกว่าสิบปี นาย
 สมานเป็นคนสอนให้เอกรู้จักการเที่ยวเตร่ การขับซัรดจักรยานยนต์ สำหรับบนสายตาของเอก
 ถือว่านายสมานคือผู้มีพระคุณคนหนึ่ง เนื่องจากคอยดูแลและแนะนำเรื่องต่าง ๆ ให้แก่เอกโดย
 ตลอด แต่สำหรับสายตาของคนทั่วไปแล้วนายสมานเป็นเพียงคนซึ่ดักคนหนึ่ง เนื่องจากนาย
 สมานเคยติดคุกมาแล้วครั้งหนึ่งในข้อหาข่มขืนซึ่งทรัพย์สิน แต่พ้นโทษมาแล้วหลายปี

เอกได้ศึกษาเล่าเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในจังหวัดสมุทรชรบราการ
 หลังจากนั้นได้สอบเอ็นทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยแต่ไม่ได้ จึงได้ลงเรียนที่มหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง
 และระหว่างนั้นก็ไปมาหาสู่กับนายสมานอยู่เป็นประจำ จนกระทั่งอยู่มาวันหนึ่งนายสมานได้เข้า
 มาหาเอกที่บ้านและขอยืมรถจักรยานยนต์และอาวุธปืนของเอก โดยบอกว่าจะนำไป "ทำงาน" ซึ่ง
 เอกทราบทันทีว่านายสมานจะนำไปใช้ในการก่อคดีอีกแน่นอน แต่ด้วยความเกรงใจและนับถือ
 นายสมานมากจึงไม่กล้าที่จะขัดใจ และในวันเมื่อนายสมานมาขอยืมรถจักรยานยนต์และอาวุธปืน
 ซึ่งเป็นของเอกเอง หากเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมนายสมานได้ เอกเองคิดว่าตนเองก็คงจะต้อง
 ถูกดำเนินคดีในกรณีนี้เห็นเป็นใจด้วย เลยตัดสินใจขอไปร่วมทำงานด้วย โดยรับหน้าที่เป็นคน
 ขับรถจักรยานยนต์ให้กับนายสมาน

ครั้งแรกของการทำงาน เอกขับซัรดจักรยานยนต์มีนายสมานซ้อนท้ายเพื่อหาเหยื่อที่

แต่งกายดีและเดินอยู่เพียงคนเดียวอย่างมั่นใจ โดยเหยื่อรายแรกเป็นหญิงแต่งกายดี เมื่อพบเหยื่อนายสมานได้ เรียกว่าให้เอกจอตกรุดและพร้อมสตาฟที่รถออกได้ทันที และเมื่อจอตกรุดนายสมานใช้เวลาไม่กี่วินาทีก็สามารถมีสร้อยคอทองคำติดมือกลับมา กระโดดขึ้นรถจักรยานยนต์ขับหลบหนีไปอย่างไม่มีขาดเย็น ครั้งต่อมา คราวนี้เป็นเหยื่ออย่างอื่นอีกครั้ง ทุกอย่างราบรื่นเหมือนครั้งแรก หลังจากที่ตำรวจสืบมาทั้งสองคนจะนำไปขายแล้วนำเงินที่ได้มาแบ่งกัน ไม่มีแววหรือที่ท่าว่าจะถูกตำรวจจับกุมแต่อย่างใด จนเวลาผ่านไปหลายเดือน เด็กข้างบ้านของเอกซึ่งสนิทสนมกันได้เข้ามาแอบขโมยเอาปืนที่สำนักงานทำงานเพื่อนำไปเที่ยวตามสถานบันเทิงยามค่ำคืนเป็นอาวุธปืนไม่มีทะเบียนหรือที่เรียกว่าปืนเถื่อน จนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้และสอบสวนขยายผลถึงเจ้าของปืนคือเอก ความจริงทุกอย่างก็ปรากฏเมื่อเอกถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวไปสอบสวน จนต้องรับสารภาพถึงความผิดทั้งหมดที่ได้กระทำความผิดลงไป พร้อมกับนำเจ้าหน้าที่ตำรวจไปจับกุมตัวนายสมานซึ่งหลบหนีไปพักอาศัยอยู่กับญาติที่ จ.ชลบุรี ถูกนำตัวไปดำเนินคดีทั้งที่ สน.ตลิ่งชัน และ สน.บางเสาธง

"พ่อแม่หรือพี่สาว ตกใจมาก เขาไม่เชื่อว่าผมจะทรมานผิดจริง ไปรวยวายตำรวจหาว่าตำรวจซ้อมแล้วขัดข้อหาผม จนผมต้องสารภาพกับเขาว่าผมทรมานผิดจริง"

หลังจากนั้นอิสรภาพของเอกก็ต้องสิ้นสุดลง ทั้งบิดามารดาพยายามขอขึ้นประกันต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานี่ตำรวจ แต่ไม่ได้รับอนุญาต จนชั้นการฝากขังต่ออานาจศาลก็ไม่ได้รับอนุญาตเนื่องจากเกรงว่าเอกจะหลบหนีหรือไปข่มขู่พยาน ไม่นานนักศาลได้ตัดสินพิพากษาจำคุกนายเอกอยู่เป็นเวลา 25 ปี

"ตอนที่อยู่ในห้องขังที่ สน. ผมไม่ค่อยได้อยู่หรือพูดคุยกับผู้ต้องหาคนอื่นเท่าไร ถูกเอาตัวมาสอบสวนพาไปทรมาน พาไปแถลงข่าว มีอายัดตัวที่ สน.บางเสาธงอีก"

ความรู้สึกของเรือนจำในสายตาของเอกคงจะมีแต่ความโหดร้าย ความทรมาน ของเจ้าหน้าที่งาน ผู้ต้องขังที่มาจากที่ต่าง ๆ กลัวจะถูกรังแก กลัวว่าจะไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำได้ ชีวิตที่เคยมีอิสระ เคยเที่ยวเตร่ไปไหนมาไหนได้ ต้องถูกจำกัดอยู่ภายในกรงขังที่เล็ก ๆ เท่านั้น

ก้าวแรกในเรือนจำ

ก้าวแรกที่เข้าสู่เรือนจำกลางแห่งนี้ เอกถูกนำตัวมาพร้อมกับเพื่อนผู้ต้องขังทั้งหมดจำนวนหนึ่งซึ่งรวมทั้งนายสมานที่ถูกพิพากษาจำคุกเป็นเวลา 30 ปี ก่อนเข้าเรือนจำจะเป็นขั้นตอนการ

ตรวจค้นตัวโดยเจ้าพนักงานเป็นผู้ทำการตรวจค้นอย่างละเอียด เพื่อมิให้สิ่งของต้องห้าม สิ่ง
อาชญากรรมสะกดกรรมทั้งเงินสดเข้าไปใช้จ่ายภายในเรือนจำด้วย ภายในเรือนจำจะให้ผู้ต้องขัง
ทุกคนใช้การฝากเงินหรือ ลงบัญชี กับเจ้าพนักงานไว้ เมื่อต้องการใช้จ่ายจะใช้วิธีเขียนคูปองซื้อ
สินค้าตามต้องการได้ สำหรับกฎเกณฑ์เบื้องต้นนั้นเองได้รับทราบจากนายสมานตั้งแต่อยู่ภายใน
ห้องควบคุมที่สถานีตำรวจก่อนแล้วและรู้ว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร . หลังจากนั้นทุกคนจะถูกสอบ
ประวัติอย่างละเอียด สำหรับผู้ที่ผ่านเรือนจำพิเศษมาก่อนแล้วจะมีการตรวจสอบประวัติมาก่อนจึง
เพียงซีกประวัติเพิ่มเติมเท่านั้น ไม่นานนักผู้ต้องขังทุกคนก็ถูกส่งตัวเข้าสู่แดนแรกรับหรือแดน 6

ภายในแดนแรกรับนี้ นายสมานผู้เคยผ่านลี้ภัยนั้นมาก่อน และยังคงมีพรรคพวกที่อยู่
ในเรือนจำแห่งนี้ใกล้กำหนดหันโทษแล้วจำนวนหลายคนด้วยกัน "เข้ม" เป็นผู้ต้องขังคดีร่วมกันมาผู้อื่น
ถูกจำคุกมาแล้วเกือบ 30 ปี ใกล้หันโทษ(ปัจจุบันหันโทษไปแล้ว) ซึ่งอยู่ในแดนแรกรับ เคยใช้
ชีวิตในแดน 5 ร่วมกับนายสมานเมื่อครั้งยังถูกจำคุกอยู่เมื่อหลายปีก่อน นายสมานและเอกจึงเข้า
ร่วมกลุ่มของนายเข้ม นายเข้มถือว่าเป็นชาวใหญ่คนหนึ่งในแดน เหลือโทษจำคุกเพียงไม่กี่ปี จึงถูก
จำคุกอยู่ในแดน 6 เป็นคนที่มีความรู้และประสบการณ์ภายในเรือนจำมากคนหนึ่ง มีญาติมาเยี่ยม
เสมอและมีเงินใช้จ่ายอย่างเหลือเฟือ ไม่ต้องทำงานอะไรเลย หรือบางครั้งอาจจะทำงานบ้าง
เล็กน้อย เป็นที่เคารพของผู้ต้องขังทั่วไป

ในแต่ละแดนของเรือนจำมี ผชล. หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานแต่งกายด้วยชุดสีน้ำเงิน
ทั้งชุดมีสายนกหวีดสีขาวย้อยอยู่ ในแดน 6 มี ผชล. อยู่ประมาณ 10 คน คอยกำกับดูแลผู้ต้องขัง
ทั่วไป ซึ่งแจ้งกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับในช่วงแรกนั้นเองเองรู้สึกกลัว ผชล. เหมือนกับกลัว
เจ้าพนักงาน ผู้ต้องขังอื่น ๆ ได้แนะนำให้นำไม้หักแล้วและบอกว่า ผชล. ก็คือผู้ต้องขังธรรมดาคนหนึ่ง
เท่านั้น ในตอนแรกเป็นมิตรกับผู้ต้องขังทั่วไปอยู่ แต่พอหลังจากได้เป็น ผชล. แล้ว หลายคน
เปลี่ยนไป หลายคนเริ่มท้าวเป็น หมานาย หากผู้ต้องขังส่วนใหญ่นี้คือเรือน

ชีวิตในช่วงแรกภายในเรือนจำ เอกรู้สึกลำบากมาก เมื่อก่อนเคยนอนต้นสาย งาน
บ้านจะทาหรือไม่ทาไม่มีใครบังคับกลางคืนออกเที่ยวเตร่ ชีวิตกลับต้องมาอยู่ในการอบานระเบียบ
และพื้นที่จำกัดเช่นนี้

ปกติเอกจะรับประทานอาหารกลางวันกับกลุ่มผู้ต้องขังภายในบ้านของตนเองซึ่งมีอยู่
ประมาณ 7-8 คน รวมทั้งทำอาหารเพื่อเตรียมไว้สำหรับในเมื่อเย็นต่อไปด้วย ซึ่งก็ทำให้
เอกรู้สึกอบอุ่น ทุกคนดูเหมือนจะทำใจได้หรือเคยชินกับชีวิตภายในนี้แล้วก็ได้ มีการหยอกล้อกัน

บ้างเล็กน้อยและคอยแนะนำสอนให้ผู้ต้องขังใหม่อย่าง เอกได้ เรียนรู้การปฏิบัติตัวและกฎที่ใหม่เป็น
ทางการของผู้ต้องขัง เช่น

"มีอะไร ได้อะไรมาก็ต้องเอามาแบ่งกันในบ้าน"

"อยู่ที่นี่พยายามอย่าไปยุ่ง เรื่องของคนอื่น แล้วจะอยู่สบาย"

อาหารที่ทางเรือนจำจัดให้ ผู้ต้องขังบางคนจะไม่รับประทานอาหารเย็นของทางเรือน
จำโดยจะจัดเตรียมเพื่อรับประทานกันเองภายในบ้าน รวมทั้งกลุ่มของเอกเองด้วย ซึ่งอาจจะพูด
ได้เลยว่าตลอดระยะเวลา 8 ปีที่เอกเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำนี้เคยรับประทานอาหารเช้าของทาง
เรือนจำไม่เกิน 10 ครั้ง

"ข้าวแดงแกงหลวงใครจะกินได้ เนื้อสักชิ้นแทบจะหาไม่ได้ วิทยุขาดแก้ววิทยุขาดหู
ใครกินข้าวแดงแกงหลวงรับรองว่าหอมเหลือแต่กระดูก ก็คงจะมีแต่พวกไม่มีญาติ พวกญาติไม่เอา
แล้ว ไม่มีเงินจะซื้อของ ไม่มีบ้านจะอยู่เท่านั้นแหละ"

ในช่วงเวลาว่างบนเรือนนอน ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มักจะพูดคุย ร้องรำทำเพลง อยู่กันเป็น
กลุ่ม ๆ ภายในบ้านของตนเอง ผู้ต้องขังเกือบ 800 คนรวมเคนต้องอยู่กันอย่างแออัด แบ่งเป็น
ห้อง ๆ ในแต่ละห้องมีผู้ต้องขังอยู่รวมกันราว 30-40 คน ไม่มีที่นอนหรือสิ่งอำนวยความสะดวก
อย่างอื่น นายเอกยูธาได้รับการเอื้อเฟื้อจากเพื่อนในกลุ่มนำเอาผ้าห่มมารองเป็นที่นอนให้
กลางคืนหากหิวก็จะมีเพื่อนผู้ต้องขังในกลุ่มที่มีขนมหรือของกินเก็บไว้นำมาแบ่งกันทานภายในบ้าน
หรือวิทยุแท็บก็ถูกลักลอบนำเข้ามาเพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงาได้

การใช้ชีวิตในช่วงแรกของเอกนั้นมีหลายครั้งที่มีปัญหากับเพื่อนผู้ต้องขังในกลุ่มอื่น ครั้ง
แรกที่ทำให้เอกล้มรสของไอ้ก้องค์ เกิดขึ้นเนื่องจากมีผู้ต้องขังคนหนึ่งต่อว่าว่าเอกเป็นหมานายใบ
บอกกับเจ้าพนักงานว่าผู้ต้องขังคนนั้นมียาเสพติดทำให้ถูกรายงานและถูกลดชั้นของผู้ต้องขัง จนเกิด
โต้เถียงและชกต่อยกัน แต่มีเจ้าพนักงานมาพบจึงถูกลงโทษด้วยการตีด้วยไอ้ก้องค์ทั้งสองฝ่ายคนละ
6 ที

"มีคนเขาบอกให้กินลูกหนู จิ้งจกตัวเล็ก ๆ เป็น ๆ มันจะวิ่งเข้าไปตืดเลือดที่ค้างอยู่ทำให้
หายไข้ใน บางคนผูกตีหมัก ๆ ถึงขนาดฆ่าคนตายไปเลยก็มี แต่ของผมไม่ถึงขนาดนั้นก็เลยไม่ได้
กิน ไม่กล้ากินด้วย"

หลังจากผ่านขั้นตอนการปรับตัวในแดนแรกเรียบร้อยประมาณเดือนเศษแล้ว เอกก็ถูกจำเนก
พาไปอยู่แดน 1 หรือแดนโรงพิมพ์ ส่วนนายสมานถูกจัดให้ไปอยู่แดน 4 เป็นการจำเนกตาม

ความถนัดของผู้ต้องขังแต่ละคน แต่สำหรับเอกแล้วคิดว่า เป็นการจัดเพื่อต้องการแยกเออกับนายสมานออกจากกัน เนื่องจากเป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดร่วมกัน ผู้ต้องขังบางคนมีเส้นมีสายมีผู้ใหญ่ ผากมากก็จะถูกจัดไปอยู่ในแดนที่อยู่สบาย ๆ อย่างเช่น แคน 7 เป็นต้น เอกต้องเริ่มต้นชีวิตในแดนโรงพิมพ์ใหม่ ภายใต้อาณัติมีการแบ่งกลุ่มกันของผู้ต้องขังเป็นหลายกลุ่มด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งตามภูมิลำเนาของผู้ต้องขังชาวใต้ ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น การเข้ากลุ่มอื่นจะต้องมีความชอบน้อมแต่นำเข้าประจำ หัวหน้ากลุ่มเมื่อเห็นว่าเอกเป็นผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่ทำตัวดีและยังไม่มีกลุ่มก็จะชวนเข้าไปอยู่ในกลุ่มเอง เอกเรียนรู้การปฏิบัติตัวภายในกลุ่มมาก่อนจึงรู้ว่าจะต้องทำอย่างไร จึงคอยช่วยเหลือหาความสะดวก ช่วยทำกับข้าวหรือเวลาที่มีเพื่อนผู้ต้องขังภายในกลุ่ม "ชนของ" ก็จะคอยทำหน้าที่เป็น "เร" คูดันทางให้ หรือเมื่อพ่อแม่และน้องสาวมาเยี่ยม นาสั่งของมาฝากก็จะนำมาแบ่งปันให้เพื่อนผู้ต้องขังภายในกลุ่มใช้กัน เอกจึงเป็นที่รักของเพื่อน ๆ ภายในกลุ่ม

งานในแดน 1 แตกต่างจากในแดนแรกไว้ เนื่องจากเป็นลักษณะงานที่มียอดงานและไม่ มียอดงาน เอกจะทำหน้าที่แกะตัวพิมพ์หนังสือซึ่งเป็นงานกลุ่มไม่มียอดงาน และบางวันก็ถูกให้ เปลี่ยนกองงานไปทำงานพับถุง งานพับถุงเป็นงานที่จะต้องมียอดงานกำหนดในแต่ละวันจะต้องทำให้ได้ตามยอดงานที่กำหนดนั้นคือ 300 ถุง ซึ่งสำหรับเอกแล้วไม่ลำบากแต่อย่างใด แต่มีผู้ต้องขังบางคนไม่ยอมทำงานหรือคอยหลบอุ้งงาน ถ้าถึงเวลาตรวจยอดงานไม่ครบตามจำนวนก็จะถูกตี หรือหากหลายครั้งมากก็จะถูกกักบริเวณหรือตัดวันเยี่ยมญาติ

เอกแม้จะได้รับการเรียนรู้จากเพื่อนผู้ต้องขังว่าไม่ให้ยุ่งเรื่องของผู้ต้องขังอื่นโดยเฉพาะเรื่องการกระทำผิด แต่แล้วเอกก็ต้องถูกลงโทษอีกเมื่อไปยุ่งเรื่องของผู้ต้องขังอื่น

"ที่แดน 1 มีพวกน้องเยอะทั้งที่ฆ่าแล้วและยังไม่ฆ่า รวมกันเกือบร้อยคนในแดน พวกที่เข้ามาใหม่ ๆ จะต้องหาคนคอยคุ้มครอง ไม่อย่างนั้นจะมีหวังโดนบู๊บู๊แน่นอน แล้วที่ผมโดนตีก็เพราะว่าไปยุ่งเรื่องของคนอื่นนี่แหละ มีน้องที่เข้ามาใหม่แต่ยังไม่ฆ่านะ ถูกนักโทษอื่นมันรังแก ลาวลาม ผมเข้าไปช่วยเลยต่อยกัน สุดท้ายก็เหมือนเดิมถูกตีด้วยกันทั้งสามคนเลย ถึงน้องที่เป็นกระเทยจะบอกว่าถูกรังแกก่อนก็เถอะ ทำให้ผมเข็ดไม่กล้ายุ่งเรื่องชาวบ้าน ที่นั่นเพชรผวกหรือคนในบ้านเราอีกแล้ว"

ส่วนนายสมานนั้น เอกได้ทราบข่าวว่าเมื่อไปอยู่แดน 4 ไม่นานก็ถูกย้ายไปแดน 5 พร้อมกับถูกกล่าวโทษทรนเนื่องจากจะหลบหนี สุดท้ายเมื่อประมาณ 2 ปีก่อนได้ทราบข่าวว่าป่วย

ตายในแดน 5 แล้ว

ประมาณ 2 ปีเศษในแดน 1 เอกได้ทำเรื่องขอย้ายไปอยู่แดน 6 หรือแดนแรกรับ เนื่องจากรู้สึกเบื่อและเริ่มมีปัญหากับผู้ต้องขังภายในกลุ่ม เนื่องจากเข้าใจว่าเอกเป็นทนายท่างที่เพื่อน ๆ ผู้ต้องขังในกลุ่มถูกจับเรื่องเล่นการพนัน แม้จะไม่มีหลักฐานอะไรยืนยันก็ตาม เมื่อไม่เป็นที่พึงพอใจของเพื่อนในกลุ่ม เอกก็ต้องพิจารณาย้ายตัวเองกลับไปอยู่แดน 6 และใช้ชีวิตในกลุ่มของนายเข้ม หัวหน้ากลุ่มที่ยังต้อนรับเอกเข้าร่วมกลุ่มอยู่ ซึ่งหากจะเปรียบเทียบความเป็นอยู่ในแดน 6 กับแดน 1 แล้ว ความรู้สึกของนายเอกยุคคิดว่าแดน 6 อยู่สบายกว่า เนื่องจากเป็นงานไม่มีอด ภาระเบียบไม่เคร่งครัดมากนัก ผู้ต้องขังส่วนใหญ่กลับพื้นทะเลแล้ว เจ้าพนักงานและพชล. มักจะพุ่งความสนใจไปยังผู้ต้องขังใหม่มากกว่า

ในยามว่างของผู้ต้องขังทั่วไปจะมีการสังกฐนหลายต่าง ๆ ตามร่างกายเพื่อความสวยงาม และเพื่อความน่าเกรงขาม สำหรับตัวเอกเองได้สังกฐนพระเยซูที่บริเวณหลังต้นคอ เนื่องจากเป็นนักถือศาสนาคริสต์ และเป็นการสักเพื่อความสวยงาม ไม่เชื่อก็คงจากความเคยชินอย่างที่หลายคนเข้าใจกัน ในทางกลับกันเอกและบรรดาผู้ต้องขังอื่น ๆ มักจะชื่นชมผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานแต่ไม่มีการสังกฐนสวยใด ๆ ในร่างกายเลย ว่าเป็นคนที่สามารถบังคับจิตใจตัวเองได้ น่าเกรงขามกว่าพวกที่สักลายเสือหรือลายอะไรต่าง ๆ ตามร่างกายเต็มไปหมด อย่างเช่นที่นายเข้มหัวหน้ากลุ่มจะไม่สังกฐนสวยใด ๆ เลย เป็นต้น

นอกจากนี้เอกยังบอกอีกว่าสำหรับผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่ไม่มีกลุ่มจะใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำลำบาก ไม่ว่าจะเป็นการถูกรังแกจากผู้ต้องขังอื่น ไม่มีใครคอยแนะนำการปฏิบัติตัวเพื่อการเอาตัวรอดในเรือนจำ บางคนเข้ามาใหม่ ๆ มีแต่คนรังแก แต่พออยู่สักพักมีญาติมาเยี่ยมมีของมาเยี่ยมมาก บางครั้งฝากเงินครั้งละมาก ๆ พวกผู้ต้องขังบางกลุ่มก็ชวนเข้าไปอยู่กลุ่มด้วยก็มี เรียกว่าใครอยู่ในเรือนจำถ้ามีเงินก็จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เอกใช้ชีวิตอยู่ในแดน 6 ได้อีกประมาณ 2 ปีเศษ หลังจากที่นายเข้มพ้นโทษไปแล้วไม่นานนักเอกก็ถูกคำสั่ง "เปลี่ยนบรรยากาศ" เป็นการรายงานย้ายแดนของผู้ต้องขังโดยผู้ต้องขังใหม่เต็มใจ เป็นกรณีผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ไม่เหมาะสม เหตุที่ถูกย้ายเอกเชื่อว่าน่าจะเกิดจากผู้ต้องขังบางคนที่ไม่พอใจนายเอกยุค ต้องการให้เอกย้ายไปอยู่แดนอื่น และแดนที่เอกถูกส่งไปอยู่คือแดนวัยรุ่นหรือแดน 2 ใน 1 เดือนแรกของการเข้าไปสัมผัสชีวิตแดน 2 เอกถูกกักบริเวณอยู่ในห้องแคบ ๆ ซึ่งมีผู้ต้องขังอยู่ประมาณ 4-5 คน นำให้ออกจากห้องเด็ดขาดเป็นเวลา 1 เดือน

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มักถูกกักบริเวณเป็นผู้ต้องขังที่มีปัญหาด้วยกันทั้งสิ้น เป็นความรู้สึกที่ทรมานมาก เดินไปไหนมาไหนไม่ได้ ญาติไม่สามารถเยี่ยมเยียนได้ หลังจากพ้นจากการถูกกักบริเวณแล้ว กาวาใช้ชีวิตในแดนวัยรุ่นของ เขาก็เริ่มขึ้นด้วยการหากลุ่มอยู่ ซึ่งไม่เป็นการยากสำหรับเขาก็มีเงินผ่อนนม แสดงตนช่วยเหลือมีน้ำใจต่อผู้ต้องขังด้วยกันก่อน และในแดนวัยรุ่นนี้เอง เขาก็ถูกลงโทษตีด้วยไอ้ กิ่งค้ออีกครั้งพร้อมกันถูกตัดวันเยี่ยมญาติเป็นเวลา 1 เดือน เมื่อเจ้าหน้าที่งานตรวจพบ "ของ" จำนวนหนึ่งซึ่งไม่มากนักที่ผู้ต้องขังภายในกลุ่มที่ติดยาเสพติดนำมาฝากไว้ และต้องรับว่าเป็นของตนเอง หากจะบอกว่า เป็นของ เพื่อนผู้ต้องขังนำมาฝากก็จะปล่อยให้ถูกทรมานด้วยกันทั้งคู่และเป็นการนำความเดือดร้อนให้ผู้ต้องขังอื่นด้วย อีกประการตัวเอกเองก็ถูกเจ้าหน้าที่งานแห่ง เล็งมาโดยตลอดเนื่องจากถูกเปลี่ยนบรรยากาศมาใช้ชีวิตในแดน 2 นี้ การแสดงออกของเขาก็น่าเป็นที่ "ไม่ยอมบอกว่า "ของ" เป็นของใคร เพื่อปกป้อง เพื่อนผู้ต้องขัง เป็นการแสดงให้เห็นถึงการรักพวกพ้อง

เมื่ออยู่ในแดน 2 ได้สักระยะเวลาหนึ่ง ในระหว่างที่ผู้วิจัยทำการศึกษานายเอกอยู่ก็ได้ทำเรื่องขอย้ายกลับไปอยู่แดน 1 เช่นเดิมโดยให้เหตุผลว่าอยู่ที่แดน 1 รู้สึกสบายใจมากกว่า เพราะในกลุ่มที่เอกอยู่ในแดน 1 ไม่มีผู้ต้องขังติดยาเสพติด และโดยส่วนตัวของเอกไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด

การกระทำผิดในเรือนจำ

แม้ว่าทางเรือนจำจะมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดและมีบทลงโทษที่รุนแรงก็ตาม ผู้ต้องขังโดยทั่วไปก็มักจะฝ่าฝืนกฎระเบียบที่ทางเรือนจำวางไว้เสมอ และที่เอกพบเห็นเสมอได้แก่

1. การพกเงินสดหรือ "ตัว" ซึ่งเป็นสิ่งของต้องห้ามที่ผู้ต้องขังฝ่าฝืนนำเข้ามาใช้จ่ายอยู่เสมอและมากที่สุด ในตอนแรกที่เข้าเรือนจำนั้นไม่สามารถนำเข้ามาได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่งานจะทำการตรวจอย่างละเอียด แต่เงินสดจะเข้ามาในเรือนจำเมื่อผู้ต้องขังเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้ว นั่นคือเมื่อญาติของเขามาเยี่ยมก็จะฝากเงินโดยการ ลงมือ ไว้กับเจ้าหน้าที่งาน เป็นรายเดือน ๆ ละ 3,000 บาท เขาก็เริ่มรู้จักการ ตัดบิล เพื่อนำเงินสดออกมาใช้จ่าย แม้จะถูกหักเปอร์เซ็นต์จากเจ้าหน้าที่ก็ตาม

"ตัว" นอกจากจะนำมาใช้ส่วนตัวแล้ว เขายังได้นำมาใช้ซื้อข้าวของเครื่องใช้ ของสดต่าง ๆ เพื่อใช้ภายในกลุ่มอีกด้วย ถือเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างผู้ต้องขังภายในกลุ่มหรืออาจจะกล่าวได้ว่าตัว สามารถทำให้ผู้ต้องขังมีกลุ่มอยู่และสามารถอยู่ในกลุ่มได้ ผู้ต้องขังคนใดที่อยู่ในกลุ่มแต่ไม่มีสิ่งของที่จะมาแบ่งปันให้กับเพื่อนภายในกลุ่มได้ก็จะถูกมองว่าเป็นคนที่เอาเปรียบเพื่อน

ผู้ต้องขังด้วยกันและไม่กล้าที่จะอยู่ในกลุ่มต่อไป โดยเอ่ยบอกว่าการใช้ชีวิตภายในเรือนจำ จำเป็น ต้องใช้เงินสดแทบทั้งสิ้น สามารถซื้อความสุขสบายได้ ผู้ต้องขังบางคนจ่ายเงินเป็นรายเดือนให้ แก่เจ้าพนักงานเพื่อที่ตนเองไม่ต้องทำงานหรือเพื่อแลกกับการทำงานเบา ๆ หรือเพื่อช่วยให้ตัวเอง ได้ย้ายไปอยู่แดนที่สบายตามต้องการได้ เงินสดสามารถซื้อได้แทบทุกอย่างงานเรือนจำ

2. การเล่นการพนัน เป็นการกระทำผิดอีกประการหนึ่งที่เอ่ยบอกว่าเกิดขึ้นในทุกแดน ของเรือนจำและแทบจะทุกวัน บางคนติดการพนันมาตั้งแต่ก่อนเข้า พอเข้ามาก็พยายามชวนชวราย หาเงินมาเล่นกันอีก เป็นเหตุให้ต้องนำเงินสดเข้ามาใช้ในเรือนจำมีการได้เสียครั้งละมาก ๆ ทว่า ทำให้เกิดการกั๊กที่ยืมสินกันระหว่างผู้ต้องขัง ซึ่งผู้ต้องขังถือว่าเป็นคนที่จะต้องชดเชยกัน ใครที่ยืมแล้ว ไม่ใช้จะพากันหาความมาให้ชื้อถือ ไม่มีผู้ต้องขังคนใดไว้ใจหรือคบหาด้วย ในการเล่นปกติจะมี ผู้ต้องขังที่ทาหน้าที่เป็น "เร" คอยคุ้มทางให้ หรือบางครั้งทำให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ของ เจ้าพนักงานโดยการปล่อยให้ผู้ต้องขังเล่นการพนันในช่วงที่เจ้าพนักงานนั้นเข้าเวร แล้วเรียก เก็บเงินจากผู้ที่ไม่เล่น เอ่ยเองตลอดระยะเวลา 8 ปี ที่ผ่านมาก เคยเล่นบ้างนิดหน่อย เนื่องจาก ทางบ้านส่งเงินมาให้เพียงเดือนละ 3,000 บาท เท่านั้น จึงไม่กล้าที่จะเล่นมากนัก

3. "ของ" หรือยาเสพติด เป็นสิ่งของต้องห้ามที่นายเอ่ยขุตนเองบอกว่าหากคิดจะแก้ไข ปัญหาเรื่องยาเสพติดภายในเรือนจำทำได้ไม่ยาก คิดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐน่าจะใส่ใจหรือเป็นช่องทาง ทวงหาเงินกันจึงน่าจะมากกว่า

เอ่ยได้กล่าวให้ผู้วิจัยฟังว่า "ก็แค่แยกนักโทษที่ติดยาเสพติด ฐู ๆ กันอยู่ว่าคนไหนติด ยาบ้าง แยกออกไปขังต่างหาก แค่นี้เอง ถ้าในเรือนจำมีคนเสพนันก็ไม่มีคนเอาเข้ามาหรอก"

จากการสัมภาษณ์เอ่ยได้เล่าให้ฟังถึงการเข้ามาของยาเสพติดว่าสามารถนำเข้ามาใน เรือนจำได้หลายวิธี แต่ที่เอ่ยพบเห็นบ่อยมากเป็นวิธีการนำเข้ามาที่เรียกว่า "ซีลิ่งท์" หรือการ นำเข้ามาโดยเจ้าพนักงาน วิธีการนี้คนทั่วไปที่ไม่เข้าใจอาจจะคิดว่าง่าย แต่หากความจริงแล้ว เสี่ยงมากสำหรับคนที่นำเข้ามา เพราะทางเรือนจำมีการตรวจค้นกันอย่างละเอียด ตรวจค้นกัน เองขณะเข้าออกเรือนจำหรือเข้าออกแดนแต่ละแดน หากถูกจับได้ต้องนอกจากออกจากราชการ แล้วยังต้องถูกดำเนินคดีอีกด้วย ซึ่งตั้งแต่เอ่ยอยู่มา เคยได้ยินว่ามีกรจับเจ้าพนักงานลักลอบนำ ยาเสพติดเข้ามา 1 ครั้ง ที่แดน 5 นอกจากนี้การนำเข้ามาอาจจะเป็นการสอดใส่เข้ามากับของ ผากจากญาติ ซึ่งแม้จะมีการตรวจค้นตลอดก็ตาม แต่ในแต่ละวันมีเป็นจำนวนมากจึงมีการเล็ด ลอดเข้ามาได้อยู่เสมอ

4. การทะเลาะวิวาทกันระหว่างผู้ต้องขัง ในหมู่คนจำนวนมาก การทะเลาะวิวาทจึงเกิดขึ้นเสมอซึ่งถ้าเป็นการทะเลาะกันภายในกลุ่มเดียวกันมักจะไม่มีใครมีปัญหา จะมีหัวหน้ากลุ่มใกล้เคียงยี้ แต่ถ้าวเป็นการทะเลาะกันระหว่างผู้ต้องขังต่างกลุ่มกัน ก็จะทำให้หัวหน้าของแต่ละกลุ่มมาคอยตกลงกัน ซึ่งหากเป็นเรื่องเล็กน้อยก็มักจะตกลงกันได้ บกดีแล้วจะไม่มีใครนำเรื่องไปบอกกับเจ้าพนักงาน เพราะนั่นหมายถึงจะต้องถูกทำโทษกันทั้งสองฝ่าย

"อย่างตอนที่ผมมีเรื่องกับนักโทษคนอื่นถ้าผู้คุมมาเจอซะก่อน คิดว่าก็คงจะเคลียร์กันได้ แต่พอเขามาเจอ เขาก็เลยต้องโดนด้วยกันทั้งคู่"

สาเหตุที่มีการทะเลาะวิวาทกันส่วนใหญ่เกิดจากการเข้าใจผิดกันเล็กน้อย เช่น การยืมของแล้วไม่คืน ยืมเงินแล้วไม่คืน เล่นการพนันโกงกัน หรือผู้ต้องขังบางคนมีเรื่องไม่พอใจกันอยู่ก่อนแล้วก็มี

ชั้นของผู้ต้องขัง

ชั้นของผู้ต้องขัง เป็นการแบ่งผู้ต้องขังตามระเบียบของกรมราชทัณฑ์ซึ่งพิจารณาจากความประพฤติและการปฏิบัติตัวของผู้ต้องขังภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยปกติจะมีการพิจารณาปีละ 2 ครั้ง คือในช่วงต้นปีและกลางปี เป็นการกำหนดชั้นเพื่อช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ทักษะการทำความดีเอกเองเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญและทำให้ผู้ต้องขังเกิดความเกรงกลัวว่าไม่กล้ากระทำความผิดเนื่องจากจะมีผลต่ออัสระภาพของผู้ต้องขังเอง มากกว่าไม่กระทำความผิดเนื่องจากเกิดความสำนึกหรือกระทำความผิดอย่างระมัดระวังไม่กล้ากระทำความผิดอย่างชัดเจน

แม้ว่าเราจะเคยถูกลงโทษเนื่องจากกระทำผิดระเบียบของเรือนจำหลายครั้ง แต่ยังไม่เคยถูกลงโทษด้วยการลดชั้น ผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่และถูกตัดสินให้เป็น "นักโทษเด็ดขาด" แล้วจะถูกจัดให้อยู่ในชั้นกลางก่อน และเมื่อถึงวาระการเลื่อนชั้นจะมีการทดสอบ ซึ่งผู้ต้องขังทุกคนสามารถผ่านการทดสอบได้อย่างไม่ยาก ผู้ต้องขังหลายคนก็กระทำความผิดยอมเสียเงินหรือยอมถูกตีหรือทำโทษอย่างอื่นเพื่อแลกกับการถูกลดชั้น ส่วนเอกกลับคิดว่าถ้ากระทำความผิดแล้วเลือกระหว่างการถูกตีกับการถูกลดชั้นแล้ว คิดว่ายอมถูกลดชั้นดีกว่าการถูกตี

"ผมเคยถูกตีมาแล้วหลายหน มันเหมือนตีวัวตีควาย ผมยอมมาให้เขาตีชั้นดีกว่า ก็รู้ว่ามันมีผลกับการจะออกเร็วหรือช้า แต่ผมว่ามันคุ้มกว่าการถูกตีเยอะเลย"

ขณะนี้นายเอกอยู่ชั้นเยี่ยมได้รับการลดโทษเดือนละ 5 วัน หากไม่มีการถูกตัดชั้นลงไปก็จะได้รับการลดโทษเดือนละ 5 วันตลอดไป หรือเมื่อมีการพระราชทานอภัยโทษก็จะได้

รับการลดโทษลดหนี้ตามชั้นของผู้ต้องขังอีกด้วย

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิต

เอกเคยคิดว่า เรือนจำเป็นสถานที่ที่ลงโทษคนที่กระทำผิด น่ากลัว มีแต่ความโหดร้าย โดยเขาไม่เคยคิดว่าตัวเขาเองจะต้องเข้ามาใช้ชีวิตที่นี่ ภาพที่เขา มอง เรือนจำไว้กับความรู้สึก เมื่อเขาได้เข้ามาสัมผัสเอง เขารู้สึกว่า เลวร้ายกว่าที่เขาคิดไว้ ทั้งการขาดอิสระ ไม่สามารถ ไปไหนมาไหนได้ ต้องคอยระมัดระวังตัวจากการจ้องจับผิดของเจ้าพนักงาน และ ษล. การลงโทษที่แสนจะทารุณ บรรยากาศที่น่ากลัวในเรือนจำ เขารู้สึกห่อเหี่ยวเป็นบางครั้งกับขนาดตาเรือนจำที่ยังอีกยาวไกลเหลือเกิน

เขารู้สึกสำนึกว่าสิ่งที่เขากระทำลงไปเป็นความผิด แต่เขาก็มองว่าเป็นการกระทำผิดที่ไม่ได้ชั่วร้าย และไม่ได้เกิดจากนิสัยโดยสันดานของเขา สังคมน่าจะให้โอกาสเขาแก้ตัว ไม่น่าจะลงโทษจากคุณเขามากมายขนาดนี้ ซึ่งโทษจากคุกที่เอกได้รับ เอกบอกว่า เขามีความรู้สึกว่าเป็นการลงโทษเพื่อให้เขาชดใช้กรรมที่รุนแรงเกินไป โทษของเขาใกล้เคียงกับนักโทษปล้น หรือนักโทษที่ฆ่าคนตายเลยทีเดียว

ทัศนคติต่อเจ้าพนักงาน ษล. และเพื่อนผู้ต้องขัง

เจ้าพนักงานในสายตาของเอกแล้วความรู้สึกในช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำเอกรู้สึก "กลัว" เนื่องจากมองภาพไว้ว่าจะต้องมีแต่ความโหดร้าย ทารุณ เพื่อให้เหมาะแก่การควบคุมผู้ต้องขังที่มาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งจนถึงขณะนี้แล้วก็ยังรู้สึกกลัว กลัวจะถูกลงโทษ เมื่ออยู่ต่อหน้าจะต้องทำตัวดีเรียบร้อย ไม่กล้ากระทำผิดระเบียบใด ๆ เชื่อฟังคำสั่งทุกอย่าง แต่เมื่อลับหลังจะเห็นเป็นฝ่ายตรงข้าม เหมือนเป็นศัตรู และไม่เกรงครีตั้นระเบียบ โดยจะมองว่าผู้ต้องขังที่เกรงครีตั้นระเบียบมากจนเกินไปเป็นคนอ่อนแอ แต่นั่นน่าจะหมายความว่า จะนิยมชมชอบผู้ต้องขังที่กระทำผิดอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้เอกยังมองว่าเจ้าพนักงานคือผู้ที่มีอำนาจต่อผู้ต้องขังและใช้อำนาจที่มีในการแสวงหาผลประโยชน์ เช่นในการเล่นเกมพนันของผู้ต้องขัง เจ้าพนักงานบางคนที่เขาจะปล่อยให้ผู้ต้องขังเล่นเกมพนันกันได้อย่างมีอิสระและได้ผลประโยชน์ตอบแทน บางคนลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาเอง เป็นต้น

ษล. ในสายตาของเอกก็คือผู้ต้องขังคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายให้มาดูแลผู้ต้องขังด้วยกัน ได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าผู้ต้องขังธรรมดา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการลดโทษ การทำงานเขา

กว่าผู้ต้องขังอื่น เป็นต้น ทำให้ผู้ต้องขังหลายคนที่ชวนชวยอยากเป็น ผชล. แต่สำหรับเอกเอง แล้วเคยได้รับการทาบทามให้เป็น ผชล. แต่เจ้าตัวของสละสิทธิ เนื่องจากคิดว่าหากเป็น ผชล. เพื่อนผู้ต้องขังอื่นก็คงมีความรู้สึกเหมือนกับที่ตนเองรู้สึกกับ ผชล. นั่นคือรู้สึกเหมือนเป็นฝ่ายตรงข้าม เป็นฝ่ายเดียวกับเจ้าพนักงาน ผู้ต้องขังทั่วไปจะมองว่าเป็น "ทนาย" แม้จะได้รับสิทธิต่าง ๆ มากกว่าก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไม่ก็ตามมี ผชล. บางคนก็คอยช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้แก่ผู้ต้องขังก็ จะได้รับความรักใคร่จากผู้ต้องขังทั่วไปมาก แต่ ผชล. คนนั้นก็มักจะอยู่เป็น ผชล. ได้นานก็ต้อง ถูกปลดออกเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานเลือก ผชล. ที่เป็นคนของพวกเขามาทำงานต่อไป

และสำหรับผู้ต้องขังภายในเรือนจำด้วยกันแล้ว ความรู้สึกเริ่มแรกเอกจะเกิดความกลัว กลัวที่จะต้องมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้ต้องขังจำนวนมาก กลัวว่าจะถูกทำร้าย กลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้ง เมื่อได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้ต้องขัง การใช้ชีวิตร่วมกันภายในกลุ่ม "บ้าน" กลับเป็นสิ่งที่ทำให้เอกรู้สึก อบอุ่น รู้สึกปลอดภัย มีคนคอยช่วยเหลือเมื่อเดือดร้อน แต่ในทนายความว่าตัวผู้ต้องขังเองจะต้อง เคารพในกติกาก็กลุ่มได้วางไว้ด้วย จึงจะสามารถอยู่กับผู้ต้องขังภายในกลุ่มได้

ความคาดหวังในอนาคต

ขณะนี้เอกเหลือเวลาในการอยู่ในเรือนจำอีกไม่ต่ำกว่า 15 ปี อนาคตอีกยาวนาน เอกจึงไม่อยากคาดหวังอะไรไว้มากนัก แม้ในใจนี้สิ่งที่ต้องการมากที่สุดขณะนี้ก็คือการออกไปใช้ชีวิตอิสระและสัมผัสกับตัวเองว่าจะไม่หันไปทำผิดอีก เพราะเห็นแล้วว่าการศึกษาของตนเองเป็นเหตุให้ญาติพี่น้องต้องมาลำบากและอับอาย เกิดความรู้สึกละอายใจที่เมื่อครั้งอยู่ในสังคมภายนอกกับครอบครัวไม่เคยคิดจะสร้างประโยชน์อะไรให้แก่ครอบครัว และยังทำความเดือดร้อน มาสู่ครอบครัวกลายเป็นภาระให้แก่พ่อแม่เพิ่มขึ้นไปอีก

ปกติแล้วพ่อแม่และน้องสาวของเอกจะมาเยี่ยมเยียนประมาณเดือนละ 1 ครั้ง มาพูดคุย และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับครอบครัวให้รับฟัง ทำให้รู้สึกว่าคุณเองยังไม่ถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก เมื่อเอกขอย้ายแดน ได้ขอให้ผู้วิจัยช่วยโทรศัพท์บอกทางบ้านให้ทราบ เนื่องจากต้องการให้ทางญาติพี่น้องมาเยี่ยมสม่ำเสมอ เป็นสิ่งที่ทำให้เอกมีกำลังใจมากขึ้น เอกตั้งใจไว้ว่า หากพ้นโทษออกไปจะไปประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว โดยให้เหตุผลว่า

"อายุขนาดผมก็ถ้าพ้นโทษออกไปก็เกือบ 50 แล้ว จะให้เริ่มต้นด้วยการเป็นลูกจ้าง หรือเป็นลูกน้องใคร ช่างนี้ก็คงไม่มีโอกาสสร้างตัวเองได้ ทำธุรกิจส่วนตัวมันน่าจะรวยเร็วกว่าทำงานเป็นสิบ ๆ ปีก็ได้"

กรณีที่ 4 นายสาร ดวงจินดา

ผู้ก่อคดีฆ่าโหดเพื่อนชาวไร่

นายสาร ดวงจินดา อายุ 46 ปี ชาวไร่ร้อยจังหวัดราชบุรี ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 25 ปี ในข้อหา ฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา ขณะนี้ถูกจำคุกในเรือนจำกลางแห่งนี้มาแล้วกว่า 6 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ ต.ทุ่งหลวง อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี สารไม่เคยเขียนหนังสือที่ใดมาเลย ทั้งนี้เนื่องจากฐานะทางบ้านที่ค่อนข้างยากจน ประกอบกับทางบ้านอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่นมาก การเดินทางจึงไม่สะดวก ประกอบอาชีพทำไร่ร้อยที่ได้รับมาจากมารดา

สารเป็นบุตรคนที่ 7 ในบรรดาบุตรทั้งหมด 10 คน ของนางวิภา ดวงจินดา และนายสมาน ดวงจินดา ซึ่งนายสมานบิดา ได้เสียชีวิตไปตั้งแต่ นายสารยังเล็กและจากความอะไรมากไม่ได้ ในจำนวนพี่น้องของสาร เป็นชาย 6 คน หญิง 4 คน ทุกคนล้วนแต่ไม่ได้รับการศึกษามาเลย เมื่อถึงวัยที่พอจะช่วยงานไร่ได้ นางวิภาจะนำออกมารับจ้างทำไร่ร้อย เนื่องจากทางบ้านไม่ได้ว่าจ้างแรงงานจากที่อื่นอาศัยแรงงานจากบุตร จนกระทั่งเมื่ออายุได้ 20 ปี สารได้แต่งงานกับนางน้อย ชาวไร่ซึ่งอยู่บ้านใกล้เคียงกัน จนมีบุตรด้วยกัน 3 คน แต่ก็มีอันต้องเลิกลากันไป ทั้งนี้เป็นเพราะสารเป็นคนขี้ทิ้งและไม่ไหว้ย โดยบุตรทั้ง 3 คน นางน้อยได้นำไปเลี้ยงดูส่งเสียเอง หลังจากนั้นไม่นาน สารได้เดินทางไปทำประโยชน์ที่ อ.เมืองปัตตานี ตามคำชักชวนของเพื่อนบ้านที่พากันไปทำงานทางภาคใต้ เป็นเวลา 3 ปี เศษด้วยความที่ต้องอยู่ห่างจากครอบครัว ทำให้สารเกิดความรู้สึกว่าเหงา จึงได้อยู่กินกันสามีกรรยากับหญิงสาวชาวใต้ชื่อ นวล จนมีบุตรด้วยกันอีก 2 คน และได้พานางนวลพร้อมทั้งบุตร 2 คน กลับมาอยู่กินด้วยกันที่ จ.ราชบุรี

ความเป็นอยู่ของสารกับครอบครัวเป็นไปด้วยความสงบสุข จนกระทั่งเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้สารต้องเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้เป็นเวลาจนถึง 25 ปี เป็นเหตุการณ์ที่สารคิดว่าไม่น่าจะเกิดขึ้นและรู้สึกเสียใจมาถึงทุกวันนี้

เมื่อประมาณเดือนกันยายน 2534 ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวบ้านต่างพากันออกหาหน่อไม้ในป่าเพื่อมาทำเป็นอาหาร สารได้เข้าไปในเขตป่าสงวนเพื่อหาหน่อไม้เหมือนกับชาวบ้านทั่วไปที่บริเวณใกล้กันกับไร่ร้อยของสารเอง บรากรว่าขณะที่กำลังตัดหน่อไม้อยู่นั้นได้มีนายเชียรเพื่อนบ้าน ซึ่งมาหาหน่อไม้เช่นเดียวกัน มาต่อว่าสารโดยอ้างว่าเป็นบริเวณพื้นที่ที่นายเชียรมาตัดหน่อไม้ทุกปี และได้จับจองพื้นที่บริเวณดังกล่าวไว้แล้ว แต่สารไม่ยอม จึงได้เกิดมีปากเสียงและชกต่อยกัน

"มันเสียไม่ได้ แล้วยังจะเอาผิดใครก่อน มันจะมาพันผม พอเมแย่งมาได้ก็เลย พันใส่ มันมันบับเลย มันรู้เหมือนกันว่ากินผล แต่มารู้ตอนหลังว่าทั้งหมด 9 แผล ตายคาที่เลย"

หลังจากเกิดเหตุสารได้หลบหนีไปที่ จ.ปัตตานี โดยไปอยู่กับเพื่อนที่เคยทำงานด้วยกัน เมื่อครั้งทำงานอยู่ที่ จ.ปัตตานี หลบหนีมาอยู่ที่ จ.ปัตตานี ได้ประมาณ 10 วัน ความที่เป็นคนรักครอบครัวและชอบชีวิตการทำไร่ ทำนุ้สารคิดถึงครอบครัวมาก จึงได้ปรึกษากับเพื่อนที่เป็นตำรวจชั้นประทวนอยู่ที่ จ.เพชรบุรี แนะนำสารว่าให้มอบตัวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ สารจึงได้ตัดสินใจเข้ามามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่สถานีตำรวจ จ.ราชบุรี

"เขาบอกผมว่าติดคุกแค่ 5 ปีเท่านั้น ถ้าหนีอายุความถึง 20 ปี ถ้าผมรู้ว่าเขาจะจำคุกผม 25 ปี ผมหนีไปสัก 20 ปี จะดีกว่า"

ชีวิตในห้องควบคุมที่สถานีตำรวจ 7 วัน สารให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยดี เนื่องจากในตอนต้นนั้นเข้าใจว่าจะถูกจำคุกเพียงไม่เกิน 5 ปีเท่านั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติต่อสารอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสารได้มอมตัวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยตนเองและรับสารภาพในข้อกล่าวหาทุกประการนั่นเอง หลังจากนั้นจึงถูกส่งตัวเข้าเรือนจำจังหวัดเพื่อควบคุมระหว่างรอการพิจารณาของศาล ในชั้นพิจารณาของศาล ศาลจังหวัดราชบุรีได้ตัดสินจำคุกนายสาร 50 ปี แต่เนื่องจากให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของศาล จึงลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงให้จำคุกเหลือ 25 ปี

"พอฟังคำพิพากษา ผมแทบช็อก ตกใจมาก หนักไม่ถึง คิดว่าแค่ 5 ปี เหมือนกับที่ตำรวจเพชรบุรี เพื่อนของผมบอกเอาไว้"

ก่อนที่จะถูกส่งตัวเข้าเรือนจำกลางแห่งนี้ นายสารเกิดความกลัวต่าง ๆ นาน่าจะเป็นกลัวเจ้าพนักงาน กลัวนักโทษด้วยกันเอง กลัวระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในเรือนจำ ที่เคยได้รับรู้มาจากเพื่อนผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดซึ่งเคยถูกจำคุกในเรือนจำกลางแห่งนี้มาก่อน เล่าให้ฟังถึง ความหดหู่ ความป่าเถื่อน อีกทั้งยังจะต้องใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้ถึง 25 ปี ซึ่งสารไม่เคยทำมาก่อน หลายครั้งที่สารพยายามคิดที่จะหลบหนี โดยการไปขโมยและเดินวนเวียนอยู่บริเวณรั้วกำแพง เรือนจำ เพื่อหาทางและโอกาสที่จะหลบหนีแต่ทางเรือนจำมีการควบคุมที่เข้มงวด จึงไม่สามารถจะหลบหนีออกไปได้ เจ้าพนักงานจากเรือนจำจังหวัดทราบพฤติการณ์ของสารเป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อส่งตัวสารไปยังเรือนจำกลางจึงได้รายงานพฤติการณ์นี้ให้ทางเรือนจำกลางทราบ พร้อมกับใส่ตรวนที่ขาทั้งสองข้าง เพื่อป้องกันการหลบหนี

ก้าวแรกงานเรือนจา ชีวิตในแดนกรงเสือ

ก้าวแรกที่เข้าสู่รั้วกำแพงของเรือนจาแห่งนี้ เริ่มต้นขึ้นด้วยการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังทั้งหมดทุกคนก่อนที่เข้าสู่ประตูเรือนจา เพื่อมิให้สิ่งของผิดกฎระเบียบของทางเรือนจาเข้าไปในเรือนจา ไม่ว่าจะเงินสด ของมีคม อาวุธ ยาเสพติด เป็นต้น จากนั้นผู้ต้องขังทุกคนจะถูกทาบประวัติ ส่วนสารและผู้ต้องขังส่วนหนึ่งที่ถูกส่งมาจากเรือนจาต่าง ๆ จะมีแผ่นประวัติส่งมาจากเรือนจาเดิมอยู่แล้ว สำหรับผู้ต้องขังส่วนใหญ่มักจะถูกส่งเข้าไปในแดนหกหรือแดนแรกรับเพื่อปรับตัวและเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก่อน แต่สารกลับถูกส่งเข้าไปใช้ชีวิตในแดน 5 หรือที่เรียกกันว่า แดนกรงเสือ พื้นที่ เรียกแดนดังกล่าวว่าแดนกรงเสือ เนื่องจากในเรือนนอนจะมีกรงสำหรับขังนักโทษที่ถูกลงโทษ ลักษณะคล้ายกรงเสือ จึงเรียกกันว่า แดนกรงเสือ แดน 5 นี้เป็นแดนที่ใช้สำหรับควบคุมผู้ต้องขังที่มีอัตราโทษค่อนข้างสูงและกระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจารวมทั้งผู้ต้องขังที่พยายามจะหลบหนีออกจากเรือนจา มีกฎระเบียบที่ค่อนข้างเข้มงวด การควบคุมจะเข้มแข็งกว่าทุกแดน อีกทั้งยังอยู่ห่างจากกำแพงของเรือนจามากกว่าแดนหก ซึ่งจะอยู่ติดกันกับกำแพงของเรือนจา

ในแดน 5 ขณะที่สววยังไม่ทราบว่าตัวเองจะต้องใช้ชีวิตในแดน 5 นี้อย่างไร ก็ได้รับการชักชวนให้เข้าอยู่ในกลุ่มร่วมกับเพื่อนร่วมห้องอีก 3 คน เป็นผู้ต้องขังคดีฆ่าคนตาย 2 คน และนักโทษคดีค้ายาเสพติดอีก 1 คน ชื่อ บรรณ ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าห้องและหัวหน้า "บ้าน" ทั้งนี้เนื่องจากนายบรรณ มีการศึกษามากกว่าผู้ต้องขังคนอื่น มีความรู้สามารถแนะนำผู้ต้องขังคนอื่นได้ มีญาติและเพื่อนฝูงมาเยี่ยมเยียนมากกว่าผู้ต้องขังในกลุ่มคนอื่น อีกทั้งยังมีเงินสดซึ่งเป็นสิ่งของต้องห้ามของเรือนจาเข้ามาใช้จ่ายในเรือนจาย่างเหลือเฟือเพื่ออีกด้วย บรรณ ถือได้ว่าเป็นชาวญ่คนหนึ่งงานเรือนจาเลยก็ว่าได้ เนื่องจากจะไม่มียอดงานในการทำงาน ทักษะความผิดอะไร เจ้าพนักงานก็กลับมองข้ามไป ทั้งสามคนเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ที่นี่มาหลายปีแล้ว บรรณและเพื่อนผู้ต้องขังอีกสองคน จะคอยแนะนำถึงวิธีการปฏิบัติตัวต่อเพื่อนนักโทษ ในที่นี่เจ้าให้แก่คนที่ติดต่อเรา ไม่เบียดเบียนผู้ต้องขังคนอื่น และร้ายกับคนที่ร้ายกับเรา การปฏิบัติตัวต่อเจ้าพนักงาน และ ผชล. ซึ่งส่วนใหญ่จะแนะนำถึงการเอาตัวรอดในการใช้ชีวิตในเรือนจา

การทำงานในแดน 5 เจ้าพนักงานจะจ่ายงานให้แก่ผู้ต้องขัง ได้แก่ งานโยธาทั่วไปภายในแดน งานพับถุงกระดาษ โดยยอดงานของผู้ต้องขังแต่ละคนจะต้องทำให้ได้ยอดงานตามที่เจ้าพนักงานกำหนดไว้หากไม่ได้ยอดงานตามที่กำหนดก็จะถูกลงโทษตามวิธีการของเจ้าพนักงานแต่ละคน

"อย่างยอจดงานพันธุ่งที่ฆะทาเนีย ถ้ามาได้ 300 บาท แรก ๆ ก็อาจจะแค่ตักเตือน แต่พอครั้งหลังถ้ายังท้าวท้าวอีกละก็ จะต้องถูกตีด้วยไอ้ก้องค์ เป็นเหล็กแป้น หรือน้ำกระบอง พันด้วยผ้าหรือยางหนา ๆ แล้วให้หนักทอนจนคว่ำราบกับพื้น เวลาตีไม้ใช้ตีมือเดียวนะ จับสองมือ แล้วตีเหมือนกับตีวัวตีควายเลยทีเดียวนะ เครื่องานข้าพหมด" ผู้ต้องขังหลายคนที่ถูกตีด้วย ไอ้ก้องค์ จะข้ามน วิธีแก้อาการข้ามนของผู้ต้องขังทั่วไปก็คือ "กินจิ้งจกหรือ ลูกหนู เป็น ๆ เข้าไปเพื่อให้มันวิ่งตีเลือดที่คั่งอยู่ออก"

สำหรับสารตลอดระยะเวลา 6 ปี ชีวิตในแดน 5 ยังไม่เคยสัมผัสกับรสชาติของไอ้ก้องค์เลย แต่สารบอกว่าในแดน 5 ผู้ต้องขังบางคนถึงกับทนต่อกฎระเบียบที่เข้มงวดและการลงโทษที่รุนแรงไม่ไหว หนีทางภูตมาวิ่งเต้นขอย้ายไปอยู่แดนอื่น

การกระทำผิดในเรือนจำ

ในช่วงหลังจากขึ้นเรือนนอนในช่วงเย็นจนถึง 21.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาพักผ่อนของผู้ต้องขังนี้ เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งจะพักผ่อนโดยการอ่านหนังสือ นอนเล่น สำหรับสารในช่วงแรก ๆ ของการใช้ชีวิตในเรือนจำนี้ มักจะพูดคุยกับเพื่อนผู้ต้องขังในบ้านตนเองหรือใกล้เคียง สำหรับผู้ต้องขังอีกส่วนหนึ่งก็จะทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ผิดกฎระเบียบของเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นการพนัน การเสพยาเสพติด เป็นต้น

ซึ่งการกระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำส่วนใหญ่มักจะไม่ได้แตกต่างจากสังคมภายนอก นั่นคือจะมีการใช้ "ตัว" หรือ เงินสด เป็นตัวกลางเสมอ ทางเรือนจำถือว่า "ตัว" เป็นสิ่งของต้องห้ามอันดับหนึ่งของเรือนจำเลยก็ว่าได้ เพราะถือว่าเป็นตัวการสำคัญที่นำมาซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ การเข้ามาของเงินสดในเรือนจำ สารบอกว่าสามารถนำเข้ามาได้หลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบนำเข้ามาเองของผู้ต้องขังหลังจากการเยี่ยมญาติ แต่จะต้องซุกซ่อนให้ดีเนื่องจากหลังการเยี่ยมญาติทุกครั้งผู้ต้องขังจะต้องถูกตรวจค้นตัวก่อนที่จะถูกนำตัวเข้าแดน การลักลอบนำเข้ามาโดยเจ้าพนักงานเป็นผู้นำเข้ามา โดยจะมีการตกลงราคาค่าจ้างในการนำเข้า บกดินราคาร้อยละ 20 หมายความว่า หากญาติของผู้ต้องขังคนไหนนำเงินสดฝากมาให้ผู้ต้องขังโดยฝ่ายให้เจ้าพนักงานนำเข้ามาให้ 100 บาท จะได้รับเงินสดเพียง 80 บาท เหล่านี้เงินอีก 20 บาท ถูกหักให้แก่เจ้าพนักงาน ในช่วงแรกที่สารเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำ เมื่อบุตรและภรรยาจะมาเยี่ยม สารจะให้ลูกและภรรยาฝากเงินสดไว้ เพื่อจะได้นำไปซื้อสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นจาก "พ่อค้า" ในเรือนจำเพราะหากจะรอซื้อสินค้าจากร้านค้า นอกจากจะได้สินค้าราคา

แพงกว่าปกติแล้ว สินค้ายังจะได้หลังจากวันที่สั่งซื้อประมาณ 1-3 วัน หรือ การใช้วิธีการ "ตัดบิล" คือการที่ผู้ต้องขังติดต่อกับฝ่ายบัญชีขอแลกบิล เป็นเงินสด เช่นกันงานอัตราร้อยละ 20 จะถูกหักให้แก่มุทที่เกี่ยวข้อ เนื่องจากภายในเรือนจำมีกฎข้อห้ามนำเงินสดเข้ามา วิธีการใช้จ่ายของผู้ต้องขังจึงถูกกำหนดให้ใช้การ "ลงบิล" คือการนำเงินฝากกับฝ่ายบัญชีเมื่อผู้ต้องขังคนใดต้องการซื้อสินค้าชนิดใดก็สามารถเขียนใส่กระดาษแล้วนำไปให้ฝ่ายบัญชีดำเนินการเป็นผู้แทนการซื้อสินค้าให้โดยใน 1 วัน ผู้ต้องขังจะใช้ "บิล" ได้ไม่เกิน 100 บาท หรือที่บรรดาผู้ต้องขังเรียกกันว่า "1 บริการ" หรือ "1 บาท"

สินค้าที่สั่งซื้อสารบอกว่าจะได้ล่าช้าไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ต้องขังได้ทัน ทำให้เกิดผู้ต้องขังประเภท "พ้อคำ" ขึ้น "พ้อคำ" จะใช้วิธีการตัดบิลของผู้ต้องขังหากินกับผู้ต้องขังด้วยกัน ผู้ต้องขังที่ต้องการเงินสดจะติดต่อกับพวกพ้อคำเพื่อขอตัดบิล ครั้งละ 1 บริการ หรือ 100 บาท แต่จะได้เงินสดเพียง 80 บาท ส่วนพวกพ้อคำก็จะใช้ยอดบิลของผู้ต้องขังสั่งซื้อสินค้าที่เป็นที่ต้องการของผู้ต้องขัง ได้แก่ บุหรี่ ขนมขบเคี้ยว เป็นต้นและนำมาขายให้แก่ผู้ต้องขังที่นำเงินสดมาซื้อในราคาสูงกว่าปกติ เช่น บุหรี่กรองทิพย์ ราคาของละ 30-35 บาท เป็นต้น สารบิลสารนั้นจะใช้วิธีการตัดบิลเดือนละไม่กี่ครั้งเท่านั้น ทั้งนี้เพราะทางบ้านส่งเงินมาให้ใช้เพียงเดือนละ 1,000 บาท เท่านั้น และสารเองก็มีความจำเป็นต้องทำอะไรมาบ้าง เพียงนำเงินสดมาซื้อบุหรี่เดือนละไม่กี่ครั้ง ผู้ต้องขังที่จำเป็นต้องใช้เงินสดมาก ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ต้องขังที่นำเงินสดไปเล่นการพนันหรือเสพยาเสพติด แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ต้องขังที่มีเงินสดจะนำไปเล่นการพนันหรือเสพยาเสมอไป เนื่องจากผู้ต้องขังบางคนจะนำไปซื้อสินค้าจากพ้อคำดังที่กล่าวไว้แล้วนั่นเอง อีกทั้งสารอยู่บ้านเดียวกันกับนายบรรณผู้ต้องขังคดีเขโรอิน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นผู้ต้องขังประเภทชาวพ้อคนหนึ่งนั่นเอง มีเงินมากอยู่แล้ว มีญาติมาเยี่ยม ข้าวของเครื่องใช้มีคณาวิพหรือซื้อหามาได้เองอยู่แล้วและนำมาใช้ร่วมกันภายในบ้าน

สาเหตุที่ทางเรือนจำมีกฎเกณฑ์ห้ามให้นำเงินสดเข้าเรือนจำ เนื่องจากเงินสดจะนำมาซึ่งปัญหาและความวุ่นวายต่าง ๆ ในเรือนจำ อย่างไรก็ตามก็มีการลักลอบการนำเข้ามาด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้เกิดปัญหาเรื่อง การพนัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้ต้องขังจะเล่นการพนันกันในช่วงเวลาพักผ่อนไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลายื่น กลางคืน หรือเสาร์อาทิตย์ โดยการนำกระดาษแข็งมาตัดเป็นสี่เหลี่ยมแล้วเขียนตัวเลขเป็นเลขต่าง ๆ ตามหน้าไพ่ เล่นได้เสียกันเป็นเงินสดจำนวนมาก และมักจะจับกลุ่มเล่นกันครั้งละหลาย ๆ กลุ่ม ในการเล่นแต่ละครั้งนอก

จะผิดกฎของเรือนจำแล้วยังผิดกฎหมายอีกด้วย ผู้ต้องขังที่เล่นจริงมี "เร" หรือผู้ต้องขังที่คอยดูต้นทางให้ เวลาที่มีการกระทำผิดกฎระเบียบภายในเรือนจำ เมื่อมีเจ้าพนักงานจะได้รับแจ้งให้ผู้ต้องขังที่กำลังกระทำผิดอยู่ทราบ

อย่างไรก็ตามการอยู่รวมกันของผู้ต้องขังก็ย่อมมีกลุ่มที่ไม่พอใจหรือมีเรื่องกระทบกระทั่งกันอยู่เสมอ คอยแจ้งให้เจ้าพนักงานทราบว่าขณะนี้มีการกระทำผิด หรือการเล่นการพนันของผู้ต้องขังอยู่ที่ไหนบ้าง หรือที่บรรดาผู้ต้องขังเรียกพวกนี้ว่า "หมานาย" ซึ่งรวมถึงผู้ต้องขังที่ทหาหน้าที่เป็น ผล.ที่คอยเป็น "หมานาย" คอยรายงานเจ้าพนักงาน และหากผู้ต้องขังที่กระทำผิดถูกตรวจพบโดยเจ้าพนักงาน ก็จะต้องถูกลงโทษซึ่งรูปแบบการลงโทษก็มีตั้งแต่การลงโทษด้วยวิธีการตามระเบียบของเรือนจำคือการรายงานตามลำดับชั้น ซึ่งนักโทษจะต้องถูกตัดชั้นของผู้ต้องขัง (มีผลต่ออิสระภาพของผู้ต้องขัง) การตัดวันเยี่ยมญาติ หรือการกักบริเวณ และการลงโทษด้วยวิธีการของเจ้าพนักงานเอง ได้แก่การตี การเรียกเก็บเงินเพื่อนำให้ถูกลงโทษ

ปัญหาอีกปัญหาหนึ่งที่ตามมาจากการนำเงินสดเข้ามาในเรือนจำก็คือ "ยาเสพติด" แม้ทางเรือนจำจะมีมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจค้นสิ่งของและตรวจค้นตัวผู้ต้องขังรวมถึงเจ้าพนักงานเมื่อผ่านเข้าออกแต่ก็ตาม ยาเสพติดก็สามารถเล็ดลอดเข้ามาได้ บรรณ ชาใหญ่ ผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติด หัวหน้าบ้านของสาร ก็เป็นหนึ่งนผู้ต้องขังที่ค้ายาเสพติด เป็นที่รู้จักในหมู่ผู้ต้องขังและเจ้าพนักงาน วิธีการนำเข้ามาของบรรณเรียกว่า "ซึ่สิ่ง" คือการนำสิ่งของผิดกฎหมายนี้เข้ามาโดยเจ้าพนักงานเป็นผู้นำเข้ามา สารบอกว่ามีการว่าจ้างกันด้วยราคาเป็นหมื่นแล้วแต่จำนวน "ของ" ที่นำเข้ามา หลังจากนั้นการนำออกจากทหาให้แกผู้ต้องขังที่ต้องการ "ของ" ก็จะเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่รับจ้างทหาที่ "เร" หรือคนถือ "ของ" นำไปส่งให้แก่ักโทษที่ต้องการเสพยา ส่วนราคาซื้อขายกันนั้น สารไม่ทราบโดยให้เหตุผลว่าไม่อยากจะสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ แม้จะเคยทหาที่ "เร" ให้กับบรรณ 2-3 ครั้งก็ตามที่

นอกจากนี้ยังมีผู้ต้องขังอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งต้องอาศัยพึ่งพาผู้ต้องขังชาใหญ่ในแต่ละแดน ก็คือผู้ต้องขังกลุ่ม "ชาโมเร" เป็นผู้ต้องขังที่รับจ้างชาใหญ่ ตีหัว หรือทำร้ายผู้ต้องขังด้วยกันเองที่ไม่เป็นที่พอใจหรือมีปัญหากับผู้ต้องขังชาใหญ่ โดยแต่ละครั้งจะได้ค่าจ้างประมาณ 500-1,000 บาทต่อหัว ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังที่จะถูกตีหัวจะเป็นนักโทษ "หมานาย" ที่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ หรือผู้ต้องขังที่มีเรื่องส่วนตัวกับกับชาใหญ่ เรื่องขัดผลประโยชน์ อย่างเช่น กรณีผู้ต้องขังที่ทหาที่ "เร" ของนายบรรณ ถูกเจ้าพนักงานจับได้และถูกลงโทษด้วยการตีด้วย "ไอ้

กึ่งคี่" เกือบ 10 ที่ อย่างไรก็ตามก็ตามถือว่าเซคยังดีที่ไม่ถูกรายงานตัดชั้นของผู้ต้องขังและเป็นที่ทราบดีว่าผู้ต้องขังคนใดที่เป็น "หมานาย" บรรณ จิงจ้าง "ซามูไร" ตีหัว "หมานาย"

ภายในเรือนจำยังมีผู้ต้องขังประเภทสองหรือพวกกระเทย หรือที่เรียกกันว่า "น้อง" มีทั้งพวกที่ "ผ่า" แล้ว หรือแปลงเพศแล้วและที่ยัง "ไม่ผ่า" หรือยังไม่แปลงเพศ สำหรับแดน 5 มีผู้ต้องขังที่มีลักษณะเช่นนี้แต่ยังไม่ได้แปลงเพศประมาณ 2-3 คน ซึ่งคิดว่าไม่นานเจ้าพนักงานคงจะจัดทำให้เข้าไปอยู่แดน 1 ซึ่งมีผู้ต้องขังกระเทยนี้มากถึงกว่า 100 คน และในจำนวนนี้มีผู้ต้องขังที่แปลงเพศแล้วอยู่ประมาณ 4-5 คนด้วย ผู้ต้องขังบางคนก็ชอบเลี้ยงน้อง

กิจกรรมอีกชนิดหนึ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นบนเรือนนอนในแต่ละแดน ซึ่งสารบอกว่าจะอาจจะเรียกได้ว่าเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของผู้ที่เคยผ่านสังเวียนโลกหลังกำแพงนี้เลยก็ว่าได้ นั่นคือการ "ลัก" เป็นรูปร่าง ๆ ตามร่างกาย โดยปกติการ "ลัก" จะกระทำกันเองโดยผู้ต้องขังที่มีความชำนาญ ลักเป็นลวดลายต่าง ๆ ในยามว่าง ทั้งนี้เพื่อความสวยงาม และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ต้องขังน้องใหม่บางคนเพื่อเพิ่มความรู้สึกมั่นใจให้กับตนเอง ให้ผู้ต้องขังอื่นมองว่า "เก๋ๆ" มาแล้ว สำหรับสารเองลักเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่บริเวณข้อมือเป็นรูปร่างไทย และมองว่าผู้ต้องขังบางคนที่ผ่านมาชีวิตในเรือนจำมาเป็นเวลานานแล้วไม่มีการลักรูปร่างต่าง ๆ ตามร่างกายเลย จะมองคนว่าเกรงขามกว่าผู้ต้องขังที่เข้ามาอยู่ได้ไม่นานแต่ลักรูปร่างต่าง ๆ เต็มร่างกาย

ชั้นของผู้ต้องขัง

ในเรือนจำได้มีการกำหนดชั้นของผู้ต้องขังขึ้น สำหรับผู้ต้องขังทั่วไปและตัวสารเองนั้น ชั้นของนักโทษถือว่าสำคัญมาก ปัจจุบันสารจัดอยู่ในชั้นเยี่ยม "ผมอยู่ชั้นเยี่ยม ได้ลดโทษเดือนละ 5 วัน ปีหนึ่งก็ได้ลด 2 เดือน ถ้า 10 ปี ก็ได้ลด 2 ปี" สารเล่าให้ฟังว่ามีเพื่อนผู้ต้องขังช่วยคำนวณวันลดโทษให้แก่สารทำให้เกิดกำลังใจในการอยู่ในเรือนจำขึ้นมาเล็กน้อยก็ยังดี

สำหรับการเลื่อนชั้นผู้ต้องขังทุกคนจะมีสิทธิ์ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นปีละ 2 ครั้ง ประมาณเดือนมกราคม 1 ครั้ง และเดือน กรกฎาคม อีกหนึ่งครั้ง สารสอบเพียงครั้งแรกครั้งเดียวเป็นการสอบเลื่อนจากชั้นกลาง ได้เลื่อนเป็นชั้นดี โดยการสอบเจ้าพนักงานจะให้ผู้ต้องขังท่องศีลห้า ธรรมห้า ร้องเพลงชาติ ท่องสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ หลังจากการสอบเลื่อนชั้นครั้งแรกแล้ว สารก็ไม่เคยสอบเลื่อนชั้นอีกเลย ในทุก ๆ 6 เดือน หากไม่มีความผิดทางเรือนจำก็จะเลื่อนชั้นให้โดยอัตโนมัติ แต่หากมีใครกระทำความผิดซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความผิดเรื่องพกเงินสด ความผิดเรื่องทะเลาะวิวาท เล่นการพนัน มียาเสพติด เป็นต้น และมีการรายงานประวัติการ

ทำผิดแล้วก็จะถูกตัดขั้นผู้ต้องขังลงไป ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญมากกับชั้นของผู้ต้องขังถึงขนาดยอมเสียเงินหรือยอมมาให้เจ้าพนักงานลงโทษด้วยการทุบตีแต่ไม่ยินยอมมาให้ทำการตัดขั้นขั้นนี้ถือว่ามีผลสำคัญต่อการอยู่ในเรือนจำและการจะออกไปในสังคมภายนอกเลยก็ว่าได้ อย่างเช่นกรณีของผู้ต้องขังรายหนึ่งในแดน 5 ซึ่งสารได้เล่าให้ฟังว่า "เมื่อไม่นานมานี้เอง มีนักโทษอยู่คนหนึ่งถูกจับได้ว่าพกเงินสด 1,000 กว่าบาท ต้องยอมมาให้เงินพันกว่าบาทให้ผู้คุมไป แลกกับการที่ไม่รายงาน มักอยู่ขั้นดี ถึงกำหนดก็ได้เลื่อนเป็นขั้นดีมาก แต่ถ้ารายงานก็ลงไปอยู่ชั้นกลาง คิดดูว่าถ้านับเป็นวัน จะต้องอยู่ในที่นานกว่ากันเท่าไร ระหว่างนักโทษชั้นกลางกับนักโทษขั้นดีมาก"

การติดต่อกับโลกภายนอก

การติดต่อกับโลกภายนอก สามารถกระทำได้โดยการเยี่ยมญาติ และการเขียนจดหมาย แต่เนื่องจากสารเขียนหนังสือไม่เป็น ไม่เคยเรียนหนังสือ การเยี่ยมญาติจึงเป็นวิธีการเดียวที่สาร สามารถติดต่อกับสังคมภายนอกได้ โดยผู้ที่ประสงค์จะขอเยี่ยมผู้ต้องขังจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเสียก่อน ซึ่งปกติแล้วผู้ต้องขังจะสามารถได้รับการเยี่ยมเยียนจากญาติทุกวัน เว้นวันหยุดราชการ ตามวันและเวลาที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ในแต่ละแดน โดยจะกำหนดวันที่จะเยี่ยมอาทิตย์ละหนึ่งวัน จันทร์ถึงศุกร์ แต่ถ้ามาจากต่างจังหวัดมีบัตรประจำตัวประชาชนมายืนยันว่าเดินทางมาจากต่างจังหวัดจริงก็จะสามารถเยี่ยมได้แม้จะเป็นวันหยุดราชการหรือไม่ใช่วันที่กำหนดเยี่ยมของแดนนั้นก็ตาม สำหรับสารเองแล้วในช่วง 2 ปีแรกจะมีภรรยาและลูก ๆ มาเยี่ยมเสมอ ประมาณ 1 เดือน/ครั้ง แต่หลังจากที่ภรรยาแต่งงานใหม่และแยกไปอยู่ต่างหากกับสามีใหม่แล้วก็มาแต่เพียงลูก ๆ เท่านั้นที่มาเยี่ยมเยียนเสมอ ส่วนเงินที่ส่งมาประจำทุกเดือนนั้น มารดาที่อยู่จังหวัดราชบุรีส่งเงินมาให้ทุกเดือนโดยส่งเป็นธนาคัติ ลูก ๆ เวลามาเยี่ยมก็จะนำข้าวของโดยซื้อจากร้านค้าส่งเคราะห์มาให้เลย เนื่องจากจะไม่ค่อยถูกตรวจ แต่ถ้าซื้อจากข้างนอกเข้ามาละก็ จะต้องถูกตรวจค้นอย่างละเอียดแทบจะซักถามไม่ได้เลย เช่น ของกิน ขนม เพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งผิดกฎระเบียบเข้ามา ฯลฯ ถ้าฝากเป็นเงินสดก็ต้องเสียภาษี 20 % จึงไม่ค่อยอยากให้ทางญาติฝากเป็นเงินสดมา นอกจากจำเป็นจริงๆจริง ๆ

จุดเปลี่ยนชีวิตของชีวิต

สารเขาเคยคิดที่หลบหนีจากเรือนจำ เนื่องจากคิดว่าการถูกจำคุกถึง 25 ปี ถือว่าเป็นการลงโทษที่หนักเกินไปสำหรับเขา เขาคิดว่าตัวเขาไม่ได้มีเจตนาในการกระทำผิด ไม่สมควรถูกเรียกว่าเป็น "คนชั่ว" ของสังคม โทษทัณฑ์ที่ได้รับเหมือนกับชีวิตของเขาทั้งชีวิต อย่างไรก็ตาม

เขาบอกว่าเขาไม่เคยคิดที่จะต่อสู้คดี หรือยื่นอุทธรณ์แต่อย่างใด เนื่องจากปัญหานั้นเรื่องค่าชดเชยในการต่อสู้คดี รวมทั้งระยะเวลาที่ยาวนานของระบบกระบวนการยุติธรรมของไทย

การที่ชีวิตเขาต้องเข้ามาสู่สังคมเรือนจำ ทำให้ชีวิตของเขาแตกต่างจากเมื่อครั้งอยู่ในสังคมภายนอกมาก เขาบอกว่า เป็นชีวิตที่เลวร้ายมากกว่าภาพที่เขา มองเรือนจำไว้มาก ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องการเอาวัดเอาเปรียบ การอยู่การกิน อีสระภาพที่ขาดหายไป ความทุกข์ทรมานต่าง ๆ ที่ได้รับ แต่สิ่งที่ทำให้เขามีกำลังใจอยู่ในเรือนจำต่อไปได้ ก็คือ การที่เขาไม่ได้ถูกตัดขาดจากสังคมภายนอกเสียทีเดียว เขาได้รับการเยี่ยมเยียนจากบรรดาญาติ ลูก ๆ เขายอมรับว่ามัน เป็นกรรมที่เขาควรจะต้องชดเชย ถึงแม้ว่าความรู้สึกของเขาจะเป็นการชดเชยที่มากเกินไปกว่าความจริงที่ควรได้รับก็ตาม

อนาคตกับการหันเห: ความหวังที่สุดของชีวิตนักโทษ

ก่อนที่ผู้ต้องขังจะพ้นจากคุกโทษ ทางเรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังที่ใกล้ถึงกำหนดพ้นโทษไปฟังธรรม และปฏิบัติธรรม รวมทั้งรับฟังการชี้แจงถึงการปฏิบัติตัวเมื่อต้องไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกอีกครั้ง สำหรับสาวแล้วอยากจะให้ถึงวันดังกล่าวเร็ว ๆ ผู้ต้องขังกลุ่มที่ใกล้จะพ้นโทษในตอนเช้าจะไปที่แดนหก และกลับมาตอนเย็น ไม่ต้องทำงานหนัก อย่างไรก็ตามพวกที่ทำงานผิดกฎระเบียบของเรือนจำก็ยังคงทรมานอยู่ แต่จะไม่กล้าทำผิดร้ายแรงที่จะมีผลต่อการถูกดำเนินคดีต่อไปอีก เจ้าพนักงานก็จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษด้วยความเป็นกันเองมากขึ้น มีเหตุผลมากขึ้น เข้มงวดน้อยลง อาจจะเป็นเพราะรู้ว่าผู้ต้องขังเหล่านี้ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดร้ายแรงมากก็ได้ แต่การพกเงินสด การเล่นพนัน หรือเสพยา เป็นธรรมดา แต่ถ้าชกต่อยทำร้ายกันรุนแรงไม่มีใครกล้าทำ เคยมีผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษแล้วเกิดใบมีเรื่อง เรื่องยืมสับไปแล้วคืนกัน เกิดชกต่อย และแทงผู้ต้องขังอีกคนบาดเจ็บสาหัส สุดท้ายก็ถูกดำเนินคดีติดคุกอีกหลายปี ดังนั้นผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษจะพยายามทำตัวไม่ให้ผิดร้ายแรง แต่จะไม่กระทำความผิดเลยคงไม่มี โดยเฉพาะเรื่องเงินสด กล้ายืนยันได้เลยว่าผู้ต้องขังทุกคนเคยหรือต้องมีเลยก็ว่าได้

สารตั้งใจไว้ว่าหากออกไปจากเรือนจำนี้จะไม่ขอกลับเข้ามาอีก โดยวางอนาคตไว้ว่าจะออกไปประกอบอาชีพหาไว้ตามที่ตนเองถนัด ไม่ได้คิดจะไปเป็นลูกจ้างหรือลูกน้องใคร เมื่อครบกำหนดโทษ สารบอกว่า คงจะต้องให้ญาติมารับกลับ ทั้งนี้เพราะสารเองไม่เคยเข้ากรุงเทพฯ มาก่อนเลย ถ้าออกไปโดยไม่มีใครมารับคงจะหลงทางอย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าอนาคตของสารจะยังห่างไกลกับอิสระภาพ หวังที่จะไปใช้ชีวิตอย่างสงบ ส่วนเรื่องที่คนทั่วไปในสังคมภายนอกไม่

ยอมรับคนที่เคยผ่านคุณมาอย่างสาธิตนั้น ไม่เป็นปัญหาสำหรับสาธิต เนื่องจากตั้งใจจะใช้ชีวิตอย่างสงบอยู่แล้ว เมื่อพูดคุยถึงอนาคตของสาธิต ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านายสาธิตจะดูไม่สดใสทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าระยะเวลาที่ยังอีกนาน อีกทั้งอายุของสาธิตหากพันโทชออกไปก็คงจะประมาณ 60 ปีแล้ว สาธิตมักจะพูดว่า "ผมอาจจะตายอยู่ข้างในนี้ก็ได้"

ทัศนะเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน ผสธ. เพื่อนผู้ต้องขัง

ก่อนที่สาธิตจะเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้ เขาเคยได้รับฟังเกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณ ของเจ้าพนักงานที่มีต่อผู้ต้องขังมาจากผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดราชบุรีที่เคยผ่านเรือนจำแห่งนี้มาก่อน เมื่อเข้ามาในเรือนจำจึงทำให้สาธิตรู้สึกกลัว กลัวจะถูกทำโทษ กลัวจะถูกกลั่นแกล้ง มีความรู้สึกอคติต่อเจ้าพนักงานโดยส่วนใหญ่ เนื่องจากจะไม่มีเหตุผลต่อผู้ต้องขัง บางครั้งทำร้าย หรือทำโทษผู้ต้องขังอย่างไม่มีเหตุผล หรือไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตามสาธิตเองคิดว่าการลงโทษด้วยการทุบตีกับผู้ต้องขังบางคนที่ตั้งใจกระทำผิดเสมอยังเป็นสิ่งที่จำเป็น

"นักโทษบางคน ตัดขั้วหรือลดขั้วอะไรมันไม่สนใจ เห็นคุกจำเป็นเหมือนบ้าน ออกไปเดี๋ยวก็เข้ามาอีก จนผู้คุมเขาจำชื่อมันได้หมดแล้ว แล้วชอบทำผิดกฏอยู่ประจำ ลงโทษด้วยการตีน่าจะจำเป็นกับนักโทษพวกนี้"

ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน เป็นผู้ต้องขังที่เจ้าพนักงานเลือกขึ้นมาเพื่อคอยดูแลผู้ต้องขังด้วยกันเอง โดยความรู้สึกของสาธิตแล้ว ผสธ. ควรที่จะคอยช่วยคุ้มครอง ดูแล ผู้ต้องขัง หรือคอยเป็นหูเป็นตาให้กับผู้ต้องขังมากกว่าที่จะคอยจ้องจับผิด ไม่ใช่ว่าคอยเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าพนักงาน ทั้งนี้น่าจะสอดคล้องกันกับกฎเกณฑ์ของผู้ต้องขังข้อที่ว่าผู้ต้องขังควรจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่เท่าที่สาธิตพบเห็น ผสธ. จะมีลักษณะตรงกันข้าม จะมีความสนิทสนมกับเจ้าพนักงาน ช่มชู้ตะคอกผู้ต้องขังด้วยกัน คอยจ้องจับผิดผู้ต้องขังด้วยกัน

ส่วนทัศนะเกี่ยวกับผู้ต้องขังด้วยกันเองนั้น สาธิตบอกว่าเป็นช่วงแรกที่เข้ามาในเรือนจำรู้สึกกลัว กลัวว่าจะถูกผู้ต้องขังอื่นทำร้าย แต่เมื่อได้ใช้ชีวิตไปสักระยะหนึ่งแล้ว พบว่าการเพื่อนผู้ต้องขังเป็นสิ่งสำคัญมาก การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มกันเพื่อเกิดความรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำโดยไม่มีกลุ่ม จะใช้ชีวิตอย่างลำบาก มักจะถูกผู้ต้องขังอื่นรังแก เบียดเบียน

กรณีที่ 5 นายบัญชา บุญปองดี

ผู้ต้องขังข้อหา ปล้นทรัพย์ร้านค้าทอง

นายบัญชา บุญปองดี อายุ 35 ปี เป็นผู้ต้องขังคดีร่วมกันกับพวก 6 คน ปล้นทรัพย์ร้านค้าทอง ย่านคลองตัน ได้ทองคำหนักกว่า 100 บาท ที่เป็นข่าวเกรียวกราวเมื่อ 4 ปีก่อน ก่อนที่จะจมนมเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างรวดเร็วในกลางดึกของวันเกิดเหตุ นายบัญชามีภูมิลำเนาอยู่ที่ อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ เป็นบุตรคนที่ 4 ในจำนวน 5 คน ของนายบุญมี บุญทองดี กับนางน้อย บุญทองดี

หลังจากที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียน อ.ชุมแสง บ้านเกิดของตนเองแล้ว ได้ออกมาช่วยบิดามารดาทำนา อันเป็นอาชีพเดียวที่ได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ จนกระทั่งอายุได้ประมาณ 20 ปี ได้แต่งงานกับนางวิภาฯ ชาวไร่ จว.เพชรบูรณ์ จึงย้ายไปอยู่กินกับภรรยาที่ จ.เพชรบูรณ์ ประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพด มีบุตรด้วยกัน 1 คน ชีวิตเป็นไปอย่างเรียบง่ายตามแบบสังคมชนบท

ในช่วงที่ไร่ข้าวโพดได้ผลผลิตไม่ดีนัก ทำให้ชาวไร่ในหมู่บ้านต่างพากันชักชวนกันไปหางานทำที่กรุงเทพฯ ซึ่งถือว่าเป็นการเข้ากรุงเทพฯ ครั้งแรกในชีวิตของนายบัญชา กรุงเทพฯไม่ใช่ว่าเมืองที่สวยหรูดังที่ชาวไร่อย่างนายบัญชากับเพื่อนร่วมอาชีพคิดไว้ สังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ความรู้เพียงแค่นี้ประมปลายจึงเป็นได้แค่เพียงกรรมกรก่อสร้าง ย่านบางแค ได้ค่าแรงเพียงวันละประมาณ 100 บาท ทำงานอยู่ได้ประมาณปีเศษ มีเงินเก็บได้เพียงเล็กน้อย นายบัญชากับเพื่อน ๆ ต่างก็พากันกลับไปทำไร่ที่ จ.เพชรบูรณ์ แต่ดูเหมือนโชคชะตาจะไม่เข้าข้างพวกเขา การทำไร่ในหมู่บ้านจะเป็นระบบกู้เงินเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดมาปลูกและเมื่อได้ผลผลิตมาจำหน่ายจึงจะนำเงินมาชำระ ในปีนั้นเกิดโรคระบาดไร่ข้าวโพดผลผลิตที่ได้จึงต่ำมากที่เงินที่กู้ยืมมากกว่า 30,000 บาท ไม่สามารถจะชำระให้แก่เจ้าหนี้เงินกู้ได้ หากไม่สามารถชำระได้ตามกำหนดจะถูกยึดบ้าน ทำให้นายบัญชาพยายามคิดหาวิธีที่จะปลดหนี้สินนี้ร่วมกับเพื่อนชาวไร่ที่ประสบปัญหาเดียวกันและเคยพากันมาทำงานก่อสร้างด้วยกัน จึงตัดสินใจเข้ากรุงเทพฯ อีกครั้งพร้อมนำเอาหูปั่นลูกของที่ใช้ในการเฝ้าไร่จำนวน 2 กระบอก มาด้วย ในตอนแรกนี้ยังไม่ได้ตกลงกันว่าจะเข้ามาทำอะไร แต่มีจุดหมายเดียวคือการหาเงินมาให้ได้มากและเร็วที่สุด เมื่อมาถึงสถานที่แรกที่พวกของนายบัญชาไปตั้งหลักก่อนคือการไปทำงานเป็นแรงงานก่อสร้างย่านบางแคอีกครั้ง และเริ่มร่วมกันวางแผนที่จะเข้าปล้นธนาคารซึ่งอยู่ใกล้กันกับที่ทำงาน แต่เนื่องจากในธนาคารมีการป้องกันดี

มีพนักงานรักษาความปลอดภัย ประกอบกับหากเลือกทำงานที่อยู่ใกล้ที่ทำงานอาจจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนจับกุมได้ไม่ยาก จึงได้ตัดสินใจเลือก "ปล้นร้านค้าทอง" ที่อยู่ไกลจากที่พัก และเมื่อได้ทองแล้วจะนำไปขายที่ต่างจังหวัด นำเงินไปใช้หนี้ให้เร็วที่สุด น่าจะยากแก่การติดตามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

หลังจากที่วางแผนการเข้าปล้นไว้เรียบร้อยแล้ว เข้าหมายที่เลือกทำงานเป็นร้านค้าทอง ย่านคลองตัน โดยการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มที่เข้าไปซื้อทองและให้อีกคนหนึ่งคอยดูต้นทางอยู่หน้าร้าน ซึ่งในวันดังกล่าวเป็นวันปกติ ช่วงเวลาเช้า ลูกค้าที่มาติดต่อซื้อทองมีจำนวนไม่มากนัก ในช่วงก่อนลงมือทำงานนี้ ทุกคนไม่เคยทำเรื่องที่มีผิดกฎหมายมาก่อน ต่างพากันกลัว คิดที่จะเปลี่ยนใจหลายครั้ง แต่เมื่อลงมากองทุนแล้วสิ่งที่ต้องทำก็คือการหาเงินให้ได้เร็วที่สุด ด้วยความรู้เพียงแค่นี้ประมดคงจะทำอะไรไม่ได้มากนัก เมื่อลงมือทำการปล้นทุกอย่างดูไม่ยากเย็นอย่างที่คิดไว้ ได้ทองคำมาประมาณ 100 บาท และต่างพากันวิ่งหลบหนีโดยนัดหมายกันไว้ว่าให้ไปรวมกันที่ไร่ จ.เพชรบูรณ์ เพื่อทำการแบ่งทองคำที่ปล้นได้มา ตัวนายบัญชาเองวิ่งหลบหนีมาได้ประมาณ 1 กิโลเมตร ก็ขึ้นรถโดยสารประจำทางไปลงที่สถานีรถโดยสารหมอชิต เพื่อกลับบ้านที่ จ.เพชรบูรณ์ ตามที่นัดหมายกันไว้

ในช่วงคำของวันเดียวกันทุกคนต่างพากันมารวมกันที่ไร่ข้าวโพดที่นัดหมาย แต่ปรากฏขาดหายไป 1 คน ขณะนั้นทุกคนไม่ได้คิดว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น จึงพากันแบ่งทองคำที่ได้มาได้คนละ 10 กว่าบาท แต่ในกลางดึกของคืนดังกล่าวนี้เอง เจ้าหน้าที่ตำรวจแต่งกายนอกเครื่องแบบเกือบ 30 คน ได้เข้าจับกุมตัวนายบัญชากับพวก พร้อมกับทองคำของกลางได้ครบตามจำนวน จึงได้ทราบว่าเหตุที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถติดตามจับกุมตัวได้รวดเร็ว เนื่องจากเพื่อนร่วมงานอีก 1 คนที่ขาดหายไป ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวและข้อมจนต้องพาเจ้าหน้าที่ตำรวจมาจับกุมตัวได้ทั้งหมด นำตัวไปสอบสวนและแถลงข่าวที่กรุงเทพฯ เป็นข่าวใหญ่และพยายามจะให้ทั้งหมดรับว่าได้กระทำผิดในลักษณะนี้มาแล้วหลายคดี ในระหว่างที่อยู่ห้องควบคุมที่สถานีตำรวจ บิดามารดา, พี่สาวรวมทั้งภรรยาต่างพากันมาเยี่ยมนายบัญชา ถึงขณะนี้นายบัญชาเกิดความรู้สึกกลัวการสูญเสียอิสระ เขาเริ่มคิดแล้วว่าอนาคตของตัวเองจะเป็นอย่างไรต่อไป เขารู้สึกเสียใจงานการกระทำของตนเอง รู้สึกอับอายเพราะรูปและข่าวของพวกเขา มีในหน้าหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน เขาไม่เคยคิดว่าชีวิตจะต้องมาอยู่ในสภาพเช่นนี้ หากย้อนอดีตกลับไปได้คงจะไม่คิดทำผิดเช่นนี้

ภายในห้องควบคุมที่ สน. นายบัญชาและพวกได้เรียนรู้ถึงการปฏิบัติตัวต่อในภายใน เรือนจำซึ่งจากคำบอกเล่าของผู้ต้องหาภายในห้องควบคุมว่าคงจะถูกจำคุกประมาณ 20 ปี หากให้การรับสารภาพ เนื่องจากเป็นคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญมาก ดังนั้นการเรียนรู้ชีวิตเบื้องต้นภายในเรือนจำจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นความจำเป็นในการใช้เงินภายในเรือนจำ ความหาเหตุผลร้ายของเจ้าพนักงาน ซึ่งเปรียบเสมือนตัวร้ายของผู้ต้องขัง รวมถึงการปฏิบัติตัวต่อผู้ต้องขังอื่นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับภายในกลุ่ม เป็นต้น

ก้าวแรกในเรือนจำ

ในวันที่ถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำกลางแห่งนี้ แม้จะมีเพื่อนร่วมคดีส่งเข้าสู่เรือนจำพร้อม ๆ กันถึง 6 คน แต่ตัวนายบัญชาเองก็ยังมีความรู้สึกกลัวมาก กลัวว่าถูกผู้ต้องขังอื่นกลั่นแกล้ง รังแก หรือทำร้ายกลัวความเหี้ยมโหดร้ายของเจ้าพนักงาน กลัวระบอบที่คิดและเข้าใจว่าทารุณของเรือนจำ ก่อนที่จะก้าวเข้าสู่เรือนจำ ปฏิบัติการการต้อนรับแรกของเรือนจำคือการตรวจค้นผู้ต้องขังทั้งหมดทุกคนที่ถูกส่งเข้ามาอย่างละเอียด เพื่อมิให้สิ่งของผิดกฎระเบียบของทางเรือนจำเข้ามา สำหรับประวัติของผู้ต้องขังแต่ละคนมีการบันทึกไว้เป็นข้อมูลจากเรือนจำพิเศษก่อนแล้ว ผู้ที่จะต้องทบทวนประวัติส่วนตัวส่วนใหญ่จะเป็นผู้ต้องขังที่ในชั้นสอบสวนประกันตัวก่อนที่จะส่งศาล จึงไม่มีการทบทวนประวัติมาก่อน หลังจากนั้นนายบัญชาก็กับเพื่อนผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะถูกส่งไปใช้ชีวิตในแดนแรกหรือแดน 6 แต่เพื่อนผู้ต้องขังร่วมคดีกับนายบัญชาก็อีก 5 คนถูกแบ่งแยกไปอยู่ตามแดนต่าง ๆ แยกต่างกันไป หวังนี้อาจจะเป็นเพราะทางเรือนจำเกรงว่าจะเกิดการรวมกลุ่มกันก่อความวุ่นวายได้ ซึ่งโดยปกติแล้วเมื่อถูกส่งเข้าสู่เรือนจำ แดนแรกที่จะให้ผู้ต้องขังใหม่ไปอยู่คือแดน 6

บนเรือนนอนในแดน 6 จะแบ่งห้องนอนออกเป็นห้องใหญ่ ๆ ห้องละ 30-40 คน ผู้ต้องขังจะจัดแบ่งกันเป็นกลุ่ม ๆ หรือ "บ้าน"นอนแยกกันตามบ้านของตนเอง ไม่มีเตียง ไม่มีฟูก มีแต่พื้นซึ่งผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับแจกผ้าห่มของหลวงคนละผืนให้ นายบัญชากับเพื่อนผู้ต้องขังใหม่จำนวนหนึ่ง เปรียบเสมือนเป็นน้องใหม่ จะมีผู้ต้องขังที่อยู่เดิมเข้ามาพูดคุยสอบถามเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น

"ทำไมชื่อหาอะไรวะ"

"ทำไมเหง้ากลับบ้านทำไม ทำไมไม่หนีไปที่ไกล ๆ รอเรื่องเงียบแล้วค่อยกลับมาวะ"

"รู้จักใครที่นี่หรือเปล่า"

"มีญาติที่ห้องมาเยี่ยมหรือเปล่า"

เมื่อพูดคุยหาความรู้จักกันได้พอสมควรแล้ว ผู้ต้องขังที่อยู่เดิมก็จะชักชวนผู้ต้องขังใหม่เข้ามาอยู่บ้าน"ด้วย นายบัญชาจึงได้เข้าร่วมกลุ่มกับนายเมฆาหัวหน้ากลุ่ม ๆ หนึ่งงานเด่นเป็นผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น ถูกส่งมาจากเรือนจำบางขวาง เนื่องจากได้รับพระราชทานอภัยโทษ จนเหลือโทษจางคุกน้่มาก นายเมฆาเป็นผู้ต้องขังที่มีความเป็นผู้นำ มีเงินใช้จ่ายมาก ผู้ต้องทำงานหนักงานเด่น จะทำหรือไม่ทำงานก็ได้ ส่วนผู้ต้องขังอื่น เช่นนายบัญชาต้องทำงานในกองงานที่ทำรองเท้าสตรี ที่มีบริษัทเอกชนมาจ้างให้ทำ ในแต่ละแดนจะมี ผชล. หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานคอยควบคุมดูแลการทำงานของผู้ต้องขังทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเกือบทุกคนจะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อ ผชล. แทบทั้งสิ้น เป็นต้นว่า

"ผู้ต้องขังบางคนมันหrok มันเป็นนักโทษเหมือนกับเรานั่นแหละ"

"ตอนแรกที่ยังไม่เป็นที่ก็อยู่หrok ขอเงินขอข้าวเรากิน พอเห็นแล้วมันเห็นผู้คุมดีกว่าเรา คอยรายงานที่เราทำผิดอะไรบ้าง คอยสั่งเราทำงาน"

ชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง

ชีวิตประจำวันของนายบัญชาในเรือนจำแห่งนี้ต้องปรับตัวอย่างมาก ซาดอิสรภาพและซาดสิ่งต่าง ๆ ที่สังคมภายนอกไม่มี แม้ในสังคมภายนอกนายบัญชาไม่ใช้คนร้ายแต่อย่างน้อยก็ยังมีความเป็นอิสระ จะไปไหนมาไหนก็ได้ แต่ในเรือนจำจะเดินออกนอกแดนหรือเขตของตัวเองยังไม่สามารถทำได้

ชีวิตในเรือนจำเริ่มต้นด้วยการตื่นนอนแต่เช้าตรู่ เพื่อทำกิจวัตรของตนเองและ "ลงขัง" ออกกายบริหารรับประทานอาหารเช้าและรับฟังการชี้แจงกฎระเบียบของเรือนจำ สำหรับการรับประทานอาหารเช้าแล้ว นายบัญชาบอกว่า

"อาหารของคนคุก ก็อยู่กับแบบตามมีตามเกิด ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีใครกินกันหrok แต่จะว่าไปแล้วก็พอกินได้ โดยปกติแล้วผมจะกินข้าวในบ้านกับเพื่อน ๆ นักโทษในกลุ่มเกือบทุกมือ ทำกินกันเอง"

หลังจากนั้นเจ้าพนักงานจะจ่ายงานให้แก่ผู้ต้องขังไปตามกองงานต่าง ๆ และมอบหมายให้ ผชล. เป็นผู้ดูแลการทำงานของผู้ต้องขัง สำหรับนายบัญชาถูกส่งให้เข้าไปทำงานเกี่ยวกับรองเท้าสตรี ซึ่งมีบริษัทเอกชนจ้างให้ทำรองเท้า โดยปกติงานที่เป็นของเอกชนภายนอกจะต้องมีเงินจ้างทำงาน เดือนหนึ่ง ๆ นายบัญชาบอกว่าได้ค่าจ้างที่ต้องถือว่าเป็นค่าแรงที่ถูกที่สุดในโลก โดยได้ประมาณเดือนละ 20 บาท ทั้ง ๆ ที่ต้องทำงานวันละเกือบ 10 ชั่วโมง ได้หยุดเพียงวัน

เสาร์และอาทิตย์เท่านั้น เวลาเที่ยงผู้ต้องขังจะพักเที่ยงเพื่อรับประทานอาหารเช้า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ จะหุงหาอาหารกันเองเพื่อรับประทานกันในบ้าน โดยมีคนจะทำเผื่อในมือเย็นด้วย ช่วงบ่ายจะทำงานกันจนถึงเวลาประมาณ 15.30 น. อายุนั้นและรับประทานอาหารเช้า จากนั้นผู้ต้องขังทั้งหมด จะต้องขึ้นเรือนนอน ท้าลงจากเรือนนอนจนกว่าจะได้รับอนุญาตเป็นการเฉพาะรายเท่านั้น ยกเว้นผู้ต้องขังบางส่วนที่ได้รับอนุญาต เช่น ผู้ต้องขังที่ทำหน้าที่เป็น ผชล. ผู้ต้องขังที่เจ้าพนักงานให้ทำงานในส่วนกลางหรือส่วนมาตรการและควบคุมผู้ต้องขัง เป็นต้น

ในช่วงเวลาหลังจาก 16.30 น. ซึ่งผู้ต้องขังทั้งหมดต้องขึ้นบนเรือนนอนจะเป็นช่วงพักผ่อนของผู้ต้องขัง จนถึงเวลา 21.00 น. เป็นเวลานอน ซึ่งระหว่างจะมีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็น การเล่นหมากกระดาน การเล่นการพนัน การเสพยาเสพติด การจับกลุ่มพูดคุยกันและนอกจากนี้ยังเป็นโอกาสสำหรับผู้ต้องขังได้มีโอกาสพูดคุย ท้าความรู้จักกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งกิจกรรมที่มักเกิดขึ้นบ่อยในช่วงเวลานี้ได้แก่.-

- การพูดคุยกัน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการพูดคุยกันภายในกลุ่มหรือบ้านของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้นิสัยของกันและกัน ปรีกษาและระบายความไม่สบายใจให้เพื่อนผู้ต้องขังที่สนิทสนมฟัง นายบัญชา มักจะระบายความเป็นห่วงครอบครัว ภรรยาและลูกให้เพื่อนผู้ต้องขังที่สนิทสนมฟัง ซึ่งมักจะได้รับการเล่นและให้บัญชาเป็นผู้เสียสละ ถ้าต้องการให้ภรรยาและลูกมีความสุข ควรจะเปิดโอกาสให้ภรยามีทางเลือกทั้งหมด และเมื่อเวลาผ่านไป 2 ปี ภรรยาของนายบัญชาก็มีสามีใหม่

- การสักรูปลายต่าง ๆ ตามร่างกาย ส่วนใหญ่เป็นการสักเพื่อความสวยงาม และเพื่อให้เกิดความน่าเกรงขาม สักหรับนายบัญชาเองสักเป็นรูปนกอินทรีที่บริเวณไหล่ทั้งสองข้าง โดยบอกว่านอกจากความสวยงามแล้ว เป็นการแสดงความต้องการอิสระเหมือนนกอินทรีที่สามารถบินไปไหนมาไหนได้ ซึ่งปกติแล้วระเบียบของเรือนจำจะห้ามผู้ต้องขังสักรูปลายหรือเปลี่ยนตาหนีของตนเอง แต่ผู้ต้องขังหลายคนก็พากันสักรูปลายต่าง ๆ ตามร่างกายโดยเจ้าพนักงานเองก็ไม่ได้เคร่งครัดในเรื่องนี้มากนัก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะถือว่าไม่ได้นำความเดือดร้อนมาให้ใครก็ได้

- ขายสินค้า ผู้ต้องขังบางส่วนซึ่งเรียกว่าพวก "พ่อค้า" มักจะกักตุนสินค้าหรือสั่งซื้อสินค้าจากร้านค้าส่งเดระห้ครวระมาก ๆ เพื่อนำมาขายให้แก่ผู้ต้องขังทั่วไปบนเรือนนอน ในราคาแพงกว่าทุนปกติเล็กน้อย นายบัญชาก็เป็นลูกค้าที่ใช้บริการนี้เสมอโดยเฉพาะบุหรี่ มีจำหน่ายในราคาซองละประมาณ 40 บาท การซื้อขายจะต้องใช้เงินสด ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการเอา

เปรียบผู้ต้องขังด้วยกัน ถือเป็นเรื่องปกติที่การซื้อขายจะต้องมีการเอาการไต่ถามเล็กน้อย

- เขียนจดหมาย เป็นการติดต่อกับโลกภายนอกอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการเยี่ยมญาติ ซึ่งจำกัดให้มีแค่วันละ 1 วัน ใน 1 สัปดาห์ นายบัญชามักจะใช้เวลาว่างก่อนนอนเขียนจดหมายถึงพี่สาวและภรรยาเสมอ ซึ่งแม้ชีวิตภายในเรือนจำจะลำบากหรือมีปัญหาอย่างไร นายบัญชาก็เขียนระบายทางจดหมายไม่ได้ เนื่องจากจะต้องผ่านการตรวจจากเจ้าหน้าที่งานก่อนทุกครั้ง

- เล่นการพนัน เป็นกิจกรรมที่ผิดระเบียบของเรือนจำแต่เกิดขึ้นเสมอเกือบทุกวัน เล่นได้เสียกันคราวละมาก ๆ นายบัญชาแม้จะไม่เคยเล่นการพนันแต่ก็มักจะทักท้วงที่เป็น เว้นแต่กับพวกนักเล่นเสมอ การพนันนี้เองทำให้เกิดปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาทตามมาอีก เมื่อมีปัญหาในการเล่นเกิดขึ้น นั้่มว่าจะเป็นการกล่าวหาว่า เจ้ามือข้อนไฟ หรือ ผู้เล่นแลกเปลี่ยนไพ่กันเอง เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่มักจะตกลงกันเองได้ เนื่องจากหากเรื่องถึงเจ้าพนักงานทุกคนจะต้องพากันเดือดร้อนไปด้วย

- ยาเสพติด หรือ "ของ" ในแต่ละแดนจะมีผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดอยู่ด้วยทุกแดน หรือผู้ต้องขังบางคนเพิ่งจะติดยาเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้วก็มี หลายครั้งที่ผู้ต้องขังยาเสพติด ถูกตรวจพบยาเสพติดและถูกเจ้าพนักงานลงโทษด้วยการตี กักบริเวณ รวมทั้งการตัดชั้นผู้ต้องขัง อย่างเช่น ผู้ต้องขังซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกับนายบัญชาที่แดน 1 ติดยาเสพติดและชื่อมาจากผู้ต้องขัง"ซาใหญ่"คนหนึ่งงานแดนเดียวกัน ซึ่งนำเข้ามาโดยวิธีการที่เรียกว่า "ซีลิ่งท์" ขณะเสพอยู่บริเวณหลังโรงงานในช่วงเวลาพักเที่ยง ถูกเจ้าพนักงานตรวจพบและลงโทษด้วยการกักบริเวณ 1 เดือนและตัดชั้นผู้ต้องขังลงจากชั้นเยี่ยมลงมา เป็นชั้นคิมากอีกด้วย

การปฏิบัติตัวในกลุ่มจะมีผู้ต้องขังในกลุ่มแนะนำถึงกติกามารยาทภายในกลุ่ม รวมถึงแนะนำการปฏิบัติตัวภายในเรือนจำ ให้สามารถเอาตัวรอดได้ บอกถึงวิธีการนำเงินสดเข้ามา การหลบหลีกไม่ให้ถูกเจ้าพนักงานจับกุมกรณีทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำ การใช้ชีวิตภายในกลุ่ม เพื่อนผู้ต้องขังในกลุ่มจะนำอาหารหรือของฝากจากญาติหรือจากการฝากซื้อร้านค้าส่งเคราะห์มาแบ่งปันกันภายในบ้านของตน ส่วนตัวของนายบัญชานั้นญาติอยู่ไกลต่างจังหวัดไม่ค่อยได้มีโอกาสมาเยี่ยม บัญชาก็มักจะใช้วิธีการ"ตัดบิล"หรือการ เปลี่ยนใบคูปองเงินที่ทางญาติฝากมา เดือนละ 2,000 บาท เป็นเงินสดซื้อของมาแบ่งปันกันภายในกลุ่มด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกภายในบ้านจะต้องปฏิบัติ ไม่เป็นการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน หากผู้ต้องขังคนใดนำสิ่งของที่ได้มาไปใช้ส่วนตัวเพียงคนเดียวก็จะถูกตักเตือนจากเพื่อนผู้ต้องขัง หากบ่อยครั้งก็อาจจะไม่ให้อยู่ในกลุ่มได้ เวลา

ในแดนแรกยังมีเพียงแค่ 2 ลับดาห์ แม้ในความรู้สึกจะเป็นช่วงเวลาที่นานมากสำหรับนายบัญชา แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้นายบัญชาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากเพื่อนผู้ต้องขังภายในกลุ่มได้มากนัก

ในการจำแนกผู้ต้องขังไปตามแดนต่าง ๆ โดยหลักการปฏิบัติแล้วจะจำแนกผู้ต้องขังไปตามความรู้ ความถนัด เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ เป็นความรู้พิเศษออกไปประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษออกไป นายบัญชามีความรู้และความถนัดด้านเดียวคือทำไร่ทำนา ซึ่งตัวนายบัญชาคิดว่าน่าจะเหมาะสมกับแดนที่ทำเกี่ยวกับการเกษตรกรรม แต่มีเพื่อนผู้ต้องขังที่อยู่ด้วยกันเคยบอกว่า "ถ้าไม่มีเส้นสายอย่าหวังเลยว่าจะได้อยู่แดนเกษตร" และก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ นายบัญชาถูกจัดให้อยู่ในแดน 1 หรือแดนโรงพิมพ์ ทาหน้าที่เข้าเล่มหนังสือ ซึ่งสำหรับนายบัญชาแล้วเห็นว่าเป็นงานไม่หนักนัก หากเทียบกับการทำไร่ทำนาที่นายบัญชาเคยทำมา ในแดน 1 ห้องนอนของผู้ต้องขังบนเรือนนอนจะแบ่งเป็นห้อง ให้ผู้ต้องขังนอนห้องละประมาณ 10 คน นายบัญชาถูกจัดให้นอนอยู่ในห้องที่มีผู้ต้องขังชายใหญ่คนหนึ่งเป็นหัวหน้าชื่อนายเพียรฯ พร้อมกับเพื่อนผู้ต้องขังหนุ่มอีก 2 คน การเข้าไปเป็นน้องใหม่ในบ้านใหม่ นายบัญชาต้องทำงานดูแลความสะอาดภายในบ้าน หุงหาอาหาร ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ต้องขังใหม่ นอกจากนี้ในช่วงแรก ๆ นายบัญชาต้องทาหน้าที่เป็น "เร" เพื่อคุตันท่างให้กลุ่มนักเล่นการพนันที่มาเล่นพนันกันในบ้านอีกด้วย

ในงานวันพบญาติซึ่งทางเรือนจำได้จัดขึ้นทุกปี เพื่อให้ญาติ ๆ ของผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสได้สัมผัสสวัสดีกับผู้ต้องขัง ภรรยา, พี่สาวและมารดาได้พากันมาเยี่ยม นายบัญชาแสดงความรู้สึกไว้ว่า

"ผมส่งสารแม่ผมมาก ผมร้องไห้แล้วก็มลงกราบแทบเท้าท่านโดยไม่อายใครเลย"

หลังจากการเยี่ยมเยียนพี่สาวของนายบัญชาได้นำเงินสดจำนวน 600 บาท ให้นำแก่นายบัญชาเพื่อใช้จ่าย โดยปกติแล้วจะต้องนำไป ลงบัญชี ก่อน หากต้องการใช้เงินสดนายบัญชาก็จะใช้วิธีการ "ตัดบิล" ซึ่งต้องเสียค่าตัดบิลร้อยละ 20 ทุกครั้งไป แต่ปรากฏว่ามีผู้ต้องขังหลายคนเวลามีญาติมาเยี่ยมก็มักจะนำเงินสดเข้ามาได้เสมอ นายบัญชาจึงได้ลักลอบนำเข้ามา แต่กลับถูกเจ้าพนักงานตรวจพบก่อนเข้าประตูเรือนจำ ทำให้นอกจากจะถูกตีด้วย ไม้กึ่งองค์ 5 ทีแล้วยังถูกลดชั้นลง 1 ชั้นอีกด้วย จากเดิมเมื่อเข้ามาจะอยู่ในชั้นกลาง และเป็นชั้นดี เมื่อได้ผ่านการทดสอบการเลื่อนชั้นใน 6 เดือนต่อมา ต้องถูกลดชั้นลงไปอยู่ในชั้นกลางเช่นเดิมอีก

นายบัญชาได้ใช้ชีวิตอยู่ในแดน 1 ได้ประมาณ 3 ปีเศษ ได้ป่วยเป็นโรควัดไขโรค จึงถูกส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลคลองเขรมซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับเรือนจำ เมื่ออาการทุเลาลง จึงได้รับ

มอบหมายให้ทำหน้าที่เป็น "ผู้ช่วยหมอ" คอยดูแลคนไข้ ทำงานสบาย แต่มีความรู้สึกอึดอัดเนื่องจากมีแต่ผู้ต้องขังที่ป่วย ไม่รู้สึกอบอุ่นเหมือนอยู่บ้านกับเพื่อนผู้ต้องขังอื่น ๆ และแล้วนายบัญชาก็ต้องถูกลดชั้นของผู้ต้องขังลงอีกครั้ง เนื่องจากในวันที่เข้าเวรเป็นผู้ช่วยหมอนั้น มีผู้ต้องขังซึ่งป่วยเป็นเอดส์ระยะสุดท้ายผูกคอตายในห้องพยาบาล ทำให้ถูกสอบสวนและถูกลงโทษด้วยการลดชั้นลง 1 ชั้น เมื่ออาการของนายบัญชาหายเป็นปกติจึงถูกส่งกลับมานเรือนจำอีกครั้ง โดยถูกส่งมาในแดน 3 หรือแดนจักรสาน ได้ประมาณ 1 เดือนเศษแล้ว โดยทำงานสานตระกร้า ซึ่งยอดงานในแต่ละวันสำหรับผู้ต้องขังที่สานตระกร้าจะต้องได้ 18 ลูกต่อ 1 วัน ซึ่งในนี้มีปัญหาสำหรับนายบัญชาหากตั้งใจทำงานจริง ๆ แล้วยอดงานที่ทางเจ้าพนักงานกำหนดผู้ต้องขังก็น่าจะทำได้ทันก่อนเลิกงาน แต่อย่างไรก็ตามมีพวกผู้ต้องขังบางคนที่ไม่ยอมทำงานและชอบขโมยงานของผู้ต้องขังอื่นเสมอ

ชั้นของผู้ต้องขัง

ชั้นของผู้ต้องขังนี้สำหรับผู้ต้องขังโดยทั่วไปรวมทั้งตัวนายบัญชาเองเห็นว่ามีผลสำคัญต่อการดำรงชีวิตในเรือนจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีผลต่อการออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกช้าหรือเร็ว ขณะนี้นายบัญชาเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยม ได้รับการลดโทษเดือนละ 5 วัน นายบัญชาเองเคยถูกตัดชั้นมาแล้วถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อพกเงินสดเข้ามาในเรือนจำ และครั้งที่ 2 เมื่อเข้าไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล และมีผู้ต้องขังผูกคอตายเสียชีวิตขณะเข้าเวร

เจตนาารมณ์ของกรมราชทัณฑ์ที่กำหนดค่าให้มีการจัดชั้นของผู้ต้องขังชั้นเพื่อเป็นการชักจูงให้ผู้ต้องขังหันมากระทำความดีและไม่กล้าฝ่าฝืนกฎระเบียบของเรือนจำ หากแต่บางครั้งก็กลายเป็นเรื่องมือหากินของเจ้าพนักงานบางคนที่พบเห็นการกระทำผิดของผู้ต้องขังและนำเรื่องการตัดชั้นมาข่มขู่ ผู้ต้องขังหลายคนยอมเสียเงินเพื่อแลกกับการไม่ถูกตัดชั้น หลายครั้งที่นายบัญชาพบเห็นไม่ว่าจะเป็นเมื่อพบผู้ต้องขังเล่นการพนัน หรือพบเมื่อผู้ต้องขังนำสิ่งผิดระเบียบเข้ามาในเรือนจำ เป็นต้น

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิต

ชีวิตของบัญชาต้องทำงานเหนื่อย มีความลำบากในชีวิตมาโดยตลอด แต่เมื่อชีวิตเขาต้องเข้ามาอยู่ในสังคมเรือนจำ เขากลับมาต้องใช้ชีวิตในนี้มาก ภาพที่เขา มอง เรือนจำไว้จากการได้รับรู้มา กับสิ่งที่เขาต้องเผชิญเองเมื่อเข้ามาอยู่ใหม่ บัญชาบอกว่า เป็นความรู้สึกเลวร้ายยิ่งกว่าที่เขาคิดว่ามากนัก ถึงขนาดที่บัญชาเคยคิดว่าตัวเขาคงจะต้องตายในนี้แน่นอน เขาต้องเข้า

เวลานานในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ ชีวิตเขาสามารถดำรงอยู่ได้เนื่องจากมีพี่สาวที่คอย
มาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ

สำหรับความผิดที่บัญชาได้กระทำลงไป เขายอมรับว่าในความรู้สึกของคนทั่วไปรวมทั้ง
ตัวเขาเองถือว่าเป็น คนเลวและชั่วช้าของสังคม อย่างไรก็ตาม เขาคิดว่าเป็นการลงโทษเพื่อทำให้
เขาจดจำกรรมที่ได้รับหนักเกินไปสำหรับความผิดที่เขากระทำลงไป แต่เขามิเคยคิดที่จะต่อสู้คดี
ทั้งนี้เพราะปัจจัยในเรื่องเงินและเรื่องระยะเวลาในการไต่สวน

ทัศนคติต่อเจ้าพนักงาน

ความรู้สึกของนายบัญชาที่มีต่อเจ้าพนักงานนั้น เป็นไปในแง่ลบตั้งแต่ก่อนเข้าสู่เรือนจำ
ส่วนหนึ่งจากคำบอกเล่าของผู้ต้องหากลุ่มในห้วงควบคุมที่ สน. และส่วนหนึ่งจากความรู้สึกของ
บุคคลภายนอกที่มองภาพเรือนจำไว้ ทำให้รู้สึกกลัวเจ้าพนักงานซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่โหดร้าย
ทารุณกับผู้ต้องขัง และเมื่อก้าวเข้าสู่เรือนจำหลายครั้งก็ได้พบเห็นเจ้าพนักงานทุบตีผู้ต้องขัง ทั้งยัง
ประสพกับการถูกตีด้วยไอ้ก้องด้วยตนเอง ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มองว่าเจ้าพนักงานคือบุคคลที่คอย
จ้องจับผิด ผู้ต้องขังไม่ควรที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือพูดจาดีด้วย แม้อยู่ต่อหน้าจะต้องทำเป็นเคารพ
แต่เมื่อลับหลังจะมองเห็นเป็นศัตรู

เป็นผู้มีอำนาจแต่ใช้อำนาจในทางไม่เหมาะสม เกี่ยวกับลงโทษที่ไมเหมาะสม แม้
นายบัญชาจะไม่ชอบวิธีการลงโทษที่ไมเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการตี หรือการทำร้ายร่างกาย แต่
หากให้เป็นการลงโทษตามระเบียบแล้ว เชื่อว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มองรวมทั้งตัวนายบัญชาเองคงจะไม่
อยากให้การลงโทษตามระเบียบที่วางเอาไว้ เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อสิทธิต่าง ๆ ที่พึงจะได้รับ
ทั้งนี้ต้องเป็นกรณีที่ผู้ต้องขังได้กระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำจริง

หากินกับผู้ต้องขัง - แจกการ์ดแต่งงาน งานบวช ให้นักผู้ต้องขังที่มีเงินมีทองมากใน
เรือนจำ ในบางแดนอย่างเช่นแดน 1 มีผู้ต้องขังที่เคยเป็นอดีตนักการเมืองที่มีชื่อเสียงถูกควบคุม
อยู่ ไม่เคยต้องทำงาน เวลาเจอเจ้าพนักงานก็จะแจกเงิน เรียกว่าเจ้าพนักงานเจอต้องเกรงใจ
ก่อน อาหารที่เจ้าพนักงานรับประทานกันเป็นอาหารหลวงเช่นเดียวกับกับผู้ต้องขังทั่วไป แต่ต่าง
กันราวฟ้ากับดิน อาหารโรงเลี้ยงแทบจะหาคุณภาพไม่ได้เลย ส่วนอาหารที่เจ้าพนักงานรับประทาน
กันนี้ทั้งคุณภาพและปริมาณ

ในส่วนของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานซึ่งถือว่ามีฐานะ เป็นผู้ต้องขังคนหนึ่ง แต่ได้รับสิทธิ
ต่าง ๆ มากกว่าผู้ต้องขังปกติ ในความรู้สึกของนายบัญชาในครั้งแรกเกิดความกลัว กลัวว่าจะ

ถูกกลั่นแกล้งเนื่องจาก ผชล. จะคอยกำกับดูแลการปฏิบัติตัว ชู้ตะคอกผู้ต้องขังใหม่ โดยเข้าใจว่า ผชล. จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตอยู่ภายในเรือนจำมาก ที่สมควรจึงมองในแง่ลบ และเห็นว่าผู้ต้องขังควรจะต้องช่วยตัวเอง ไม่ควรที่จะไปช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ผชล. ที่คืนสายคาของนายบัญชาควรจะต้องคอยช่วยเหลือผู้ต้องขังด้วยตัวเอง สำหรับตัวนายบัญชาเองไม่เคยคิดที่จะเป็น ผชล. เลย เนื่องจากเกรงจะเข้ากับผู้ต้องขังทั่วไปไม่ได้ แต่ก็มีผู้ต้องขังหลายคนพยายามที่จะเป็น ผชล. เนื่องจากจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ได้รับสิทธิต่าง ๆ มากกว่าผู้ต้องขังทั่วไป โดยเฉพาะเกี่ยวกับวันลดโทษเมื่อมีการพระราชทานอภัยโทษ เนื่องจากจะได้รับค่ากระบองลดโทษมากกว่าปกติเพิ่มอีก 1 ปี

ความรู้สึกที่มีต่อผู้ต้องขัง ตั้งแต่ครั้งแรกที่นายบัญชาเข้ามาอยู่ในแดนแรกรับ มีความรู้สึกหวาดกลัวผู้ต้องขัง กลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้ง กลัวว่าจะถูกทำร้ายร่างกาย มีความคิดว่าจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่คบหาผู้ต้องขังอื่น แต่เป็นไปไม่ได้ เนื่องจากเพื่อนผู้ต้องขังเป็นสิ่งสำคัญมาก การรวมกันเป็นกลุ่มของผู้ต้องขังเพื่อช่วยเหลือกันในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะในด้านความปลอดภัยจากการถูกรังแกจากผู้ต้องขังอื่น การแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ให้กันเอง มีความรู้สึกเป็นครอบครัวเกิดความอบอุ่นขึ้น

ความคาดหวังในอนาคต

ขณะนี้นายบัญชาถูกจองจำอยู่ในเรือนจำแห่งนี้มาเป็นเวลากว่า 4 ปีแล้ว ยังคงเหลือระยะเวลาอยู่ในเรือนจำแห่งนี้อีกเกือบ 20 ปี (หากหักลบวันลดโทษจากการเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมแล้ว) สำหรับนายบัญชาแล้วเป็นเวลาอีกนานแสนนานจนไม่กล้าที่จะหวังอะไรมาภายในอนาคต อย่างไรก็ตามนายบัญชาบอกว่ายังไม่ถึงกับสิ้นหวังเสียทีเดียว หากมีการพระราชทานอภัยโทษก็จะทำให้นายบัญชามีโอกาสกลับออกมาใช้ชีวิตในสังคมภายนอกเร็วยิ่งขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ญาติพี่น้องจะมาเยี่ยมประมาณปีละ 1 ครั้ง ในวันพบญาติที่ทางเรือนจำจัดขึ้น ส่วนที่สาวจะส่งเงินเป็นธนาณัติมาให้เดือนละ 2,000 บาท สำหรับภรรยาหลังจากที่ในช่วงสองปีแรกเคยแวะมาเยี่ยมเยียนหรือเขียนจดหมายติดต่อกันบ้าง ปัจจุบันภรรยาได้ขาดการติดต่อไปเกือบ 2 ปีแล้ว นายบัญชาเองเคยเขียนจดหมายไปสอบถามหลายสิบฉบับ แต่ไม่เคยได้รับการตอบกลับมาเลย จนได้ทราบข่าวจากพี่สาวว่า ภรรยาของนายบัญชาไปมีสามีใหม่แล้ว

"ผมไม่คิดว่าเขาทรยศหรือนอกใจอะไรผมหรอก ผมยังต้องอยู่ในนี้เกือบ 20 ปี

ใครเขาจะมาขอผม แล้วผมเองเป็นคนบอกเขาเองวันที่มาเยี่ยมว่าถ้าเจอคนใหม่ มีโอกาสเริ่มต้นใหม่ผมก็ไม่รู้ว่า จะห่างก็แต่ลูกผมเท่านั้นเองยังเลือกอยู่ พ่อเลี้ยงจะดูแลดีแค่ไหน"

ในอนาคตหากพันโทชไปจะขอกลับไปหาไร่ที่บ้านที่ จ.นครสวรรค์ ความรู้เพียงแค่นี้ ปี 7 แต่ประสบการณ์ในการหาไร่ทำนาขายมันฝรั่งบอกว่าหากเทียบแล้วไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ตั้งใจจะไม่ขอกลับไปทำผิดอีกแล้ว ครั้งเดียวสำหรับนายบัญชาถือว่าเป็นบทเรียนที่เกินพอและจะจดจำไปจนวันตาย ชีวิตในเรือนจำ 4 ปี เต็มไปด้วยความทุกข์ยาก ลำบาก ต้องคอยระแวงระวังตัวตลอด นอกจากจะต้องคอยระวังการจับผิดจากเจ้าพนักงานแล้ว รอบตัวเต็มไปด้วยผู้ที่มีแผนจะเบียดเบียนของสังคมด้วยกันทั้งสิ้น

"ในคุก ถ้านักโทษคนไหนเข้ามาอยู่ ไม่มีเงิน ไม่มีบ้านอยู่ละก็ ลำบาก นักโทษคนอื่นมันก็คอยรังแก อาหารการกินอยู่ไม่ได้หรอก ผมแทบจะไม่กินเลยอาหารที่เขาจัดให้ ทากินกันเองภายในบ้านทุกมื้อ"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีที่ 6 นายแดง สมรัตน์

ชีวิตในวัยงานของยาเสพติด

นายแดง สมรัตน์ ชี้อยากลับใจ อายุ 42 ปี รูปร่างผอม ผิวคล้ำ มีรอยสักเป็นรูปต่าง ๆ ตามร่างกายบ่งบอกถึงความโชกโชกของสังเวียนแห่งเบื้องหลังกำแพง นายแดงจบการศึกษาเพียงแค่ชั้นประถมปีที่ 4 ทั้งนี้ เนื่องด้วยฐานะทางบ้านที่ค่อนข้างยากจน บ้านเดิมของนายแดงอยู่บริเวณใกล้กับวัดห้วยขวาง พ่อชื่อนายทิว ประกอบอาชีพรับรถสามล้อเครื่องรับจ้าง ส่วนนางศรีผู้เป็นแม่ประกอบอาชีพค้าขายขนมหวานอยู่บริเวณปากซอยทางเข้าวัดห้วยขวาง

ครอบครัวของนายแดง นอกจากจะมีฐานะที่ค่อนข้างยากจนแล้ว พี่น้องร่วมบิดามารดาของนายแดง ยังมีทั้งสิ้น 5 คน เข้าตำราที่ว่า ลูกมากยากจน นายแดงเป็นบุตรคนรอง เมื่อพี่ชายคนโตจบชั้นประถมปีที่ 4 ก็ต้องออกมาช่วยแม่ขายขนมหวาน เนื่องจากขณะนั้นนางศรีมักจะป่วยและไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ และเมื่อนายแดงเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 2 ด้วยวัยเพียง 9 ปี ก็ต้องสูญเสียแม่ไปด้วยโรคมะเร็งในมดลูก ไม่มีเงินที่จะไปหาการรักษา เสียแม่ไปได้ไม่นาน พ่อก็มีการหย่าหมั้น ชื่อ นวล เป็นแม่ค้าขายข้าวแกง และก็เป็นธรรมชาติของแม่เลี้ยงกับลูก มักจะมีปัญหากัน เมื่อนายแดงเรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 ก็ต้องออกจากโรงเรียนช่วยแม่เลี้ยงขายข้าวแกง ซึ่งก็มักจะมีปัญหากันเสมอ อีกทั้งตัวนายแดงเองก็ไม่ชอบอาชีพขายของและไม่ชอบหน้าแม่เลี้ยงอยู่แล้ว หลังจากพ่อมีเมียใหม่ พ่อก็ไม่ค่อยจะสนใจดูแลลูก ๆ ปล่อยาให้อยู่กันเอง หากินกันเอาเอง แดงจึงมักจะหลบไปมั่วสุมกับพวกเด็กวัยรุ่นย่านวัดห้วยขวาง ตั้งวงสูบบุหรี่ สูบกัญชากัน จนเมื่อแดงอายุได้ 15 ปี ลุงวิทย์ซึ่งเป็นพี่ชายของแม่ศรี ทราบดีว่านายแดงกำลังมั่วสุมกับยาเสพติด จึงได้ชักชวนให้แดงไปทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟของร้านอาหารแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นคนรู้จักกับลุงวิทย์ อยู่แถวสุทธิสาร แดงไปทำงานได้เพียง 1 ปีเศษ เท่านั้น ร้านอาหารดังกล่าวก็ต้องเลิกกิจการเนื่องจากขาดทุน แดงจึงต้องกลับไปอยู่บ้านตามเดิม ซึ่งช่วงนี้เองทำให้ชีวิตของแดงต้องเข้าไปอยู่ในวังวนของยาเสพติดร้ายแรงอย่างถอนตัวไม่ขึ้น เมื่อกลับไปมั่วสุมกับกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นวัดห้วยขวางสัก จากเดิมที่สูบบุหรี่ หรือกัญชาบ้าง ก็เริ่มเปลี่ยนเป็นสูบบุหรี่ผสมเฮโรอีน และได้รับการยุยงจากในกลุ่มให้ทดลองเปลี่ยนเป็นการใช้เฮโรอีนผสมน้ำ จืดเข้าเส้นเลือด ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีโรคเอดส์ ในระหว่างที่แดงมั่วสุมเสพยาเสพติดกับแก๊งค์วัยรุ่นดังกล่าว ก็มักจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารจับกุมเสมอ แต่โชคดีที่มักจะไม่มีการลงโทษ เจ้าหน้าที่จึงจับเพียงข้อหา เสพกัญชาโดยผิดกฎหมาย ซึ่งมีโทษจำคุกน้อย อยู่บ้านพักการพิจารณาของศาลแขวง และ

เมื่อไปถึงศาล ก็เพียงแค่นับ 400-1,000 บาท เท่านั้น แม่เลี้ยงเมื่อเห็นว่าแดงคิดยาเสพติด และเคยโดนจับเข้าคุกมาแล้ว ประกอบกับไม่ค่อยชอบหน้าแดงอยู่แล้ว ถึงขนาดเวลาวันหยุดพักผ่อน อาหารจะจัดให้แดงไปแยกต่างหากคนเดียว ทำให้แดงรู้สึกว่าคุณเองถูกรังเกียจจนเป็นที่ต้องการของครอบครัว

จนกระทั่งเมื่อแดงอายุได้ 20 ปี ลุงวิทย์เห็นว่าหากปล่อยให้นายแดงเป็นเช่นนี้อีกต่อไป ชีวิตแดงก็คงจะต้องจมปลักอยู่กับยาเสพติดอย่างแน่นอน ลุงวิทย์จึงได้พานายแดงไปฝากทำงานที่สำนักงานนายความเพื่อนของลุงวิทย์ ที่สุทธิสาร แต่กลับกลายเป็นว่าทำให้แดงรู้สึกตนเองว่าปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังมีเงินทอง สามารถซื้อของ(เฮโรอีน)มาเล่นได้เรื่อย ๆ โดยไม่ต้องคอยหลบซ่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจ

อย่างไรก็ตามในระยะแรกนั้น แแดงยังติดยาไม่ลึกนัก คนภายนอกยังมองไม่ออกและยังสามารถช่วยเหลืองานทางสำนักงานนายความได้ ไม่ว่าจะป็นงานส่งเอกสาร ทำความสะอาด หรือแม้แต่การทำหน้าที่เป็นเสมียนนาย ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศาล แแดงหลงระเหิงกับยาเสพติดจนกระทั่งติดลึกขึ้นเรื่อย ๆ และมักจะเริ่มขาดงานบ่อยขึ้น โดยอ้างว่าป่วยไม่สบายตลอดมา บางครั้งขาดงาน 4-5 วันติดต่อกัน ทางเจ้าของสำนักงานซึ่งเป็นเพื่อนของลุงวิทย์ก็เริ่มสงสัย และมาพบอุปกรณ์การเสพยา พวกเข็ม และหลอดกาแฟซึ่งบรรจุยาเสพติดชนิดเฮโรอีน อยู่ในโต๊ะทำงานของแดงเข้า เจ้าของสำนักงานจึงได้เรียกแดงมาพบและใช้วิธีการไล่ออกอย่างนุ่มนวล โดยบอกว่าให้แดงไปพักรักษาตัวให้หายขาดจากอาการป่วยไม่สบายเสียก่อนแล้วจึงค่อยกลับมาทำงานใหม่

ชีวิตของแดงกลับหนักยิ่งขึ้นไปอีก เมื่อไม่สามารถอยู่บ้านซึ่งมีแม่เลี้ยงที่ไม่ต้อนรับ ไม่อยากอยู่ร่วมชายคาเดียวกับสิ่งชั่วร้ายซึ่งคุณอย่างนายแดง จึงต้องกลับไปมั่วสุมกับกลุ่มซี่ยาบบริเวณย่านวัดหัวขวาง อาชีพการงานก็ไม่มีทำเป็นหลักแหล่ง สมัครงานที่ไหนก็ไม่มีการยอมรับเข้าทำงาน เพราะสภาพ รูปร่างหน้าตาอย่างแดง ไม่มีนายจ้างที่ไหนกล้าจ้างงานทำ

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าไม่มีงานทำแล้ว อาการอยากยาของแดงจะหมดหายไปแดงจะพยายามหาหนทางให้ได้มาซึ่งยาเสพติด ไม่ว่าจะได้มาโดยวิธีการหรือรูปแบบใด ซึ่งก็ไม่พ้นต้องไปลักขโมยชิงทรัพย์ของผู้อื่น เริ่มจากวิ่งราวกระชากกระเป๋า เงินของหญิงชราได้สะพานพุทธ ได้เงินสดมาประมาณ 2,000 บาท , ใช้อาวุธมีดจี้ชิงทรัพย์เด็กนักเรียนหน้าโรงพยาบาลพระมงกุฎ ได้สร้อยคอทองคำหนัก 1 บาท นำไปขายที่ตรอกข้าวสาลีได้เงินมา 2,500 บาท

และอีกหลายต่อหลายครั้งที่รอดพ้นจากการถูกจับกุมมาโดยตลอด ได้เงินมาแต่ละครั้งแดงก็จะนำเงินไป "ชน" ของหมด แหล่งยาเสพติดที่แดงใช้บริการอยู่เป็นประจำคือ ชุมชนคลองเตย แหล่งยาเสพติดที่เลื่องชื่อมาถึงปัจจุบันนี้ การเสพยาแต่ละครั้งของแดงจะเป็นไปอย่างระมัดระวังเสมอ เมื่อซื้อขายจากผู้ขายได้แล้วแดงจะไม่นำของออกมาจากย่านชุมชนนั้น ทั้งนี้เพราะจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจสายลับยืนดักรออยู่ทุกจุด เพื่อคอยตรวจค้นบุคคลที่มีลักษณะคล้ายผู้ติดยาเดินออกมาจากชุมชน แแดงจะใช้วิธีซื้อของแต่ไม่ยอมพอเสฟเป็นครั้ง ๆ ไปเท่านั้น และจะเสฟทันที

โดยปกติเมื่อพวกชายยา ชายยาเสพติดเสร็จแล้วจะพยายามใส่ลูกค้ำออกให้พ้นจากบริเวณบ้านของตน แแดงจะหาที่เสฟเป็นบ้านใกล้ ๆ เพื่อขอยืมมาใช้สถานที่เสฟ โดยจ่ายเงินให้แก่เจ้าของบ้านประมาณ 20-30 บาท เมื่อเสฟเสร็จจึงออกจากชุมชน แม้เจ้าหน้าที่จะรู้ว่าแดงเป็นพวกติดยาเสพติดแต่ก็ไม่สามารถจับกุมแดงได้เนื่องจากไม่มีของกลาง แต่แดงก็มักจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจขอตัวไปดำเนินคดีในคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เสมอ ส่วนใหญ่จะเป็นคดีเสฟกัญชา การพนัน เป็นต้น หรือที่เรียกกันเป็นภาษาที่ค่อนข้างสวยหรูว่า "ช่วยราชการ" ซึ่งเมื่อถึงพนักงานสอบสวนจะส่งฟ้องภายใน 72 ชั่วโมง ศาลก็จะเพียงแค่ปรับเพียงไม่กี่ร้อยบาทเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้แดงรู้สึกได้ใจมากยิ่งขึ้น

จุดเปลี่ยนของชีวิตสู่โลกหลังกำแพง

จนกระทั่งเหตุการณ์หนึ่งซึ่งทำให้แดงต้องเข้าไปใช้ชีวิตในรั้วหลังกำแพงที่ปิดกั้นอิสระภาพเป็นเวลานานถึง 2 ปี 6 เดือน ในวันที่เกิดเหตุ นายแดงมีอาการอยากเสพยาเสพติดแต่ไม่มีเงินที่จะซื้อของมาชนเลย แแดงก็ได้ใช้ชีวิตเหมือนทุก ๆ ครั้งที่ผ่านมา แต่คราวนี้ไม่เหมือนทุกครั้ง มันเหมือนกับมีลางสังหรณ์อะไรบางอย่างทำให้แดงกลัวไม่กล้าทำ เพื่อนที่ร่วมเสพยากับแดงจึงได้แนะนำให้ใช้ยานิตหนึ่งเรียกว่า ยารเมา เมื่อกินเข้าไปแล้วจะมีอาการมึนเมาหน้าชา แล้วทำอะไรได้ทุกอย่าง หลังจากกินยาเมาแล้ว ได้ไปนั่งดักรอ "เหยื่อ" ที่มายืนรอที่บริเวณป้ายรถประจำทางข้างวัดห้วยขวาง นั่งรอตั้งแต่ประมาณ 21.00 น. ซึ่งขณะที่รออยู่นี้ยังมีผู้คนรอรถโดยสารจำนวนมากอยู่ แแดงแม้จะกินยาเมาเข้าไปแล้วก็ตามก็ยังไม่กล้าลงมือทำอะไรใคร จนกระทั่งเวลาประมาณ 22.00 น. ซึ่งผู้คนเริ่มน้อยลงเหลืออยู่บริเวณป้ายรถประจำทางประมาณ 10 คน มีหญิงวัยกลางคนคนหนึ่งแต่งตัวดี ใส่เสื้อคอกว้าง มีสร้อยคอทองคำสวมอยู่ที่คอ ยืนอยู่ด้านข้างของแดง และจังหวะที่หญิงดังกล่าวหันมองรถประจำทางอยู่นั้น แแดงได้ตรงเข้าไปใช้มือกระชากสร้อยคอทองคำที่หญิงดังกล่าวสวมใส่อยู่ขาดติดมือมา แต่เหมือนกับว่าแรงที่

มีอยู่หลายไปหมด ไม่มีแรงที่จะวิ่งหนี หญิงดังกล่าวจึงร้องเอะอะให้คนช่วยเหลือ ผู้คนที่ยืนรอกประจำทางอยู่บริเวณนั้นก็พากันมามุ่งดูแดงกับหญิงดังกล่าว ซึ่งตอนนั้นกำลังยืนเถียงกัน เรื่องสร้อยคอว่าเป็นของใครกันแน่ ความรู้สึกของแดงขณะนั้นไม่มีความกลัวหรือความคิดที่จะหนีหลงเหลืออยู่เลย คิดแต่เพียงว่าจะยืนเถียงกับเจ้าของสร้อยจนกว่าจะเถียงชนะ สักครูก็ได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจตรวจผ่านมาพบเห็นเข้าจึงได้เข้ามาสอบถาม แแดงจึงถูกจับกุมตัวนำส่ง สน. และถูกแจ้งข้อกล่าวหาว่า "วิ่งราวทรัพย์" ถูกควบคุมตัวไว้ที่ สน. ส่วน เพ็ญ ผู้เสียหายเมื่อได้สร้อยคอทองคำคืนก็บอกกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าไม่ขอเอาเรื่องแดง เนื่องจากกลัวเสียเวลาไม่อยากขึ้นโรงขึ้นศาล แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ยอม หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับแดง ในข้อหาวิ่งราวทรัพย์ ซึ่งในชั้นจับกุมและขึ้นสอบสวนแดงให้การรับสารภาพทุกประการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตลอด

อย่างไรก็ตามเมื่อฝ่ายสืบสวนเอาตัวแดงไปสอบสวนเพื่อขยายผลว่ามีคดีที่แดงทำในลักษณะนี้มาแล้วกี่ราย แแดงไม่บอกว่าทำมาหลายคดี แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เชื่อพยายามคาดคั้นให้ยอมรับว่าได้กระทำความผิดลักษณะนี้แล้วกี่ครั้งที่ไหนบ้าง ผู้ที่ถูกจับทุกคนมักจะบอกว่าตนกระทำความผิดเป็นครั้งแรกทั้งนั้น แแดงจึงถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้วิธีการสืบสวนขยายผลแบบตำรวจโบราณ วิธีการแบบตำรวจโบราณที่นั่นก็คือการทำให้เจ็บปวดด้วยวิธีการต่าง ๆ จนกระทั่งแดงยอมรับออกมาเองว่ากระทำความผิดอย่างไร ที่ไหนบ้าง แต่โชคของแดงยังดีที่ไม่มีผู้เสียหายรายใดมาชี้ตัวดำเนินคดีเพิ่มเติม แแดงจึงถูกดำเนินคดีเพียงคดีนี้คดีเดียวเท่านั้น

ระหว่างที่แดงถูกควบคุมตัวอยู่ที่ สน. นั้น มีเพียงแต่ลุงวิทย์ที่คอยมาเยี่ยมเยียนแดงอยู่เสมอ ขณะที่ถูกควบคุมที่ สน. คงไม่ต้องพูดถึงเรื่องความสะดวกสบาย หรือความสะดวกสบาย ภายในห้องควบคุมไม่มีการแบ่งแยกชายหญิงอย่างชัดเจน ห้องควบคุมก็เล็กแต่มีผู้ต้องขังอยู่ไม่ต่ำกว่า 50 คน การติดคุกนั้นแม้จะไม่ใช้สิ่งใหม่สำหรับแดง แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่แดงเตรียมตัวมาก่อน จนเมื่อควบคุมตัวครบ 7 วัน แแดงก็ถูกนำตัวไปขอฝากขังต่อศาลอาญาเป็นครั้งแรก เพื่อรอให้พนักงานสอบสวนหาสำนวนส่งให้พนักงานอัยการร่างฟ้องต่อไป โดยแดงถูกนำตัวไปควบคุมไว้ที่บริเวณใต้ถุนของศาลอาญาอันเป็นสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องขังที่นำมาฝากขัง จากนั้นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะตรวจค้นตัวเพื่อให้นำสิ่งของมีค่าฝากต่อเจ้าหน้าที่ไว้ก่อนโดยจะมีสมุดบัญชีฝากทรัพย์สินไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเข้าเรือนจำแล้ว จะมีกฎข้อห้าม ระบุห้ามนำทรัพย์สินมีค่าเข้าไปรวมทั้งเงินสด ขณะนั้นแดงมีเงินสดอยู่ภายในตัวเพียง 200 บาท ซึ่งลุงวิทย์นำมาเพื่อนำไปซื้อสิ่งของเครื่องใช้

ภายในเรือนจา แดงจึงได้ฝากไว้กับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หลังจากนั้นเวลาประมาณ 16.30 น. แดงจึงถูกนำตัวพร้อมกับเพื่อน ๆ ผู้ต้องขังอื่น ๆ ขึ้นรถของเรือนจำนำตัวไปยังเรือนจำพิเศษเพื่อควบคุมตัวตามอำนาจของศาลที่พนักงานสอบสวนได้ขอฝากขังไว้ แม้ว่าแดงจะเคยถูกจับคุมขังที่ สน. หลายครั้งก็ตามที่ แต่ที่วัดในเรือนจำแดงเองยังไม่เคยสัมผัส นี่เป็นครั้งแรกของแดงซึ่งไม่เคยรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสภาพในเรือนจำมาก่อน สำหรับเรือนจำในสายตาของแดงนั้นแดงเข้าใจว่า เหมือนกันกับห้องควบคุมที่ สน. ที่ตัวแดงเองเคยเข้าออกมาแล้วหลายครั้ง ซึ่งสิ่งที่ทำให้แดงเกิดความรู้สึกกลัวและเกิดความรู้สึกกังวลใจก็คือ "เจ้าพนักงาน" และ "นักโทษ" ภายในเรือนจำ ความรู้สึกของแดงที่มีต่อเจ้าพนักงานและต่อนักโทษนั้น มองว่ามีแต่ความโหดร้าย ความเลวร้าย เป็นที่รวมกันของคนที่กระทำความผิด เกิดความกลัวต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นกลัวนักโทษด้วยกันจะทำร้ายกลัวเจ้าพนักงานทรมาน

ที่หน้าประตูเรือนจำพิเศษ แดงและผู้ต้องขังอื่น ๆ ถูกตรวจค้นตัวโดยละเอียดอีกครั้งจากเจ้าหน้าที่ของราชทัณฑ์ เพื่อนำมาให้สิ่งของมีค่าทรัพย์สินเงินทองต่าง ๆ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก วัตถุที่คาดว่าจะสามารถนำไปเป็นอาวุธเพื่อใช้ช่วยในการหลบหนีจากเรือนจำ และที่สำคัญคือยาเสพติด จากนั้นจะมีเจ้าหน้าที่มาดำเนินการสอบประวัติ ที่อยู่และสมาชิกในครอบครัวมีใครชื่ออะไร ทางการเงินที่หมิ่นบ้างโดยละเอียด แดงเองก็ไม่ปิดบังเนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่สิ่งที่จะเป็นภัยต่อตัวเองและครอบครัวแต่อย่างใด แต่เมื่อสอบถามจากผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำเก่า ๆ จึงทราบว่า เหตุที่ทางเจ้าหน้าที่ของเรือนจำสอบถามประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ต้องขังนั้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการตีที่มีการประกันตัวแล้วหลบหนีประกัน หรือเป็นประโยชน์เพื่อเป็นข้อมูลหากพ้นโทษไปแล้วไปกระทำความผิดในภายหลังอีก เมื่อถึงการพิจารณาชั้นศาล แดงให้การรับสารภาพและถูกศาลตัดสินจำคุกถึง 2 ปี 6 เดือน นับมีการอุทธรณ์หรือฎีกาแต่อย่างใด แดงจึงกลายเป็นนักโทษเด็ดขาด และถูกส่งเข้าสู่อาชญากรเบื้องหลังกำแพงแห่งนี้

ก้าวแรกในรั้วหลังกำแพง

ก้าวแรกที่เข้า เรือนจำกลางแห่งนี้ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาการศึกษา แดงพร้อมกับเพื่อนนักโทษเด็ดขาดอีกประมาณ 60 คน ถูกนำขึ้นรถของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครบรรทุกนักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาแล้ว จำนวน 3 คันรถเพื่อนักโทษทั้งหมดเข้าสู่เรือนจำกลางคลองเปรม ซึ่งถือเป็นเรือนจำปิด อยู่ห่างจากเรือนจำพิเศษประมาณ 3 กม. เริ่มแรกแดงถูกตรวจค้นอีกครั้งบริเวณหน้าประตูทางเข้าเรือนจำ เพื่อมิให้นำสิ่งของผิดกฎระเบียบของเรือนจำเข้าไป สำหรับประวัติ

ต่าง ๆ ของนักโทษแต่ละคนในทางเรือนจำพิเศษจะให้เจ้าพนักงานนำหนังสือประวัติของนักโทษทั้งหมดที่ถูกส่งมามอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำกลาง จากนั้นจะทำการตรวจร่างกายนักโทษแต่ละคนโดยแพทย์จากโรงพยาบาลราชทัณฑ์ หลังจากผ่านขั้นตอนการรับเข้าสู่เรือนจำของนักโทษเด็ดขาดใหม่เรียบร้อยแล้ว นักโทษเด็ดขาดใหม่ทุกคนจะถูกส่งตัวเข้าสู่แดน 6 ซึ่งเป็นแดนแรกรับเพื่อเรียนรู้ระเบียบต่าง ๆ ของทางเรือนจำ นั้ว่าจะเป็นกฎข้อห้าม การปฏิบัติตัวต่อผู้คุม(เจ้าพนักงาน)หรือนักโทษด้วยกันเอง ผู้ที่ทำหน้าที่ชี้แจงก็คือนักโทษด้วยกันนั่นเอง แต่เป็นนักโทษที่ทุกคนเรียกว่า ผอชอลอ(ผชล.)ซึ่งย่อมาจาก คำว่า ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ก็คือนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับความไว้วางใจและรับการคัดเลือกจากทางราชทัณฑ์ว่าเป็นนักโทษที่ประพฤติตัวดีเหมาะสม จนได้รับการพิจารณาให้เป็นนักโทษชั้นเยี่ยม ำที่ทำหน้าที่คอยปกครองดูแลนักโทษอื่น ๆ ำให้ประพฤติตัวอยู่ในระเบียบของทางราชทัณฑ์ เรียกว่าคอยเป็นหูเป็นตาแทน ลักษณะของ ผชล.ก็ คือจะมีกระเบื้องติดตัว เมื่อมีการพระราชทานอภัยโทษ ผชล.จะได้รับสิทธิพิเศษคือการได้รับการลดโทษจากเพิ่มอีก 1 ปี ชาวคุกเรียกกันว่าเป็นค่ากระเบื้อง การแต่งกายของ ผชล.ด้วยชุดสีน้ำเงิน ทั้งชุด และได้รับสิทธิพิเศษหลายประการมากกว่านักโทษด้วยกันทั่วไป ผชล.นี้จะทำหน้าที่คอยให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวต่าง ๆ ของนักโทษทุกคน แดงเองในตอนแรกกลับเข้าใจว่า ผชล. นำวิชาชีพนักโทษ เนื่องจากจะพยายามทำตัวซุ่มซู่พวักนักโทษด้วยกันอยู่ตลอดเวลา แม้ว่ากาแต่งตัวต่าง ๆ จะคล้ายคลึงกับนักโทษทั่วไป คือใส่กางเกงขาสั้น ซึ่งนี่ก็คือกฎเกณฑ์อย่างหนึ่ง ห้ามให้นักโทษใส่กางเกงขายาว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างนักโทษกับเจ้าพนักงาน แต่ ผชล.นี้จะได้รับสิทธิต่าง ๆ มากกว่านักโทษธรรมดา มาก โดยเฉพาะนักโทษใหม่ หรือน้องใหม่อย่างแดง "ผชล.มันชอบทำตัวเหมือนกับว่าน่าเชื่อนักโทษเหมือนกับพวกผมอย่างงั้นแหละ พยายามทำให้นักโทษใหม่กลัว สร้างอิทธิพลต่อนักโทษใหม่ และมักจะพูดเสมอว่าตัวมันสามารถบันดาลความสุขหรือความลาบมากให้แก่พวกผมได้" ดังนั้นในสายตาของนักโทษใหม่ จะมีความกลัว ผชล.ว่าจะคอยกลั่นแกล้งนักโทษใหม่ นักโทษใหม่ก็มักชอบ ผชล.เนื่องจากจะมอบ ผชล.ว่าเป็นพวกเดียวกับกับเจ้าพนักงาน นักโทษควรที่จะช่วยเหลือนักโทษด้วยกัน

ชีวิตประจำวันของนักโทษเด็ดขาด

วันแดนแรกรับ การปฏิบัติตัวของแดงเหมือนกับเป็นการเริ่มต้นของชีวิตในโลกใหม่ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการตื่นนอนหกโมงเช้า ด้วยเสียงแตรบล็อก ล้างหน้า แปรงฟัน ทำภารกิจส่วนตัวแล้วลงจากโรงนอนเพื่อลงข้าง ประมาณ 06.30 น. ผชล.จะทำหน้าที่นำนักโทษใหม่ออกกายบริหาร เพื่อ

ให้ร่างกายปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ จากนั้น ผล. จะชี้แจงการปฏิบัติตัว ระเบียบ กฎ ข้อห้ามต่าง ๆ ของเรือนจำให้นักโทษใหม่ทราบ เวลาประมาณ 07.30 น. ก็จะเข้าแถวไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงเลี้ยง เสร็จจากทานอาหาร ผล. จะเป่านกหวีดเรียกให้นักโทษใหม่ทุกคนลงไปเข้าแถวเพื่อเตรียมตัวเคารพธงชาติ หลังจากนั้นผู้คุม(เจ้าพนักงาน)ก็จะทำการชี้แจงถึงกฎระเบียบ ข้อห้าม การปฏิบัติตัวภายในเรือนจำให้นักโทษใหม่ทุกคนทราบ ภารกิจต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติ คิด ๆ ดูแล้วทำให้แฉงรู้สึกว่กลับมายุ่งในโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง แต่คราวนี้เป็นการอยู่ในโรงเรียนประจำสำหรับผู้ใหญ่

ภารกิจทั่ว ๆ ไปของนักโทษใหม่ก็คือการทำงานโยธาทั่ว ๆ ไปซึ่งเป็นงานหนักมารุ่ง เรือนจำให้มาอยู่หน้าอาศัสมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเก็บขยะ ทำความสะอาด แดงถูกให้ทำหน้าที่ปลูกต้นไม้พร้อม ๆ กับเพื่อนนักโทษด้วยกันอีกประมาณ 10 คน ทำงานจนถึงเที่ยง ผล. ก็จะเป่านกหวีดเพื่อเรียกให้นักโทษทั้งหมดรวมแถว เตรียมตัวรับประทานอาหารกลางวันที่โรงเลี้ยง อาหารกลางวันจะคล้ายกันเกือบทุกมือ นั่นคือ ข้าวต้ม กับกับข้าว คล้ายอาหารของคนจีน จากนั้นจึงได้พักผ่อนนั่งเล่นนอนเล่นอยู่บริเวณใกล้ ๆ กับงานที่จะทำ จนกระทั่งเวลาประมาณบ่ายโมงตรง จึงเริ่มงานใหม่ ในระหว่างทำงาน ผล. จะคอยเดินดูว่ามีนักโทษคนใดหลบอุ้งหรือไม่ยอมทำงานบ้าง เมื่อพบเห็นก็จะคอยพูดจ่าข่มขู่ราวกับว่าตนเองไม่ใช่นักโทษ หากนักโทษคนใดไม่เชื่อฟังหรือมีพฤติกรรมไม่พอใจ ผล. ก็จะนำเรื่องไปฟ้องต่อเจ้าพนักงาน มีอยู่วันหนึ่งในกลุ่มที่แดงทำงานด้วยนั้น น.ช.สุนทร เกิดเจ็บนิ้วเนื่องจากถูกผึ้งต่อย จึงได้หยุดทำงานและเดินเข้าไปเพื่อขอยาจากเจ้าพนักงาน บราภุ ผล. คนหนึ่งได้เข้ามาไล่ให้กลับไปทำงาน พวกนักโทษใหม่ด้วยกันก็เกิดไม่พอใจจนเกือบจะมีเรื่องกัน เจ้าพนักงานทราบเรื่องเข้า แต่แทนที่จะสอบถามรายละเอียด กลับเรียกนักโทษใหม่ที่เป็นต้นเหตุไป "หันนอนราบกับพื้นแล้วใช้กระบองของเจ้าพนักงานตีด้วยผ้า หรือที่เรียกกันว่า "ไอ้ก้องค์" ตีที่หลัง 2 ที แล้วให้ไปทำงานต่อ ซึ่งการลงโทษลักษณะนี้เป็นการลงโทษนอกกระบวนการหนึ่งที่เหล่าเจ้าพนักงานนิยมใช้ เนื่องจากนักโทษบางส่วนเกรงกลัวมาก

ในแต่ละวันจันทร์-เสาร์ นักโทษจะต้องทำงานจนถึง 15.30 น. ผล. จึงจะเป่านกหวีดให้นักโทษทั้งหมดรวมแถว เพื่ออาบน้ำเตรียมตัวรับประทานอาหารเช้า การอาบน้ำของนักโทษจะเป็นการอาบน้ำแบบอาบน้ำรวม ซึ่งจะให้นักโทษนั่งกางเกงขาสั้นเข้าไปอาบน้ำที่ละชุด ๆ ละ 40 คน แต่จะมีนักโทษที่กระทำผิดกฎ ระเบียบของทางเรือนจำและถูกตีตรวน จะให้นักโทษที่ถูก

ตัดรวมนี้อำนาจก่อน เพราะพวกนี้จะอำพรางได้ลำบาก ซ้ำกว่าปกติ

หลังจากนั้น เวลาประมาณ 16.00 น. ก็จะเข้าแถวไปรับประทานอาหารเย็น และพักผ่อนตามสบายจนกระทั่งเวลาประมาณ 16.30 น. นักโทษทั้งหมดจะต้องขึ้นเรือนนอนทั้งหมด ห้าโมงมาจากเรือนโดยเด็ดขาดยกเว้นจะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นราย ๆ ไป ซึ่งช่วงเวลาหลัง 16.30 น. จะเป็นช่วงเวลาพักผ่อนของนักโทษ บนเรือนนอนที่สูง 3 ชั้น นักโทษในแดนแรกมีจำนวนเกือบ 800 คน จะแบ่งเป็นห้อง ๆ เพื่อเป็นที่นอนให้แก่ักโทษ ห้องละประมาณ 30-40 คน ไม่มีเตียงสำหรับนอนหรือเครื่องอำนวยความสะดวกอะไร ต้องนอนกับพื้น ส่วนใครที่มีผ้าห่มหลายผืนก็เย็บทำเป็นที่นอนได้ การนอนนั้นนักโทษส่วนใหญ่ก็จะแยกนอนกันเป็นกลุ่ม ๆ หรือที่ชาวคุกเรียกกันว่า "บ้าน" ในกลุ่มหรือบ้านหนึ่งจะมีสมาชิกอยู่ประมาณ 3 คนบ้าง 5 คนบ้าง หรือ 7 คนบ้าง มีอยู่ของแต่ละบ้านแตกต่างกันไป บ้านของแดงมีสมาชิกอยู่ด้วยกัน 5 คน ชื่อว่าบ้านชายโสด เพราะสมาชิกทั้ง 5 คน เป็นชายโสดทั้งหมด มีแดงเป็นหัวหน้าบ้าน ทั้งนี้เนื่องจากแดงเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้พอช่วยเหลือสมาชิกได้ดี สมาชิกทั้งหมดนี้แดงได้เผยว่าบางคนนั้นรู้จักกันตอนที่อยู่เรือนจำพิเศษ อีกส่วนหนึ่งรู้จักกันเนื่องจากทำงานอยู่บลูกตันไม่อยู่ด้วยกัน ได้พูดคุยกันและพอใจในนิสัยซึ่งกันและกันเวลานอนก็คือเวลา 21.00 น.ตรง บนเรือนนอนในเวลากลางคืนจะถูกสั่งห้ามปิดไฟเป็นเด็ดขาดแม้เวลานอนก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะป้องกันการหลบหนีของนักโทษนั่นเอง ส่วนพวก พชล. จะมีห้องแยกนอนต่างหากเป็นส่วนตัวนอนรวมกันเอง ห้องจะไม่ใหญ่มากนักโดยในแดนหนึ่ง ๆ จะมี พชล. อยู่ประมาณ 8-10 คน "ถ้าขึ้นให้พวกมันนอนรวมกันกับพวกผม มีหวังเสริ้จแน่"

บนเรือนนอน ภายในเรือนนอนในแต่ละห้องก็จะมีคัดเลือกหัวหน้าห้องขึ้น โดยเจ้าพนักงานจะดำเนินการให้นักโทษภายในห้องทั้งหมดเป็นผู้ลงคะแนน การคัดเลือกจะเรียกนักโทษทั้งหมดมารวมกันท้ายเรือนนอน เจ้าพนักงานจะให้นักโทษเองเป็นผู้เสนอว่าจะให้ใครเป็นหัวหน้าห้อง และทำการคัดเลือกโดยการยกมือให้คะแนน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ได้เป็นหัวหน้าห้องมักจะเป็นผู้อาวุโส อยู่ในแดนนี้นานกว่าใครทุกคนให้ความเกรงใจ ดูแลและช่วยเหลือเพื่อนักโทษด้วยกันได้ หน้าที่หลักของหัวหน้าห้องก็คือคอยดูแลความเรียบร้อย ตรวจเช็คจำนวนนักโทษเวลาเก็บและปล่อยนักโทษลงข้างในแดนแต่ละวัน และในห้องพักของแดง ลุงโสด เฒ่าวัยกว่า 50 ปี ต้องขาดดีบุกรุกและทำลายทรัพย์สินผู้อื่น ถูกจำคุก 2 ปี ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่นี้

ในช่วงเวลาพักผ่อนของนักโทษนั้น มีกิจกรรมบนเรือนนอนของนักโทษที่แตกต่างกันไป

บางบ้านก็รวมกลุ่มกันร้องรำทำเพลง อ่านหนังสือ บ้าง อย่างไรก็ตามนักโทษทุกคนจะไม่มีสิทธิในการรับรู้ข่าวสารจากโลกภายนอกเลย ภายในเรือนจำมีกฎแม้กระทั่งห้ามอ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ที่ไว้ให้คุณได้แต่ห้ามดูรายการเกี่ยวกับข่าวสาร "ใครจะดูละครหรือดูหนังอะไรก็ได้ แต่ข่าวห้ามดู ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมห้ามดู แต่อยู่ข้างานนี้ก็ไม่ได้มีโอกาสเห็นโลกภายนอกอยู่แล้ว ถ้าคนที่ติดคุกสัก 10 ปี ไม่ได้รับรู้ข่าวสารเลย พอออกไปส่งสัยจะเป็นมนุษย์โบราณเลย" แต่ก็มีบางกลุ่มที่รวมกันทำสิ่งที่มีระเบียบของทางเรือนจำกำหนดไว้ ซึ่งได้แก่การเล่นการพนัน พนันเอาทรัพย์สินกัน โดยใช้กระดาษแข็งตัดเป็นสี่เหลี่ยมขนาดเท่าไพ่ แล้วใช้ปากกาเขียนเป็นเบอร์ไพ่และสีไพ่ การพนันที่เล่นกันมากที่สุดคือ บ็อกเค็ง เล่นได้เสียกันเป็นจริงเป็นจังทรัพย์สินที่ใช้เล่นจะเป็นเงินสดเท่านั้น ซึ่งคนที่มีเงินสดพกติดตัวก็มีระเบียบของเรือนจำอยู่แล้ว หากถูกจับได้ว่าเล่นการพนันก็มักจะโดนสองข้อหาคือทั้ง เล่นการพนันและพกเงินสดติดตัว ส่วนพวกสิ่งหยาบทั้งหลาย ก็พยายามหาทางเสพยาเสพติดทุกวิถีทาง รวมทั้งตัวเองด้วย โดยการนำใส่ปากกาที่หมึกหมดแล้วมาทำความสะอาด ใส่ผงขาวผสมน้ำลงไปแล้วฉีดเข้าเส้นเลือด ถึงตอนนี้อาจจะสงสัยว่ายาสเสพติดจะนำเข้ามาภายในเรือนจำได้อย่างไร สำหรับแดงเองนั้นจะมีใส่ปากกาเป็นของตนเอง ไม่ใช้ปะปนกับคนอื่น ๆ แม้แดงจะรู้ว่ามันสกปรก แต่จะทำอย่างไรได้ อยู่ในเรือนจำก็แสวงหาได้เท่าที่หาได้ เมื่อถูกถามว่าขณะที่อยู่ในเรือนจำนั้นไม่คิดที่จะเลิกเสพยาบ้างหรือทั้ง ๆ ที่ต้องติดคุกเพราะยาเสพติดแท้ ๆ "ผมไม่คิดที่จะเลิกหรือถอนนั้น คิดว่าออกมาก่อนแล้วค่อยหาทางเลิก" ช่วงไหนถ้าอยากยามาก ๆ แล้วไม่มีให้เสพหรือไม่มีเงินก็จะใช้น้ำเย็นราดใส่ตามแขนขา เพราะตอนอยากยาจะรู้สึกเจ็บปวดตามร่างกายไปหมด

ยาเสพติดในเรือนจำนอกจากจะถือว่าเป็นสิ่งที่มีกฎระเบียบของเรือนจำอย่างร้ายแรงแล้ว ยังจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายอีกด้วย เมื่อมีผู้เสพยาเสพติดก็ย่อมมี สำหรับการเข้ามาของยาเสพติดมีหลายวิธีการด้วยกัน แต่ที่แดงพบเห็นได้แก่การเอาเข้ามาโดยบรรจุเฮโรอีนลงในดลับเล็ก ๆ พวกดลับยาหม่อง แล้วเก็บไว้ในคอ พวกนี้จะต้องเป็นพวกที่ชำนาญเป็นพิเศษ ส่วนใหญ่จะเอาเข้ามาก่อนที่จะเข้าเรือนจำ เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการตรวจค้นจะไม่พบ เพราะพวกนี้จะนำดลับที่ใส่เฮโรอีนเก็บไว้ในคอ เมื่อต้องการใช้ก็จะ "กระเดือก" ออกมาคักแบ่งขายให้แก่พวกขี้ยาทั้งหลาย โดยขายชิ้นละ 100 บาท ชิ้นที่วางนี้เล็กน้อย เป็นลักษณะของชิ้นตักสารเคมีในท้องเล็บทั่ว ๆ ไป นักโทษที่ขายลักษณะนี้จะมีไม่กี่คนที่มีความสามารถพิเศษนี้ บางทีพวกที่ขายนี้ก็มักจะเจ้าของยาเสพติดเอง เป็นพวกรับจ้างขายให้แก่พวกชาวหมู่ในเรือนจำ สำหรับ

ชาวหมู่ที่แดนจะมีอยู่ไม่กี่คน วิธีการนำเขายาเสพติดของพวกชาวหมู่ที่แดนต่างไปอีก นั่น่าเชื่อว่า จะมีชิ้นงานเรือนจาเลย ชาวคุกเรียกวิธีการนำเขานี้ว่า "ซึ่สิ่งห้" ก็คือการที่เจ้าพนักงานเป็นผู้นำเข้ามาเอง เป็นวิธีที่ดูเหมือนจะปลอดภัย นั่น่าว่าจะถูกจับกุมได้ แต่ก็มักจะถูกจับกุมได้เสมอโดยเจ้าพนักงานด้วยกันเป็นผู้ตรวจค้นเอง เวลาที่จะเข้ามาในแดน และถูกไล่ออก ถูกจับกุมดำเนินคดีส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป ซึ่งเท่าที่ผ่านมานั้นแดงยังไม่เคยพบว่ามีเจ้าพนักงานถูกจับกุมในเรื่องลักษณะนี้เลย เคยแต่ได้ยินได้ฟังมาจากเพื่อน ๆ นักโทษที่เคยอยู่มาก่อน

บางครั้งมีญาติหรือพรรคพวกของนักโทษที่ติดยาเสพติด ไม่รู้ขั้นตอนและกระบวนการที่พิถีพิถันของเรือนจา ส่งพัสดุมีสิ่งของผิดกฎหมาย ผิดระเบียบของเรือนจา ให้แก่นักโทษ โดยคิดว่าของเหล่านั้นจะส่งถึงมือนักโทษโดยไม่มีอะไร ความจริงไม่เป็นเช่นนั้น เพราะพัสดุก่อนที่ส่งมาจะถูกตรวจหรือที่เรียกว่า เซ็นเซอร์ จากเจ้าพนักงานทุกชั้นอย่างละเอียดมาก หากพบว่ามีสิ่งของผิดกฎหมาย ผิดระเบียบของเรือนจา ก็จะเอาผิดกับนักโทษที่มีของส่งมาถึง อย่างเช่นวันหนึ่ง เจ้าพนักงานนำพัสดุก่อ่งขนาดกลางมาให้แก่สมคิดนักโทษเด็ดขาดคดีชิงทรัพย์ บอกว่ามีญาติส่งเสื้อผ้ามาให้ ให้สมคิดรับไว้ แล้วถามสมคิดว่า เมื่อรับไว้แล้วของที่อยู่ข้างในก็ต้องเป็นของสมคิดใช่ไหม สมคิดก็ตอบว่าใช่ เจ้าพนักงานจึงได้ควบคุมตัวสมคิดไว้และนำหิ้วของที่ซุกซ่อนอยู่ในกล่องซึ่งนอกจากจะมีเสื้อผ้ายังมีเฮโรอีนที่บรรจุในหลอดพลาสติกจำนวน 5 หลอด สมคิดเองนั้นรู้สึกตกใจมาก เพราะไม่รู้ว่ามียาเสพติดอยู่ในนั้นด้วย เจ้าพนักงานยังบอกอีกว่า ของที่ส่งมาถึงใครก็ต้องเป็นของคนนั้น เมื่อเป็นของใครแล้วก็ต้องรับผิดชอบตัวเองไป ซึ่งนอกจากจะถูกตัดชั้นของนักโทษลงไป 1 ชั้นแล้ว ยังต้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจอายัดตัวดำเนินคดีอีกข้อหาหนึ่ง ส่วนคนส่งมานั้น จะเป็นชื่อและที่อยู่ปลอม ไม่ได้อยู่ตามนั้นจริง เป็นอย่างนี้ถ้าใครนึกอยากจะแกล้งนักโทษคนใดก็น่าจะทำได้ น่าจะมีวิธีการที่ชัดเจนกว่านี้

ในหนึ่งสัปดาห์มีเพียงวันอาทิตย์ที่นักโทษทั้งหลายรู้สึกว่าเป็นวันที่ค่อนข้างจะมีอิสระมากกว่าวันอื่น ๆ แม้ว่าจะเป็นอิสระภายใต้เบื้องหลังกำแพงคุกก็ตามที่ วันอาทิตย์จะเป็นวันหยุดของทุกคนทั้งนักโทษและเจ้าพนักงาน เป็นวันที่นักโทษส่วนใหญ่จะใช้เวลาร่างในการทำภารกิจส่วนตัวที่เก็บมาตลอดตั้งแต่วันจันทร์ถึงเสาร์ โดยเฉพาะการซักผ้า สำหรับแดงจะใช้วันนี้ในการซักผ้าที่หมักหมมมา 6 วัน เต็ม ส่วนพวกที่มีเงินซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นนักโทษที่ทำผิดกฎระเบียบของเรือนจา เช่น ค้าสิ่งของผิดกฎหมาย ยาเสพติด เล่นการพนัน หรือนักโทษที่มีญาติมาเยี่ยมบ่อย เป็นนักโทษที่ค่อนข้างมีฐานะหน่อยก็จะจ้างนักโทษซึ่งไม่มีญาติมาเยี่ยมทำให้ขาดแคลน

เงินทองใช้สอย ให้ซักรเสื้อผ้า สำหรับราคานางการซักรก็แล้วแต่จะตกลงกันบางคนคิดเป็นชิ้นเป็นตัว บางรายก็รับจ้างซักรเป็นรายเดือนเลยก็มี นักโทษด้วยกันจะเรียกพวกนักโทษที่รับจ้างว่า "พวกแท็กซี่" ซึ่งพวกแท็กซี่นี้ไม่ว่าจะรับจ้างซักรผ้าเพียงอย่างเดียว จะรับจ้างสารพัด ไม่ว่าจะเป็นการรับจ้างนวด รับจ้างเป็นแม่ครัวคอยแจ่งข้าวคอยคูดันทางเวลาพวกนักโทษอื่นเล่นการพนันกัน เป็นต้น ถ้ามองแบบนั้นก็ถือว่าเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างหนึ่งที่ไม่ผิดกฎระเบียบใด ๆ แต่พวกแท็กซี่บางจำพวกที่นักโทษเรียกกันว่า ซามูไร พวกนี้รับจ้างนักโทษด้วยกันตีหัวท้าวร้ายนักโทษคนอื่นที่มี เรื่องน่าพอใจกันก็มีเหมือนกัน

ขนานมาวางของนักโทษ นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว การสักรูปต่าง ๆ ตามร่างกาย ก็เป็นกิจกรรมอีกกิจกรรมหนึ่งซึ่งนิยมกันมากในหมู่นักโทษ "มีคนเขาบอกว่านักโทษเครียดเลยสักเป็นรูปต่าง ๆ ตามร่างกาย แต่ผมว่าไม่จริงหรอก ที่สักกันเพราะว่ามีมันมีอะไรทำมากกว่า หรืออีกเหตุผลหนึ่งก็คือ การสักเป็นรูปต่าง ๆ จะทำให้มันเกรงขามมากขึ้น พวกนักโทษใหม่ ๆ เขาชอบสักรูปเสือ หรือ จระเข้ เพื่อทำให้ตัวเองดูเก๋ขึ้น เท่านั้นเอง"

ในเรือนจำจะมีร้านค้าส่งเคราะห์ักโทษตั้งอยู่ทุก ๆ แดน เพื่อให้โอกาสนักโทษได้มีโอกาสได้หาซื้อของใช้จำเป็นสำหรับตัวเอง และขนมไว้รับประทานกัน โดยมีขายในราคาปกติ แต่ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่าในเรือนจำมีกฎเกณฑ์ที่ห้ามนักโทษพกเงินสด ดังนั้นหากนักโทษคนใดมีเงินสดไม่ว่าจะมีมากแต่ก่อนเข้าเรือนจำหรือทางญาติฝากมากมา เวลาเยี่ยมจะต้องนำมาฝากไว้กับเจ้าพนักงานโดยจะมีการทำบัญชีขึ้นสำหรับนักโทษแต่ละคน เมื่อต้องการใช้เงินจะมาเบิกได้กับเจ้าพนักงาน ซึ่งเราเรียกการเบิกจากเจ้าพนักงานนี้ว่า การ ลงบืด เบิกเป็นคูปองออกมาได้วันละไม่เกิน 100 บาทเท่านั้น ส่วนนักโทษคนใดที่ต้องการใช้เงินสดไม่ว่าจะเพื่อนำไปเล่นการพนันหรือเพื่อซื้อยาเสพติดก็จะนำคูปองที่เบิกจากเจ้าพนักงานไปแลกกับนักโทษที่ทำตัวเป็นพ่อค้าให้แลก แต่ไม่สามารถแลกได้เต็มราคา 100 บาท สามารถแลกได้เพียง 60-80 บาท แล้วแต่จะตกลงกันเอง นักโทษบางคนก็ทำตัวเป็นพ่อค้าหัวใสซื้อของจากร้านค้าส่งเคราะห์ักทุกต้น ประเภทของใช้ของกินทั่ว ๆ ไป เวลาเมื่อเจ้าพนักงานมาตรวจพบก็จะอ้างว่า "บ้านผมคนเยอะครับ" ซึ่งหมายความว่าของที่ซื้อมานั้นนำมาซื้อมาเพื่อกักตุนแต่ในกลุ่มของตนมีคนมาก ของที่ซื้อมาซักรทั้งกลุ่มหากแต่ความเป็นจริงแล้วพวกพ่อค้านี้จะคอย เวชขายสินค้าในราคาแพงกว่าปกติแก่นักโทษทั่วไปในช่วงเวลาที่ร้านค้าปิดแล้ว โดยเฉพาะของกิน พวกนักโทษที่ทำตัวเป็นพ่อค้านี้ในแดนจะมีเพียงไม่กี่คนเท่านั้น

หลังจากที่แดงอยู่ในแดนแรกรับมาเป็นเวลาประมาณ 1 เดือน จนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพทั่ว ๆ ไป และเกิดความคุ้นเคยกับชีวิตและกฎเกณฑ์ภายในเรือนจำแล้ว ทางเรือนจำจะประกาศเสียงตามสายประกาศรายชื่อนักโทษให้มารวมกันที่บริเวณหน้าตึกเรือนนอน จากนั้นเจ้าพนักงานจะอ่านรายชื่อนักโทษคนใดอยู่ในแดนใดบ้าง แดงถูกคัดเลือกไปอยู่แดน 3 หรือแดนจักสาน ร่วมกับนักโทษอีกหลาย ๆ คน ส่วนหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกว่าใครจะอยู่แดนใดนั้น แดงบอกว่า "ไม่รู้เหมือนกันว่ามีหลักเกณฑ์อะไร มักจะได้ยินเขาพูดกันว่า เพื่อความเหมาะสม" พวกที่มีโทษหนัก ต้องติดนาน ๆ ส่วนใหญ่จะถูกจัดให้อยู่ในแดน 1 เป็นแดนโรงพิมพ์ และแดน 4 ซึ่งเป็นแดนช่างไม้ เพื่อออกไปจะได้สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพเลี้ยงตัวเองได้" เมื่อการประกาศรายชื่อแดนใหม่ของนักโทษใหม่จะแดนแรกเรียบร้อยแล้ว ผลก็จะนำนักโทษใหม่ไปยังแดนต่าง ๆ ที่ได้แบ่งไว้แล้ว

การใช้ชีวิตในแดนจักสานของแดงไม่แตกต่างไปจากเมื่ออยู่แดนแรกรับมากนัก จะแตกต่างกันที่งานที่จะต้องทำเท่านั้น ในแดนจักสานชื่อแดนก็บอกอยู่แล้วงานส่วนใหญ่จึงเป็นงานสานเครื่องใช้ต่าง ๆ ประเภทตระกร้า หัก หรืออื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีงานจากเอกชนเผ่าจ้างให้ทางเรือนจำทำอีก มีพวกกระดาศหัวเจ้า หรือ ถ้วยเร็ก ซึ่งงานพวกนี้ทำให้นักโทษหลายคนป่วย เนื่องจากมีสารพิษ และมีข่าวว่าจะให้ทางเรือนจำเลิกรับจ้างจากเอกชนเผ่าแล้ว เรื่องก็เงียบไปสำหรับกลุ่มหรือบ้านใหม่ของแดงในแดนจักสาน เหลือสมาชิกเพียง 3 คน คือตัวแดงเองและสมาชิกจากบ้านชายสัดจากแดนแรกรับนั่นเอง ส่วนอีกสองคนมี น.ช.สุนทร และ น.ช.เปี้ยก

งานในแดนสาม แม้จะชื่อว่าแดนจักสานทั้งคู่แล้วงานที่ทางจะไม่น่ายากเย็นอะไร หากแต่ความจริงแล้วแดงได้เล่าให้ฟังว่าเป็นแดนที่หนักหนาสาหัสแดนหนึ่ง งานที่ทางเรือนจำกำหนดให้ทำหลังจากที่จ่ายงานให้แล้ว ตอนเย็นเลิกงานเจ้าพนักงานจะมานับยอด นักโทษทุกคนจะต้องทำงานให้ได้ยอดตามที่กำหนดไว้ เช่น แต่ละวันจะต้องได้งาน 120 ชิ้น หากใครขาดไปจะต้องถูกตีด้วย "ไอ้ก้องค์" ขึ้นละที่ ถ้าถึงตอนเย็นได้ยอดแค่ 100 ชิ้น ก็จะต้องถูกตี 20 ที ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วนักโทษทุก ๆ คนก็จะทำได้ตามที่กำหนดไว้ มีบางรายเท่านั้นที่งานไม่ครบขาดไปเล็กน้อย 4-5 ชิ้น เป็นต้น ถูกตีด้วยไอ้ก้องค์นี้ถึงกับช้ำาน บางรายก็มี วิธีแก้อาการช้ำานของนักโทษ ฟังแล้วแทบไม่น่าเชื่อ เขาใช้ลูกหนู หรือจิ้งจก ตัวเล็ก ๆ เป็น ๆ กลืนลงท้องไปเลย โดยนักโทษเชื่อกันว่าลูกหนูหรือจิ้งจกนี้จะเข้าไปวิ่งในร่างกายและช่วยทำให้เลือดที่ค้างอยู่แตกตัวกันออก อาการช้ำานก็จะหาย แดงเองแม้จะเคยโดนตีช้ำานบ้างแต่ก็ไม่เคยใช้วิธีการนี้แก้ช้ำาน

การทำงานเกี่ยวกับงานจักสาน เพื่อที่จะสานวัสดุต่าง ๆ จะต้องใช้น้ำหวาย บางครั้งเกิดอุบัติเหตุขึ้น ขณะที่นักโทษกำลังช่วยกันสานน้ำหวายที่มีความคม นักโทษบางรายสาวด้วยความแรงและไม่ระมัดระวังตัวนิ้วมือขาดไปเลยก็มี หรือนักโทษบางรายไม่ได้เกิดจากอุบัติเหตุแต่เกิดจากความตั้งใจก็มี "จำได้ว่าเป็นนักโทษคดีลักทรัพย์ในเวลากลางคืน ถูกจำคุก 2 ปี 6 เดือน ชื่อไอ้ไฟ ทำงานจักสานช้า เมื่อถึงเวลาตรวจยอดตอนเย็นเมื่อไร มันจะต้องโดนตีด้วยไอ้กึ่งคี่เสมอ มันจึงคิดว่าถ้าหากมือนั้นไม่สามารถทำงานจักสานได้ก็คงจะสบาย ถึงกับยอมลงทุนตัดนิ้วมือตัวเองไปสองนิ้ว และมันก็สมหวังได้ไปอยู่แดนพยาบาลทำงานสบาย ๆ ตามที่มันต้องการ แต่มันจะคุ้มหรือเปล่านั้นไม่รู้

ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่ายอดงานที่ทานแต่ละวันจะมีผลต่อนักโทษแต่ละคน ในแดนจะมีพวกนักโทษที่ไม่ค่อยยอมทำงาน แต่พอถึงช่วงใกล้เวลาตรวจยอดงานกลับมียอดงานใกล้เคียงกับจำนวนที่กำหนดไว้ "มันมีอยู่ไม่กี่คนหรอกครับไอ้พวกนี้ อย่างมากที่สุดสามคน ช่วงเช้าเขาทำงานกันมันจะทำงานแบบเฉื่อย ๆ ช้า ๆ พอตอนเที่ยงนักโทษคนอื่นเขาไปกินข้าวกลางวันกันมันจะไม่ยอมไปกินด้วย เมื่อกลับเข้ามาตอนพวกมันจะมียอดงานมาก แต่งานของนักโทษคนอื่น ๆ หายไปคนละนิดคนละหน่อย เป็นอย่างนี้เสมอ แรก ๆ ก็คิดว่าไหน ๆ ก็เป็นนักโทษด้วยกันน่าจะลองพูดกันได้ จึงส่งคนไปพูดตักเตือน แต่ที่ไหนได้มันบอกว่าไม่มีหลักฐานอะไรจะมาเอาผิดมันได้ พวกผมก็เลยใช้ชีวิตการตักเตือนแบบของพวกผมเอง คือในตอนเย็นของแต่ละวัน หลังจากเลิกงานและทานอาหารเย็นแล้ว มันจะต้องเดินผ่านมาทางด้านหลังโรงงานเสมอ ไอ้เปียกมันมันโหมมากก็ยอดงานมันหายประจำทุกวัน เลยระดมพรรคพวกเกือบสิบคนไปดักกรออยู่หลังโรงงาน พอมันมาถึงก็ช่วยกันรุมอัดพอแค่สั่งสอน ได้ผลครับ หลังจากนั้นมันขยันทำงาน แล้วงานของพวกมันก็หายอีก"

หลังจากที่แดงอยู่ที่แดนจักสานได้ประมาณสองเดือนเศษ แแดงกับลูกบ้านของแดงในแดนสามก็ได้เขียนรายงานสมัครใจเพื่อขอย้ายไปฝึกวิชาชีพเครื่องยนต์ที่แดนสิบเอ็ดหรือแดนเครื่องยนต์ เหตุผลในการย้ายแดนของแดงนั้นความจริงแล้วไม่ใช่เพื่อจะใช้ประกอบอาชีพในภายหลังจากที่ออกไปจากเรือนจำแล้วแต่อย่างใด ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้แดงขอย้ายแดนเกิดจากระหว่างที่แดงอยู่ในแดนจักสานนั้นได้เคยพูดคุยกับเจ้าพนักงานในแดนสามคนหนึ่งได้เล่าให้แดงฟังว่า "ไปอยู่แดนสิบเอ็ด ความเป็นอยู่สบาย งานก็ไม่หนัก แคมยังมีเงินใช้จ่ายอีกต่างหาก" มันนานแดงกับลูกบ้านของแดงก็ได้ย้ายไปอยู่แดนเครื่องยนต์ หรือแดนสิบเอ็ด แต่นักโทษที่ไปฝึกวิชาชีพที่แดนสิบเอ็ดนี้ทุกคนจะต้องกลับมาอนอยู่ที่แดนสอง พอตอนเช้าของทุก ๆ วันจะมีเจ้าพนักงานจากแดน

เครื่องยนต์มารับที่แดนสอง เลิกงานคอนเย็นเจ้าพนักงานก็จะพามาส่งซึ่งหลังจากที่ส่งนักโทษกลับเข้ามาแดนแล้วจะไม่สามารถเดินไปเดินมาระหว่างแดนได้ หากใครมีธุระอะไรในแดนอื่นจะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรถึงจะไปได้

ชีวิตในแดนเครื่องยนต์ของแคงค่อนข้างจะมีความสุข เนื่องจากทำให้แคงรู้สึกตัวเองว่ามีอิสระในตัวเองบ้างเป็นบางครั้ง ในช่วงที่เข้าไปใหม่ ๆ ก็ได้รับการสอนวิชาเครื่องยนต์จากเจ้าพนักงานที่มีความรู้และช่างยนต์จากภายนอก ถึงเวลาทวนซ้ำก็ต่างคนต่างไปตักมารับประทานกันเอง พอเริ่มเป็นงานก็ฝึกปฏิบัติโดยนำเครื่องยนต์จากภายนอกซึ่งซำรุดมาให้ฝึกซ่อมแซมกัน จนพอที่จะสามารถทำได้แล้ว เจ้าพนักงานซึ่งรับงานจากภายนอกมาก็ให้นักโทษซ่อมแซมตามที่ได้เรียนมาเป็นการฝึกภาคปฏิบัติไปในตัวด้วย และที่ดีกว่าแดนอื่น ๆ ก็คือเมื่อเจ้าพนักงานได้รับเงินจากการรับซ่อมเครื่องยนต์แล้วก็จะนำมาแบ่งให้แก่ักโทษที่ช่วยกันทำเป็นค่าแรง แคงจึงคิดว่าตัวเองนั้นตัดสินใจถูกแล้วที่เลือกมาอยู่แดนนี้ แต่แล้วเรื่องเงินค่าแรงนี้เองที่ทำให้แคงโดนตัดชั้นของนักโทษซึ่งในเรื่องจามีถือว่าเป็นหัวใจของนักโทษในการใช้ชีวิตในเรือนจำเลยก็ว่าได้

"ในเช้าวันหนึ่งผมกับเพื่อนักโทษจากแดนเครื่องยนต์ก็ได้ออกจากแดนสองไปทำงานตามปกติที่แดนสิบเอ็ด พอไปถึงเจ้าพนักงานก็ให้ผมกับเพื่อนักโทษอีกคนหนึ่งช่วยกันซ่อมแซมรถยนต์คันหนึ่ง ซึ่งเป็นของบุคคลภายนอกที่นำมาให้ทางเรือนจำซ่อมแซม เริ่มตั้งแต่เปลี่ยนผ้าใบรถขัดสีมารถ ซ่อมเครื่องยนต์ จนถึงตอนบ่ายเจ้าของรถมารับรถกลับคืนไปแล้ว เจ้าพนักงานก็นำเงินมาให้ผมกับเพื่อนคนละ 450 บาท ซึ่งเงิน 450 บาท หากเราอยู่ภายนอกก็ถือว่าเป็นเงินไม่มากเท่าไรนัก แต่สำหรับผม ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้เงินจำนวนนี้เป็นเงินจำนวนมากที่สุดที่ผมเคยมี (ขณะอยู่ในเรือนจำ) ผมคิดว่าผมจะทำยังงัยกับเงินจำนวนนี้ดี เพื่อจะไม่ให้ถูกจับ เพราะว่ในเรือนจำเขาห้ามนักโทษมีเงินสดกัน ถ้าได้เงินสดมาให้รีบนำไปฝากกับเจ้าพนักงานแล้วลงบัญชีไว้พอจะใช้เงินค่อยมาลงบัญชีได้ไม่เกินวันละ 100 บาท ถ้าผมนำไปเก็บไว้บนเรือนนอนเจ้าพนักงานหรือ ผสล. อาจจะมาตรวจเจอก็ได้ ผมเลยตัดสินใจตอนจะขึ้นเรือนนอนผมเลยนำเงินไปซ่อนไว้ใต้ต้นไม้หน้าเรือนนอน แต่โชคช่วยจริง ๆ มี ผสล. จากแดนสองมาเห็นเข้าไปบอกเจ้าพนักงานจับผมได้พร้อมเงินสด 450 บาท ผลก็คือความผิดครั้งนี้ผมเลยโดนลดชั้นไป 2 ชั้น แกมโดนตีด้วยไอ้ก้องค้ออีกเกือบสิบที ซ้ำวันเกือบตายไปเหมือนกัน บกดีแล้วความผิดครั้งแรก เขาก็แค่ตีเดือนกัน สำหรับผมการมีเงินสดจำนวน 450 บาท ถือว่าเป็นเงินสดจำนวนมากไม่มีการตีเดือนเลย ความจริงแล้วผมว่า ผสล. มันโง่มากกว่านะ ถ้ามันทำเฉย ๆ รอจนผมขึ้นเรือนนอนแล้วมันมาเอา

เงินที่ผมขออนไว้วันต้นมันไปใช้ได้สบายเลย แต่คิดอีกทีมันคงอยากได้หน้ามากกว่ามัง"

โดยปกติการเลื่อนขั้นจะมี 2 ครั้งในหนึ่งปี โดยจะมีการสอบเดือนมกราคม และเดือนกรกฎาคมการสอบเลื่อนขั้นก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ เจ้าหน้าที่งานจะเรียกนักโทษเข้ามาที่ละคนแล้วให้ท่องสี่ห้า ธรรมห้า กฎข้อห้ามของทางเรือนจำ บทสวดมนต์ต่าง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วนักโทษทุกคนจะท่องได้ ใครที่ในช่วงเวลาที่ผ่านไปไม่ได้ทำผิดกฎระเบียบอะไรของทางเรือนจำก็จะได้เลื่อนขั้นคนละขั้น ซึ่งขั้นงานเรือนจำจะมีด้วยกัน 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นเยี่ยม ขั้นดีมาก ขั้นดี ขั้นกลาง ขั้นเลว ขั้นเลวมาก นักโทษเด็ดขาดที่ถูกส่งเข้าเรือนจำหากไม่เคยมีประวัติการต้องโทษเลยจะถูกจัดให้อยู่ในขั้นกลาง ถ้ามีประวัติเคยต้องโทษมาก่อนจะถูกจัดขั้นเลว สิทธิประโยชน์ส่วนนี้แต่ละขั้นของนักโทษจะแตกต่างกัน ตัวอย่างสิทธิประโยชน์ของขั้นของนักโทษที่เห็นได้ชัดและเกี่ยวข้องกับอัตรภาพของนักโทษมากที่สุดก็คือ ลดวันโทษ

เวลาที่อยู่ในเรือนจำหากนักโทษคนใดคอยนับวันนับเวลาที่จะออกจะรู้สึกว่ามันแสนนาน แต่หากใครอยู่แล้วหาอะไรทำไปเรื่อย ๆ ไม่ได้คิดอะไร ไม่มีเรื่องทุกข์ร้อนหรือวิตกกังวลอะไรแล้วจะรู้สึกว่าเวลามันผ่านไปค่อนข้างเร็ว นักโทษบางคนที่มีลูกเมียแล้วต้องมาติดคุกคอยมานั่งกังวลว่าเมียจะมีสามีใหม่หรือเปล่า ลูกจะเป็นอย่างไร ถึงกับพยายามคิดหลบหนีออกจากเรือนจำเลยก็มี อย่าง น.ช.วันชัย ซึ่งถูกจำคุกในข้อหา ทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส ศาลพิพากษา 6 ปี มาฝึกวิชาชีพอยู่ที่แดนสิบเอ็ดเหมือนกันกับแดง พยายามที่จะหลบหนีแต่ถูกจับได้ก่อน โดยเข้าเชือกของห้องครัวมาผูกต่อกันแล้วพยายามปีนรั้วกำแพงเรือนจำออกไป เมื่อจับ น.ช.วันชัยได้แล้ว ทางเรือนจำก็ได้ย้ายคดีให้ทาง สน.ดาเนินคดีอีกข้อหาหนึ่ง นอกจากนี้ยังโดนลงโทษสารพัด ไม่ว่าจะโดยลดขั้น โดนเจ้าพนักงานตีด้วยไอ้ก้องค์ โดนใส่ตรวนขา

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิต

แม้ว่าแดงจะเคยผ่านการถูกจองจำในห้องควบคุมที่สถานีตำรวจมาหลายครั้ง ทว่าที่รู้จักบรรดาผู้ต้องขัง ความรู้สึกของเขาที่ต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้คล้ายคลึงกับที่เขาคาดเอาไว้ แต่มีหลายอย่างที่เขาหันกลับมาคิดว่าที่เขาคิดไว้มากนัก ความยากลำบากในแต่ละวัน เขาคิดว่าการที่เขาเข้ามาอยู่นี้เป็นเพราะความซึ่วที่เขาได้กระทำความผิดแดงยอมรับว่าชีวิตในอดีตของเขาช่างเป็นชีวิตที่ "เลว" และชั่วร้ายมาก โทษทัณฑ์ที่เขาได้รับถือว่าเหมาะสมและไม่หนักหนาเกินไปสำหรับเขา เป็นการชดใช้กรรมที่เขาทำก่อนนั้น เขายังบอกอีกว่าการที่เขาเข้าไปอยู่ในเรือนจำทำให้เขาเลิกคิดยาเสพติดได้ เนื่องจากไม่มีเงินที่จะซื้อยาเสพติดที่มีราคาสูงมากมาย

เสพ จึงจำเป็นต้องเลิกเสพไปเอง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าแดงเลิกเสพยาเสพติดแล้วจริงหรือไม่ เนื่องจากมีผู้ต้องหาวิน ส่น.หลายคนบอกว่าแดงน่าจะเสพติดมาชายาให้แก่วางผู้ต้องหามา เสพติดอยู่เสมอ

แดงเคยคิดที่จะต่อสู้คดี แต่ก็ถูกเกลี้ยกล่อมจากพวกผู้ต้องขังว่าหากต่อสู้ไปคดีก็จะยืดเยื้อออกไป ทำให้แดงไม่ได้รับสิทธิของการเป็นนักโทษชั้นสูงขึ้นไป ซึ่งจะมีผลต่อการรับวันลดโทษ ประกอบกับคดีของแดงเป็นคดีโทษจำคุกสูงนัก เมื่อรับสารภาพศาลจึงพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดระยะเวลา 2 ปีเศษที่อยู่เรือนจำ สิ่งที่ท้าวให้เขามีกาลังใจสามารถอยู่ในเรือนจำได้น่าประจักษ์ที่มอง แต่กลับเป็นเพื่อนผู้ต้องขังที่ท้าวให้แดงรู้สึกว่าเขายังไม่สูญเสียความเป็นมนุษย์

คืนสู่อิสราภาพ

หลังจากที่แดงได้ถูกลงโทษโดยการถูกนำมาพักขังในเรือนจำแห่งนี้เป็นระยะเวลาใกล้ครบกำหนดตามที่ศาลพิพากษาไว้แล้ว ก่อนจะครบกำหนดจำคุกประมาณเดือนเศษ ทางเรือนจำได้จัดกิจกรรมเพื่อที่จะช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจนักโทษที่จะครบกำหนดขัง โดยให้นักโทษแต่ละคนที่จะใกล้ครบกำหนดพ้นโทษ อบรมศีลธรรม มีพระสงฆ์ชื่อดังจากวัดต่าง ๆ สลับกันมาเทศน์ให้นักโทษมีจิตใจที่มองใส กล่อมเกล่าจิตใจ ให้ระลึกเสมอว่าที่ต้องมาอยู่ในเรือนจำนี้เพราะอะไร นอกจากนี้ยังมีการบรรยายแนะนำนักโทษถึงการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษออกไปว่าจะดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างไร การอบรมแต่ละวันจะเริ่มตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น นักโทษที่ใกล้พ้นโทษจะไม่ต้องทำงานหรือลงขังเหมือนนักโทษอื่น ๆ ในช่วงใกล้พ้นโทษนี้เจ้าพนักงานที่ดูแลรวมทั้ง ผ.ส. จะแสดงตัวติดต่อสัมพันธ์กับนักโทษที่จะพ้นโทษให้มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน อย่างไรก็ตามการอบรมศีลธรรมหรือการที่นำนักโทษที่กระทำความผิดมาจากคุกในเรือนจำก็ได้ท้าวให้นักโทษทุกคนสามารถออกไปเป็นคนดีของสังคมได้ นักโทษบางคนอาศัยช่วงเวลาอบรมหลบไปเสพยาเสพติด เล่นการพนันกันบ้าง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่บ้านพักงานเริ่มผ่อนผันไม่ค่อยมาตรวจเข้มงวดเหมือนก่อน ซึ่งนักโทษพวกนี้แดงได้บอกว่า "พวกนี้มันเข้าออกนเรือนจำประจำอยู่แล้ว ชีวิตมันอยู่ในเรือนจำมากกว่าอยู่บ้านเสียอีก"

และแล้ววันที่แดงได้รับอิสรภาพก็มาถึง แดงเดินออกจากเรือนจำพร้อมกับลูกกระต๊อบบหนึ่งมีเสื้อผ้าอยู่เพียง 2 ชุด ไม่มีญาติของแดงคนใดมารับ และแดงไม่มีใครรู้ว่าแดงพ้นโทษออกมาแล้ว เนื่องจากระหว่างที่แดงอยู่ในเรือนจำนั้นมีเพียงลุงวิทย์เคยมาเยี่ยมแดงในระยะแรกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ในขณะที่นักโทษคนอื่นมีญาติมารับอย่างอบอุ่น 2 ปีกว่าในเรือนจำ

แดงได้รับการฝึกอบรมศิลปกรรม ฝึกวิชาชีพและการขีดเส้นทำให้ประพจน์ตัวอยู่บนกรอบที่เคร่งครัด ทำให้รู้ว่าสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดไม่ควรกระทำมาโดยตลอด แแดงได้เคยคิดทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กระทำลงและการถูกนำมาคุมขังในเรือนจำแห่งนี้ เป็นสิ่งที่เหมาะสมและสาสมกับความผิดที่ตนเองได้กระทำลงไป ตลอดระยะเวลากว่า 2 ปีในเรือนจำ เมื่อมีญาติของนักโทษคนอื่นมาเยี่ยมจะทำให้แดงเกิดความรู้สึกอยากออกมาใช้ชีวิตภายนอกทุกครั้ง อยากเห็นโลกภายนอก อยากรู้เรื่องราวภายนอก

สำหรับทัศนคติและความรู้สึกของแดงต่อเจ้าพนักงานนั้นตั้งแต่ก่อนเข้าเรือนจำ แแดงพอที่จะทราบเรื่องราวภายในเรือนจำมาก่อน โดยการรับฟังเรื่องราวความเป็นไปในเรือนจำจากเพื่อนผู้ต้องขัง เมื่อครั้งถูกจับควบคุมอยู่ที่สถานีตำรวจ ทัศนคติของเขาคือเจ้าพนักงานจึงมีความรู้สึกกลัวความโหดร้าย การทุบตี สภาพแวดล้อมภายในที่เขาคาดไว้ในตอนแรก เมื่อเขาได้มาสัมผัสกับชีวิตจริงในเรือนจำ การได้รับรู้ถึงการถูกหรือการได้เห็นเพื่อนผู้ต้องขังถูกทุบตี และการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งบางครั้งไม่ทราบเหตุผลและเห็นว่าไม่สมควร แต่เขาก็ต้องกระทำตาม เจ้าพนักงานเรือนจำในสายตาของแดงจึงเป็นผู้มีอำนาจ ใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสมกับผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตามในช่วงใกล้การพ้นโทษ เจ้าพนักงานจะบางคนจะพูดจาเล่นอย่างเป็นกันเองส่วนนักโทษที่คนทั่วไปมองว่าเลวและโหดร้ายไม่เป็นที่ต้องการของสังคมนั้น ซึ่งแดงเองบอกว่าเขารู้สึกกลัวมากเนื่องจากการที่เขาจะต้องมาใช้ชีวิตร่วมกับ"นักโทษ"จำนวนนับพันคน เกรงว่าจะถูกกลั่นแกล้งหรือทำร้ายจากผู้ที่อยู่ก่อน แต่การที่เขาได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับนักโทษทำให้แดงเข้าใจความรู้สึกของการเป็นนักโทษดี บางคนเข้ามาด้วยความผิดพลาด ซาดเจตนา กระทำผิดโดยขาดความยั้งคิด ด้วยอารมณ์โกรธ เป็นต้น ว่าแท้จริงแล้วนักโทษส่วนใหญ่หากสังคมให้โอกาสพวกเขา พวกเขาจะสามารถจะกลับมาเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ แต่ก็มีใช้ทุกคน นักโทษบางคนกระทำผิดเป็นนิสัย ไม่สนใจอะไรเนื่องจากเห็นว่าถ้าถูกจับก็เข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำ ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านของตนเอง และเมื่อสอบถามถึงสิ่งที่แดงต้องการให้เรือนจำปรับปรุงหรือแก้ไขสิ่งใดนั้น "ผมอยากทำให้เรือนจำให้โอกาสนักโทษได้รับรู้ข่าวสารภายนอกมากกว่านี้ เพราะบางทีนักโทษบางคนไม่มีญาติมาเยี่ยมเลย การรับรู้เรื่องราวภายนอกไม่มีเลย การลงโทษด้วยวิธีการนอกกรอบก็ควรจะมีไว้พออย่างนั้นให้พวกที่มันหาตัวนอกกลุ่มนอกรูทเห็นเรือนจำเป็นเหมือนกับบ้านมันก็ไม่กลัวอะไร"

แดงตั้งใจว่าจะไม่ขอกลับมาอยู่ที่นี้อีก แต่แดงออกจากเรือนจำมายังไม่ทันจะข้ามวันเลย ก็ถูก สน.หนึ่งจับกุมตัวในข้อหาเสพยา "ผมพูดส่ำหีบอกเขาแล้วว่าผมเพิ่งจะออกมา

จากเรือนจา" ก็ไม่สามารถช่วยอะไรตัวแดงได้ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตอบกลับมาว่า "ช่วงระดมขอตัวช่วยราชการหน่อย" แดงจึงต้องถูกควบคุมตัวในห้องควบคุมที่ สน. และถูกกักขังแทนค่าปรับอีกประมาณสี่ปดาร์ห์ แดงจึงได้กลับบ้านที่ห้วยขวาง แต่แทนที่จะได้รับการต้อนรับจากทางบ้าน กลับกลายเป็นว่าแดงเป็นเสนีย์ของแม่เลี้ยง ที่พยายามพูดถากถางและตั้งข้อรังเกียจอยู่ตลอดเวลา แดงจึงต้องย้ายตัวเองออกมาอยู่คนเดียวตามลำพัง โดยอาศัยวัดนอน อาศัยข้าววัด กลายเป็นลูกศิษย์วัดอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง แต่ก็ยังไม่มีรายถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยมาขอตัวไปช่วยราชการอยู่เป็นประจา การปรับตัวมาใช้ชีวิตในสังคมภายนอกในช่วงแรกของแดงจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องคอยระมัดระวังตัวแม้ว่าตัวแดงเองจะไม่ได้กระทำความผิดอะไรก็ตาม จนแดงเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ โดยแดงได้กล่าวว่สังคมน่าจะทำให้โอกาสคนที่ทำผิดแล้วออกมา เริ่มต้นชีวิตใหม่บ้าง คนที่ทำผิดไม่เชื่อว่าพวกเขาจะต้องทำผิดตลอดไป บางครั้งสิ่งที่พวกเขาทำผิดลงไปอาจจะไม่ได้เกิดจากความตั้งใจ บางครั้งเกิดจากการหลงเดินทางผิดหรือการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดไป เมื่อถูกลงโทษโดยการถูกนำไปคุมขังและหันโทษออกมาแล้ว ถือว่าเราได้ชำระสิ่งที่เราได้กระทำความผิดไปแล้ว ความจะให้โอกาสเริ่มต้นใหม่

"แล้วจะให้ผมเป็นคนดี เริ่มต้นชีวิตได้อย่างไร" เป็นคำพูดที่แดงพูดออกมาอย่างไม่ได้คิดมาก่อน "ผมโดนจับมาเรื่อย แต่ส่วนใหญ่เป็นข้อหาเบา ๆ เท่านั้น โทษแค่ปรับ ผมจึงคิดว่าถ้าจะไม่ให้ถูกตำรวจจับ ต้องอยู่กับตำรวจ ก็เลยมาอาศัยนอนอยู่ข้าง สน. สน.หนึ่งที่ผมเคยโดนจับให้ทางตำรวจเห็นหน้าผมเรื่อย ๆ แม้ในช่วงแรก ๆ จะโดนจับอยู่บ้าง ผมก็พยายามทำดีโดยการช่วยล้างรถของตำรวจที่มาจอดไว้หน้า สน. นาน ๆ เข้ามีผู้กองคนหนึ่งคงเห็นว่าผมตั้งใจทำงาน จึงได้บอกผมว่าให้ผมคอยดูแลทำความสะอาดโรงพัก ห้องร้อยเวร และคอยช่วยล้างรถ นอกจากนี้ยังให้เงินผมใช้แล้วก็ได้ช่วยบอกตำรวจสายตรวจและสายสืบของโรงพักว่า ขอผมไว้คอยรับใช้ "ไม่ให้จับผมอีก"

ปัจจุบันแดงจึงคอยดูแลทำความสะอาดโรงพัก ล้างรถของตำรวจหน้า สน. มีรายได้จากการล้างรถ มีรายได้วันละประมาณ 80-100 บาท "ก็คงต้องอยู่อย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ก่อนชีวิตผมออกมาแล้วได้อยู่อย่างมีอิสระแค่นั้นผมก็พอใจแล้ว ดีกว่าอยู่ในเรือนจาต้องถูกจำกัดสิทธิต่าง ๆ จะเดินไปไหนมาไหนก็ไม่รู้ แต่ถ้าไปอยู่ที่อื่นสงสัยผมต้องโดนจับแน่" ซึ่งในระยะหลังที่ผ่านมานี้แดงไม่เคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมอีกเลย หากแต่ใครจะเป็นผู้รับรองว่าถ้าแดงออกนอกเขตพื้นที่ของ สน. นี้แล้ว จะไม่ถูกขอตัวไปช่วยราชการอีก อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามแดงถึงการ

อยากกลับไปใช้ชีวิตกลับครอบครัว ตัวแดงเองก็อยากกลับไปอยู่บ้านเหมือนกัน ทุกเดือนแดง
จะกลับไปเยี่ยมบ้านที่ห้วยขวาง โดยแต่ละครั้งแดงจะต้องแต่งตัวอย่างดีเพื่อไม่ให้หลงเหลือลักษณะ
ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจขอตัวไปช่วยราชการอีก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีที่ 7 นายสมชาย จันดี

แท็กซี่ และ พ่อค้าจากแดน 1

นายสมชาย จันดี เป็นคนพื้นเพจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยวัยเพียง 37 ปี หากแต่ครั้งหนึ่งเขาเคยเข้าไปใช้ชีวิตในลอบพันธุการเป็นเวลาเกือบ 6 ปีเต็ม ด้วยข้อหา พยายามฆ่าคนตาย ในคดีของสมชายมีคู่คดีด้วยกันหลายคน ก่อนหน้าที่จะก้าวเข้าสู่เรือนจำ นายสมชายประกอบอาชีพขายกล้วยแขกอยู่ภายในซอยย่านถนนเพชรบุรี ซึ่งแม้บุคคลทั่วไปจะมองว่าเป็นอาชีพต่ำต้อย แต่สำหรับนายสมชายถือว่าเป็นอาชีพสุจริต บทบาทให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเหมือนกับพวกมันมีจากการทำผิดกฎหมาย นามว่าจะเป็นพวกค้ายาเสพติด ค้าผู้หญิง ที่สมชายเคยพบเห็นมานานเรือนจำ

นายสมชายเป็นบุตรของนายสมบัติกับ นางสมศรี จันดี มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์แต่ได้ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ตอนนครตั้งแต่เมื่อครั้งนายสมชายยังเล็กอยู่ นายสมชายเรียนจบชั้นประถมปีที่ 7 จากโรงเรียนวัดใกล้บ้านพักที่ซอยเพชรบุรี บิดาประกอบอาชีพรับจ้างขับรถรับจ้าง มีน้องสาว 1 คนหลังจากที่บิดาเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุราเรื้อรังไม่นาน สมชายก็ได้ออกจากโรงเรียนมาช่วยมารดาขายกล้วยแขก บริเวณชุมชนที่ครอบครัวนายสมชายอาศัยอยู่เป็นชุมชนแออัด เป็นแหล่งค้ายาเสพติดแหล่งใหญ่และมีกลุ่มวัยรุ่นตึกยาเสพติดเป็นจำนวนมากตัวสมชายเองก็เป็นหนึ่งในกลุ่มวัยรุ่นที่เสพยาเสพติด

"ตอนนั้นผมอายุประมาณ 15 ปี แรก ๆ เพื่อนมันก็ให้ลองสูบบุหรี่คิดว่ามันเท่ๆ คุณแล้วเป็นผู้นำก็เลยลองสูบบุหรี่ พอหลัง ๆ เข้าก็เปลี่ยนเป็นกัญชา แต่ผมหยุดแค้กัญชานะ ผมผมไม่เคยเล่นแล้วไม่คิดจะเล่นมันด้วย แค่อยากสนุก ๆ เท่านั้นเอง"

หลังจากที่เริ่มเสพยาเสพติดได้ไม่นาน สมชายก็เริ่มสัมผัสกับห้องควบคุมภายในสถานีตำรวจ โดยมีมักจะถูกจับกุมในข้อหาเสพยาเสพติด แม้โทษเพียงแค่ปรับประมาณ 4-500 บาท แต่ก็ทำให้นายสมชายรู้สึกสงสารทางบ้าน เนื่องจากรายได้จากการขายกล้วยแขกเป็นรายได้ที่ไม่น้อยมาก ระยะเวลาหลังสมชายจึงพยายามเลิกเสพยาเสพติด อย่างไรก็ตามสมชายก็ยังถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจขอตัวไปช่วยราชการอยู่เสมอ แม้แต่ขณะนอนเล่นกับเพื่อนในโบสถ์วัด สมชายจึงได้ชื่อว่าเป็นสิ่งที่ขี้คุกมาตั้งแต่เด็ก แม้จะยังไม่เคยสัมผัสชีวิตจริงในเรือนจำ หรือ "คุกใหญ่" ตามภาษาของชาวคุกแต่สมชายก็พอจะรู้เรื่องราวภายใน"คุกใหญ่" จากผู้ต้องหาภายในห้องควบคุมของสถานีตำรวจอยู่บ้าง

แต่เหตุการณ์ที่ทำให้ชายสมชายถูกจับกุมและต้องเข้าไปใช้ชีวิตภายในโลกพันธนาการ เกือบ 6 ปีเต็ม เกิดขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2530 ขณะนั้นสมชายอายุประมาณ 30 ปีเท่านั้น ในคืนเกิดเหตุสมชายกับเพื่อนอีก 3 คน ได้ไปนั่งดื่มสุรากับอยู่ที่ร้านอาหารข้างวัด ในขณะที่โต๊ะที่อยู่ข้างกันเป็นกลุ่มชายวัยรุ่น 5 คน นั่งดื่มสุราร้องรำทำเพลงเสียงดังเอะอะ เกิดการแฉกกันเข้ามาโต๊ะ ทางฝ่ายโต๊ะของนายสมชายถือว่าเป็นเจ้าถิ่นและเกิดการท้าทายกันขึ้นจนถึงขั้นชกต่อยกัน ปรากฏว่าพวกของนายสมชายได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย แต่กลุ่มวัยรุ่น มีอยู่หนึ่งคนถูกแทงด้วยขวดเหล้าจนนอนจมกองเลือดอยู่ ขณะนั้นชุลมุนมากไม่มีใครว่าดูการแฉกกันนานนัก เจ้าหน้าที่ตำรวจมาถึงจึงได้ต่างพากันวิ่งหลบหนีไป

หลังเกิดเหตุ สมชายไม่ได้หลบหนีไปไหน กลับไปช่วยมารดาชายกล้วยแฉกที่ปากซอยบ้านเช่นเดิม เวลาผ่านไปได้ประมาณเดือนเศษจึงได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาจับกุมตัวนายสมชายในข้อหาพยายามฆ่าผู้อื่น พร้อมกับพรรคพวกของนายสมชายอีก 2 คน ส่วนอีก 1 คน รู้ตัวและหลบหนีไปได้ก่อน ซึ่งผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บจากการถูกแทงก็ไม่สามารถยืนยันว่าใครเป็นคนแทงเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ดำเนินคดีทั้งหมดกล่าวหาว่าร่วมกันพยายามฆ่า สมชายเมื่อรู้ตัวว่าไม่ได้เป็นคนลงมือจึงได้ปฏิเสธกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ด้วยความไม่รู้จักจึงได้ลงชื่อในกระดาษใบสำที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำมาให้ลงชื่อ ในระหว่างที่ถูกควบคุมอยู่ที่สถานีตำรวจได้มีการดาและน้องสาวต่างพากันมาเยี่ยมและพยายามจะหาทนายเพื่อมาต่อสู้คดีให้

สมชายแม้จะผ่านชีวิตในห้องควบคุมที่สถานีตำรวจมาแล้วหลายครั้ง แต่ครั้งนี้สมชายรู้ว่าเขาจะต้องเข้าไปใช้ชีวิตใน "คุกใหญ่" เป็นเวลานาน แม้เขาจะเคยรับรู้เรื่องราวภายในเรือนจำจากผู้ต้องหาภายในห้องควบคุมมาก่อน แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าจะทำให้สมชายไม่เกิดความรู้สึกวิตกกังวล และรู้สึกกลัวกับการที่ต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำ ไม่ว่าจะ เป็นกฏการทรมานโหดร้ายของเจ้าพนักงาน กลัวการถูกลั่นแกล้งจากผู้ต้องขังด้วยกัน กลัวกฎระเบียบที่เคร่งครัดของเรือนจำ เกรงว่าจะไม่สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้และจะต้องถูกลงโทษ กลัวการสูญเสียอิสระภาพ ไม่สามารถใช้ชีวิตที่เสรีได้อีกต่อไป ยิ่งได้รับรู้ว่าชีวิตในเรือนจำถ้าต้องการอยู่อย่างสบายบางครั้งต้องใช้จ่ายมากกว่าชีวิตปกติในสังคมภายนอกเสียอีก ยิ่งทำให้ นายสมชายรู้สึกสงสารมารดาและน้องสาวมาก ลาพังเพียงรายได้จากการขายกล้วยแฉกไม่มีเงินทองเหลือเพื่อพอที่จะให้สมชายเข้ามาใช้จ่ายในเรือนจำได้มากนัก สมชายจึงตั้งใจไว้ว่าจะพยายามให้ทางบ้านต้องมาเดือดร้อนกับตนเองน้อยที่สุด

งานชิ้นศาลสมชายให้การปฏิเสธและต่อสู้คดี เรื่อยมาจนกระทั่งนายโต้บอกให้สมชายรับสารภาพ เนื่องจากโอกาสที่จะชนะคดีนี้มีน้อยมาก ซึ่งหากรับสารภาพแล้วศาลอาจจะลดโทษให้สมชายจึงให้การรับสารภาพ ศาลจึงได้พิพากษาตัดสินจำคุกสมชายเป็นเวลา 8 ปี ในใจของสมชายเองคิดเสมอว่าตนเองไม่ผิด เนื่องจากตนไม่ได้เป็นคนลงมือ แต่ตามกฎหมายแล้วทนายความได้ชี้แจงให้สมชายทราบและเข้าใจว่าแม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำแต่ในระหว่างการขู่ข่มขู่กันและมีผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ผู้ที่อยู่ในกลุ่มข่มขู่จะต้องได้รับโทษเช่นกัน

ก้าวแรกในเรือนจำ

เมื่อถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำกลาง สมชายและผู้ต้องขังอื่น ๆ ถูกตรวจค้นตัวอยู่บริเวณหน้าเรือนจำเพื่อไม่ให้มีสิ่งของต้องห้ามเข้าสู่ภายในเรือนจำ ในระหว่างการตรวจค้นเจ้าพนักงานพบรอยสักบริเวณแขนซ้ายของสมชายเป็นรูปมังกร ทำให้เข้าใจว่าสมชาย "เก่า" มาจากที่อื่น ทั้งที่ความจริงแล้วสมชายเองเพิ่งจะก้าวเข้าสู่เรือนจำกลางแห่งนี้เป็นครั้งแรก รอยสักดังกล่าวเป็นรอยสักที่สมชายสักขึ้นระหว่างที่อยู่ในห้องควบคุมของสถานีตำรวจ ในการตรวจค้นจะตรวจละเอียดมากโดยเฉพาะผู้ต้องขังชาย เสพติดเนื่องจากเกรงว่าจะเอายาเสพติดเข้าไปเสพในเรือนจำซึ่งถือเป็นสิ่งของต้องห้ามที่สำคัญ สมชายเองก็เป็นผู้ต้องขังคนหนึ่งที่มีประวัติยาเสพติดและถูกตรวจค้นอย่างละเอียดมากกว่าผู้ต้องขังปกติ จากนั้นจะเป็นการทักท้วงเขียนประวัติผู้ต้องขังแต่ละคนซึ่งประวัติของสมชายเองถูกส่งมาจากเรือนจำพิเศษ หลังจากนั้นผู้ต้องขังทั้งหมดจะถูกส่งตัวไปยังแดน 6 หรือ แคนแรกวัย ซึ่งใช้สำหรับรองรับผู้ต้องขังใหม่เพื่อให้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ภายในแดน 6 สมชายได้พบกับผู้ต้องขังจำนวนหลายร้อยคนทุกคนจับจองผู้มาใหม่ แต่ไม่ใช่เพราะเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับเขา ผู้ต้องขังใหม่ที่ถูกส่งเข้ามาในแดนหกมีอายุอยู่ตลอด สมชายเองรู้สึกกลัวและเกรงว่าจะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ต้องขังอื่นได้ เกรงว่าจะถูกกลั่นแกล้ง

"ผู้คุมเขาบอกว่าผมดูท่าทาง เก๋ เหมือนพวกผ่านเวทีมามาก ผมก็เลยคิดว่ามันอาจจะช่วยผมได้ ก็เลยลองทำตัวเก๋ๆ ท่าเจก๊ากๆ ท่าทำท่าทางว่าชำนาญเคยผ่านการติดคุกมามากแล้ว"

การใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำ กลุ่ม หรือที่นักโทษเรียกกันว่า "บ้าน" ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ต้องขังทุกคน สมชายเองบอกว่าไม่จำเป็นต้องไปแสวงหากลุ่มมากนัก เพราะมันจะวิ่งเข้ามาหาตัวผู้ต้องขังแต่ละคนเอง จากการพบปะพูดคุยกันกับผู้ต้องขังเดิมที่อยู่แดนอยู่แล้วถึงที่มา

ที่ไปจนกระทั่งก้าวเข้าสู่เรือนจำระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน เรื่องราวการกระทำผิดจะไม่มีใครมาปิดบังกัน ใครทำอะไรผิดมากก็มีการเล่าสู่กันฟัง อย่างไม่ปิดบัง เนื่องจากไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องมาปิดบังอีกต่อไป ไม่นานนักสมชายก็เข้าอยู่ในกลุ่มของผู้ต้องขังซึ่งมีสมาชิกอยู่ประมาณ 7-8 คน มีผู้ต้องขังคดีมาเป็นมือปืนเป็นหัวหน้ากลุ่มได้รับอภัยโทษมาจากเรือนจำกลางบางขวาง และเหลือโทษจากคุกไม่มาก มีเงินและญาติมาเยี่ยมเสมอ ทำงานที่ทางเรือนจำกำหนดให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ห้องนอนภายในเรือนนอนแดน 6 เป็นห้องใหญ่นอนรวมกัน 30-40 คน ผู้ต้องขังจะนอนรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ มีเพียงผ้าห่มเป็นพื้นรองแทนเบาะ ไม่มีเตียง หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ผู้ต้องขังในกลุ่มของสมชายจะนำสิ่งของที่ได้รับการเยี่ยมจากญาติมาแบ่งปันกันทานและแบ่งกันใช้ภายในกลุ่ม จะไม่มีการนำใช้ส่วนตัวเด็ดขาด น้องสาวของสมชายได้มาเยี่ยมและนำเงินสดมาฝาก 1,000 บาท ซึ่งสมชายบอกว่าเป็นเงินจำนวนเดียวกับที่สมชายรวบรวมจากทางบ้าน สมชายได้นำเงินไปฝากกับเจ้าพนักงานเพื่อลง "บู้ด" หากต้องการซื้อสิ่งของก็จะใช้การเบิกคูปองมาเพื่อนำไปซื้อสินค้าจากร้านค้าส่ง เพราะที่ ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนระบบเป็นการเขียนลงคูปองเพื่อสั่งซื้อสินค้าแทนเพื่อเป็นการป้องกันการนำคูปองไปขายแลกเปลี่ยนเงินสดของผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตามแม้จะเปลี่ยนวิธีไปผู้ต้องขังก็คิดหาวิธีในการเปลี่ยนรูปของบู้ด ออกเป็นเงินสดด้วยวิธีที่เรียกว่า การตัดบิล

สมชายนำเงินจำนวนนี้ในระยะแรกซื้อสิ่งของส่วนตัวและขนมเพื่อใช้ภายในกลุ่มเพื่อแสดงงานการเคารพศรัทธาของกลุ่ม หลังจากที่มีการย้ายแดนของผู้ต้องขังตามวาระของผู้ต้องขังที่เข้าใหม่ สมชายถูกจัดให้อยู่ในแดน 1 หรือแดนโรงพิมพ์ งานในแดนสมชายได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการเข้าเล่มหนังสือและจัดเรียงตัวอักษร เป็นลักษณะของงานไม่มียอดงาน สมชายเริ่มรู้จักหาเงินโดยการคูดแบบจากผู้ต้องขังที่รับจ้างทำงานให้กับผู้ต้องขังอื่นแล้วได้ค่าตอบแทน หรือที่เรียกว่าพวก "แท้กซี่" สมชายเริ่มรับจ้างตั้งแต่รับจ้างนัดให้กับผู้ต้องขังที่พอมิเงินในเวลาว่างวันช่วงเย็น รับจ้างซักผ้า ทำหน้าที่เป็นเรดาร์ หรือ เร คอยดูต้นทางให้เมื่อผู้ต้องขังเล่นการพนันกัน หรือแม้แต่รับจ้าง "หิ้วของ" หรือเป็น "เรือ" ส่งยาเสพติด เรียกได้ว่ารับจ้างสารพัดเกือบทุกอย่าง

ในแต่ละแดนจะมี ผชล. คอยดูแลการปฏิบัติตัวของผู้ต้องขัง ในตอนแรกเห็น ผชล. สมชายมีความรู้สึกกลัวและมือคดขี้นทันที เนื่องจากเห็นว่า ผชล. เป็นผู้ต้องขัง เช่นกันแต่ดูวางอำนาจ

พูดจาตะคอกต่อผู้ต้องขังอื่น รวมทั้งคอยรายงานเมื่อผู้ต้องขังกระทำผิด บางคนถึงทำโทษผู้ต้องขังด้วยตัวเอง สำหรับสมชายแล้วไม่คิดที่จะสนิทสนมกับ ผชล. เลย เนื่องจากเห็นว่า ผชล. เป็นคนที่ทำงานให้กับเจ้าพนักงานซึ่งอยู่คนละฝ่ายกับกับผู้ต้องขัง

"ขึ้นไปสนิทกับมัน มันได้ล้างความลับไปบอกผู้คุมหมด ไม่ค่อยมีใครอยากรายงานมันหรอก"

ภายในแดน 1 สมชายต้องทำงานในโรงพิมพ์ มีหน้าที่ในการเข้าเล่มหนังสือหรือบางครั้งคอยจัดเรียงตัวอักษรบนแท่นพิมพ์ สำหรับการรวมกลุ่มนั้นขณะที่ทำงาน สมชายได้มีการพูดคุยกับเพื่อนผู้ต้องขังในแดนจนหึงพ้อใจในนิสัยกัน และรวมกันเป็นกลุ่มอยู่ร่วมกันประมาณ 5-8 คน ซึ่งสมชายบอกว่าการอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยอบอุ่น และไม่รู้สึกวิ่วเหว่ บางกลุ่มเป็นการรวมตัวกันตามภูมิลาเนา มีการร้องถามเพื่อชักชวนเข้าร่วมกลุ่มกัน เช่น "เป็นคนใดหรือเปล่า" "บ้านอยู่ที่ไหน อยู่ขอนแก่นหรือ มาอยู่ด้วยกัน" เป็นต้น สำหรับกลุ่มของสมชายแล้ว เกิดจากการทำงานอยู่ใกล้กันจนเกิดความคุ้นเคยกัน

"กลุ่มผมไม่มีหัวหน้ากลุ่ม อยู่กันแบบปกครองกันเอง เดี่ยวคนไหนเข้าคนนี้ออก สมาชิกในกลุ่มไม่แน่นอน เวลามีปัญหาจะช่วยกันตัดสินใจ มีอะไรหรือได้อะไรมา ก็จะแบ่งกันกินแบ่งกันใช้"

ในเรื่องการทะเลาะวิวาทกันระหว่างผู้ต้องขังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำจนเป็นเรื่องธรรมดาในแต่ละวัน โดยปกติแล้ว เมื่อมีการกระทำผิดหรือการทะเลาะวิวาทกันเกิดขึ้นผู้ต้องขังมักจะตัดสินใจปัญหาของตนเองมากกว่าจะขึ้นมาเรื่องไปแจ้งต่อเจ้าพนักงาน เนื่องจากจะต้องถูกลงโทษตามระเบียบและนอกระเบียบอย่างหนัก ภายในกลุ่มของสมชายมีผู้ต้องขังใหม่หน้าตาดี ผิวขาว เป็นที่ต้องตาต้องใจของผู้ต้องขังหลายคนที่ย้ายมาลวนลาม โดยจะเริ่มต้นด้วยการนำขนมหรือของใช้มาให้ ต่อมาก็จะเริ่มให้ผู้ต้องขังอื่นชักชวนให้ไปอยู่บ้านด้วย หากยอมไปอยู่ด้วยสมชายบอกว่าจะต้องถูกเปิดประตูหลังแน่นอน จนเกิดการทะเลาะวิวาทกันกับกลุ่มของนายสมชาย โดยในครั้งแรกนั้นเป็นการทำหายกันเล็กน้อยเท่านั้น จนมีการนัดหมายต่อสู้กันอย่างยุติธรรม แต่ทั้งหมดก็ถูกเจ้าพนักงานจับได้ ถูกลงโทษนอกจากตัดชั้นของผู้ต้องขังลงคนละ 1 ชั้นแล้ว จากเดิมสมชายขณะนั้นเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมลงมาเป็นผู้ต้องขังชั้นดีมาก ยังต้องถูกตีด้วย ไม้กึ่งองค์ และถูกกักบริเวณอีกเป็นเวลา 1 เดือน หลังการถูกตีจะมีอาการไข้ใน หากรักษาไม่ดีมีผู้ต้องขังบางคนเสียชีวิตเลยก็มี สมชายได้ใช้วิธีการรักษาแบบดั้งเดิมของผู้ต้องขังยุคเก่าด้วยการกินลูกหนูหรือจิ้งจก เพื่อให้เข้าบาทาลายเลือดที่เกาะตัวเป็นก้อนให้เห็นแตกออก สมชายบอกว่าสามารถรักษาได้จริง

"ต้องเป็นลูกหนูตัวแดง ๆ ที่เพิ่งเกิดได้ไม่นาน กลืนลงไปเลยไม่ต้องเคี้ยวแล้วกินน้ำตาม มันจะรู้สึกสั้น ๆ เหมือนกับว่ามีตัวอะไรวิ่งลงท้องไป คนเก่า ๆ เขาเชื่อกันว่ามันจะวิ่งไปที่เลือดที่คั่งงอกที่แตกตัวออก นอกจากนี้ยังบำรุงกำลังอีกด้วย แล้วมันก็หายเร็วขึ้นจริง ๆ ด้วย คนอื่นเขารักษากัน 2 เดือนหาย ส่วนผมกินลูกหนูเข้าไปไม่ถึงเดือนก็หายเป็นปกติแล้ว"

"ในห้องกับบริเวณเป็นห้องเล็ก ๆ อยู่กัน 5-6 คน ห้ามออก ผู้คุมเขาส่งข้าวส่งน้ำให้กิน โดยไม่ได้เห็นแสงสว่างเลยทั้งเดือน"

เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้สมชายจดจำไว้เป็นบทเรียน เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่ถูกลงโทษหนัก รู้สึกกลัวการถูกลงโทษมากขึ้น แต่ไม่ได้ทำให้สมชายเลิกที่จะคิดทรมานทรมานระเบียบของเรือนจำ กลับทำให้สมชายต้องระมัดระวังมากขึ้นหากคิดที่จะกระทำความผิดระเบียบ

หลังจากที่สมชายถูกตัดชั้นลงไปอยู่ในชั้นตีมาก จากเดิมที่เป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยม สิทธิที่ได้รับลดลง โดยเฉพาะเรื่องของวันลดโทษจากการเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมจะได้รับวันลดโทษเดือนละ 5 วัน ลดลงเหลือเดือนละ 4 วัน สำหรับสมชายแล้วถือว่าชั้นของผู้ต้องขังนั้นสำคัญมาก มีผลต่อการออกจากเรือนจำเร็วหรือช้า สมชายต้องการที่จะออกจากเรือนจำให้เร็วที่สุด ช่วงเวลาที่เหลือจึงปฏิบัติตัวอย่างระมัดระวังตลอดมา อย่างไรก็ตามสมชายซึ่งเป็น"แก๊งค์" ได้เงินในการรับจ้างเดือนละพันกว่าบาทไม่เคยต้องรบกวนทางบ้านอีกเลย สมชายได้นำเงินที่ได้จากการรับจ้างนำไปซื้อบริการจากพวกผู้ต้องขังที่ขายบริการละ 80 บาท(จาก 100 บาท) และเก็บบริการไว้ฝากเจ้าหน้าที่ซื้อสินค้าประเภทขนมและบุหรี่ป้อนนำมาขายให้แก่ผู้ต้องขังทั่วไปเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง

"ผมขายไม่เอาเปรียบมากนัก เอากำไรนิดหน่อย ชายผ่องก็มี ผมขายหมดของผิดระเบียบก็ขายอย่างพวกหนังสือไป อยู่ข้างในนักเอดอัด ได้เงินมาก็เอาไว้ใช้จ่ายในกลุ่มส่วนหนึ่งอีกส่วนผมก็ฝากไว้กับผู้คุมลงบัญชีไว้ แต่ของผิดระเบียบบางอย่างพวกเชือก หรืออาวุธผมไม่เคยขาย เพราะถือว่าเป็นของที่ใช้ในการหลบหนีได้ ถ้าเกิดมีนักโทษคนไหนเห็นด้วยของของเรา ก็จะพลอยช่วยไปด้วย"

"เดือน ๆ หนึ่งนักโทษบางคนใช้เงินเป็นหมื่นก็มี อย่างพวกที่เคยเป็น สจ., ส.ส. มาก่อนติดคุกพวกนี้ใช้เงินเยอะมาก วัน ๆ ไม่ต้องทำงานอะไร ผู้คุมก็ไม่กล้าว่าอะไร เวลามีสงานหรือต้องการอะไรก็ต้องพึ่งพาพวกนี้ วนๆ ถ้าใครอยู่ไม่มีเงินลำบากมาก จะทำอะไร ชื่ออะไรก็ต้องใช้เงินทั้งนั้น"

ในช่วงเย็นของทุก ๆ วันหากการจะเป็นเวลาว่างของผู้ต้องขัง มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิด

ขึ้นทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้อง ผู้ต้องขังบางส่วนจะพักผ่อนเขียนจดหมาย จับกลุ่มพูดคุยกัน แต่มีกิจกรรมผิดระเบียบที่เกิดขึ้นเป็นประจำเกือบทุกวันคือการลักลอบเล่นการพนัน สมชายแม้จะไม่ได้เล่นการพนัน แต่ก็มักจะรับจ้างเป็น "เร" ให้กับพวกนักเล่นทั้งหลายอยู่เสมอ

"เราเล่นกันตอนกลางวัน ก็ไม่ต้องทำอะไรมากแค่คอยยืนคุ้งคุ้งดูตัวทางให้เวลาที่มีผู้คุมมาก็วิ่งมาบอกให้เลิกเล่นก่อนพอผู้คุมไปก็เล่นต่อ พวกเล่นนี้เล่นกันหนักแล้วต้องเล่นเป็นเงินสดนะ เงินเช็ถ้าไม่จำเป็นเขาไม่ให้เล่นกันหรอก"

"ของ" หรือยาเสพติด แม้จะเป็นสิ่งของต้องห้ามของเรือนจำแต่ก็มีเล็ดลอดเข้ามาได้อยู่เสมอสมชายอยู่ในเรือนจำเสฟเพียงกัญชาเท่านั้น ส่วนเฮโรอีนซึ่งมีอยู่มากมายสมชายเองไม่เคยคิดที่จะทดลองแม้ว่าจะรับจ้างเป็น "เรื่อ" สิ่งของให้กับผู้ต้องขังอื่น ๆ หลายครั้งก็ตามที่มีการรับจ้างเป็นเรื่อถือว่าเป็นงานที่เสี่ยงมาก สมชายจึงรับงานนี้ไม่บ่อยนัก เนื่องจากทางเรือนจำมีการกวาดล้างและจับกุมอย่างต่อเนื่องซึ่งนอกจากจะต้องถูกทำโทษตามกฎหมายแล้วยังอาจจะถูกลงโทษตามกฎหมายเพิ่มเติมอีกด้วย แม้แต่เจ้าพนักงานเองซึ่งนำยาเสพติดเข้ามาหรือที่เรียกกันว่า "ซีสิ่งเข้ามา" ก็เคยมีการถูกจับกุมถูกดำเนินคดีไปหลายราย การตรวจค้นในระหว่างแดนจะกระทำอย่างละเอียดแม้แต่เจ้าพนักงานด้วยกันเองก็ตาม

ยาเสพติดสามารถเข้ามาในเรือนจำได้หลายทางด้วยกันที่พบเห็นเสมอนอกจากซีสิ่งเข้ามาแล้วการเอาเข้ามากับของฝากของผู้ต้องขังก็พบเห็นได้เสมอ บกดีเจ้าพนักงานจะหาการตรวจค้นสิ่งของเยี่ยมอยู่ตลอดเวลา แต่ผู้ต้องขังในเรือนจำมีอยู่ร่วม 6-7 พันคน ในแต่ละวันของเยี่ยมจึงมีมากกว่าหลายคันรถ ตรวจค้นละเอียดอย่างไรก็มักเล็ดลอดเข้ามาได้เสมอ

"ในกลุ่มผมมันมีนักโทษที่ติดยาอยู่ 2-3 คน มันเอาเข้ามากับของฝากพวกเงาะ ส้ม หรือผลไม้อย่างอื่น สอดใส่ของเข้ามา ผมจะคอยเตือนตลอดว่าอย่าเอาเข้ามาเดี๋ยวจะช่วย แต่ว่ามันก็เหมือนกับว่าตัวเองด้ายแหละเพราะผมเองยังหัวของให้พวกชายของอยู่เลย"

หลายครั้งที่สมชายต้องการที่เลิกเป็น เรื่อ เนื่องจากเสี่ยงต่อการถูกลงโทษและหากพลาดหลังอาจทำให้ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำแห่งนี้ไปอีกนานเลยก็ได้ และมันก็เกือบทำให้สมชายต้องเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เนื่องจากถูกตรวจพบโดยเจ้าพนักงาน

"วันนั้นมันดันจ้างให้ผมหิ้วของไปส่งที่หลังวังงาน แต่พอไปถึงกับเจอผู้คุม คิดว่าคงมีพวกนักโทษด้วยกันที่มันคงจะอิจฉาผมที่หาเงินเก่ง ไปบอกผู้คุม อย่างนี้เขาเรียกว่าพวกทนาย แต่โชคดีที่ผมโดนแค่ตัดชั้นเท่านั้น เนื่องจากของที่เจอมันนิดเดียว ตั้งแต่มันต่อมานผมก็เลิกรับจ้างหิ้วของ

ทันที”

ยาเสพติดมีอยู่ในเรือนจำทุก ๆ แคน ผสม.บางคนสามารถเข้าออกแดนต่าง ๆ บางคนรับอาสาทำหน้าที่ เรือ ซึ่งหากมีการร่วมมือกันเป็นขบวนการแล้วสมชายบอกว่าจะเป็นการที่สร้างความร่ำรวยให้อย่างรวดเร็ว แม้แต่เจ้าพนักงานบางคนเองก็ยังนำยาเสพติดเข้ามาจำหน่ายเสียเอง แต่ทางเรือนจำได้พยายามป้องกันอย่างเข้มงวดมีการตรวจค้นอย่างละเอียด หากพบการกระทำผิดจะดำเนินการขึ้นเต็ดขาดจึงมีเพียงเจ้าพนักงานบางส่วนเท่านั้น

การใช้เงินสดในเรือนจำเป็นสิ่งที่ผิดระเบียบแต่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่นิยมเรือนจำจะผ่านกฎระเบียบข้อนี้อยู่เสมอ แล้วแต่ว่าใครจะถูกตรวจพบหรือไม่ ปกติแล้วสมชายจะใช้เงินสดจากการ ตัดบิล ซึ่งเป็นวิธีการเปลี่ยนบิลตามบัญชีเงินที่ฝากไว้กับเจ้าหน้าที่เป็นเงินสด โดยบิล 100 บาท จะได้เงินเพียง 80 บาท นอกจากนี้แล้วการลักลอบนำเข้ามาหลังจากการพบญาติก็มีพบเสมอ แม้จะมีการตรวจค้นจากเจ้าพนักงานก็สามารถเล็ดลอดเข้ามาได้เสมอ หรือการฝากเงินสดเข้ามากับเจ้าพนักงานเพื่อนำมาให้กับผู้ต้องขังโดยจะเสียค่าบริการร้อยละ 20

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของสมชายเป็นไปด้วยดีโดยตลอด แม้ว่าจะมีการหมุนเวียนกันเข้าออกของผู้ต้องขังอยู่ตลอดเวลา ทุกคนจะเคารพในกติกาหากใครไม่ปฏิบัติตามจะถูกสมาชิกตักเตือนวันเวลาผ่านไปจนสมชายถือว่าเป็นคนเก่าแก่ภายในกลุ่ม ต้องรับภาระเป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งสมชายเองบอกว่าตัวเขาเองไม่เหมือนกับหัวหน้ากลุ่มอื่น เนื่องจากจะไม่ตัดสินใจเพียงลำพัง เมื่อมีปัญหาแต่จะพูดคุยกับสมาชิกในกลุ่มก่อนจึงตัดสินใจ ฐานะของสมชายในเรือนจำถือว่าเป็นคนดังคนหนึ่งด้วยความที่เป็น "เท็กซัส" และ "พ่อค้า" ในเวลาเดียวกัน ทว่าผู้ต้องขังและเจ้าพนักงานรู้จักมาก ถ้าเอ่ยชื่อ "เสียสมชาย" แม้ว่าในเรือนจำจะมีสมชายหลายคนแต่ทุกคนจะทราบทันทีว่าหมายถึงสมชาย จันดี

กำหนดเวลาจากคุกในเรือนจำ 15 ปี สมชายถูกจองจำอยู่ไม่ถึง 10 ปีเต็ม ก็ได้รับอภัยโทษให้ปล่อยตัวออกมาก่อนกำหนด เนื่องจากเป็นผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี อยู่ในชั้นเยี่ยม ก่อนพ้นโทษทางเรือนจำได้จัดให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษทุกคนได้ฟังธรรมเทศนาจากพระภิกษุ รวมทั้งการบรรยายแนวทางการปฏิบัติตัวหลังพ้นโทษจากวิทยากรหลายสาขาสลับหมุนเวียนกันมาเป็นเวลาประมาณ 1 เดือน ซึ่งสมชายบอกว่าช่วงนั้นทำให้สมชายรู้สึกทั้งมีกำลังใจและดีใจที่จะได้ออกไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ ก่อนพ้นโทษสมชายตั้งใจว่าจะไม่ขอกลับเข้ามาในเรือนจำแห่งนี้อีก มีทั้งความทรนทานทางด้านร่างกายและจิตใจซึ่งสมชายจะไม่ขอเข้าไปสัมผัสอีกเลย

ในวันพันโทษผู้ต้องขังเกือบทุกคนมีญาติมาจับที่หน้าประตูเรือนจำ มารดาและน้องสาว มารออยู่ที่หน้าประตู โลกภายนอกสำหรับสมชายแล้วเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก เกือบ 6 ปีที่ผ่านไปทุกสิ่งทุกอย่างดูแปลกตาสำหรับสมชายไปหมด สมชายได้กลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่กับมารดา และน้องสาวอย่างมีความสุขตามอัธยาศัย แม้บางครั้งจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมารบกวนอยู่ข้างเป็น บางครั้ง

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิต

ภาพเรือนจำที่สมชายเคยคิดไว้กับสภาพความเป็นจริงเมื่อเขาได้เข้ามาในเรือนจำแห่งนี้ สมชายบอกว่าเป็นความแตกต่างกันมากพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของผู้ต้องขังที่เขาเคยกลัวมาก ความทารุณในการลงโทษของเจ้าพนักงานที่ดูจะเกินกว่าที่เขาเคยคาดคิดไว้ กับโทษทัณฑ์ที่เขาได้รับสมชายบอกว่าเขาไม่คิดว่าเขาจะได้รับโทษหนักขนาดนั้น ทั้งนี้เขายังคิดเสมอว่าตัวเขาไม่ใช่เป็นผู้กระทำผิดอย่างแท้จริง ไม่สมควรจะได้รับโทษหนัก ไม่สมควรจะถูกเรียกว่าเป็น "คนร้าย" หรือคนชั่วของสังคม อย่างไรก็ตามเขาไม่คิดที่จะต่อสู้คดี เนื่องจากการต่อสู้คดีจะต้องใช้เงินเพื่อจ้างทนายมาต่อสู้คดีให้ และต้องใช้เวลาาน ผู้ต้องขังบางคนต่อสู้คดีใช้เวลาหลายปี ทำให้เสียสิทธิของการเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งจะได้รับชั้นของนักโทษและวันลดโทษ

สมชายบอกว่าเขาสามารถอยู่ในเรือนจำได้ เพราะเขาคิดมันต่อสู้ด้วยตัวเขาเอง รับจ้างทำงานเสาร์อาทิตย์ ขายสินค้าแทบทุกชนิด สิ่งที่เขาใจให้เขาต้องดิ้นรนทำทุกอย่างเนื่องจากความสงสารทางบ้านที่จะต้องคอยหาเงินมาส่งให้กับเขา เขารู้ฐานะของชาติ กับผู้ต้องขังด้วยกันแล้วนับได้ว่าเป็นบุคคลที่ทำให้ชีวิตเขาแม้จะถูกกักขัง ซาดอัสสภาพก็ตามที่ เขาก็ยังมีคนที่คอยพูดคุย คอยถามไถ่กัน อยู่เสมอ เป็นการทำให้ชีวิตเขารู้สึกว่ายังไม่ได้สูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างไปหมด

ความคาดหวัง:ชีวิตในอนาคต

ชีวิตในเรือนจำสำหรับสมชายแล้วถือเป็นชีวิตที่สาหัส เกือบ 6 ปี ที่ไม่สามารถไปไหนมาไหนได้ตามใจชอบ จะต้องอยู่ในพื้นที่จำกัด ซาดอัสระ ต้องดำเนินชีวิตท่ามกลางกฎระเบียบ และคนจำนวนมากที่กระทำผิดมาจากที่ต่าง ๆ มาอยู่รวมกัน หลังจากที่พ้นโทษออกมา สมชาย ก็ได้กลับไปใช้ชีวิตกับครอบครัวอีกครั้งหนึ่งโดยยึดอาชีพขายกล้วยแขกเช่นเดิม ไม่นานนักเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำตัวสมชายไปที่สถานีตำรวจเพื่อให้ผู้เสียหายดูตัวกรณีเกิดเหตุชิงทรัพย์ขึ้นเมื่อผลที่ออกมา สมชายจะเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ก็ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจขอให้"ช่วยราชการ" ช้อหา เสพกัญชา อีกครั้ง ซึ่งตำรวจนำตำรวจเป็นฝ่ายออกเงินค่าปรับในชั้นศาลให้

ปัจจุบันสมชายยังเสเพลอยู่ โดยบอกว่าไม่ได้ทำมาหาเลี้ยงชีพแล้ว แต่ก็พยายามที่จะเลิกอยู่เนื่องจากสงสารทางบ้านและอนาคตของตนเอง

"ผมเสเพลของผมมันก็ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน คนที่เดือดร้อนก็คือแม่ผมเอง ก็พยายามจะเลิกอยู่แต่ต้องใช้เวลาน้อย ไม่ไหวโดนจับบ่อย ๆ เปลืองเงิน อายชาวบ้านเขาด้วย"

อนาคตของสมชายบอกว่าไม่ได้หวังอะไรนอกจากจะมีชีวิตที่เป็นอิสระ ยึดอาชีพขายกล้วยแขกไปเรื่อย ๆ ส่วนหน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะมาขอตัวไป ช่วยราชการ นั้น สมชายบอกว่าระยะหลังเริ่มน้อยลง โดยจะเปลี่ยนเป็นการให้ข่าวเกี่ยวกับการกระทำผิดที่เกิดขึ้นและสมชายพอจะรู้เรื่องราวมัน ๆ แทน

ทัศนคติต่อเจ้าพนักงาน ผส. และ ผู้ต้องขัง

ทัศนคติต่อเจ้าพนักงาน สมชายมีความรู้สึกไม่แยแสตั้งแต่ก่อนเข้าเรือนจำ มีความกลัวในเรื่องความโหดร้ายทารุณ ความมีอำนาจที่สามารถลงโทษผู้ต้องขังได้ หลังจากที่เข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำแล้ว ทัศนคติต่อเจ้าพนักงานบวกกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจต่อผู้ต้องขังเกินขอบเขต ลงโทษอย่างไม่เหมาะสม บางคนอารมณ์เสียมากก็ลงโทษผู้ต้องขังอย่างรุนแรงและไร้เหตุผล แต่การลงโทษอย่างรุนแรงบางครั้งสมชายบอกว่าเป็นเรื่องที่ต้องกระทำเพราะไม่เช่นนั้นผู้ต้องขังบางคนไม่เกรงกลัวต่อการลงโทษตามกฎหมาย ไม่เกิดการเข็ดหลาบ การลงโทษด้วยวิธีของเจ้าพนักงานเองบางครั้งจึงเหมาะสมที่นำมาใช้ นอกจากนี้เจ้าพนักงานในทัศนะของสมชายยังเป็นผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากผู้ต้องขังไม่ว่าจะเป็นการนำสิ่งผิดกฎหมายเข้ามาในเรือนจำเองการหักเปอร์เซ็นต์ยอกเงินในคุก หรือ เงินสดที่ทางญาติฝากเข้ามาให้ผู้ต้องขัง

สมชายยังให้ทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าพนักงานต่อผู้ต้องขังที่มีเงิน มีญาติมาเยี่ยมสม่ำเสมอว่า "เขาไม่ค่อยกล้าทำอะไรหรอก เพราะถ้าทำอะไรพวกนี้เขามีเงินมีญาติ แสดงว่าต้องพอรู้จักกันถ้าทำอะไรผิดพลาดลงไป เขาร้องเรียนขึ้นมา โดนสอบสวนระนาวแน่ ไอ้พวกนี้ไม่มีเงินอย่างผมเนี่ย ถ้าพลาดมาละก็โดนแน่นอน"

ทัศนะต่อผู้ต้องขังด้วยกันเอง ในระยะแรกสมชายรู้สึกกลัว เกรงว่าจะถูกกลั่นแกล้งหรือทำร้ายจากผู้ต้องขังด้วยกัน เกรงว่าจะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้ต้องขังอื่นได้ หลังจากที่อยู่ร่วมกับผู้ต้องขังรวมกันเป็นกลุ่ม จึงเห็นความสำคัญขอเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน จำเป็นที่สมชายจะต้องคบหากับเพื่อนผู้ต้องขัง เนื่องจากจะทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย กลุ่มจะมีส่วนช่วยเหลือในกรณีสมาชิกในกลุ่มเกิดปัญหาขึ้นผู้ต้องขังบางคนที่ไม่มียกย่องมักจะถูกรังแกจากผู้ต้องขังอื่น

อยู่เสมอ ชีวิตในเรือนจำจะอยู่อย่างลำบาก สำหรับสมชายแล้วแม้เพื่อนผู้ต้องขังจะมีความสำคัญมากเพียงไร ก็มิได้ทำให้สมชายไว้วางใจเพื่อนผู้ต้องขังมากจนเกินไป "มีแต่พวกท้าวคิดแล้วถูกจับมาอยู่รวมกัน ในแฉับหนึ่งมันอาจจะมาทำอะไรเราก็ได้"

สำหรับผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในสายตาของสมชายแล้ว เป็นเพียงผู้ต้องขังธรรมดาคนหนึ่งซึ่งได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าผู้ต้องขังอื่นเท่านั้น ไม่น่าได้มองว่าเป็นผู้ต้องขังที่มีความประหลาดดีตามที่ทางเรือนจำวางระเบียบไว้ ผล. ส่วนใหญ่เป็นคนของเจ้าพนักงานที่ส่งมาเพื่อทักท้วงที่เป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าพนักงาน ผล. บางคนสั่งทำโทษผู้ต้องขังด้วยกัน รายงานเกี่ยวกับความผิดให้เจ้าพนักงานทราบ ความไว้วางใจของสมชายที่มีต่อ ผล. จึงมีน้อยมาก เห็นว่า ผล. อยู่ฝ่ายเดียวกับเจ้าพนักงานซึ่งตนเองมีทัศนคติในแง่ลบมีอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ผล. บางคนยังหากินด้วยการขาย "ของ" เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ มากกว่าผู้ต้องขังทั่วไป บางคนทำตัวเป็น "ทนาย" เพื่อเอาหน้าเอาตาคอยแจ้งข่าวเวลาที่ผู้ต้องขังอื่นกระทำความผิด อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ต้องขังหลายคนที่แก่งแย่งกันเพื่อต้องการเป็น ผล. ทั้งนี้เนื่องจากมีสิทธิพิเศษมากกว่าผู้ต้องขังปกติได้แก่ สามารถขึ้นเรือนนอนที่หลัง ได้ทำงานเขาและสบายกว่า ได้แต่งเครื่องแบบ และที่สำคัญเพื่อมีการพระราชทานอภัยโทษจะได้รับการลดโทษมากกว่าผู้ต้องขังอื่นอีก 1 ปี เรียกว่า "ค่ากระบอง"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณี 8 นายเล็ก ตั้งวิวัฒน์พงศ์

นายเล็ก หนุ่มวัยเพียง 22 ปี หากแต่ครั้งหนึ่งเขาเคยต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำแห่งหนึ่ง สาเหตุอันเนื่องจากการพนัน เล็กจัดว่าเป็นเด็กหนุ่มหน้าตาและผิวพรรณดี รูปร่างผอมสูงฐานะครอบครัวที่บ้านจัดได้ว่าพอมืออันจะกินครอบครัวหนึ่ง อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และพี่ชายซึ่งมีวัยห่างจากเล็กถึง 10 ปี ด้วยเหตุของความห่างของอายุระหว่างเล็กกับ "ใหญ่" พี่ชายคนเดียวของเล็ก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเล็กกับใหญ่จึงมีไม่มากนัก

พ่อแม่ของเล็กเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน เมื่อตอนเด็กเล็กจำได้ว่า ทางบ้านเปิดเป็นร้านขายของเบ็ดเตล็ดทั่วไป เล็กได้เรียนหนังสือชั้นประถมที่โรงเรียนซึ่งห่างจากบ้านพักเท่าใดนัก การเรียนของเล็กต่างกับของพี่ชายมาก "ผมเรียนได้ที่สุดท้ายเกือบตลอด ส่วนพี่ชายผมเรียนได้ทีหนึ่งเกือบตลอดเหมือนกัน" จึงมักจะถูกพ่อแม่หรือทางญาติมาเปรียบเทียบกันเสมอ เล็กจบชั้นประถม 6 ในขณะที่พี่ชายจบวิศวกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อแห่งหนึ่ง ตัวเล็กเองไม่อยากสอบหรือเรียนต่อที่ไหน แต่พ่อแม่ก็สั่งให้เรียนต่อชั้นมัธยมที่โรงเรียนแห่งหนึ่งย่านฝั่งธนบุรี เรียนได้ไม่นานนัก ด้วยความที่เล็กเป็นคนรูปร่างผอมและตัวเล็ก จึงถูกเพื่อนร่วมชั้นคอยรังแกและชักนำไปในทางที่ผิดโดยตลอด "มันให้ผมเป็นลูกน้องมัน ให้ผมคอยเกาขา เกาหลังให้มัน เวลามันโดดเรียน หรือหนีโรงเรียนไปเที่ยวมันจะบังคับให้ผมต้องไปกับพวกมันตลอด" หากไม่เชื่อหรือทำตามที่บอกก็จะถูกรุมชกต่อยและคอยกลั่นแกล้งตลอดเวลา เล็กเรียนได้ถึงชั้นมัธยมปีที่ 2 ก็ต้องถูกทางโรงเรียนเชิญออก ทั้งเวลาเรียนและคะแนนเรียนของเล็กแย่มาก ทำให้พ่อและแม่เสียใจและอับอายเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก หลังจากที่เล็กออกจากโรงเรียนมาก็ได้ช่วยพ่อแม่ขายของที่บ้าน ทางด้านพ่อและแม่ก็พยายามที่จะเคี่ยวเข็ญให้เล็กเรียนต่อ แต่ตัวเล็กเองไม่ยอมเรียน

กระทั่งเล็กอายุได้ประมาณ 17 ปีเศษ พี่ชายของเล็กซึ่งทำงานอยู่บริษัทแห่งหนึ่ง มีตำแหน่งเป็นถึงหัวหน้าฝ่าย ได้ให้พ่อกับแม่ เลิกขายของ และดึงตัวเล็กไปช่วยทำงานที่บริษัททำงานเกี่ยวกับการเดินเอกสาร อย่างไรก็ตามด้วยความที่เล็กเป็นน้องชายของหัวหน้าฝ่ายหรือเป็นหัวหน้าของพนักงานในแผนก ทำให้ไม่มีพนักงานบริษัทกล้าสนิทสนมกับเล็กเท่าใดนัก และตัวเล็กเองก็กลายเป็นเรื่องนินทาของพนักงานบริษัทถึงข้อเปรียบเทียบระหว่างเล็กกับใหญ่ ที่ต่างกันอย่างมากแม้จะเป็นพี่น้องกันก็ตามที

เลิกทำงานที่บริษัทได้ไม่นานนัก พี่ชายก็ให้เล็กออกจากบริษัทไปทำงานที่อื่น โดย

าให้เหตุผลว่าอับอายและเป็นທີ່ติฉินนินทาของพนักงานในบริษัท เล็กเองจึงได้ออกจากบริษัทและมาสมัครเป็นพนักงานส่งของของร้านค้าผ้าย่านตลาดสาเหิง มีหน้าที่ขับรถจักรยานยนต์เวสป้า นำผ้าจากร้านไปส่งให้แก่ลูกค้าซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้ารายย่อยตลาดวิบีบี และตลาดประตูน้ำ ได้รับเงินเดือนเริ่มแรกประมาณ 3,000 บาท ซึ่งเล็กเองรู้สึกภูมิใจถึงแม้ว่าจะเป็นเงินจำนวนไม่มาก แต่ก็ได้มาจากความสามารถของตัวเองไม่ได้อาศัยญาติพี่น้อง และไม่ต้องกลัวว่าจะมีคนคอยนินทา เล็กทำงานที่ร้านอยู่ได้ประมาณ 1 ปีเศษ เล็กได้ขึ้นเงินเดือนประมาณ 4,500 บาท ซึ่งโดยปกติแล้วหากเป็นลูกจ้างคนอื่นที่ทำงานที่ร้านจะไม่ได้รับการขึ้นเงินเดือนมากขนาดนี้ แต่เพราะเล็กเป็นคนขยันทำงานและเป็นที่ถูกใจของเจ้าแม่เจ้าของร้าน

การพนัน จุดเปลี่ยนของชีวิต

านร้านที่ทำงานเล็กได้รู้จักกับพนักงานชายของร้านชื่อชิต เล็กค่อนข้างสนิทสนมกับชิต เนื่องจากเล็กและชิตเป็นคนที่ชอบกีฬาฟุตบอลเหมือนกัน มักจะพูดคุยกันแต่ในเรื่องฟุตบอล ดูฟุตบอลด้วยกันเสมอ ต่อมาไม่นานนักชิตก็ชวนเล็กเล่นพนันฟุตบอลตามบ่อน หรือที่เรียกว่า "โต๊ะบอล" ย่านตลาดเก่า มีทั้งฟุตบอลต่างประเทศและในประเศ โดยชิตบอกว่า "ต้องเล่นไว้หน่อยจะได้เกิดร่ำรวยในกาารดู" เล็กเองไม่เคยเล่นการพนันที่ไหนมาก่อน เมื่อถูกชวนบ่อย ๆ เข้าจึงได้ลองเล่นดู "แรก ๆ ตอนที่เล่นรู้สึกใช้เวลาดูฟุตบอลแล้วมันตื่นเต้นกว่านั่งดูเฉย ๆ "ในระยะแรกเล็กเล่นพนันเพียงคู่ละไม่กี่ร้อยบาท พอเริ่มได้มากขึ้นก็เริ่มเล่นหนักขึ้นเรื่อย ๆ จากคู่ละไม่กี่ร้อยเป็นคู่ละ 1,000-2,000 บาท แล้วไม่ได้เล่นเพียงคู่เดียวเท่านั้น เล่นครั้งละประมาณ 4-5 คู่ "พอเริ่มเสียมากก็คิดอยากจะได้คืน ไม่ได้คิดว่าจะเสียเพิ่มขึ้น" เงินทองที่เคยสะสมไว้ตลอดระยะเวลาที่ทำงานมาก็ค่อย ๆ หมดลง ส่วนทางบ้านของเล็กก็ไม่ค่อยได้สนใจหรือรู้เรื่องส่วนตัวของเล็ก เนื่องจากถึงแม้เล็กจะเล่นการพนันฟุตบอลแต่ก็ไม่เคยไปกินเหล้าหรือสูบบุหรี่ เป็นอันธพาลให้ทางบ้านต้องลำบากใจเลย

เล็กและชิตเล่นการพนันจนกระทั่งระยะหลังไม่มีเงินที่จะจ่ายให้แก่โต๊ะบอล เล็กคิดว่าโต๊ะบอลเป็นเงินถึง 30,000 บาท สำหรับชิตเองก็กลัวเคียงกันเป็นหนี้โต๊ะบอลประมาณ 35,000 บาท ทางโต๊ะบอลนำยมอมให้เล็กกับชิตเล่นที่บ่อนอีกจนกว่าจะนำเงินมาจ่ายเสียก่อน ซึ่งหนี้ที่เกิดจากการพนันนี้แม้ในทางกฎหมายจะไม่ได้ถือว่ามียูสหนี้ แต่วงการนี้หากเบี้ยวไม่ยอมจ่ายนั้นหมายความว่าถึงชีวิตเลยทีเดียว

ความจริงแล้วหากเล็กเอ่ยปากขอกพ่อแม่หรือพี่ชายเงินเพียงสามหมื่นบาทมาใช้เรื่อง

ยากลำบากเลยที่จะหามาใช้หนี้ แต่เลิกเองก็มีวิธี ไม่ยอมที่จะนำเรื่องนี้ไปเล่าให้ทางบ้านฟัง ส่วนหนึ่งอาจจะกลัวทางบ้านจะเสียใจหรือผิดหวัง "ลาฟังเพียงแต่ผมเรียนหนังสือไม่ได้เรื่อง ไม่ได้ตั้งใจ พ่อแม่ผมก็คงเสียใจพออยู่แล้ว ถ้ามารู้ว่าผมเล่นการพนันจนเงินที่เก็บไว้หมด แล้วยังคิดหนีไปทะเลอีก เขาคงต้องผิดหวังกับผมมากกว่านี้ พ่อผมเคยสอนผมเสมอว่าเรียนผูกแล้วต้องเรียนแก้ด้วยตัวเอง"

เมื่อไม่รู้ว่าจะหันไปพึ่งใครก็ต้องพึ่งตัวเอง เล็กได้ปรึกษากับซิดว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร แล้วซิดซึ่งมีภรรยาและลูกสองคนก็เสนอความคิดที่เสี่ยงต่อคุณตระกูลและทำให้เล็กต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้ "นักวางแผนให้ผมเป็นคนไปลักเอาผ้าจากโกดังที่มีภรรยาอยู่ มันบอกว่าลักเอามาแล้วให้เอาไปฝากไว้ที่โกดังลูกค้าย่านตลิ่งชัน แล้วมันจะเป็นคนติดต่อขายให้แก่ลูกค้าเอง ได้เงินมาก็แบ่งกันคนละครึ่ง" ซิดเป็นเซลล์ขายสินค้าของร้าน จึงไม่ยากที่จะติดต่อกับลูกค้าในการขายผ้าที่ลักเอามา แต่ขั้นตอนที่ลำบากที่สุดก็คือตอนที่เอาผ้าออกมาจากโกดังดังกล่าวนี้เอง เล็กใช้รถจักรยานยนต์เวสป้าของทางร้านซึ่งมาจอดที่โกดังในช่วงเวลากลางวันของวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันหยุดของร้าน ซึ่งปกติจะมียามเฝ้าอยู่บริเวณนั้นอยู่เพียงคนเดียว เป็นแขกชื่อ คาน โดยคานจะรับหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโกดังเก็บผ้าในย่านดังกล่าวทั้งหมด หลายสิบโกดัง ทำให้ไม่ทั่วถึง จึงไม่ยากนักที่เล็กจะใช้รถจักรยานยนต์ไปจอดไว้ที่บริเวณหน้าโกดัง แล้วใช้ภรรยาและลูกเอาผ้าออกมาจากโกดังใส่รถจักรยานยนต์ แล้วนำไปไว้ที่โกดังย่านตลิ่งชัน ตามที่ตกลงไว้กับซิด รถจักรยานยนต์ที่ใช้จะบรรทุกผ้าได้ประมาณ 10 พับ ซึ่งราคาซื้อขายกันจะตกอยู่ราวพับละ 2,000 บาท สองครั้งแรกของการลักผ้าไปได้ด้วยดี ไม่มีอะไรติดขัด เล็กได้ส่วนแบ่งประมาณ 8,000 บาท เนื่องจากสินค้าผ้าที่ลักเอามาซิดได้เอาไปขายให้แก่ลูกค้าในราคาที่สูงกว่าปกติ

ต่อมาซิดก็ได้วางแผนกับเล็กอีกว่าจะมาลักเอาผ้าที่โกดังอีก แต่ให้มาลักในเวลา กลางคืนเนื่องจาก ยามที่ดูแลโกดังย่านตลิ่งชันมักจะไม่นอนหลับเสมอ ในคืนที่เล็กจะไม่วันล้มเลย คือคืนที่ทำให้เล็กต้องเสียอิสระภาพเป็นเวลานาน

"วันนั้นประมาณ 01.00 น. ผมขี่เวสป้ามาที่โกดัง เห็นแขกคานนอนหลับอยู่ปากซอย ทางเข้าโกดัง ก็เลยไม่สนใจขี่เวสป้าเข้าไปจอดหน้าโกดังแล้วลักเอาผ้าใส่รถประมาณ 10 พับ เมื่อได้ครบแล้วก็ขี่รถออกมา แต่ปรากฏว่าผมขี่ออกมาได้นิดเดียว ไร้แขกคานก็ขี่รถมอเตอร์ไซด์ไล่ตามมาให้ผมหยุด ตอนนั้นผมกลัวมาก แต่ก็ทำใจกล้าบอกกับมันว่า ถ้าแก่ให้ผมเอาผ้าไปส่ง

ลูกค้า มันคงจะเชื่ออยู่หรอก ให้มาเอาผ้าส่งลูกค้าตอนตีหนึ่ง ผมก็เลยถูกจับมาที่ สน. ตำรวจก็เลยไปตามเจ้าแม่ผม ผมเลยต้องยอมรับ เมื่อถูกถามถึงกฤษฎีที่เข้าโกดัง ผมก็เลยต้องขาดพิงไปถึงไอ้ชิต ตำรวจเลยตามไปจับตัวมันมา ตอนแรกมันก็ปฏิเสธตลอดว่าไม่รู้เรื่องหาว่าผมใส่ร้ายมัน แต่ผมไม่ยอม เรื่องอะไรจะให้ผมโดนอยู่คนเดียว เวลาได้เงินก็ได้ด้วยกัน เวลาจะโดนก็ต้องโดนด้วยกัน"

หลังจากที่เลือกถูกจับกุมตัวและถูกควบคุมตัวอยู่ที่ สน. เป็นเวลา 7 วัน แม้ว่าเล็กจะเป็นคนที่อยู่กับและนอนแบบง่าย ๆ แต่สภาพของห้องควบคุมที่ สน. มันก็ทำให้เล็กรู้สึกลำบากใจไม่น้อย ห้องควบคุมที่ สน. มีสภาพคับแคบ ไม่มีการแบ่งแยกห้องชายหญิงและสภปรกมาก

"ห้องขังโรงพักนี้สภปรกมาก เล็กก็เล็ก สภปรก ห้องน้ำไหลวันหยุดไป 3-4 วัน ขยะเต็มห้องขัง ใครเข้าไปถ่ายแต่ละครั้งก็ถ่ายทับกันไป เหมือนแบบที่ผมไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน 3-4 วัน ถึงจะทำความสะอาดสักครั้งนึง ขนาดในห้องขังนะ ได้พวกติดผนังยังเอาผงเข้ามาฉีดกันข้างในเลย ไม่รู้เหมือนกันว่ามันเอาเข้ามาจากไหน เอาเข้ามาได้ยังไง คิดว่าน่าจะมีญาติเอามาให้เพราะตอนญาติมาเยี่ยมไม่ให้มีใครมาตรวจของที่นั่นมาเยี่ยมเลย ผมเองก็ไม่อยากไปยุ่งกับพวกมัน เห็นก็ทำเป็นไม่เห็นดีกว่า ขึ้นไปยุ่งกับพวกมันเดียวเดือดร้อน ก็ขนาดผมไม่ยุ่งกับมัน มันยังชอบมาโอเอาเงินจากผมทุกวัน วันละ 20 บาทบ้าง 30 บาทบ้าง ไม่ให้มันก็ต่อยเอา ผมเข้าไปไม่มีพวก ส่วนไอ้พวกนั้นมันอยู่ข้างในยังรวมตัวเป็นแก๊งค์เลย" ในระหว่างที่เลือกถูกควบคุมตัวอยู่ที่ สน. นี้ พ่อและพี่ชายของเล็กพากันมาเยี่ยมเล็กทั้งเข้าเย็นทุกวัน "พี่ชายเล่าให้ผมฟังว่าไม่กล้าให้แม่มาเยี่ยมผม เพราะขนาดอยู่บ้านยังร้องไห้ทั้งวัน ถ้ามาเห็นสภาพที่ผมอยู่คงจะรับไม่ได้ ทั้งพ่อแม่และญาติพี่น้องผมไม่กล้าที่จะออกไปพบกับผู้คน เพราะมีแต่คนถามแต่เรื่องของผม ผมรู้เลยว่ามันไม่ใช้ทำให้ผมคนเดียวที่เดือดร้อน ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับผมต่างก็พากันเดือดร้อนกันหมด" ก่อนที่เล็กจะถูกนำตัวไปฝากขัง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้เล็กพาไปชี้ที่เกิดเหตุตามแผนประกอบคำรับสารภาพบริเวณที่เกิดเหตุ เล็กขอร้องตำรวจว่าขอไปตอนเช้าตรู "ขนาดไปตอนเช้าตรู คนยังมาคุมผมเยอะมากเลย ก็แถวนี้มันเป็นร้านค้า ผู้คนมาขายของมาทำมาหากินกันตั้งแต่เช้า มีหลายคนที่ผมรู้จักและรู้จักผม ผมเองรู้สึกละอาย ไม่ใช้แค่ตัวผมแต่รวมไปถึงญาติพี่น้องของผมเองด้วย"

เมื่อครบกำหนด 7 วันที่เลือกถูกควบคุมตัวอยู่ที่ สน. เล็กก็ถูกนำตัวไปศาลอาญาเพื่อขออำนาจศาลฝากขัง 12 วัน เนื่องจากพนักงานสอบสวนยังทำการสอบสวนและรวบรวมพยานหลัก

ฐานไม่เสรีจัสสัน เมื่อศาลได้พิจารณาอนุญาตให้ฝากขังแล้ว เจ้าหน้าที่ได้นำตัว เล็กลงมาทำตัวตุนศาล เล็กถูกตรวจค้นตัวโดยเจ้าหน้าที่ของราชทัณฑ์ เพื่อนำมันมาอาวูธเข้ามา จนกระทั่งเวลาประมาณ 16.30 น. รอดจากเรือนจำจำนวนหลายคืนก็มารับผู้ต้องหาใหม่เข้าสู่เรือนจำพิเศษ ซึ่งเป็นเรือนจำสำหรับควบคุมผู้ต้องหาระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

เมื่อถึงเรือนจำ เล็กและเพื่อน ๆ ผู้ต้องหาใหม่ก็ต้องถูกตรวจค้นโดยละเอียดจากเจ้าหน้าที่อีกครั้งเพื่อป้องกันความน่ารังเกียจของที่ผิดกฎระเบียบของทางเรือนจำเข้าไปภายในเรือนจำ ผู้ต้องหาใหม่ทุกคนถูกนำตัวไปทำประวัติโดยละเอียด ตัดผมสั้นเกรียน "แต่เรื่องตัดผมนี้ มีพวกที่มีญาติจะมาประกันตัวแต่ประกันไม่ทัน พวกนี้จะยึดเงินให้ช่างตัดผม เพื่อให้ตัดผมไว้ให้ยาวหน่อย" ภายในเรือนจำมีกฎระเบียบต่าง ๆ มากมายที่เล็กจะต้องเรียนรู้อีกมาก ชุดที่ใช้ใส่จะต้องเป็นกางเกงขาสั้น เพื่อให้เกิดความแตกต่างจากเจ้าพนักงาน ขณะที่ชุดที่เล็กเตรียมไปมีแค่ชุดกางเกงขายาว เล็กต้องตัดขากางเกงกลายเป็นกางเกงขาสั้นใส่เล็กสงสัยอยู่เหมือนกันว่าทำไมจะต้องให้ผู้ต้องขังใส่กางเกงขาสั้นทั้งหมด แต่เล็กก็ได้เรียนรู้ กฎเหล็กเบื้องต้นว่าผู้ต้องขังจะต้องตัดผมสั้น ห้ามมาอาวูธ, เงินสดเข้าในเรือนจำ และภายในเรือนจำนักโทษทุกคนต้องใส่กางเกงขาสั้น

ก้าวแรกในเรือนจำ

ในชั้นพิจารณาของศาลเล็กให้การรับสารภาพ ถูกศาลพิพากษาให้จำคุก 2 ปี 6 เดือน เล็กก็ถูกส่งไปยังเรือนจำแห่งนี้ซึ่งใช้คุมขังผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษาแล้ว เล็กบัดนี้ได้กลายเป็นนักโทษเด็ดขาด คือผู้ต้องขังที่ถูกศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาด ไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาแต่อย่างใด ชีวิตผู้ต้องขังของเล็กจึงเริ่มต้นขึ้น เล็กและเพื่อนผู้ต้องขังใหม่ทุกคนถูกตรวจค้นอย่างละเอียดอีกครั้งก่อนเข้าเรือนจำ ส่วนประวัติของผู้ต้องขังแต่ละคน ถูกส่งมาจากเรือนจำพิเศษซึ่งได้เก็บรวบรวมไว้แล้ว สำหรับผู้ต้องขังใหม่ทุกคนเมื่อเข้าสู่เรือนจำจะถูกส่งไปอยู่ในแดนหกหรือแดนแรกรับ ซึ่งเป็นแดนที่รองรับผู้ต้องขังใหม่ มีหน้าที่ปรับสภาพทั่ว ๆ ไปของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ เล็กได้บอกถึงความรู้สึกก่อนที่จะใช้ชีวิตในเรือนจำให้ฟังว่า "เรือนจำจะหรือ เคยดูแต่ในหนัง เห็นแล้วก็กลัว กลัวไปหมดทั้งนักโทษ ผู้คุม มองภาพไว้ในตอนแรกว่าป่าเถื่อนและโหดร้ายมาก"

ในแดนแรกรับจะมี ผสล. ซึ่งย่อมาจาก ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน คอยดูแลและให้คำแนะนำนักกฎระเบียบต่าง ๆ ของเรือนจำ ผสล. ก็เป็นผู้ต้องขังธรรมดาคนหนึ่งงานในเรือนจำเท่านั้น

เอง เพียงแต่จะเป็นผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี เป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยม จากชั้นของผู้ต้องขัง 6 ชั้น ได้รับสิทธิต่าง ๆ มากกว่าผู้ต้องขังธรรมดา มีสิทธิลักษณะที่สำคัญก็คือจะมีกระบองติดตัว สิทธิต่าง ๆ ที่มากกว่าผู้ต้องขังทั่วไปของ ผชล. ได้แก่ สามารถขึ้นเรือนนอนได้หลังจาก 16.30 น. แล้ว สามารถซื้อของจากร้านค้าส่งเคราะห์ของเรือนจำได้ในเวลาที่ผู้ต้องขังทั่วไปไม่สามารถซื้อได้ ไม่ต้องทำงานเหมือนผู้ต้องขังทั่วไป และกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ผชล. จะได้รับการลดโทษพิเศษเพิ่มขึ้นจากปกติอีก 1 ปี ที่ผู้ต้องขังเรียกว่า "ค่ากระบอง"

ภายในเรือนจำได้กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติตัวให้แก่บรรดาผู้ต้องขังไว้มากมาย และเมื่อกฎระเบียบต่าง ๆ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อความเรียบร้อยของสังคม อดแล้ว ย่อมต้องมีผู้ที่คอยฝ่าฝืนกฎระเบียบนี้อยู่เสมอ ทั้งนี้สาเหตุเกิดจากความคึกคะนอง ความอยากลอง อยากเด่น หรือแม้แต่ด้วยความอยากสบาย

"ยาเสพติด" ถือเป็นสิ่งของต้องห้ามที่สำคัญที่ถูกกำหนดขึ้นมาให้ผู้ต้องขังมีไว้ในครอบครอง เสพหรือจำหน่าย ซึ่งหากถูกตรวจพบนอกจากจะถูกดำเนินการตามระเบียบของเรือนจำแล้ว ยังจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายด้วยอีกส่วนหนึ่ง ในเรือนจำหนึ่ง ๆ สาเหตุของการกระทำความผิดของผู้ต้องขังส่วนหนึ่งเกิดจากยาเสพติด ถ้าไม่มีความต้องการเสพ ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำมันเข้ามา เล็กได้เปิดเผยถึงวิธีการนำเข้ามาของยาเสพติดภายในเรือนจำให้ว่าการนำเข้ามาของยาเสพติดหรือที่ผู้ต้องขังเรียกสั้น ๆ ว่า "ของ" มีด้วยกันหลายวิธี ได้แก่

1. การนำเข้ามาโดยญาติผู้ต้องขังที่มาเยี่ยม โดยการนำเข้ามาพร้อมกับอาหารหรือของฝาก อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่การนำเข้ามาวิธีการนี้จะถูกเจ้าพนักงานตรวจพบก่อนเสมอ ไม่ว่าจะซุกซ่อนเข้ามาในอาหาร ใส่ "ของ" เข้าไปในหลอดกาแฟแล้วมัดเข้าไปในหัก ขนมเค้กเงาะ หรือผลไม้อื่น เจ้าพนักงานจะตรวจละเอียด บางครั้งไม่มีสิ่งผิดระเบียบอะไรแต่อาหารหรือของเยี่ยมก็ต้องเสียหายไปด้วย ผู้ต้องขังบางคนมีเทคนิคการนำเข้ามาที่แปลกไปจากผู้ต้องขังอื่นโดยการส่งเข้ามาพร้อม ๆ กับจดหมาย ใช้แสตมป์หลาย ๆ ดวงติดซอง ซึ่งโดยปกติแล้วจดหมายทุกฉบับจะถูกตรวจโดยเจ้าพนักงาน แต่ "ของ" จะซ่อนเข้ามาโดยใส่ไว้ในใต้แสตมป์ วิธีนี้ขณะที่เล็กอยู่ในเรือนจำในช่วงแรก ๆ มีผู้ต้องขังบางคนสามารถนำเข้ามาได้ แต่ไม่นานนักเจ้าพนักงานก็สามารถตรวจพบ สำหรับผู้ที่ถูกตรวจพบก็จะถูกลงโทษและดำเนินคดี เพราะถือว่าจดหมายฉบับดังกล่าว เป็นของผู้ต้องขังตามเจ้าหน้าที่ของ

2. การนำเข้ามาโดยวิธีการ "ซิ่งสิ่ง" ซึ่งวิธีการนี้ค่อนข้างปลอดภัยสำหรับผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังที่นำเข้ามาโดยวิธีการนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ต้องขังที่ค้ายาเสพติดในเรือนจำให้แก่ผู้ต้องขังอื่น คือการนำ"ของ"เข้ามาโดยเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำร่วมมือเป็นผู้นำเข้ามาให้ แต่ก็เป็นการเสี่ยงสำหรับตัวผู้นำเข้ามาเป็นอย่างมาก หากถูกตรวจพบนอกจากจะต้องถูกออกจากราชการแล้วยังจะต้องถูกดำเนินคดีอีกด้วย

ส่วนการ "เล่นของ"ของสิ่งหี้ยี่ยา พวกผู้ต้องขังคิดว่าจะหาอุปกรณ์เท่าที่พอจะหาได้ บางคนมีเข็มและสลิ้งค์ประจำตัว ซึ่งลักลอบนำเข้ามา บางคนที่มีเงินจะใช้ไปปากกามาล้างให้สะอาดใช้แทนเข็มฉีดเข้าเส้นเลือด ครั้งแรก ๆ ที่พบเห็นจะคุ้ยขยะ แหยง สกปรก ผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำบางคนสามารถเลืกยาได้เอง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะยังติดนิลักหรืออาจจะไม่มีเงินซื้อ เนื่องจาก "ของ"ในเรือนจำราคาแพงกว่าภายนอกมาก เท่าที่เลือกทราบมาจากผู้ต้องขังที่เคยติดยาเสพติดนอนใกล้กันกับเล็กเล่าให้ฟังว่า ช้างนอกราคาขาย 1,200 บาท แต่เมื่อมาอยู่ภายในเรือนจำสามารถแบ่งขายได้ถึง 2-3,000 บาท วิธีการแก้การลงแดงสามารถทำได้โดยการยื่นตากแดดทำให้แห้งออกมาก ๆ หรือการเอาน้ำสะอาดใส่บริเวณเช่นชา เพราะผู้เสพยาเมื่อรู้สึกอยากยาจะมีอาการปวดกระตุกมาก

นอกจากเรื่องของยาเสพติดแล้ว "การพกเงินสดในเรือนจำ" ก็เป็นการกระทำผิดที่พบเห็นเสมอในเรือนจำแห่งนี้ ทั้งนี้ทางเรือนจำได้มีกฎข้อห้ามมิให้ผู้ต้องขังทุกคนนำเงินสดเข้ามาในเรือนจำ ทางเรือนจำได้ทำการตรวจค้นผู้ต้องขังใหม่ทุกคนอย่างละเอียดตั้งแต่ก่อนเข้าเรือนจำ และเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้ว หากพบว่าผู้ต้องขังคนใดมีเงินสดหรือมีญาติของผู้ต้องขังคนใดนำเงินสดมาให้จะต้องนำไปฝากไว้กับเจ้าพนักงานเพื่อจัดลงบัญชีการรับฝากเงินไว้หรือที่เรียกกันว่า "ลงบัญชี" เมื่อผู้ต้องขังต้องการจะใช้เงินเพื่อซื้อสินค้าหรือเครื่องใช้จะใช้การเขียนลง "คูปอง" เพื่อฝากให้กับทางเจ้าหน้าที่ไปทำการจัดซื้อสินค้าตามต้องการ โดยจะได้สินค้าในอีกประมาณ 1-3 วันข้างหน้า ทางเรือนจำได้กำหนดไว้ว่าให้ผู้ต้องขังแต่ละคนเบิกเงินได้คนละไม่เกิน 100 บาท หรือเรียกว่า "1 บริการ" ผู้ต้องขังบางคนที่ต้องการใช้เงินสดก็จะใช้วิธีการ "ตัดบิล" หรือการขอตัดยอดเงินจาก "บิล" แต่จะได้เงินสดเพียง 60-80 บาทเท่านั้น ผู้ต้องขังที่มีเงินสดส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลในเรือนจำ ได้แก่ ผู้ต้องขังค้ายาเสพติด ผู้ต้องขังที่เคยเป็นข้าราชการมาก่อน เป็นต้น

สำหรับเล็กเมื่อญาติคิดว่าจะเป็นพี่ชาย หรือพ่อแม่ เมื่อมาเยี่ยม มักจะฝากเงินสดไว้กับทางเจ้าพนักงาน เดือนละ 3,000 บาท แต่หากเล็กต้องการเงินสดทั้งหมดก็จะต้องถูกหักโดย

เจ้าพนักงาน ซึ่งปกติแล้วจะคิดร้อยละ 20 ก็จะได้เพียง 2,400 บาท เท่านั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเล็กจะขายเงินสด ส่วนใหญ่แล้วจะขายวิธีการ "ตัดบิล" มากกว่าวิธีการอื่น ทั้งนี้เนื่องจากการมีเงินสดจำนวนมากภายในเรือนจำไม่ใช่สิ่งดีนัก อาจจะทำให้ความลำบากมาสู่ตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องคอยระวังการตรวจพบจากเจ้าพนักงาน การขยิบขิมจากเพื่อนผู้ต้องขัง และเสี่ยงต่อการสูญหายที่เกิดจากการลักขโมย เป็นต้น

ผู้ต้องขังบางคนทำตัวเป็น "พ่อค้า" มักจะซื้อสินค้าไว้คราวละมาก ๆ และกักตุนสินค้าไว้เพื่อขายให้แก่ผู้ต้องขังอื่นในราคาสูงกว่าปกติ โดยเฉพาะสินค้าประเภทบุหรี่ ขนม หรือของกิน เป็นต้น จะขายในราคาที่แพงกว่าปกติบ้างเล็กน้อย จนถึงขายแพงกว่ามาก สำหรับสินค้าที่เป็นที่ต้องการ บางครั้งมีการสั่งซื้อสินค้าที่ไม่มีจำหน่ายที่ร้านค้าส่งเคราะห์ เช่น หนังสือลามก วิทยุเทป โดยการฝากญาติของผู้ต้องขังหรือฝากเจ้าพนักงานซื้อเข้ามา ซึ่งสินค้าเหล่านี้ทางเรือนจำไม่อนุญาตให้นำเข้ามา เป็นที่น่าสังเกตว่าสินค้าที่ญาติของผู้ต้องขังมาเยี่ยมแล้วซื้อมาจากร้านค้าส่งเคราะห์จะถูกเจ้าพนักงานตรวจค้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่กับสิ่งของที่ญาติของผู้ต้องขังซื้อหามาจากภายนอกนำมาเยี่ยมผู้ต้องขังจะถูกเจ้าพนักงานตรวจค้นอย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นมมเด็กเงาะ แกงจืด เพื่อนำให้ญาติของผู้ต้องขังนำสิ่งของผิดระเบียบของเรือนจำเข้ามา

"ใครที่ซื้อของจากร้านค้าส่งเคราะห์ของเรือนจำ เขาแทบจะไม่ตรวจเลยหรือตรวจก็แต่พอเป็นพิธี ส่วนถ้าใครซื้อของมาจากข้างนอกแล้วมาเยี่ยมละก็ จะถูกตรวจอย่างละเอียดแทบจะทุกซอกทุกมุมถ้าเป็นของกินก็ไม่ต้องกินกันพอดี แรก ๆ ก็แปลกใจอยู่แต่พอนาน ๆ เข้าก็ชินเพราะถ้าไม่ตรวจละเอียดอย่างนี้ ไอ้พวกขี้ยา หรือไอ้พวกที่ชอบก่อความเดือดร้อนให้คนอื่น ก็จะนำสิ่งของผิดระเบียบเข้ามา ก่อความวุ่นวายให้เรือนจำ"

"เงินสด" หรือที่บรรดานักโทษเรียกว่า "ตัว" สามารถซื้อหาสิ่งต่าง ๆ ได้เกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะความสะดวกสบาย ความเป็นอยู่ที่ดีกว่าผู้ต้องขังอื่นในเรือนจำ ผู้ต้องขังคนใดที่มีญาติมาเยี่ยมบ่อย หรือเป็นคนที่มีฐานะเมื่อเข้ามาอยู่ภายในเรือนจำแล้ว บางคนแทบจะไม่ต้องทำงานอะไรเลย

"ผู้คุมก็คอยเอาใจ นักโทษด้วยกันก็คอยประจบ" เพื่อหวังผลประโยชน์จากสิ่งของที่นำมาเยี่ยมหรือนำมาฝาก ซึ่งแม้ว่าเงินสดจะถูกกำหนดให้เป็นสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ แต่ก็ถูกนำเข้าออกเรือนจำเสมอ ไม่ว่าทางเรือนจำจะมีการป้องกันตรวจค้นอย่างไรก็ตาม เงินสดนี้เองนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการพนัน การค้ายาเสพติด การทะเลาะ

วิวาท การคิดลนบนเจ้าพนักงาน เป็นต้น

การทะเลาะวิวาทเป็นความขัดแย้งระหว่างกันของผู้ต้องขังที่ทาให้เกิดความวุ่นวายภายในเรือนจำและเกิดขึ้นเสมออีกเช่นกัน ความขัดแย้งระหว่างคนในกลุ่มคนจำนวนมากที่มาจากที่ต่าง ๆ กัน แต่ละคนก็มีพื้นฐานที่แตกต่างกันไป การทะเลาะวิวาทส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่สมาชิกในกลุ่มหรือในบ้านเกิดผิดใจกันเอง หรือเกิดจากสมาชิกในกลุ่มบางคนถูกรังแก วิธีการแก้ปัญหานี้สำหรับผู้ต้องขังสามารถแยกออกเป็น 2 วิธีการด้วยกัน คือ

1. หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้แก้ปัญหาโดยเป็นตัวกลางปรับความเข้าใจให้ ในกรณีนี้เป็นความขัดแย้งที่ไม่รุนแรง เป็นความเข้าใจผิด ไม่ได้เกิดจากเจตนา เช่น ยืมเงินแล้วไม่ใช้คืน เดินเหยียบชกกัน หรือการอู้งานในกรณีทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น หัวหน้ากลุ่มจะทาหน้าที่ประสานเป็นตัวกลางเรียกคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาตกลงกัน

"ถ้าตกลงกันได้ก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าตกลงไม่ได้หัวหน้ากลุ่มจะตัดสินใจให้เอง แล้วทั้งสองฝ่ายจะต้องยอมไว้ ถ้าไม่ยอมไว้ก็ต้องนับถือกันอีก"

2. ใช้กำลังตัดสิน ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่เป็นการดุด่าดักดี่ศรี นั่ว่าจะเป็น การข่วน น้ำลายใส่ที่นอน เหยียบที่นอน การล้อเลียนเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้ต้องขัง เป็นต้น ผู้ต้องขังจะถือว่าตนเองมีศักดิ์ศรี จะไม่ยอมมาให้ผู้ต้องขังด้วยกันมาดุด่ากันเองเด็ดขาด และจะตัดสินกันด้วยกำลัง โดยการชกต่อยกันหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแพ้ก็จะมีมีการนำเรื่องไปแจ้งต่อเจ้าพนักงานโดยเด็ดขาด

ทั้งสองวิธีการเป็นการแก้ปัญหาซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่มีผลกระทบต่อส่วนรวม ผู้ต้องขังจะทาการตัดสินกันเอง ไม่มีมีการแจ้งต่อเจ้าพนักงานทราบ แต่หากเป็นกรณีรุนแรงหรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมแล้วจำเป็นต้องแจ้งจึงจะแจ้งต่อเจ้าพนักงาน

"ถ้าชกต่อยกันแล้วเกิดเจ็บหมัก อย่างถูกแทงจะตาย เราก็ต้องบอกผู้คุม"

นอกจากนี้แล้วการทะเลาะวิวาทกันที่เกิดจากการขัดกันในเรื่องผลประโยชน์ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่พบได้ ส่วนใหญ่จะเกิดกับผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลด้วยกันเอง

"ถ้าเขาคุยกันได้ก็คุย แต่ถ้าคุยกันไม่ได้ ให้ลุยก็ต้องลุย เรื่องแบบนี้จะไปบอกผู้คุมไม่ได้หรอก"

หลังจากอยู่ในเรือนจำในแดนแรกได้รับได้ประมาณ 1 เดือน ผู้ต้องขังใหม่โดยทั่วไปจะถูกจัดแยกให้ไปอยู่ในแดนต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความถนัดของตัวเอง แต่สำหรับเล็กและผู้ต้องขังใหม่บางส่วน ทางเรือนจำให้อยู่ในแดนแรกรับตามเดิม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสถานที่

ของเรือนจาด้วยแค้นมิอาจกัด เล็กเองถือว่าเป็นการดีที่ไม่ต้องไปปรับตัวกับแดนใหม่และเพื่อนผู้ต้อง
 ซังใหม่อีก แคนแรกรับถือได้ว่าเป็นแดนที่งานไม่หนัก ประเภทหับถูกระดาษ ประกอบรับ ทำ
 บุงก็ งานซ่อมยนต์ เป็นต้น สำหรับเล็กรูปร่างค่อนข้างบอบบางจึงถูกให้ทำงานหับถูกระดาษบ้าง
 ประกอบรับ เป็นส่วนานหู่

แม้ว่าเล็กจะถูกจัดให้อยู่ในแดนแรกรับตามเดิม แต่เมื่อมีผู้ต้องซังใหม่เข้ามาอยู่ ผู้
 ต้องซังใหม่บางคนเป็นผู้ต้องซังประเภท "เก่า" และเป็นชาวใหญ่มาก่อน ซึ่งเล็กประสพมากับตัว
 เอง มีผู้ต้องซังใหม่ซึ่งเป็นผู้ต้องซังที่เข้ามาใหม่ ชื่อ นายเบน แต่เป็นผู้ต้องซังที่ผ่านการเข้าออก
 านเรือนจามาก่อนครั้งนั้นถูกจากคุกในข้อหา ค้าหญิงข้ามประเทศ ถูกศาลพิพากษาจำคุกเกือบสิบปี
 เข้ามาใหม่ ๆ ก็จะทำตัว "เก่า" ชอบทรมานผู้ต้องซังของเรือนจาตลอด เช่น ใช้เงินสด เล่น
 การพนัน พกอาวุธ แล้วยังเลี้ยงลูกน้องเดินลอมหน้าลอมหลังอีก 3-4 คน านแต่ละวันไม่ต้องทำ
 งานอะไร เจ้าพนักงานก็ไม่กล้าทำอะไร ซึ่งหากเป็นผู้ต้องซังธรรมดาจะถูกลงโทษด้วยวิธีการ
 ต่าง ๆ ไปแล้ว เล็กเป็นผู้ต้องซังคนหนึ่งที่ไม่มีฐานะอะไรในเรือนจา เป็นเพียงผู้ต้องซังธรรมดา
 และมักจะถูกพวกผู้ต้องซังกลุ่มของนายเบนกลั่นแกล้งอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการ "ปล้น" หลังจากที
 ญาติมาของฝากมาเยี่ยม เล็ก เป็นต้น แต่ในแดนหมีผู้ต้องซังชาวใหญ่อีกคนหนึ่งอดีตเคยเป็นตำรวจ
 แต่ต้องถูกจำคุกเนื่องจากฆ่าภรรยาของตนเอง ชื่อจำกิจ จำกิจเป็นชาวใหญ่ในแดนนี้มาก่อน ไม่วา
 จะเป็นผู้ต้องซังอื่น ๆ หรือเจ้าพนักงานเองจะให้ความเกรงใจจำกิจ จำกิจได้ชักชวนให้เล็ก
 ไปอยู่ในกลุ่มเพื่อช่วยดูแลทำความสะอาดบริเวณห้องนอนให้ ทั้งนี้เพราะเล็กเป็นคนเรียบร้อยและ
 ปฏิบัติตัวดีมาตลอด ซึ่งหลังจากนั้นพวกผู้ต้องซังอื่น ๆ ที่เคยรังแกกลั่นแกล้งเล็กก็ไม่กล้าอีก
 เนื่องจากเกรงว่าจะมีปัญหากับจำกิจ

กิจกรรมยามว่างของผู้ต้องซังนอกจากจะเป็นการสักรูปลายต่าง ๆ ตามร่างกายแล้ว
 ที่พบเห็นเสมอก็คือการร้องรำทำเพลง โดยผู้ต้องซังจะจับกันเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งร้อง
 เพลงที่กำลังฮิตติดอันดับหรือไม่ก็ร้องเพลงที่แต่งขึ้นมาเองเกี่ยวกับชีวิตซังในเรือนจา บ้างก็อ่าน
 หนังสือ ดูโทรทัศน์ แต่เรือนจาห้ามมิให้ผู้ต้องซังรับข่าวสารจากภายนอก ทั้งนี้เพราะว่าทาง
 เรือนจาเกรงว่าหากมีเหตุการณ์บ้านเมืองไม่ปกติขึ้น ผู้ต้องซังอาจก่อความวุ่นวายขึ้นได้ นอก
 จากนี้กิจกรรมยามว่างที่ผิดกฎหมายของเรือนจาก็มักจะเกิดขึ้นเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการเล่น
 การพนัน มีแทบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น การเล่นไพ่ โขล น้ำเต้าปูปลาผู้ต้องซังบางคนเล่นจน
 เป็นหนี้เป็นสินเลยก็มี "เวลาเขาเล่นพนันกัน ผมก็จะมีรายได้พิเศษ ผมรับจ้างคอยดูต้นทางให้

กับพวกนักเล่น หรือ เป็น "เร" เวลาที่มีผู้คนมากก็คอยวิ่งมาบอก คิดเป็นชั่วโมง ชั่วโมงหนึ่งก็ 30-40 บาท บางคืนพวกมันเล่นกันทั้งคืนเลยก็มี แต่ผมไม่ค่อยคุยกันทางให้ตลอดหรอก แบ่งให้คนอื่นรับจ้างต่อ"

กลุ่มของผู้ต้องขัง

กลุ่มหรือ "บ้าน" เป็นการอยู่ร่วมกันของผู้ต้องขังเป็นกลุ่ม ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องขังที่นอนอยู่ใกล้กัน เป็นคนบ้านเดียวกัน หรือถูกจัดให้ทำในกองงานเดียวกัน การรวมกลุ่มกันของผู้ต้องขังทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกสบายใจขึ้น เหมือนกับมีครอบครัวของตัวเองอยู่ มีคนคอยดูแลคอยถามไถ่กันอยู่เสมอ เมื่อมีญาติของผู้ต้องขังในกลุ่มมาเยี่ยมและนำของมาฝาก ผู้ต้องขังก็จะนำของมาแบ่งปันกันภายในกลุ่ม เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังช่วยในการต่อรองกับกลุ่มอื่นที่มีอิทธิพลไม่เท่ากันก็ได้ หากผู้ต้องขังคนใดอยู่ตัวคนเดียว ไม่มีกลุ่มหรือพรรคพวกเลย เมื่อเกิดมีปัญหากับผู้ต้องขังอื่นจะไม่มีใครช่วยเหลือ ถูกข่มขู่ทำร้าย เป็นต้น ดังนั้นผู้ต้องขังทุกคนจึงพยายามหากกลุ่มของตัวเอง แต่ละกลุ่มก็จะมีหัวหน้ากลุ่มคอยดูแล เป็นผู้ตัดสินใจเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นภายในกลุ่ม ลักษณะของหัวหน้ากลุ่มจะเป็นคนที่มีความอาวุโสกว่าคนอื่นในกลุ่ม ไม่ว่าจะมีความอาวุโสในเรื่องของอายุ หรือการศึกษา หรือเป็นคนที่มีญาติมาเยี่ยมบ่อยที่สุด นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ที่ผู้ต้องขังคนอื่น ๆ หรือเจ้าพนักงานยอมรับหรือให้ความเกรงใจ แต่ในบางกลุ่มก็ไม่มีหัวหน้ากลุ่ม ทั้งนี้เพราะแต่ละคนมีความเสมอภาคใกล้เคียงกันและเป็นการรวมตัวกันแบบหลวม ๆ ก็มี

สำหรับเล็กรับเป็นสมาชิกในกลุ่มของจำคุกซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มใหญ่ หรือที่ผู้ต้องขังเรียกว่า "บ้านใหญ่" หรืออาจจะเรียกว่าเป็น หมู่บ้านเลยก็ได้ มีสมาชิกในกลุ่ม 10 กว่าคน ทุก ๆ คนก็จะทำงานตามปกติของเรือนจำ ยกเว้นจำคุก ไม่ต้องทำงานอะไรเลย เป็น "ยอดลอย" ไม่มียอดในการทำงาน เวลาเย็นเมื่อเจ้าพนักงานตรวจยอดก็จะมี จำคุก ระบุยอดงานเลยในช่วงพักก่อนภายในบ้านใหญ่เอง เพื่อนผู้ต้องขังได้แนะนำให้เลือกสักรูปหลายต่าง ๆ ตามร่างกาย เพื่อให้ดูน่าเกรงขาม เล็กจึงได้สักเป็นรูปเสือสายพาดกลอน บริเวณหน้าอก เวลาสักจะเข้าเข็มแต่ว่าเป็นเข็มที่สะอาด เมื่อสักเสร็จจะแสบมากโดนน้ำไม่ได้เลย

"ผมอุตส่าห์สักเป็นรูปเสือ แต่นักโทษคนอื่น มันกลับหัวเราะเยาะผมหาว่าผมสักรูปแมวคงเป็นเพราะรูปร่างหน้าตาผมมันไม่ขี้ผึ้ง"

ชั้นของผู้ต้องขัง

ในแต่ละปี ทางเรือนจำจะมีการพิจารณาเพื่อเลื่อนชั้นของผู้ต้องขังให้แก่นักโทษเด็ดขาด

ปีละ 2 ครั้ง คือช่วงต้นปี และกลางปี โดยจะมีการสอบเลื่อนขั้นให้ผู้ต้องขังแต่ละคนทောင်းของ ต้องห้ามภายในเรือนจำ กฎระเบียบต่าง ๆ ในเรือนจำ บทสวนมนต์ ศิลหัตถ์และธรรมหัตถ์ เพลง ชาติเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นต้น ซึ่งปกติแล้วนักโทษเด็ดขาดทุกคนก็มักจะได้รับ การเลื่อนขั้น ของผู้ต้องขังกันทุกคน จะมีเพียงแต่ผู้ต้องขังที่กระทำผิดกฎระเบียบของทางเรือนจำแล้วถูกเจ้า พนักงานรายงานขึ้นมาเป็นลายลักษณ์อักษร "อย่างพวกเสพยา เล่นการพนัน ชกต่อยกัน หรือพกเงินสด หรือทำความผิดกฎระเบียบอื่น ๆ ของเรือนจำ ถ้าผู้คุมเขาทำเป็นรายงานขึ้นมา แทนที่จะได้เลื่อนขั้นกลับจะต้องโดนตัดชั้นลงไป 1 ชั้น

ชั้นของผู้ต้องขังนี้ สำหรับผู้ต้องขังส่วนใหญ่แล้วถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ ในเรือนจำเลยก็ว่าได้ บางคนถึงกับยอมมาให้เจ้าพนักงานตีหรือลงโทษอย่างอื่น รวมทั้งยอมเสีย เงินเพื่อแลกกับการไม่ถูกตัดชั้นลงไปเมื่อกระทำผิดแล้วถูกจับได้ ชั้นของผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์ กับการลดโทษที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ ผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมจะได้รับการลดโทษเดือนละ 5 วัน ชั้น ดีมาก ได้รับการลดโทษเดือนละ 4 วัน ชั้นดีได้รับการลดโทษเดือนละ 3 วัน ชั้นกลางเดือนละ 2 วัน ส่วนชั้นเลวและชั้นเลวมากจะไม่ได้รับการลดโทษเลย นั่นคือถ้าเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมอยู่ ในเรือนจำ 1 ปีจะได้รับการลดโทษถึง 2 เดือนเลยทีเดียว นอกจากนี้การเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมจะ ได้รับสิทธิรับการพิจารณาเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน "ใครที่เป็น ผขล. น่าเชื่อว่าจะเป็นคนดีอะไร หรอก เพราะนักโทษชั้นเยี่ยมส่วนใหญ่นักโทษในเรือนจำก็ได้เป็นทั้งนั้นแหละ มีเส้นมีสายทั้งนั้น แหละแม้แต่นางการคุก ผู้คุมเขาก็เลือกนักโทษที่เป็นคนของเขา เอาไว้คอยดูแลกำกับนักโทษใน แต่ละแดน"

จุดเปลี่ยนชีวิตของชีวิต

เล็กเป็นอีกคนหนึ่งที่ไม่เคยผ่านการใช้ชีวิตในท้องคุมขังมาก่อนเลย ดังนั้นสิ่งที่เรียนรู้ เกี่ยวกับชีวิตในเรือนจำจึงมีระยะเวลาเพียง 7 วัน เลิกบอกว่าเขามองเรือนจำไว้เป็นสถานที่ ที่น่ากลัวมาก เมื่อเขาได้เข้าไปสัมผัสตั้งแต่ก้าวแรก เขารู้สึกว่าชีวิตเขาได้พบกับสิ่งที่น่ากลัวที่ สุดของชีวิตแล้ว ชีวิตในเรือนจำเหมือนกับที่เขาคาดการณ์เอาไว้ เพียงแต่ดูจะเลวร้ายกว่า เท่านั้นเอง เขาต้องเสียเวลาในการปรับตัวพอสมควร แต่ก็ไม่ยากเกินไปทั้งนี้เพราะเขามีญาติ และมีเงินที่ทางญาติฝากไว้ให้ ผู้ต้องขังอื่นทุกคนอยากที่จะคบหากับผู้ต้องขังที่มีสิ่งของและเงินทอง มาจุ้นเจือสมาชิกานกลุ่ม ญาติพี่น้องที่มาเยี่ยมเยียนและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิตภายนอกนี้ เองเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เล็กมีความหวังในการออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอก

เกี่ยวกับความผิดที่เขากระทำลงไป เล็กคิดว่าเป็นการกระทำที่ "เลว" และสมควรที่จะได้รับโทษ เล็กบอกว่าโทษที่เขาได้รับ 2 ปี 6 เดือน นั้นเป็นโทษที่สาสมกับความผิดของเขาแล้ว โดยเล็กรยังบอกอีกว่าทางญาติของเล็กลงได้พยายามวิ่งเต้นทางคดี และจ้างทนายมาเพื่อฟ้องหนัก ให้เป็นเบาแล้ว หากเป็นคนอื่นกระทำผิดลักษณะนี้จะต้องถูกลงโทษหนักประมาณ 4-5 ปีทีเดียว

ทัศนะต่อเจ้าพนักงาน ผชล. และเพื่อนผู้ต้องขัง

เวลา 2 ปีเศษในเรือนจำกับแดนแรกวันเดืนเดียวที่เล็กล้มผัส สำหรับเล็กลแล้วเป็น เวลาที่ยาวนานมาก จากความรู้สึกกลัวและวิตกกังวลก่อนที่จะใช้ชีวิตในเรือนจำ เริ่มเป็นความรู้สึกเคยชิน ใช้ชีวิตเพื่อที่จะรอวันที่จะได้รับการปล่อยตัว เจ้าพนักงานเปรียบเสมือนคนที่คอยจ้องจับผิด ผู้ต้องขังจะเกิดความระแวงเจ้าพนักงานและ ผชล. อยู่ตลอดเวลา สรรพนามที่ใช้เรียก ผชล. จะขึ้นต้นด้วย "ไอ้..." ส่วนสรรพนามแทนเจ้าพนักงานจะแตกต่างกันไป "คนที่ใจดี เข้าใจนักโทษ ไม่วางอำนาจ ก็จะใช้คำว่า ป้า , พ่อส่วนคนที่เฉย ๆ ไม่ค่อยมีอะไรมาก ก็จะใช้คำว่า นาย แต่ถ้าเป็นพวกที่ไม่มีเหตุผล เห็นผู้ต้องขังเป็นที่ระบายน ทะเลาะกับเมียที่บ้านก็มาตักโทษ ดีแล้วไม่มี ก็ดีเอาดีเอา บางคนถึงกับบางตายเลยก็มี ก็จะใช้คำว่า ไอ้...ที่จำได้ก็มี ป้า นัส ป้าไชย เป็นผู้คุมที่มีเหตุผล ผู้ต้องขังทุกคนให้ความเคารพและยอมรับว่าป้าแกสั่งอะไรอย่างไอ้เชียร ไม่ว่าจะตอนนั้นมันยังอยู่หรือเปล่านั้น พวกผมเรียกกันว่า ไอ้บลาว่า ก็มีหน้าตาบ่งบอกอยู่แล้วว่าบ้านอยู่ที่ไหน แล้วอาหารโปรดของมันก็คือบลาว่า ถ้าใครมีญาติมาเยี่ยมแล้วเอาบลาว่ามาให้มัน มันจะชอบมาก แต่เวลามันอารมณ์เสียหรือเมามาก็ ใครอยู่ใกล้มันก็จะไปกระสอบทรายทันที"

การติดต่อกับโลกหรือสังคมภายนอกสามารถกระทำได้ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมาย แต่จะถูกตรวจสอบก่อนเสมอไม่ว่าจะเป็นจดหมายเข้าหรือออก การเยี่ยมญาติคือวิธีการที่นักโทษทั่วไปนิยมและทำให้จิตใจของผู้ต้องขังดีขึ้นกว่าวิธีอื่น ๆ "ผมอยู่ในนี้พ่อแม่และพี่ชายผมมาเยี่ยมผมทุกอาทิตย์ มาแต่ละครั้งก็จะมีของมาฝาก แต่ผมไม่ได้เอาของที่ฝากมากินหรือใช้คนเดียว ผมมีบ้านมีกลุ่มของตัวเองก็ต้องลงเป็นกองกลางหมด แรก ๆ ที่ญาติผมมาเยี่ยมผมแทนจะร้องไห้ทุกครั้ง รู้สึกสงสารพ่อแม่มาก แต่มันก็ทำให้ผมรู้สึกว่าตัวเองยังมีความสำคัญอยู่ในสายตาของพ่อแม่และพี่ชาย ใครที่อยู่ในพื้นที่อื่น ๆ แล้วไม่มีญาติมาเยี่ยมเลยก็มีเหมือนกัน พวกนี้ถ้าปล่อยไว้อาจจะเหี้ยนไปเลยก็ได้ พวกเราก็เลยช่วยกันโดยถ้ามีญาติมาเยี่ยมก็จะทำให้ใส่ชื่อเยี่ยมมันไปด้วย ทั่วไปนั่งฟังเขาเล่าเรื่องภายนอก หรือฝากญาติเขาติดต่อกับญาติของมันก็ยังดี"

ก่อนที่ผู้ต้องขังจะพ้นโทษประมาณ 2 เดือน ทางเรือนจำจะติดประกาศให้ผู้ต้องขังที่กำลังจะพ้นโทษทราบก่อนล่วงหน้า เพื่อจะได้ทำการติดต่อกับญาติให้ทราบและเตรียมเรื่องการเบิกจ่ายของคืนหลวง ซึ่งเมื่อถึงช่วงเวลานี้ผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษจะพยายามไม่กระทำการผิดอีก เนื่องจากถ้ากระทำความผิดเรื่องการลดชั้นจะไม่มีผลก็ตามที่ แต่ถ้าทำผิดแล้วโดนดำเนินคดีเพิ่มเติมแทนที่เมื่อครบกำหนดแล้วจะเป็นอิสระกลับจะต้องถูกส่งเข้ามาในเรือนจำอีก เจ้าพนักงานส่วนใหญ่ก็จะคอยแนะนำวิธีการปฏิบัติตัวในการใช้ชีวิตในสังคมภายนอก รวมทั้งทางเรือนจำจัดให้มีการฟังธรรมโดยมีพระสงฆ์มาเทศน์ให้ฟัง นอกจากนี้ยังมีนักพูดนักจิตวิทยามาพูดเพื่อให้ผู้ต้องขังได้ออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้ ไม่ย้อนกลับเข้ามาในเรือนจำแห่งนี้อีก

แล้ววันที่เลิกพ้นโทษก็มาถึง "พ่อแม่และพี่ชายผมมารับผมกันพร้อมหน้า เตรียมชุดใหม่ให้ใส่ พาผมไปรดน้ำมนต์ที่วัด ทุกคนดีใจมาก" เลิกได้กลับมาใช้ชีวิตในโลกภายนอกอีกครั้งและตั้งใจว่าจะไม่ขอกลับไปใช้ชีวิตในนั้นอีก พ่อแม่และพี่ชายของเลิกให้ออกาสเลิกเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยเปิดร้านขายของเบ็ดเตล็ดให้เลิกเป็นผู้ดูแลทั้งหมด "แรก ๆ คนที่มาซื้อเขาจำได้ว่าผมเคยโดนจับเคยติดคุก แต่ส่วนใหญ่เขาก็ไม่ว่าอะไรมีบ้างเหมือนกันที่เขาเห็นผมแล้วเดินออกจากร้านไม่ยอมซื้อ แต่ก็น้อยมาก ตาตรวจเขาไม่มาว่าอะไรกับผมหรอก ผมไม่ได้ทำผิดอะไรนี่ ตอนนั้นผมออกมาได้เกือบปีแล้วชีวิตผมเป็นปกติและมีความสุขดี ส่วนเพื่อน ๆ ในคุกที่ยังอยู่ผมก็เคยไปเยี่ยมบ้าง ประมาณ 2-3 เดือนครั้ง ไปที่ไรผมก็ให้กำลังใจเขาว่าถ้าพ้นโทษเมื่อไร ยังเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้"

ชีวิตในเรือนจำเป็นชีวิตที่เลิกยืนยันทรมาณที่สุด "อาจจะแสบไม่เท่าไร ถ้าใครลองไปอยู่ แล้วเดินไปไหนมาไหนมาได้ แต่งตัวหรือติดต่อกับคนภายนอกไม่ได้เลย ชีวิตอยู่ร่วมกับคนที่สังคมข้างนอกไม่ต้องการและส่งเข้ามาอยู่"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีที่ 9 นายชาญชัย ชาตวิพากษ์

นายชาญชัย ชาตวิพากษ์ วัย 33 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ นัยตาสึก สวมใส่เสื้อแขนยาวอยู่ตลอดเวลา เพื่อบกบิตรอย เข้มงวดยาบริเวณแขนทั้งสองข้างไม่ให้บุคคลทั่วไปได้พบเห็น ชาญชัยเป็นชาวจังหวัดอุษายา เคยเข้าไปใช้ชีวิตนเรือนจากกลางด้วยข้อหาว่าร่วมกันชิงทรัพย์และทำร้ายเจ้าทรัพย์ได้รับบาดเจ็บก่อนหน้านั้นเคยถูกจับกุมในข้อหาลักทรัพย์และถูกจองจำนเรือนจำพิเศษเนื่องจากถูกจำคุกเพียง 3 เดือนเท่านั้น อันเป็นอัตราโทษน้อยจึงมิได้ถูกส่งตัวไปยังเรือนจำกลาง

ชาญชัยเคยเป็นเด็กหนุ่มหน้าตาดี ชีวิตของเขาอาจจะไปด้วยดีหากไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ปัจจุบันชาญชัยเป็นคนงานรับจ้างรายวันอยู่ตลาดย่านปากคลองตลาด บิคามารดาของชาญชัยเสียชีวิตตั้งแต่ชาญชัยยังเด็ก เขาจึงถูกลี้นงคุมาร่วมกับพี่สาวเพียงคนเดียวโดยยายซึ่งปัจจุบันได้เสียชีวิตแล้วเช่นกัน ชาญชัยได้เรียนหนังสือจนจบชั้น มศ.3 ที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุษายา ด้วยฐานะที่ไม่ค่อยดีนัก ชาญชัยจึงได้เรียนเพียงแค่นั้นและต้องเดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อมาอยู่กับพี่สาวซึ่งแต่งงานและย้ายมาอยู่กับสามีที่นางเลิ้ง โดยพี่ชายมีอาชีพขายเสื้อผ้าอยู่ที่ตลาดบีบี ชาญชัยได้มาอยู่ช่วยพี่ชายและพี่สาวขายเสื้อผ้า โดยได้เงินเดือนจากพี่สาว แม้จะไม่มากนักแต่ก็สามารถทำให้ชาญชัยอยู่ได้อย่างสบายหากชาญชัยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

ชาญชัยเริ่มเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดตั้งแต่เมื่อครั้งเรียนอยู่ชั้น มศ.2 ที่จังหวัดอุษายา มีเพื่อนนักเรียนด้วยกันมาบุหรี่ปริสกับภักชามาให้ชาญชัยลองสูบ โดยชาญชัยบอกว่ารสชาติจะต่างจากการสูบบุหรี่ธรรมดา จะมีความรู้สึกโล่ง สบาย ต่อมาเมื่อขึ้นชั้น มศ.3 ชาญชัยก็เริ่มดื่มเบียร์เป็นการเสพรเฮวอื่น แต่เป็นการผสมกับบุหรี่ปริส เสพครั้งแรกก็รู้สึกดีใจ เนื่องจากจะทำให้รู้สึกมีความสุขมาก เมื่อย้ายมาอยู่กับพี่สาวและพี่ชาย ชาญชัยได้คบหากับเพื่อนในกลุ่มวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดด้วยกัน ซึ่งเป็นผู้พาชาญชัยไปรู้จักกับแหล่งค้ายาเสพติดขนาดใหญ่ ชาญชัยเริ่มรู้จักเสพรเฮวอื่นด้วยวิธีการฉีดเข้าเส้นเลือด แรก ๆ จะให้เพื่อน ที่ติดยาด้วยกันฉีดให้ พอเริ่มชำนาญก็ฉีดเข้าเส้นด้วยตนเอง โดยใช้เข็มส่วนตัว พี่สาวและพี่ชายต่างก็รู้ว่าชาญชัยติดยาเสพติดเนื่องจากมีหลายครั้งที่ชาญชัยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในข้อหาเสพรักชามาไม่ว่าจะเป็น สน.พญาไท, สน.นางเลิ้ง หรือ สน.สามเสน

"ช่วงนี้พี่สาวผมเคยขอร้องให้ผมเลิกหลายครั้ง แต่ผมไม่เคยคิด เพราะมันคิดแล้วไม่เสพรมาได้ ส่วนพี่ชายผมเขาไม่ค่อยชอบผมอยู่แล้ว ถ้าวันนี้พี่สาวผมคงโดนไล่กลับบ้านอยู่แล้ว"

เงินที่ได้จากการทำงาน ชาญชัยมักนำไปซื้อ "ซอง" เพื่อนำมาเสพร ยิ่งเสพรปริมาณ

และความดีของการเสียเงินมากขึ้น เงินที่ได้รับแต่ละเดือนไม่เพียงพอจะนำมาซื้อยาเสพติดเพื่อเสพ ชาอู๋ซี้จึงตัดสินใจเข้าไปลักทรัพย์ในศูนย์การค้าย่านประตูน้ำ แต่ถูกทางเจ้าของร้านจับได้ ส่งตัวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีชาอู๋ซี้ถูกศาลพิพากษาจำคุกเป็นเวลา 3 เดือน โดยได้ถูกส่งตัวไปจองจำที่เรือนจำพิเศษ มีเพียงพี่สาวของชาอู๋ซี้ที่ทราบเรื่องและให้การช่วยเหลือตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นการเยี่ยมเยียนหรือเรื่องเงินทอง โดยหลอกทางพี่ชายว่าได้ส่งเขากลับไปบ้านที่ต่างจังหวัด ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำชาอู๋ซี้ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็น การปฏิบัติตัวต่อเจ้าหน้าที่งาน ต่อผู้ต้องขังด้วยกัน และการปฏิบัติตนต่อกฎระเบียบของเรือนจำ แม้กฎระเบียบต่าง ๆ และความเข้มงวดจะไม่มากเท่ากับเรือนจำกลางซึ่งถือว่าเป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง แต่ระยะเวลา 3 เดือนในเรือนจำพิเศษสำหรับชาอู๋ซี้แล้วเป็นช่วงเวลาที่ทรมานและนานแสนนานทีเดียว

หลังจากที่พ้นโทษออกมาจากเรือนจำพิเศษแล้ว ชาอู๋ซี้ได้กลับออกมาใช้ชีวิตอยู่กับพี่สาวและพี่ชายเช่นเดิม โดยขณะนั้นรู้สึกกลัวการที่จะต้องเข้าไปใช้ชีวิตใน "คุกใหญ่" มาก ชาอู๋ซี้ซึ่งอิสระ ไม่สามารถไปไหนมาไหนได้ ไม่เคยคิดว่าเขาจะต้องกลับไปใช้ชีวิตในเรือนจำอีก ชีวิตหลังจากออกจากเรือนจำพิเศษชาอู๋ซี้ยังคงมัวลุ่มอยู่กับยาเสพติดและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจขอตัวไปช่วยราชการที่สถานีตำรวจเสมอมา แม้พี่สาวและพี่ชายจะยื่นคำขาดหลายครั้งก็ตาม ชาอู๋ซี้เองก็เคยคิดที่จะเลิกเสพยาเสพติดแต่ก็จะอ้างอยู่เสมอว่าต้องใช้เวลา จนกระทั่งเขาต้องกลับเข้าไปใช้ชีวิตใน "คุกใหญ่" อีกครั้งหนึ่ง ครั้งนี้เป็นเรือนจำกลางและต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ยาวนานเป็นเวลาเกือบ 4 ปีทีเดียว

"วันนั้นผมกับเพื่อนอยากยามาก ก็พากันมาแถวป้ายรถเมล์ ตอนนั้นเข้าตู้เลข คนเลขน้อยมาก เห็นมีผู้หญิงคนนึงเขาใส่สร้อยเส้นใหญ่ ผมกับเพื่อนก็เลยตรงเข้าไปกระชากแต่ไม่ขาด เส้นมันใหญ่ แล้วผู้เสียหายเขาใช้มือจับด้วย ไอ้เพื่อนผมมันก็เลยใช้มือตบหัวเขาแล้วก็กระชากขาดออกมา แต่วังหน้ามาได้คนเดียวก็ถูกตำรวจจับ พามาที่ สน. เขาก็หาว่าผมกับเพื่อนทำมาหลายครั้ง ถูกข้อมจะให้รับคดีในคดีนี้อีก ผมเพิ่งทาคั้งนี้ครั้งเดียวจะให้ผมรับตั้งเยอะแยะ"

การกระทำผิดของชาอู๋ซี้ครั้งนี้เป็นความผิดลักษณะอุกฉกรรจ์ ไม่สามารถปิดบังพี่ชายได้ พี่สาวของชาอู๋ซี้พยายามที่จะช่วยเหลือด้วยการประกันตัวแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่อนุญาตเนื่องจากเกรงว่าจะหลบหนี

"ผมเคยสัญญากับพี่สาวว่าผมจะไม่ไปลักขโมยชิงปล้นใครเขาอีก คิดว่าคราวนี้เขาจะไม่

ช่วยเหลือผมแล้ว แต่คงเป็นครั้งสุดท้ายที่เขาจะช่วยผมเพราะคุณเขาก็คงระอากับผมเต็มทีแล้ว"

ก้าวแรกในเรือนจำ

ชาดูชัยรู้ชะตากรรมของตนเองแล้วว่า จะต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำกลางเป็นเวลายาวนานอย่างแน่นอน ขณะนั้นชาดูชัยมีความรู้สึกกลัวต่อกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เข้มงวดของเรือนจำกลัวเจ้าพนักงานที่ได้ชื่อว่ามีเคร่งครัดและโหดร้าย ทารุณกับผู้ต้องขังมากกว่าเรือนจำพิเศษ เมื่อครั้งที่ชาดูชัยเคยถูกจองจำมาแล้ว และกลัวการสูญเสียซึ่งอิสรภาพ

"ถึงตอนนั้นผมเริ่มรู้สึกกลัว แต่พวกนักโทษที่อยู่ในคุกด้วยกันผมไม่กลัวนะ กลัวพวกผู้คุมในคุกใหญ่มากกว่า ผมเคยอยู่ที่พิเศษ รู้ว่าพวกนักโทษไม่มีอะไรหรอก เป็นคนใหม่เข้าไปทำตัวไม่มีปัญหา ก็ไม่มีอะไร แต่ผู้คุมนี่ซิ ยิ่งเป็นเรือนจำกลางด้วย ได้ชื่อว่าเขี้ยมมากกว่าที่พิเศษหลายเท่า กฎเกณฑ์อะไรก็เข้มงวดกว่า"

หลังฟังคำพิพากษาซึ่งศาลได้พิพากษาจากชาดูชัยเป็นเวลา 4 ปี ชาดูชัยถูกส่งตัวไปยังเรือนจำกลาง ทันทีที่ถึงหน้าประตูเรือนจำ ชาดูชัยพร้อมไปกับเพื่อนผู้ต้องขังจำนวนหนึ่งถูกตรวจค้นอย่างละเอียดทันทีโดยเจ้าพนักงาน เพื่อนำหน้าสิ่งผิดกฎระเบียบของเรือนจำเข้าไป ซึ่งส่วนใหญ่นั้นทุกคนทราบดีว่าสิ่งของอะไรบ้างที่เป็นของต้องห้าม ไม่มีใครกล้านำเข้าไป สำหรับชาดูชัยเช่นเค็มพื้สาวซึ่งเป็นญาติสนิทเพียงคนเดียวได้มาเขียนเขียนชาดูชัยบ้างเป็นครั้งคราว และส่งเงินมาให้ใช้จ่ายเดือนละ 2,000 บาท ทุกเดือน โดยที่พี่สาวไม่รู้เลยว่าเงินจำนวน 2,000 บาท ที่ส่งมาให้แก่ชาดูชัยนั้น ส่วนหนึ่งชาดูชัยได้นำไปซื้อยาเสพติดเพื่อเสพอีกเช่นเคย

เมื่อผ่านขั้นตอนการตรวจค้นและทาทะเบียนประวัติผู้ต้องขังแล้ว ผู้ต้องขังใหม่จะถูกส่งเข้าไปยังแดนแรกรับ วิชาชีพิตรร่วมกับผู้ต้องขังอีกร่วม 7-800 คน ภายในแดนนี้ ผู้ต้องขังหลายคนชาดูชัยเคยเจอเจอมาก่อนเมื่อครั้งถูกจองจำในเรือนจำพิเศษ บางคนคุ้นหน้าคุ้นตาเนื่องจากเคยถูกจับกุมเกี่ยวกับยาเสพติดพร้อมกันที่สถานีตำรวจมาก่อน ท้าให้ชาดูชัยถูกชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่มกับผู้ต้องขังที่คุ้นเคยกันมาก่อน มีอยู่ด้วยกันประมาณ 7-8 คน ซึ่งจำนวนของผู้ต้องขังในกลุ่มจะไม่แน่นอนเนื่องจากการเข้าออกของผู้ต้องขังซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ต้องขังบางกลุ่มเกิดจากการรวมตัวกันตามภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่ ตามลักษณะของความผิด ท้างานในกองงานเดียวกัน สำหรับกรณีของชาดูชัยเป็นการรวมกลุ่มกันจากการรู้จักกันมาก่อน

สำหรับความสัมพันธ์กับผู้ต้องขังภายในกลุ่มในแดนแรกรับจะมีไม่มากนัก เนื่องจากเป็นช่วงเวลาไม่นานนัก ก็ถึงกำหนดที่ทางเรือนจำวางไว้เพื่อให้ผู้ต้องขังเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตามแดนตาม

ความเหมาะสมที่ได้จัดแบ่งไว้แล้ว ปกติจะประมาณ 3-4 สัปดาห์ ซึ่งช่วงของการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมีการประกาศเรียกรายชื่อผู้ต้องขัง เป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง ผู้ต้องขังจะออกมา รวมกันและจัดแบ่งเป็นชุด มี ผชล. หรือเจ้าพนักงานเป็นผู้นำไปตามแผนต่าง ๆ ที่ได้จัดแบ่งไว้ แล้วตามความถนัดและความเหมาะสม อย่างไรก็ตามการวิ่งเต้นหรือการใช้เส้นสายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเสมอไม่ว่าที่ใดแต่ใน "คุก"

"อยู่ข้างใน เงิน คือพระเจ้าจริง ๆ มีเงินอยู่ในคุกก็อยู่อย่างสบาย อยากรู้อะไร อยากรู้อย่างไรก็อยู่ได้ ตอนย้ายแดนใครอยากอยู่แดนดี ๆ แดนที่สบาย ๆ เสียเงินก็อยู่สบายได้ทั้งนั้น"

ชายผู้ถูกจำคุกให้อยู่แดน 3 หรือแดนจักสาน ซึ่งถือว่าเป็นแดนที่งานค่อนข้างหนักสำหรับชายผู้ขังจะต้องทำงานให้ได้ตามยอดงานที่กำหนดไว้ หากทำไม่ได้ตามที่กำหนดจะถูกลงโทษ ในระหว่างการทำงานก็จะมี ผชล. และเจ้าพนักงานคอยดูแลอยู่ตลอดเวลา การเข้าสู่แดน 3 ในฐานะห้องใหม่แต่ผู้ต้องขังบางคนแม้จะเป็นห้องใหม่แต่ก็ "เก่า" มาก่อน อย่างกรณีของชายผู้ขังแม้จะเป็นห้องใหม่แต่ผู้ต้องขังหลายคนก็เคยเห็นและคุ้นหน้าตากันมาก่อน เมื่อพูดจาหักทลายกันและทำงานในกองงานร่วมกันแล้วได้ชักชวนให้ชายผู้ขังเข้าไปอยู่กลุ่มด้วย การอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ชายผู้ขังบอกว่า เหมือนกับอยู่ "บ้าน " เดียวกัน "นอน กิน ทำงานด้วยกัน มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน" ในกลุ่มที่ชายผู้ขังอยู่จะมีหัวหน้ากลุ่มซึ่งเป็นผู้ต้องขังธรรมดา ๆ คนหนึ่งแต่ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำมานานกว่า 20 ปี เป็นที่ยอมรับของผู้ต้องขังทั่วไป เป็นผู้ต้องขังที่ได้ชื่อว่า "เก่า" คนหนึ่งในเรือนจำ มีเงินทองใช้จ่ายในเรือนจำมากมาย ชายผู้ขังบอกว่าญาติที่มาเยี่ยมมักจะขับรถเป็นขีมาเยี่ยมเสมอ และสามารถเยี่ยมได้สัปดาห์ละหลายครั้ง ต่างจากผู้ต้องขังอื่นที่สามารถเยี่ยมได้สัปดาห์ละ 1 ครั้งเท่านั้น เจ้าพนักงานให้ความเกรงใจ และไม่ต้องทำงานจักสานเหมือนอย่างชายผู้ขัง

"เรามีบ้านมีกลุ่มอยู่ เวลาเมื่อเรื่องมีราวกับใครจะช่วยกันแล้ว เราจะไม่ไปบอกผู้คุมถือเป็นกฎเลยเพราะถ้าไปบอกก็ต้องโดนทำโทษหนัก หรือเวลาเห็นว่านักโทษคนอื่นทำผิดอะไรก็จะไปไม่ยุ่งเกี่ยวกับ"

ชายผู้ขังเคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นเพียงครั้งเดียวซึ่งเกิดจากผู้ต้องขังที่ทำงานใกล้กันเดินมาเหยียบตระกร้าจักสานของชายผู้ขังเสียหาย จึงเกิดชกต่อยกัน แต่ก็ได้มีผู้ต้องขังอื่นมาห้ามปรามและผู้ต้องขังที่เป็นหัวหน้ากลุ่มมาตกลงปรับความเข้าใจให้ ซึ่งการที่หัวหน้ากลุ่มออกมาตกลงให้ทำให้ชายผู้ขังเกิดความเกรงใจ เนื่องจากผู้ต้องขังทั่วไปจะให้ความเคารพหัวหน้ากลุ่ม

เมื่อพูดหรือตกลงตัดสินใจอะไรแล้วทุกคนมักจะยอมรับเสมอ

ตั้งที่ชาดูชัยกล่าวไว้ในตอนต้นว่าการอยู่ในเรือนจำ "เงิน" หรือที่ชาดูชัยเรียกกันว่า "ตัว" เปรียบเสมือนพระเจ้า ผู้ต้องขังสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสุขสบายกว่าผู้ต้องขังอื่น ดังนั้นเงินสดจึงถูกกำหนดมาให้พกพาหรือนำเข้ามานะเรือนจำโดยเด็ดขาดพร้อมกับมีการกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน การใช้จ่ายของผู้ต้องขังจะใช้วิธีการลงบัญชี หรือการฝากเงินไว้กับเจ้าพนักงาน ถ้าต้องการใช้จ่ายผู้ต้องขังจะเขียนคูปองเพื่อสั่งซื้อสินค้าตามที่ต้องการได้จากร้านค้าส่งเคราะห์ผู้ต้องขัง โดยปกติจะได้สินค้าในวันรุ่งขึ้น ซึ่งชาดูชัยบอกว่าน่าจะมีการเปลี่ยนชื่อเป็นร้านค้าผู้ต้องขังส่งเคราะห์มากกว่าร้านค้าส่งเคราะห์ผู้ต้องขัง เนื่องจากสินค้าจะมีราคาแพงกว่าปกติมาก และหากเมื่อชาดูชัยต้องการใช้เงินแล้ว เขามักจะใช้วิธีการตัดบิล กับเจ้าพนักงานซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่เจ้าหน้าที่ในอัตราร้อยละ 20-30 แต่สำหรับผู้ต้องขัง บางคนจะนำเข้ามาโดยการฝากเงินสดมากับเจ้าพนักงานซึ่งเช่นกันจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในอัตราใกล้เคียงกัน

เงินสดหรือ ตัว เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปในการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว ชื่อขนมมารับประทานกันภายในบ้าน และใช้จ่ายอื่น ๆ จำเป็นสำหรับผู้ต้องขังที่เล่นการพนัน และเสพยาเสพติดโดยเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังถือว่าสำคัญมาก เนื่องจากนอกจากจะต้องนำมาใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อซื้อขนม บุหรี่ แล้ว ชาดูชัยยังนำไปซื้อ "ซอง" หรือยาเสพติดเพื่อเสพลีกด้วย ราคาของยาเสพติดจะสูงกว่าภายนอกมาก การนำเข้าสามารถนำเข้าโดยผู้ต้องขังหรือตัวเจ้าพนักงานเองเป็นผู้นำเข้ามาก็เรียกว่า ชีสิ่ง

"ซองในคุกหาไม่ยากหรอก จะเป็นใครเอาเข้ามาล่ะก็น่าจะรู้ ๆ กันอยู่ มันเอาเข้ามายากเพราะนายเขาก็ตรวจกันเองเหมือนกัน ราคาถึงได้แพง บางทีพวกญาติเขาก็ส่งเข้ามากับพวกของฝาก ผู้คุมเขาก็ตรวจตลอด ถ้าจับได้ใครเป็นเจ้าของก็ขายไป"

"ซอง" จะขายเป็นเงินสด เวลาขายจะมีผู้ต้องขังที่เรียกว่า "เรือ" หรือพวกรับจ้างหัวของเอาของไปส่งผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติด ชาดูชัยเองก็เคยรับจ้างเป็นเรือส่งของให้กับผู้ต้องขังอื่น ๆ แต่ไม่กล้าที่จะทำบ่อยนักเนื่องจากการที่ตัวชาดูชัยเองเป็นผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดทำให้เจ้าพนักงานเพิ่งเล็งและถูกตรวจค้นตัวมากกว่าผู้ต้องขังอื่น อยู่ในเรือนจำที่สาวของชาดูชัยเข้าใจว่าคงจะทำให้ชาดูชัยเลิกยาได้ หากแต่ความจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลย ชาดูชัยยังคงเสพยาเสพติดอยู่เสมอ หากไม่มีเงินซื้อ "ซอง" ชาดูชัยก็จะถูกเจ้าพนักงานนำไปยื่นตากแดดแก้

อาการลงแดงได้

นอกจากยาเสพติดแล้ว ชาอูซัยยังเป็นผู้ต้องขังอีกคนหนึ่งที่ใช้เล่นการพนันอยู่เสมอ ใน ช่วงค่าของทุกวันผู้ต้องขังมักจะจับกลุ่มกันเพื่อเล่นการพนันเอาทรัพย์สินกัน ซึ่งจะใช้เงินสดทั้งสิ้น และเงินสดนี้เองเป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อุดกตดัขึ้น รวมทั้งตัวนายชาอูซัยเองด้วย

ผู้ต้องขังทั่วไปเมื่อถูกลงเข้ามาจะถูกจัดให้อยู่ในชั้นกลาง แต่ชาอูซัยเคยมีประวัติการ ต้องโทษคดีลักทรัพย์มาก่อนจึงถูกจัดให้อยู่ในชั้นล่าง ไม่ได้รับสิทธิรับวันลดโทษเลย ซึ่งต่างจาก ชั้นสูงตั้งแต่ชั้นกลางขึ้นไป ขณะที่ถูกกตดัชั้นนั้นชาอูซัยได้รับการเลื่อนชั้นเป็นผู้ต้องขังชั้นดีมาแล้ว ได้รับวันลดโทษเดือนละ 4 วัน คืนก่อนที่จะถูกกตดัชั้นชาอูซัยเล่นการพนันได้เงินมาเกือบ 600 บาท รวมกับเงินของตนเองอีก 200 บาทปกติแล้วชาอูซัยจะมีระมัดระวังตัวอยู่เสมอเนื่องจากเป็นผู้ต้องขังที่เคยมีประวัติการต้องโทษคดียาเสพติดมาก่อน และมักจะถูกเจ้าพนักงานตรวจค้นอยู่เสมอ ในช่วงรับประทานอาหารกลางวันชาอูซัยถูกตรวจค้นพบเงินสดจำนวนดังกล่าว จึงถูกตีด้วย ไม้ กิ่งค้ และถูกรายงานตดัชั้นของผู้ต้องขังลงไปอยู่ชั้นดี

"มีนักโทษบางคนบอกว่าถ้าถูกจับก็ให้เงินผู้คุมเขาไป แล้วขอเขาไม่ให้เขาเอาเรื่องก็ ไม่ต้องโดนตดัชั้นแล้ว"

นอกจากนี้ชาอูซัยยังบอกอีกว่าหลายครั้งที่ผู้ต้องขังเล่นการพนันถูกจับแต่เรื่องไม่ถึงเจ้า พนักงานระดับสูง เนื่องจากมีการตกลงเจรจากับผู้ต้องขังซึ่งเสนอเงินให้จำนวนหนึ่ง แม้ในการเล่น การพนันทุกครั้งจะมี "เร" คอยดูต้นทางให้ก็ตาม ในคืนที่มีการเล่นการพนันกับผู้ต้องขังเมื่อรู้ว่า เจ้าพนักงานคนใดเข้าเวรและรู้ว่าเป็นคนที่สามารถตกลงเจรจากับผู้ต้องขังได้ก็จะส่งตัวแทนไป เสร็จจ่าจ่ายเงินสินบนเพื่อไม่ให้ยุ่งเกี่ยวหรือทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น

ชีวิตของชาอูซัยในเรือนจำเกือบ 4 ปีเต็ม ชาอูซัยมีความรู้สึกลำบากและเป็นเวลาที่ นานแสนนานมาก เป็นช่วงชีวิตที่ชาอูซัยไม่ยอมจดจำแต่ก็ไม่สามารถลืมมันได้ ก่อนถึงวันที่ได้ รับอิสรภาพ ทางเรือนจำได้จัดให้มีการฝึกสมาธิ การฟังเทศน์จากพระสงฆ์ และการบรรยายแนว ทางการดำเนินชีวิตต่อไปภายหลังกักโทษ ชาอูซัยรู้สึกชีวิตเริ่มมีความหวังและมีกำลังใจมากขึ้น เผื่อคอยวันที่จะถึงกำหนดพ้นโทษ และในวันที่ชาอูซัยเผื่อคอยก็มาถึง แม้จะไม่มีญาติมารับ เหมือนกับผู้ต้องขังคนอื่น ซึ่งชาอูซัยทราจไว้แล้วว่าคงจะไม่มีญาติพี่น้องหรือพี่สาว เพียงคนเดียวรับ อย่างแน่นอน แม้ทุกเดือนที่อยู่เรือนจำพี่สาวจะส่งเงินมาให้ก็ตามที่

จุดเปลี่ยนชีวิตของชีวิต

ความรู้สึกของชาวยุชยเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจาในระยะแรกนั้น เขาบอกว่าไม่เหมือนกับที่เขาเคยได้ยินได้ฟังมา เขาไม่เคยนึกกลัวที่ต้องเข้ามาใช้ชีวิตที่นี่ แต่รู้สึกว่าเป็นชีวิตที่ทรมาณ เหมือนตกนรก เขาคิดเสมอว่าชีวิตที่ผ่านมาของเขาเป็นชีวิตที่ "เลว" และสมควรที่จะถูกนำตัวไปกักขังไว้เพื่อลงโทษ โทษจากคนที่ได้รับชาวยุชยคิดว่าเหมาะสมแล้ว และเขาไม่คิดที่จะต่อสู้คดี การถูกจากคุกถือเป็นบทเรียนหนึ่งที่ทำให้เขาและคนที่ทำผิดอื่น ๆ ไม่กล้าหรือเกรงกลัวโทษทัณฑ์ที่ได้รับจากการกระทำผิด

ความคาดหวังในอนาคต

ขณะที่อยู่ภายในเรือนจาในระยะแรกชาวยุชยไม่กล้าที่จะคิดถึงอนาคตหลังจากพ้นโทษเลย จนกระทั่งเมื่อใกล้จะถึงกำหนดพ้นโทษแล้วชาวยุชยคาดหวังเอาไว้ว่าจะออกมาและอยู่ในกรุงเทพฯ จนกว่าจะเลิกจากยาเสพติดได้แล้วจะเดินทางกลับไปใช้ชีวิตต่างจังหวัด เนื่องจากยังพอมีญาติห่าง ๆ อยู่บ้าง หากอยู่กรุงเทพฯ ก็คงจะต้องหวังพึ่งเพียงพี่สาวเพียงคนเดียวต่อไป ซึ่งชาวยุชยบอกว่ามีความรู้สึกละเอียดอาลัยไม่กล้าที่จะไปสู้หน้าอีก

ในช่วงแรกที่ชาวยุชยออกมาจากเรือนจา ชาวยุชยตั้งใจไว้ว่าจะไม่ขอกลับมาอีก เขาได้รับรู้ถึงความยากลำบากภายในนี้ อย่างไรก็ตามเขาคิดว่าเขาคงจะใช้ชีวิตในสังคมภายนอกนี้ได้ลำบาก เนื่องจากคนส่วนใหญ่คงจะไม่ยอมรับคนที่ได้ชื่อว่าเคยติดคุกมาแล้ว สำหรับสถานที่แรกที่ชาวยุชยเดินทางไปหลังจากพ้นโทษคือวัด เพื่อไปขออาศัยอยู่และอยู่ช่วยงานทางวัดไม่ว่าจะเป็นมัดกวาดลานวัด ทำความสะอาดกุฏิ และอาศัยช่วยกันบาตรประทั้งชีวิตไปวัน ๆ นอกจากนี้ชาวยุชยยังได้ทำงานรับจ้างทั่วไปอยู่ย่านปากคลองตลาด ได้ค่าจ้างเป็นรายวันประมาณวันละ 100 บาท ซึ่งเพียงพอสำหรับชาวยุชยที่พยายามเลิกยาเสพติดอยู่ ถึงขณะนี้ชาวยุชยบอกว่าไม่เคยเสพเฮโรอีนโดยวิธีการฉีดอีกเลย โดยพยายามลดด้วยการเปลี่ยนเป็นการสูบกัญหู่และลดปริมาณลงเรื่อย ๆ ชาวยุชยบอกว่าขอระยะเวลาอีกไม่เกิน 3 เดือน คิดว่าจะสามารถตัดขาดจากยาเสพติดได้ และคงจะกลับไปใช้ชีวิตต่างจังหวัดตามที่ตนเองตั้งใจไว้

สำหรับพี่สาวชาวยุชยเคยกลับไปหาบ้าง ประมาณเดือนละ 2-3 ครั้ง เพื่อสอบถามทุกข์สุข และบอกกับพี่สาวเสมอว่าต่อจากนี้จะไม่ทำให้เดือดร้อนอีก แต่พี่สาวก็ยังคงให้ความช่วยเหลืออยู่โดยมักจะให้เงินครั้งละ 1-2 พันบาทอยู่เสมอ

ทัศนคติต่อเจ้าพนักงาน ผชล.และผู้ต้องขังด้วยกัน

เจ้าพนักงานในสายตาของชาดูชัยแล้ว ชาดูชัยมีความรู้สึกในแง่ลบมาโดยตลอด ตั้งแต่เคยสัมผัสมาเมื่อครั้งที่เข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำพิเศษ ความรู้สึกกลัว ความท้อแท้ ความโหดร้าย การหุดจางูตะคอกผู้ต้องขังอยู่ตลอดเวลา บวกกับการที่ชาดูชัยเองเคยถูกลงโทษ เคยเห็นผู้ต้องขังถูกเอาเปรียบ การเข้างานโดยไม่ชอบ ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบนำเอาสิ่งของผิดกฎระเบียบเข้าเรือนจำ การมีส่วนร่วมเห็นในการเล่นเกมพนัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังเห็นว่าเจ้าพนักงานซึ่งเฝ้าดูการปฏิบัติตัวของผู้ต้องขังหากพบว่ากระทำผิดก็จะลงโทษด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นการจ้องจับผิด เป็นฝ่ายตรงข้ามกันกับผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังจึงไม่ควรจะที่สนิทสนมหรือคบหาด้วยความจริงจัง

ส่วนเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติตัวเป็นที่รักใคร่ของผู้ต้องขังก็มีด้วยกันหลายคน ผู้ต้องขังต่างพากันเรียกว่า "ป้า" และเคารพเชื่อฟังด้วยใจมากกว่าเจ้าพนักงานอื่นที่ปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม

ผชล. หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในความรู้สึกของชาดูชัยแล้ว แม้จะเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมและได้ชื่อว่ามีคุณประพฤดี แต่ในสายตาของชาดูชัยและผู้ต้องขังอื่นล้วนมองว่า ผชล. เป็นผู้ที่อยู่ฝ่ายเดียวกับเจ้าพนักงาน คอยช่วยเหลือเจ้าพนักงาน อวดเบ่งกับผู้ต้องขังด้วยกัน ชอบพาดพิงอยู่เหนือกว่าผู้ต้องขังด้วยกันเอง และคอยรายงานการมีผู้ต้องขังกระทำผิดเพื่อเอาหน้าเอาตา ทำให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มิอยากจะคบหาสมาคมด้วย แต่ด้วยการที่ได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าผู้ต้องขังธรรมดา จึงทำให้ผู้ต้องขังบางส่วนพยายามแข่งขันกันเพื่อได้รับการคัดเลือกให้เป็น ผชล. จนถึงขนาดมีการใช้เส้นสายหรือใช้เงินทองเพื่อซื้อหามาทีเดียว

ความรู้สึกกับผู้ต้องขังด้วยกันเอง ชาดูชัยบอกว่าแม้จะอยู่ร่วมกันมานานกับผู้ต้องขังในบ้าน ของตนเอง แต่ไม่มีความรู้สึกผูกพันหรือสนิทสนมด้วยอย่างจริงจังเลย

"ผูกพันหรือคิดถึง ผมไม่มีหรอก ที่อยู่ด้วยกันในคุกมีอะไรต้องช่วยเหลือกัน เป็นเรื่องปกติที่นักโทษคนอื่นเขาต้องทำกัน ถ้าไม่ช่วยเหลือกัน มีอะไรไม่มาแบ่งกันก็อยู่รวมกันไม่ได้"

ส่วนความรู้สึกกลัวตั้งแต่ก่อนเข้า เรือนจำกลาง ชาดูชัยไม่เคยมีความรู้สึกนั้นแล้ว เนื่องจากรู้ว่าผู้ต้องขังแต่ละคนต่างก็กระทำผิดกฎหมายและถูกจับมาจองจำไว้ ตนเองก็เป็นคนหนึ่งที่ถูกรับกุมจึงไม่มีความจำเป็นต้องกลัว อีกทั้งยังเคยผ่านการใช้ชีวิตในเรือนจำพิเศษมาก่อนแม้จะเป็นช่วงเวลาไม่นานก็ตาม ทำให้ชาดูชัยรับรู้ถึงระบบต่าง ๆ ของเรือนจำบางส่วนและเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตัวและการวางตัวต่อผู้ต้องขังด้วยกัน และรู้เสมอว่าถ้าอยู่ในเรือนจำโดยมี "เงิน" และมี "กลุ่ม" ก็จะสามารถใช้ชีวิตได้สุขสบายในระดับหนึ่ง

กรณี 10 นายประสาร คงสุข

นายประสาร คงสุข เป็นชาวจังหวัดสมุทรปราการ บิดามารดาของเขาเลิกกันตั้งแต่เขายังเล็ก ด้วยวัย 35 ปี ประสารเคยต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้ ด้วยความผิดตามข้อหาว่าร่วมกันลักทรัพย์ในเวลากลางคืนฯ รวมระยะเวลาเกือบ 5 ปีเต็ม ปัจจุบันหลังพ้นโทษเขาได้ออกมา เข้าบ้านอยู่ภยานชอยจาร์รัตน์และใช้ชีวิตด้วยการขายพวงมาลัยตามสี่แยก และขายขนมแจกภยานย่านชุมชนทั่วไป

ประสารมีพี่น้องด้วยกัน 3 คน หลังจากที่บิดามารดาแยกทางกันแล้ว บิดาของประสารได้พาน้องสาวคนเล็กไปเลี้ยงดู ส่วนที่สาวคนโตปัจจุบันทำงานเป็นพนักงานในโรงงานของบริษัท รองเท้าแห่งหนึ่งย่านอโศกดินแดง ครอบครัวของประสารค่อนข้างยากจน มารดาของประสารได้พาเขาและพี่สาวมา เข้าบ้านอยู่ภยานชอยจาร์รัตน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนแออัด มารดาของเขาประกอบอาชีพรับจ้างซักเสื้อผ้า มีรายได้ไม่มากนัก ประสารจึงได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถม 2 ก็ต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยขายพวงมาลัยบริเวณตามแยกประตูน้ำ แยกนิคมมักกะสัน เพื่อหารายได้ให้กับครอบครัว จนกระทั่งอายุได้ประมาณ 15 ปี เขาก็ได้รู้จักกับคำว่า "คุก" ที่สถานีตำรวจแห่งหนึ่ง

กลุ่มเพื่อนที่ประสารคบหาด้วยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ย่านเดียวกัน ซึ่งมักจะชอบมั่วสุมกันเสกกระทู้อาหรือยาเสพติดอื่นเสมอ ได้ชักชวนประสารให้กระทำความผิดกฎหมาย โดยบอกกับประสารว่าเป็นงานสบาย ใช้เวลาน้อยและมีรายได้มากกว่าการขายพวงมาลัยทั้งวันมาก นั่นคือการจัดรถยนต์ของผู้ที่นำมาจอดไว้ในช่วงเวลาพัก ไม่ว่าจะเป็นย่านปทุมวัน หรือ บริเวณใกล้เคียง ขณะนั้นประสารบอกว่าไม่ได้คิดกลัวแต่อย่างใดคิดแต่เพียงขอให้ได้เงินมาเป็นอันใช้ได้ เขายังไม่เคยรู้หรือว่าการติด "คุก" เป็นอย่างไร เขาจึงตกลงร่วมมือด้วย และเพียงครั้งแรกเท่านั้นก็ต้องถูกจับกุมดำเนินคดี ถูกควบคุมที่สถานีตำรวจเพียง 1 วัน ก็ถูกส่งตัวไปควบคุมต่อที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง เนื่องจากประสารมีอายุยังไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์

ที่สถานพินิจประสารถูกอบรมจากเจ้าหน้าที่ ไม่นานนักมารดาของประสารก็มาประกันตัวประสารออกมา เขาต้องถูกคุมประพฤติและรายงานตัวต่อสถานพินิจเป็นเวลา 2 ปี เพียงเท่านั้นก็ทำให้ประสารรู้สึกเป็นตราบาบกับตัวเองมาก คนรอบข้างไม่ค่อยอยากจะคบหาหรือยุ่งเกี่ยวกับเขา เวลาที่ประสารไปขายพวงมาลัยก็มักจะถูกล้อว่าเป็น "คนขี้คุก"

หลังจากนั้นประสารก็ไม่กล้ากระทำความผิดอีก แต่ก็ยังคงมั่วสุมกับกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นติดยาและ

มักจะติดร่างแหไปด้วยเสมอ อย่างไรก็ตามด้วยความที่ประสาธเป็นคนรูปร่างเล็กประกอบกับอายุยังไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องยุ่งยากในการทาคดีจึงมักจะปล่อยตัวเขาออกมาโดยไม่ค่านินคดีเสมอ จนเขาอายุได้ 18 ปี จึงถูกเรียกตัวไป "ช่วยราชการ" เสมอ เขาเข้าออกที่สถานีตำรวจอยู่เป็นเวลาหลายปี พรรคพวกเพื่อนฝูงของประสาธจึงมีหลายคนที่ผ่านการเข้าออกเรือนจำมาแล้ว เรื่องราวภายในเรือนจำเขาจึงได้รับการถ่ายทอดมาจากบุคคลในแวดวงเดียวกัน ทราบถึงความยากลำบาก ความทรมาน การต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดภายในเรือนจำ เขาจึงเกิดความรู้สึกกลัวกับการที่จะต้องเข้าไปอยู่ภายในเรือนจำ กลัวเจ้าพนักงาน เกรงกลัวนักโทษภายในเรือนจำ รวมถึงทราบการปฏิบัติตัวเบื้องต้นภายในเรือนจำจากเพื่อนของเขา แต่ตัวเขาเองไม่เคยคิดว่าเขาจะต้องกลายมาเป็นสมาชิกหนึ่งภายในเรือนจำแห่งนี้

เริ่มต้นจากพรรคพวกเพื่อนฝูงของประสาธได้ชักชวนให้ร่วมมือกันจัดรถยนต์เพื่อเอาทรัพย์สินภายในรถเช่นเดิม โดยบอกว่าจะมีการวางแผนกันอย่างดีและมีคนคอยคุ้มกันทาง ไม่พลาดให้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับอีก การถูกจับเมื่อคราวก่อนเป็นบทเรียนที่จะทำให้ไม่ถูกจับอีก โดยอาศัยช่วงเวลาประมาณ 01.00 น.-03.00 น. ปรากฏว่าสามารถทำงานได้อย่างไม่มีอุปสรรคหลายต่อหลายครั้ง เมื่อได้ทรัพย์สินมาแล้วจะเป็นเงินสด โทรศัพท์ หรือทรัพย์สินอื่นก็จะนำของไปปล่อยที่ตลาดจตุจักร ทำงานแต่ละครั้งเขาจะทิ้งช่วงห่างประมาณ 1-2 สัปดาห์ แต่ในที่สุคดีต้องถูกจับกุมพร้อมกับพวกทั้งหมด ซึ่งขณะนั้นประสาธอายุประมาณ 26 ปี เขาและพวกถูกนำตัวมาควบคุมที่สถานีตำรวจ มีการสอบสวนขยายผลเพื่อเอาผิดกับพวกเขาให้ได้มากที่สุด แต่ดูเหมือนจะเป็นโชคดีของประสาธ เนื่องจากไม่มีเจ้าทุกข์รายใดมาแจ้งความเพิ่มเติม ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัวอยู่นั้น ญาติสนิทที่เหลือน้อยดูเหมือนจะมีเพียงแต่มารดาและพี่สาวเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ยังเป็นห่วงและมาเยี่ยมเขาเสมอ

ก้าวแรกในเรือนจำ

ศาลได้พิพากษาจากคุกเขา 5 ปีเต็ม อิศรภาพของเขาหมดลงในพื้นที่ เขาถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำเพื่อควบคุมเขาคตามระยะเวลาที่ศาลได้พิพากษาเอาไว้ ที่หน้าประตูเรือนจำเขาพร้อมกับบรรดาผู้ต้องขังใหม่จำนวนหนึ่งต้องถูกตรวจค้นอย่างละเอียดก่อนที่จะก้าวเข้าสู่เรือนจำแห่งนี้ได้ เพื่อป้องกันการนำสิ่งของผิดกฎระเบียบเข้ามาภายในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นเงินสด ยาเสพติด หรือสิ่งของอำนวยความสะดวกอย่างอื่น เป็นต้น ซึ่งข้อห้ามต่าง ๆ เหล่านี้ประสาธทราบที่อยู่แล้ว อย่างไรก็ตามแม้ว่า "เงินสด" จะเป็นสิ่งของต้องห้ามที่ทุกคนทราบแต่ก็มีการลักลอบนำเข้ามาได้

เสมอ ประสารบอกว่าเขารู้ดีว่าการอยู่ภายในเรือนจำโดยไม่มีเงินสด จะทำให้เขาอยู่อย่างลำบาก และไม่สามารถเข้ากลุ่มกับผู้ต้องขังอื่นได้ ในสายตาของเขาก้าวแรกที่เข้าสู่เรือนจำ เจ้าพนักงานเป็นคนที่คุ้น ทารุณกับผู้ต้องขังและไม่มีเหตุผล เพื่อให้สมกับการที่ต้องมาดูแลผู้ต้องขังจำนวนมาก เสียงของเจ้าพนักงานบวกกับบรรยากาศที่ล้อมรอบไปด้วยกำแพงและอิสรภาพ 5 ปีที่เขากำลังจะสูญเสีย อนาคตภายในเรือนจำที่ไม่แน่นอนทำให้ประสารรู้สึกกลัวมาก จากนั้นเขาจึงได้ถูกจัดให้อยู่ในแดน 6 หรือแดนแรกรับ เพื่อเรียนรู้การปฏิบัติตัวเบื้องต้น และเพื่อการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ระยะเวลาหนึ่งก่อนที่จะแยกไปตามแดนต่าง ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

ในแดนแรกรับประสารต้องเรียนรู้การปฏิบัติตัวภายในเรือนจำในหลาย ๆ เรื่องที่เขาไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ไม่ว่าจะต้องตื่นนอนแต่เช้าตรู่ เข้าแถวไปรับประทานอาหารพร้อมกับเพื่อน ๆ ผู้ต้องขัง ต้องทำงานตั้งแต่เช้าถึงเย็น โดยมีเจ้าพนักงานและ ผชล.คอยกำกับดูแลการปฏิบัติ ผชล. จึงเปรียบเสมือนเป็นหูตาของเจ้าพนักงาน มีการแต่งกายที่แตกต่างจากผู้ต้องขังทั่วไป มีสายนกหวีดและแต่งกายชุดสีน้ำเงินทั้งชุด คอยสอดส่องว่ามีผู้ต้องขังคนใดประพฤติตนนอกแถวบ้างเพื่อรายงานให้กับเจ้าพนักงานทราบ ได้รับสิทธิพิเศษบางประการมากกว่าผู้ต้องขังทั่วไป สามารถลงโทษผู้ต้องขังได้ ประสารเองบอกว่าในช่วงแรกของการอยู่ภายในแดนแรกรับเขาเคยถูก ผชล.ตีด้วยไม้กระบองประจำตัวของ ผชล. ซึ่งถือว่าเป็นการข่มเพื่อให้ผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่เกิดความรู้สึกกลัวเกรงและเคารพเชื่อฟังต่อ ผชล. เป็นการสร้างอิทธิพลให้กับตัวเอง ผชล.จึงเป็นบุคคลที่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะพอใจในพฤติกรรมมากนัก เนื่องจากเกรงว่าจะนำความเดือดร้อนมาสู่ตน

การทำงานในแดนแรกรับ ประสารบอกว่าทำงานค่อนข้างสบายกว่าแดนอื่น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นงานไม่มีขีด ไม่ต้องคอยเร่งทาทหรือคอยระวังว่าจะมีผู้ต้องขังอื่นมาขโมยงานไป การทำงานนอกจากจะทำให้ผู้ต้องขังไม่มีเวลาคิดกังวลมากแล้ว ยังเป็นการทำให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสพูดคุยทำความรู้จักกันเองอีกด้วย โดยส่วนใหญ่ผู้ต้องขังที่อยู่ก่อนจะมาพูดคุยสอบถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ต้องขังใหม่ แนะนำการปฏิบัติตัวต่าง ๆ ให้แก่ผู้ต้องขังใหม่ทราบ ระหว่างการทำงานจะมี ผชล.คอยตรวจดูการทำงานของผู้ต้องขังไม่ให้มีการอู้งาน ผชล.จะพยายามพูดคุยจามผู้ต้องขังใหม่ให้รู้สึกเกรงกลัวตน เนื่องจากบรรดาผู้ต้องขังใหม่ส่วนใหญ่จะยังไม่ทราบการปฏิบัติตัวและรายละเอียดในเรือนจำมากนัก เจ้าพนักงานเองก็มักจะบอกกับผู้ต้องขังใหม่เสมอเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวให้เชื่อฟัง เจ้าพนักงานเท่านั้น อย่าเชื่อฟังคำแนะนำหรือคำชักจูงของผู้ต้อง

ซึ่งด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากผู้ต้องขังใหม่อยู่กับผู้ต้องขังด้วยกันเกือบตลอดเวลา และเห็นว่าเป็นบุคคลที่มีสถานภาพเช่นเดียวกับเขา

ประสารและผู้ต้องขังอื่นจะทำงานจนถึงเวลา 12.00 น. ก็จะพากันไปรับประทานอาหารกลางวัน จึงกลับมาทำงานต่อตามที่ได้รับมอบหมายไว้ และรับประทานอาหารเป็นเวลา 15.30 น. จากนั้นจึงเป็นช่วงเวลาพักผ่อนของผู้ต้องขังบนเรือนนอน กระทั่งเวลา 21.00 น. ผู้ต้องขังจะต้องเข้านอนพร้อมกันหลังสัญญาณหวีดยาว ช่วงเวลาในแดนแรกรับของประสารมีเพียงสัปดาห์เดียวเท่านั้น เขาก็ถูกส่งไปอยู่แดน 1 หรือแดนโรงพิมพ์ ทำงานเกี่ยวกับการจัดเรียงตัวอักษรและทำความสะอาดแท่นพิมพ์

ในแดน 1 ประสารก็ได้ใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มของเขา มี "นพ" ผู้ต้องขังฆ่าคนตายเป็นหัวหน้ากลุ่ม ภายในกลุ่มมีสมาชิกอยู่ด้วยกัน 5-6 คน นพถูกจำคุกมาสิบกว่าปีแล้ว และยังคงต้องถูกจำคุกไปอีกประมาณ 5 ปีเศษ ญาติของนพมาเยี่ยมเขาเสมอ นพจึงมักจะมีของกินนำมาแบ่งปันให้กับเพื่อนผู้ต้องขังภายในกลุ่ม นอกจากนี้เขายังเป็นที่รู้จักทั่วไปของเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังอื่น เนื่องจากครั้งหนึ่งเมื่อนพเข้ามาอยู่ภายในเรือนจำใหม่ ๆ ได้พยายาม "แหกคุก" แต่ไม่สำเร็จถูกจับได้เสียก่อน เขาถูกหุขดี ไล่ตรวจ และถูกขังเดี่ยวเป็นเวลาร่วมเดือน นพเคยบอกประสารว่า เขาอยู่ภายในเรือนจำนี้แต่ความทุกข์ทรมาน นอกจากนี้ประสารยังได้รับความแนะนำจากนพหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการประพฤติตัวต่อผู้ต้องขังด้วยกันภายในกลุ่ม อันได้แก่ การนำสิ่งของที่ได้รับการเยี่ยมมาแบ่งปันเพื่อนฝูงภายในกลุ่ม หรือหากมีมากก็นำไปแบ่งปันผู้ต้องขังอื่นด้วยก็ได้ เป็นต้น

ในระหว่างที่ประสารอยู่ในเรือนจำ ญาติของประสาร (พี่สาวและมารดา) มาเยี่ยมเยียนก็มักจะนำเงินมาฝากไว้กับทางเรือนจำเพื่อให้ประสารได้ใช้จ่ายเดือนละ 1,000 บาท ซึ่งก็เพียงพอแล้วสำหรับค่าใช้จ่ายภายในเรือนจำ สำหรับประสารแล้ว ประสารมักจะใช้เงินสดโดยการ "ตัดบิล" จากเจ้าหน้าที่ โดยเสียค่าธรรมเนียม 20-30 บาท ต่อ 100 บาท นั้นหมายความว่า เขาจะได้เงินสดเพียง 70-80 บาท ต่อเงิน 100 บาท ที่เขาเบิกเป็นเงินสดจากเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตามหากไม่จำเป็นประสารจะใช้วิธีการตามชั้นตอนที่ทางเรือนจำกำหนดให้ผู้ต้องขังที่ต้องการใช้เงินเขียน "คูบอง" เพื่อให้เจ้าหน้าที่จัดซื้อตามที่ตั้งไว้ในอัตราวันละไม่เกิน 100 บาท โดยจะได้สินค้าในวันรุ่งขึ้น ส่วนเงินสดประสารจะเอาไว้ซื้อสินค้าจากพวกผู้ต้องขังประเภท "พ่อค้า" ซึ่งขายสินค้าแพงกว่าปกติ แต่สามารถซื้อเป็นเงินผ่อนได้

ชีวิตภายในแดน 1 การมีกลุ่มทำให้เขารู้สึกอบอุ่นและชีวิตมีความสุขขึ้น ทุก ๆ เช้า เขาจะหุงหาอาหารพร้อมกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อรับประทานกันในวันเวลากลางวัน และในเวลากลางวันพวกเขาก็จะเตรียมอาหารไว้สำหรับมือเย็น จึงมีเพียงมือเช้าเพียงมือเดียวที่เขารับประทานอาหารที่ทางเรือนจาจัดไว้ให้ การที่ต้องขังหลายคนไม่รับประทานอาหารของทางเรือนจาส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะทุกคนมีบ้านและหุงหาอาหารรับประทานกันเอง อีกทั้งคุณภาพของอาหารค่อนข้างต่ำมาก และนี่ก็คือสิ่งที่ประสาธอยากทำให้ทางเรือนจาปรับปรุงมากที่สุด

"ซอง" หรือยาเสพติดภายในเรือนจา ประสาธบอกว่า เป็นสิ่งที่หาได้ไม่ยากนัก เนื่องจากภายในเรือนจามีผู้กระทำความผิดที่ติดยาเสพติดจำนวนมาก จึงมีผู้นำเข้ามาอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเข้ามาโดยการ "ขี้สิ่ง" การนำเข้ามาระหว่างการได้รับการเยี่ยมญาติ ซึ่งจะต้องซ่อนเข้ามาอย่างดี หากถูกจับได้จะต้องถูกลงโทษอย่างหนัก นอกจากนี้การนำเข้ามาพร้อมกับซองฝากจากญาติก็สามารถพบได้เสมอ ในกลุ่มของประสาธมีผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดอยู่รายหนึ่ง มักจะให้ญาติสอด "ซอง" เข้ามาในอาหารที่นำมาเยี่ยม เขาไม่เคยถูกตรวจพบ แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจค้นอย่างละเอียด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งของเยี่ยมของผู้ต้องขังในแต่ละวันมีจำนวนมากมายมหาศาลเลยก็ได้ ส่วนคนที่ถูกจับได้จะถูกตีด้วยไอ้กึ่งองค์ ต่อหน้าผู้ต้องขังอื่นเพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความกลัว และนอกจากนี้ยังจะต้องถูกทำโทษอย่างอื่นอีก ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณของ หรือขึ้นอยู่กับผู้ที่ตรวจพบ

ส่วนการแพร่กระจายของยาเสพติด ก็สามารถทำได้โดยผู้ต้องขังที่คอยทำหน้าที่เป็น "เรือ" ประสาธเองก็เคยรับจ้างเป็นเรือ หัวของไปส่งให้แก่ผู้ต้องขังอื่น ๆ ที่ต้องการยาเสมอ

"มันเสี่ยงแต่ก็ต้องทำ ก็อยากได้เงิน เวลามันไม่มีเงิน ไม่มีญาติเอาเงินมาให้ทีละมาก ๆ อยู่ข้างในถ้าไม่คืนราก็อยู่ลำบาก"

การซื้อขายอย่างอื่น ถ้าต้องการความรวดเร็วและสะดวกสบายจำเป็นต้องใช้ "ตัว" ดังนั้นชีวิตในเรือนจาสำหรับผู้ต้องขังทุกคนแล้ว แม้ทางเรือนจาจะมีกฎเกณฑ์ห้ามมีเงินสดใช้จ่ายภายในเรือนจาก็ตาม พวกเขาก็จำเป็นต้องใช้เงินสดในการอยู่ในเรือนจา ทางเรือนจาทราบดีว่าไม่สามารถจะขจัดการใช้เงินสดไปจากเรือนจาได้ สินค้าจากร้านค้าส่งเคราะห์ หรือการแปรรูปของเงินสด จึงได้มีลักษณะที่ถือเป็นการป้องกันการใช้เงินสดในตัวเอง เช่น หากซื้อสินค้าโดยใช้เงินสด สินค้าจะมีราคาแพงมาก หากเปลี่ยนรูปเป็นเงินสดก็จะถูกกดราคา ประสาธบอกว่าเจ้าหน้าที่ของเรือนจาต่างก็ทราบดีว่าผู้ที่ร่วมมือในการให้ผู้ต้องขังมีเงินสดคือใคร แต่ก็ได้กำหนดเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเป็นทางการ จะเป็นที่ทราบกันเองของผู้ต้องขังแต่ละคน ประสาธบอกว่า

มีเจ้าพนักงานเคยบอกว่า "ชายของให้แพง ๆ มันมีปัญญาซื้อก็ให้มันซื้อไป"

การอยู่รวมกันของคนจำนวนมาก จึงเป็นธรรมดาที่จะต้องมีการกระทบกระทั่งกันอยู่เสมอ ในแดน 1 ที่ประสารอยู่ มีผู้ต้องขังอยู่ร่วมประมาณ 600 คน เรียกว่าอยู่กันอย่างแออัด ผู้ต้องขังแต่ละคนล้วนมีกลุ่มมีบ้านของตนเอง หากมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างกันก็จะมีพรรคพวกในบ้านของตนช่วยเหลือ หัวหน้าบ้านของแต่ละบ้านมีความสำคัญที่จะเป็นคนกลางช่วยไกล่เกลี่ยกรณีมีปัญหาขึ้น ประสารเองก็เคยมีเรื่องชกต่อยกันเองกับผู้ต้องขังด้วยกันเองในระหว่างการทวงงาน เนื่องจากผู้ต้องขังนั้นไม่พอใจที่ประสารเป็นคณาภิรมณ์มองหน้าตนเอง แต่ก็ถูกเจ้าพนักงานตีด้วยไอ้กิ่งทั้งสองคน ประสารบอกว่าเขายังจำความรู้สึกตอนที่ถูกตีได้ มันรู้สึกเจ็บปวดและจุกแน่นไขกระดูก ผู้ต้องขังหลายคนกลับบอกว่าเขาโชคดีที่ไม่ถูกตัดขั้นหรือลงโทษอย่างอื่นด้วยเพียงแค่ถูกตีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หลังจากนั้นหัวหน้ากลุ่มก็จะเรียกคู่กรณีเพื่อมาทวงความตกลงกันเอง ซึ่งก็สามารถตกลงกันได้ด้วยดี หากตกลงกันไม่ได้ก็ต้องมีการนัดตกลงกันตัวต่อตัวอีก ชีวิตในเรือนจำของประสารไม่เคยถูกลดชั้นเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพียงสองปีเขาก็ได้เลื่อนเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมได้รับสิทธิการลดโทษเดือนละ 5 วัน ซึ่งนั่นก็หมายถึงอิสรภาพที่จะได้รับเร็วขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้การเล่นการพนันยังเป็นกิจกรรมที่ผู้ต้องขังมักจะเล่นกันเสมอเมื่อมีเวลาว่าง ทางเจ้าหน้าที่เรือนจำเองประสารบอกว่าจะทราบดีว่ามีการเล่นการพนันกันบนเรือนนอนในแต่ละแดนทุกวัน แต่บางครั้งก็พยายามมองข้ามไป ทั้งนี้เนื่องจากประสารบอกว่าเขาเคยได้ยิน เจ้าพนักงานพูดคุยกับ ผชล. ว่า

"บ่ล่อยให้มันเล่นไปเหอะ มันเล่นกันแล้วไม่ก่อความวุ่นวายไม่แหกคุกก็ให้มันเล่นไป" แต่บางครั้งเจ้าพนักงานและ ผชล. บางคนก็คอยจ้องจับผิด เหมือนกับเป็นการทำให้ผู้ต้องขังมีความรู้สึกเกรงกลัวพวกตนมากยิ่งขึ้นไปอีก ผู้ต้องขังจึงได้มีการวาง เเรดำห์ หรือ "เร" ไว้คอยดูต้นทางให้ขณะกระทำผิดเพื่อจะได้หลบหนีได้ทัน เขาเองก็เป็นผู้ต้องขังคนหนึ่งที่ได้รับจ้างแก๊งเป็น "เร" ดูต้นทางให้เพื่อนที่เล่นการพนัน แต่รับจ้างเป็นครั้งคราว บางคนมีการรับเป็น "เร" เป็นรายเดือนเลยก็มี

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิต

ในช่วงแรกที่เข้าเรือนจำ เขารู้สึกกลัวต่อสิ่งต่าง ๆ มาก ประสารบอกว่าเรือนจำในความเป็นจริง กับภาพของเรือนจำก่อนที่เขาจะเข้าไปใช้ชีวิตนั้นแตกต่างกันมาก แม้เขาจะรู้เรื่องราวของเรือนจำบ้าง แต่ไม่เห็นว่า "คุกใหญ่" จะมีชีวิตความเป็นอยู่เช่นนี้ ทั้งยาก

ลำบาก และทรมานมาก เขาต้องใช้เวลานานการปรับตัวอยู่นานพอสมควร ทั้งงาน เรื่องการปฏิบัติตัวต่อเจ้าพนักงาน และต่อผู้ต้องขังด้วยกัน การใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น

ชีวิตที่ผ่านมาในอดีตเป็นชีวิตที่เลวร้ายสำหรับประสาธมาก เมื่อถูกถามว่าคิดว่ชีวิตที่ผ่านมา เรียกว่าเป็น คนเลว หรือ คนชั่ว หรือไม่ ประสาธบอกว่าเขาคิดเสมอว่าในอดีตหลงเดินทางผิดไป แต่ไม่คิดว่าตัวเองชั่วช้าแต่อย่างใด เพียงแต่หลงผิดไปชั่วขณะ และปัจจุบันเขาคิดว่าเขาจะสามารถใช้ชีวิตสงบสุข ไม่กลับไปสู่โลกของเรือนจำอีกแน่นอน

ทัศนคติต่อเจ้าพนักงาน ผู้ต้องขัง และ ผชล.

เจ้าพนักงานในสายตาของประสาธแล้ว เขากลับตั้งแต่ก่อนเข้าเรือนจำ จากการที่เคยได้ยินได้ฟังมาว่าเป็นคนที่โหดร้าย หุบตีผู้ต้องขังอย่างไม่มีเหตุผล และเมื่อเขามาประสบกับตนเอง เขอบอกว่าความรู้สึกที่ไม่ดีของเขายิ่งกว่าที่เขาคาดไว้เสียอีก เพราะสิ่งที่เขาคาดไว้เป็นเพียงความคิดที่รู้สึกจากการบอกเล่า แต่เมื่อเขาเข้ามาอยู่แล้ว เขาได้พบเห็นและประสบด้วยตนเอง ความโหดร้าย น่ากลัว ไม่มีเหตุผล และชอบใช้อำนาจต่อผู้ต้องขัง บางคนเห็นผู้ต้องขังเป็นที่รองรับอารมณ์ของตนเอง รวมทั้งยังคอยจ้องจับผิดผู้ต้องขัง เหมือนกับว่าถ้าเขาสามารถจับได้ว่าผู้ต้องขังทำผิดได้มากเท่าไร เขาก็จะมีผลงานมากขึ้นเท่านั้น เจ้าพนักงานจึงไม่เป็นที่ถูกชะตากับผู้ต้องขังทั่วไป นอกจากนี้ประสาธยังบอกอีกว่าแม้ในช่วงระยะเวลาก่อนพ้นโทษออกจากเรือนจำ ทางเจ้าพนักงานจะดูเหมือนจะมีการผ่อนปรนต่อผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษมากขึ้นก็ตามที หรือแม้แต่ขณะที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์เจ้าของประวัติชีวิตนี้ เขาก็ยังคงมีทัศนคติในแง่ลบต่อเจ้าพนักงานในลักษณะเดิม

ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน หรือ ผชล. ประสาธบอกว่าก่อนเขาจะเข้าเรือนจำเคยรู้ว่า ผชล. เป็นผู้ต้องขังที่คอยดูแลผู้ต้องขังด้วยกันเอง ในตอนแรกเขาใจว่าคงจะทำให้ความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังด้วยกันดีขึ้น เพราะผู้ต้องขังด้วยกันก็ควรจะดูแลซึ่งกันและกัน แต่เมื่อเขาเข้ามากลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม ผชล. ไม่เพียงไม่ดูแลผู้ต้องขังด้วยกันแล้ว ยังกลับไปอยู่ฝ่ายเดียวกับเจ้าพนักงาน คอยรายงานความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขัง คอยข่มขู่ สร้างอิทธิพลกับผู้ต้องขังใหม่ คิดว่าตนเองมีอำนาจมากกว่าผู้ต้องขังธรรมดา ทัศนคติที่มีต่อ ผชล. จึงเป็นไปในแง่ลบเช่นกัน

สำหรับผู้ต้องขังด้วยกันเองแล้ว ก่อนเข้ามาใช้ชีวิตภายในสังคมเรือนจำ เขากลับรู้สึกกลัวต่อบุคคลที่เขาภาลั้งจะมีสถานภาพเดียวกันด้วย เขากลับว่าจะถูกกลั่นแกล้ง กลัวว่าจะถูกทำร้าย ก่อนเข้ามาเขารู้ดีว่าการใช้ชีวิตภายในเรือนจำ "บ้าน" หรือ กลุ่มของผู้ต้องขังมี

ความสำคัญต่อพวกเขามาก เมื่อเข้ามาเขาจึงพยายามแสวงหากลุ่มที่จะสามารถปกป้องคุ้มครองเขาได้ ผู้ต้องขังนำผู้บุคคลที่น่ากลัวสำหรับเขามากต่อไป เป็นเพียงเพื่อนสมาชิกธรรมดาคนหนึ่งที่เกิดที่กระทันหันแล้วถูกนำตัวมาใช้ชีวิตร่วมกันกับเขาเท่านั้น และเป็นบุคคลที่ทำให้เขารู้สึกมีชีวิตที่มีคุณค่ามากขึ้น มีความรู้สึกอบอุ่นภายในบ้านที่เขาเป็นสมาชิกอยู่

อนาคตหลังการพ้นโทษ

ตลอดระยะเวลากว่า 4 ปี ชีวิตของเขาไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับใคร ผ่านวันเพื่อรอการพ้นโทษ เขารู้สึกว่าเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานสำหรับเขา และแล้วก็ถึงช่วงเวลาที่เขาได้รับอิสระในช่วงใกล้พ้นโทษประชาสัมพันธ์พยายามไม่กระทำการผิดกฎระเบียบของเรือนจำ โดยประชาสัมพันธ์บอกว่าเป็นช่วงเวลาที่เขาจำเป็นต้องรักษาเนื้อรักษาตัวไม่ให้มีความผิดเพิ่มเติมอีก ชีวิตในเรือนจำกว่า 4 ปี ภายใต้อาณัติหลังกำแพง ลังคมภายนอกที่เขาไม่เห็นเป็นเวลานาน ทำให้เขารู้สึกดีใจมากที่จะได้ออกมาสัมผัสสัมผัสอีกครั้ง ประสารสัญญาด้วยตัวเองว่าเมื่อออกมาแล้วจะชอกกลับตัวเป็นคนดี ไม่คิดที่จะกลับมาใช้ชีวิตในนี้อีกต่อไป ในระหว่างใกล้พ้นโทษทางเรือนจำได้จะให้มีการอบรมศีลธรรมแนะนำการปฏิบัติตัวหลังการพ้นโทษ ในวันพ้นโทษมีเพียงพี่สาวซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นญาติคนเดียวของเขาที่ยังคงเหลืออยู่ มารดาของประสารเสียชีวิตก่อนที่ประสารจะพ้นโทษเพียงไม่กี่เดือน

เขาคิดใจไว้ว่าเมื่อออกมาจากเรือนจำจะประกอบอาชีพสุจริต แม้จะยากลำบากอย่างไรก็ตาม เพียงไม่กี่วันหลังการได้รับอิสรภาพ เขาก็ถูกเรียกตัวไปช่วยราชการอีกครั้ง แม้เขาจะพยายามขอร้องอย่างไรก็ไม่เป็นผล เมื่อชำระค่าปรับคดีเสร็จสิ้นแล้ว เขาได้กลับไปขายของตามสี่แยกทั่วไปในช่วงเช้าและเย็น ส่วนช่วงกลางวันประสารไปขายแกก้วยย่านถนนเพชรบุรีและประตูน้ำ ประสารบอกว่าเวลาที่เขาไปขายแกก้วย เขาต้องแต่งตัวเสื้อผ้าดี ๆ เพราะเขารู้ดีว่าหากคนทั่วไปรู้ว่าเขาเคยเป็นนักโทษมาก่อน คงไม่มีลูกค้ามาซื้อสินค้าของเขาแน่ ชีวิตของเขาไม่ต้องการอะไร ขอเพียงมีชีวิตอย่างปกติสุขก็พอใจแล้ว

ตารางที่ 1 กระบวนการของโรงเรียนมัธยม

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษาศึกษา	อาชีพ	ฐานะทางเศรษฐกิจ	จุดเปลี่ยนของชีวิต	ข้อหา	ความสัมพันธ์กับครอบครัว	ทัศนคติโรงเรียน	
									ก่อนเข้าโรงเรียน	ขณะอยู่ในโรงเรียน
สมพงษ์	31 ปี	ห้วยขวาง กรร.เทศบาล	บวช.	รับจ้าง	ปานกลาง	เมื่อบริจาคเงินเพื่อตั้งโรงเรียน ทำเรื่องโรงเรียนร้าง และ ความรับผิดชอบจากโรกกาสต์ เอื้ออำนวย เมื่อสมพงษ์ โอนเงินจากธนาคารไป ทำบุญของโรงเรียนตั้งใหม่	ซึ่งทรัพย์สินและ สิทธิทรัพย์สิน ของญาติๆ ศาลปกครอง จำคุก 8 ปี ขณะสมพงษ์ ตกจากบันได เวลา 2 ปี เศษแล้ว	มีความสัมพันธ์กับครอบครัว บิดามารดาดีคงอยู่ด้วยกัน บิดามารดาดีทั้ง 2 คน จากการ สัมพันธ์ สมพงษ์ไม่เคยขาด ถึงน้องชายทั้งสองเท่าไร โดยบอกว่าไม่เคยเห็นหน้า หลังจากที่เขาย้ายออกมา แยกต่างหาก	ก่อนเข้าโรงเรียน เขาได้เรียนโรงเรียน เอกชนเรียนวิชา การบอกเล่าของ สังคมซึ่งภายในห้อง ควบคุมของสถานี ถึง ความรับผิดชอบและ ความรับผิดชอบต่อ ความน่ากลัว ของ เจ้าหน้าที่ ความ สามารถของตำรวจ ซึ่งตำรวจมีคดีของ อื่น ๆ ที่ทำเกิด ความกลัวเจ้าหน้าที่ เกรงว่าจะถูกฟ้อง ความมั่นคง	ขณะอยู่ในโรงเรียน เมื่อเขาได้เรียนวิชา วิชาที่เรียนในโรงเรียน ตนเองถึงความไม่เข้าใจ ความน่ากลัว ที่ทำผิด กลัวความผิด เจ้าหน้าที่ ทางคนและทางโรงเรียน จากคดีของ โดยมี คดี คือเป็นนักเรียนตำรวจ ถนัดว่าเรียนพวกเดียว คดีของซึ่งมีคดีของ จึงไม่เคยมีคดีของ ตนด้วย แต่คดีของ ด้วยตนเองแล้วจาก รู้สึกเดิมที่เคยกลัว กล มีความรับผิดชอบ กับ มีคนคอยช่วยเหลือ

ตารางที่ 2 กระบวนการของโรงเรียนคุณธรรม

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	สถานทาง	จุดเปลี่ยนของชีวิต เหตุการณ์ที่ทำให้ต้อง มาใช้ชีวิตนักเรียน	เนื้อหา	ความสัมพันธภาพครอบครัว	ทัศนคติต่อโรงเรียนคุณธรรม	
									ก่อนเข้าสู่โรงเรียน	ขณะอยู่ในโรงเรียน
พระยงยุทธ	36 ปี	อ.เวียงชัย	ปวช.	รับจ้าง	บ้านกลาง	เขารู้สึกอย่างอิสระตั้งแต่เด็ก ขาดคนคอยดูแล	ขมขื่น และ กระตือรือร้น	บิดาของเขาสบายชีวิตตั้งแต่ยังเด็ก มาตามหาอาชีพค้าขาย และตั้งสมมติฐานกับสามีว่าตัวเขาดี มีพี่สาวอีก 2 คน ซึ่งโตขายไปอยู่กับสามีที่กรุงเทพฯ และมาค้าขายที่ระยอง	ประทับใจโรงเรียนคุณธรรมที่โรงเรียน	ประทับใจโรงเรียนคุณธรรมที่โรงเรียน
		จ.เวียงจันทน์	ช่างไฟฟ้า			ประทับใจความประพฤติของพี่สาวที่ช่วยการข่มขืนพี่สาวและน้องสาวพี่สาว	ดี มีอิสระภาพ การสัมพันธภาพดีกับพี่สาว	ใจจะเด็ดองความน่าเชื่อถือของโรงเรียน	ประทับใจโรงเรียนคุณธรรมที่โรงเรียน	ประทับใจโรงเรียนคุณธรรมที่โรงเรียน

ตารางที่ 3 การศึกษาต่อของนักเรียนจบชั้นประถมศึกษา

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	การ	อาชีพ	ฐานะทาง	จุดเปลี่ยนของชีวิต	เนื้อหา	ความสัมพันธกับครอบครัว	ทัศนคติต่อโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง		
									ก่อนเข้าโรงเรียน	ขณะอยู่ในโรงเรียน	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
เอกขจร	30 ปี	อ.สว่าง จ.สมุทรปราการ	ม.6	-	ปานกลาง	เอกขาดความอบอุ่น จากครอบครัวและเพื่อน คบเพื่อนแต่เพื่อนไม่ดี คบกับเพื่อนที่ไม่ดี คบกับเพื่อนที่ไม่ดี คบกับเพื่อนที่ไม่ดี	รวมกันทั้ง ครอบครัวและ เพื่อน เรียนวิชา คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์	เมื่อเข้าโรงเรียน เรียนจนเพื่อน และ ครู และ เพื่อน และ ครู และ เพื่อน และ ครู	จุดเปลี่ยนเมื่อออก		

ตารางที่ 4 การศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง

ชื่อ	อายุ ขณะ สัมภาษณ์	ภูมิลำเนา	การ ศึกษา	อาชีพ เดิม	ฐานะทาง เศรษฐกิจ	จุดเปลี่ยนของชีวิต เหตุที่ทำให้เขาต้องเข้า มาที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา	อาชีพ	ความ สนใจ	ความสามารถพิเศษ	ทัศนคติ ต่อ ชีวิต	ทัศนคติ ต่อ โรงเรียน	
											ก่อนเข้า โรงเรียน	ขณะ อยู่ใน โรงเรียน
สาว	46 ปี	ต. พังทศวง อ. ปากท่อ จ. ราชบุรี	ไม่มี	ทำไร่	ค่อนข้าง ยากจน	ชีวิตของสาวแม่ค้าครอบครัว ครัวเขาจะยากจน แต่ เขากบอกว่าชีวิตที่เข้ามา ของเขาคือความสงบมาก และช่วยยออารมณ์ส่วนตัว ให้เขาพองมอเมาไปจน ชาวจังหวัด	จบ ชั้น ประถมศึกษา และ ชั้น มัธยมศึกษา	ชอบ เรียน วิชา การ บัญชี	มีความ สนใจ เรียน วิชา การ บัญชี	มีความ สนใจ เรียน วิชา การ บัญชี	มีความ สนใจ เรียน วิชา การ บัญชี	

ตารางที่ 5 การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานหญิง

ลำดับ	อายุ ขณะ สัมภาษณ์	ภูมิภาค	การ ศึกษา	อาชีพ เดิม	ฐานะทาง เศรษฐกิจ	จุดเปลี่ยนของชีวิต เพื่อหารายได้ของเจ้า มารู้จักความเร่งด่วน	ข้อหา	ความสัมพันธภาพครอบครัว	ทัศนคติเรื่องจ้างแม่ผู้เฒ่า		
									ก่อนเข้าสู่เรือนจำ	ขณะอยู่ในเรือนจำ	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
10	35 ปี	อ. ชุมแสง จ. นครสวรรค์	ป.7	ทำไร่	ค่อนข้าง ยากจน	ความยากจน ทำให้เขา ตัดสินใจกระทำความผิดเพื่อ ต้องการลดหนี้ โดย การเข้ามาขโมยร้านค้า ของร่วมกับพวกอีก 5 คน และต้องถูกจับ	ปลงศพ ศาลพิพากษา จำคุก 25 ปี ขณะทำการ สัมภาษณ์	มีความรักของเมียยัง คงอาศัยอยู่ด้วยกัน มี อาชีพทำ มีพ่อ ด้วยกัน 5 คน ทั้งจำก ที่ขอสมัครรับราชการแล้ว ย้ายครอบครัวไปอยู่กับ ภรรยา จ. เพชรบูรณ์ ประกอบอาชีพทำไร่ หลังจากที่เขาถูกขโมย ภรรยาไปโดยเมียเขา เพียงไม่กี่ครั้ง ซึ่งต่อมา เขาพบว่าภรรยาได้ไป มีภรรยาใหม่แล้ว	จากการบอกเล่าของ ผู้ต้องหารายนี้เอง ความ ประทับใจที่เกิดความ กลัวต่อเจ้าพนักงาน และต้องขังมาก กว ว่าจะถูกทรมาน ถิ่น โทษต่าง ๆ	เขาต้องพบกับการลง โทษด้วยการขุด ท การถูกลงโทษด้วยหน วต่าง ๆ ที่ เขากลัว ทั้งที่เขา เกิดความกลัวและเกิด หวั่นต่อเจ้าพนักงาน ในทางลบ อย่างไรก็ตาม ไม่มีความรังเกียจ เจ้าพนักงานผู้คุม ของขัง ส่วนตนเอง ทำไร่หารายได้ออก มาด้วย พกศพเมียมา แล้วหาภรรยาใหม่ คนใหม่	

ตารางที่ 6 การศึกษาตนเองของโรงเรียนแห่งหนึ่ง

อายุ และ สมรรถนะ	ถิ่นกำเนิด	การศึกษา	อาชีพ เดิม/ใหม่	ฐานะทาง เศรษฐกิจ	จุดเปลี่ยนของชีวิต เหตุการณ์เข้าตองเข้า มาในชีวิตเป็นเรื่องๆ	ข้อหา	ความสัมพันธ์ครอบครัว	ทัศนคติเรื่องเงินและค่าใช้จ่าย		
								ก่อนเข้าโรงเรียน	ขณะอยู่ในโรงเรียน	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
450								ก่อนเข้าโรงเรียน	ขณะอยู่ในโรงเรียน	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
แดง	42 ปี	ช่วยจาง กรงเทพร	รับจ้าง /รับจ้าง	ค่อนข้าง ยากจน	แดงต้องเข้าโรงเรียน เรื่องเงินเนื่องจากอยาก ดีด ทรัพย์สินบางส่วน ควบคุมตนเองได้กระทำ ผิดพลาดการรับจางพอเพียง	วังจางพรหม ศาลพิพากษา จำคุก เวลา 4 ปี	บิดามีอาชีพรับรถสามล้อ รับจ้าง ส่วนมาตาเสีย ชีวิตตั้งแต่แสดงของเด็ก เขาไม่มีความรักเข้ามา ภรรยาหมองของมีโรค พยายามตั้งธุรกิจ แดงอยู่ตลอดเวลา จน เงินบางส่วนจะอยู่ บ้านได้ จึงบรรเทา หนักของหมองเข้า แดงไม่สนับสนุนภรรยา มีเพียงสองคนได้พอพอ เงินทั้งนี้แดงแม่เขา เลี้ยงดู จนแดงแม่ เขาจะพบโรคมานแล้ว ก็เข้าหาหมอน	ความรู้สึกเดิมบวกกับ การรับพบเห็นและประสบ สมกับตนเอง ทำให้ เขาเกิดความกลัว และเกิดทัศนคติ ต่อเจ้าพนักงาน และ ต่อเจ้าพนักงาน และ ผิด ที่เบียดเบียน เช่นเดียวกับแต่เคย ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ส่วนภรรยาต้องจ้างเงิน ก็รับสัปดาห์สองกว่าที่จะมี กินเพื่อช่วยเหลือ กันและกัน ทั้งทางด้าน ร่างกายและจิตใจ	แดงพบโรคมาน แดงจะรับภาระ อีก แต่เขาไม่ค่อย จับกุมเรื่องมา เขา รู้สึกพอใจ กระทั่ง เขาได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงาน ตำรวจนายหนึ่ง จ เขาคอยดูแลความ สะอาดของ สบ. พ แดงสามารถอยู่ได้ โดยมีเงินจบบน รวม ทั้งมีรายได้เลี้ยงตน อย่างไรก็ตามเจ้า ยังคงเก็บจาก ทางบ้าน	

ตารางที่ 7 การศึกษาความต้องการเงินช่วยเหลือของหน่วยงาน

ลำดับ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	สถานะทาง	จุดเปลี่ยนของชีวิต	ข้อหา	ความสัมพันธกับครอบครัว	ทัศนคติต่อเรื่องเงินและค่าใช้จ่ายของ		
									ก่อนเข้าสู่เรือนจำ	ขณะอยู่ในเรือนจำ	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
สงขล	37 ปี	จ.ประจวบ	ป.7	ค้าขาย	ค่อนข้าง	สมชายแม่เขาจะเสพยา	วิ่งราวทรัพย์	บิดาของสมชายเสียชีวิต	สมชายเป็นอีกคนหนึ่ง	หลังจากที่เข้าขาม	ปัจจุบันสมชายยัง
				ค้าขาย	ยากจน	เสพยา แต่เขาไม่เคยมียา	ศาลพิพากษา	รับจำคุก เจ้าพนักงาน	พบว่าเข้าออกห้องขัง	รับจำคุกในเรือนจำ	เสพยาเสพติดชนิด
				ค้าขาย	ยากจน	ผิดร้ายแรงผิด เพียงด้วย	จำคุกเป็น	มาช่วยมารดาอายุกล้วย	คุมขังสถานเดียว	การลงโทษที่ไม่เหมาะสม	ภรรยา และตก
				ค้าขาย	ยากจน	การมีศาสนาและมีเรื่อง	เวลา 4 ปี	แม่ของแม่ตาย	หลายครั้ง พยายาม	สมและการให้อาหาร	เจ้าหน้าที่ตำรวจ
				ค้าขาย	ยากจน	ทะเลาะวิวาทกับคนเป็น		สาวเพียงคนเดียว ตอน	เพื่อรับเลี้ยงตัว "คน"	และต้องการให้อาหาร	เจ้าหน้าที่ตำรวจ
				ค้าขาย	ยากจน	เพศชายได้รับบาดเจ็บ		ข้างสำนักงานคดี	จึงมีภาพของจะถ่ายภาพ	เดิมทีชอบทำของใหม่	ตัวไปช่วยราชการ
				ค้าขาย	ยากจน	ศาล		ชีวิตเขาบอกว่าเป็นขอ	พ่อตรงที่เขาวิ่งราว	ทนทานแถมชอบ ความ	อยู่เต็มอริบระยะแรก
				ค้าขาย	ยากจน			จะเรียนอีกสืบจากความ	ทรัพย์สินเกิดความกลัว	ทนทานแถมชอบ ความ	สมชายรับส่งส่งสาร
				ค้าขาย	ยากจน			เป็นอิสระ ขอให้เจ้า	ทรัพย์สินเกิดความกลัว	ทนทานแถมชอบ ความ	ทางขามมาก พกพ
				ค้าขาย	ยากจน			พบความยากจนตัวเบา	ความไม่พอใจของเจ้า	ทนทานแถมชอบ ความ	เขาพยายามที่จะเลิก
				ค้าขาย	ยากจน			ไม่ช่วยราชการอีก	พบความและผิดของ	ทนทานแถมชอบ ความ	เสพยา และถือเงิน
				ค้าขาย	ยากจน				ว่าจะไม่สามารรถ	ทนทานแถมชอบ ความ	โรคติดต่อของสมชาย พ
				ค้าขาย	ยากจน				ชีวิตอยู่ด้วย	ทนทานแถมชอบ ความ	ระบบหลังทางตำรวจ
				ค้าขาย	ยากจน				กายและใจที่คอยรวม	ทนทานแถมชอบ ความ	อาศัยสมชายรับเงิน
				ค้าขาย	ยากจน				กรมกมกม	ทนทานแถมชอบ ความ	ไปช่วยสารแทน

ตารางที่ 6 การศึกษาของนักเรียนโรงเรียนหญิง

ร.ร.	อายุขณะสัมภาษณ์	ชั้นปี	การศึกษาศึกษา	อาชีพเดิม/งาน	ฐานะทางบ้าน	จุดเปลี่ยนของชีวิต เหตุการณ์ที่เขาต้องเข้ามาในชีวิตหรือเริ่มเรียน	ข้อหา	ความผิดปกติที่ครอบครัว	ทัศนคติโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม		
									ก่อนเข้าเรียน	ขณะอยู่ในโรงเรียน	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
1. เลอ	22 ปี	ม.2	ม.2	รับจ้าง/ค้าขาย	ค่อนข้างดี	การพนันที่โรงเรียน พนัน ทางทางบอล สนับสนุนการพนันของน้องชายจ้างเล่น	รวมกลุ่มทรมานเพื่อนของนายจ้างไม่เอา กลางคืน โดยเรียนพาชนะ เพื่อสะดวกกรรมการพนัน	มีความวิตกกังวลมาก ไม่สบายใจคนเดียว อยู่ทางกินเกือบ 10 ปี พาหไม่ยอมรับความรุนแรง เพื่อนเล่น	มีความวิตกกังวลมาก ไม่สบายใจคนเดียว อยู่ทางกินเกือบ 10 ปี พาหไม่ยอมรับความรุนแรง เพื่อนเล่น	อยากเรียนต่อ อยากเรียนต่อ อยากเรียนต่อ	

ตารางที่ 9 กรณีศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่

ชื่อ	อายุ ขณะ สัมภาษณ์	ภูมิลำเนา	การ ศึกษา	อาชีพ เดิม/ใหม่	ฐานะทาง บ้าน	จุดเปลี่ยนของชีวิต เหตุที่ทำให้เขาต้อง มาใช้ชีวิตต่างเรือนจำ	ข้อหา	ความเสียหายกับครอบครัว	ทัศนคติต่อเรือนจำและสิ่งแวดล้อมของ จุดเปลี่ยนเมื่อออก		
									ก่อนเข้าเรือนจำ	ขณะอยู่ในเรือนจำ	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
ชายชบ	33 ปี	จ.พระนครศรีอยุธยา	มศ.3	รับจ้าง /รับจ้าง	ปานกลาง	ขาดสติ พัวพันของ ชายชบ ซึ่งเคยเป็นเด็ก หนีหนีตามบ้าน ปล่อยสภาพ เป็นคนนอนซม และก้าว ออกจากเสพตนเองพา ให้เขาต้องหาทางได้เงิน มาช่วยค่าตัวช่วยการรับ ฟ้อง	มีความเสียหายกับครอบครัว ชีวิตมันแล้ว เขาจึงตก เอียงตั้งโดยยาย กับพี่สาว เพียงคนเดียว หลังจาก พี่สาวสมรสแล้วเขาได้ ช่วยตามพี่สาวมากรังโทษ แต่เพราะเขาไปติดต่อพี่สาว เขาไม่สามารถรับเข้ามา ครอบครัวของสามพี่สาว ได้ แม้จะเป็นเขาพี่สาว ออกมาแล้วก็ยังคงต้องรับ ชีวิตอย่างห่างไกลจากญาติ พี่น้อง	เขาเคยเข้าเรือนจำ ครั้งแรกก่อนที่พี่สาว มีประวัติการติด เขาก็ไม่ รู้สึกกลัวเพื่อนแต่ต้องฟัง ด้วยกิน เนื่องจากเคย ผ่านการรับตัวตัวร่วมกับ เพื่อนซึ่งจำพวกมากมา ตลอด ส่วนเจ้าพี่สาว ก่อนแล้ว ส่วนเจ้าพี่สาว จำนน แม้เขาจะเคย ผ่านเรือนจำมาแล้วแต่ รู้สึกถึงความกลัวจริง ชีวิตอย่างห่างไกลจากญาติ พี่น้อง	ขณะอยู่ในเรือนจำ การมาใช้ชีวิตเรือนจำ ก่อนที่พี่สาวจะรับ ตัวรับมันยากมาก การที่ เขาต้องติดกรังโทษและ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ทำให้เขาไม่คิดจะต่อเจ้า พี่สาว ว่างงานไปหลาย วัน ว่างงานไปหลายวัน และพยายามที่จะ เลิกเสพยาเสพติด โดยได้รับความช่วยเหลือ จากพี่สาว เขาตั้งใจว่าจะกลับ มาใช้ชีวิตตามปกติ	เมื่อพ้นโทษออกมา ชีวิตคือสถานที่แรก ที่เขาหวังที่จะพึ่งพา เขาคิดว่าคงหา งานได้และไม่มี วันที่เคยติดกรัง โทษ ว่างงานไปหลาย วัน ว่างงานไปหลายวัน และพยายามที่จะ เลิกเสพยาเสพติด โดยได้รับความช่วยเหลือ จากพี่สาว เขาตั้งใจว่าจะกลับ มาใช้ชีวิตตามปกติ	

ตารางที่ 10 การศึกษาต่อเนื่องเชิงปริมาณของชุมชน

อายุ และ สมรรถ ภาพ	การศึกษา	อาชีพ	ฐานะทาง ครอบครัว	จุดเปลี่ยนของชีวิต ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต	ข้อหา	ความสัมพันธภาพครอบครัว	ทัศนคติต่อเรื่องงานและค่าใช้จ่าย		
							ก่อนเข้าสู่เรื่องงาน	ขณะอยู่ในเรื่องงาน	จุดเปลี่ยนเมื่อออก
35 ปี	จบ.สมศร- ปริญญา	ค้าขาย /ค้าขาย	ค่อนข้าง ยากจน	เขาอยู่ในแวดวงของ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต และออก จำหน่ายกับโรงกระดาษ	ร่วมทุนซึ่งทรัพย์สิน ศาลตัดสิน พิพากษาจำคุก เป็นเวลา 4 ปี	มีความรักเขาแยกทาง กัน เขาจึงเหลือเพียง มารดาและพี่สาว ส่วน น้องสาวถูกบิดาเอาไป เลี้ยงดู มารดาไม่มีอาชีพ รับจ้างซักเสื้อผ้า เขา ต้องออกจากโรงเรียน มาช่วยค้าขาย จาก การล้มเหลว เขาเคย มีความสัมพันธ์กับพี่สาว มากจนกระทั่งเสียชีวิต ในเวลาต่อมา ปัจจุบัน เขาใช้ชีวิตอยู่กับพี่สาว มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมา ขอตัวช่วยราชการเป็น บางครั้ง	เขารู้สึกกลัวเจ้าพนักงาน งานมาจากเรื่องเสียสิทธิ์ เคยได้ยินพี่เลี้ยงมาว่า มีความโหดร้ายทารุณ ต้องคงขัง กลัวว่า จะกระทบต่อขงตัวกับ กลุ่มแก๊ง	เขารู้สึกไม่สบายใจ เพียงพอกับเงิน โดยจะเก็บเงินเอง ความโหดร้ายและความ น่ากลัวต่าง ๆ ยังติดตา ของไม่สามารถลืมตลอด ส่วน ผ.ศ. เขารู้สึกไม่ ชอบหนักเนื่องจากคอย จ้องจับตาดูและรายงานเพื่อ เรียนต่อปริญญาโท	ปัจจุบันมีประจำสัปดาห์ อาชีพขายพวงมาลัย และขายเสื้อผ้าสวย เขามักจะรักเขา หน้าที่บอกละไว้ช่วย ราชการอยู่เดือน 4 ปี ในเรื่องงาน